

robert marić PRAZNINE

ROBERT MARIĆ

P R A Z N I N E

robert marić PRAZNINE

Robert Marić

P R A Z N I N E
ROMAN

LIBRO
Pula, 2003.

PREDGOVOR

Zbunjeni četrdesetogodišnjak koji misli da je još uvijek tridesetogodišnjak, izgleda kao pedesetogodišnjak, osjeća se kao šezdesetogodišnjak. Započinjem ovu kratku bilješku o “Prazninama” Roberta Marića ovom autorovom rečenicom ne samo zato jer se u trenutku kad sam je pročitao moja već postojeća simpatija spram autora pretvorila u otvoreno očijukanje, budući da sam se u njoj odmah prepoznao, već i stoga jer mi se čini da je u njoj u biti sadržana sva ona autorova surova autoironija koja je osnovni pokretač ovog njegovog djela.

Shvativši, dakle, da se nalazi u navedenoj egzistencijalnoj situaciji, Marić ju je stao nemilice (po sebe, ali i po druge) raščlanjivati, a tu je postupnu raščlambu i zapisao u obliku psihoterapijskog bolesničkog dnevnika, kao što je to, na primjer, prije stotinjak godina učinio Italo Svevo, odnosno njegov alter ego Zeno Cosini. Dnevnik je to o tričavoj svagdanjici nenormalno poludjelog čovjeka koji živi u društvu normalno poludjelih ljudi, kako to bez okolišanja kaže sam autor, i koji iskustveno spoznaje više no trivijalnu istinu kako ništa u životu nije tako loše a da ne bi moglo biti još i gore.

Ovo zdravorazumsko opće mjesto Marić varira u osamnaest poglavlja, osamnaest psihoterapijskih tretmana, tijekom kojih u dijalogu s bezličnim i neodređenim terapeutom, *dottoreom*, napokon mora sebi priznati odsutnost Logosa. Svođenje duhovnog života na korporalnost, na tjelesne (uvelike koprolalične) funkcije neumitna je posljedica tog egzistencijalnog kraha.

Ono što preostaje jest bujica nepovezanih, isprekidanih riječi i rečenica koje bi htjele biti suvisle, ali im to nije suđeno. One su tek ljuške kojima se poigrava olujno more besmisla, a Marić je dovoljno iskusan moreplovac da ne pokušava besmislu dati smisao. Naprotiv, on ga ironično, gotovo sarkastično prihvaća kao temeljnu životno načelo, a svoju autorsku ulogu pojmi upravo u njegovu kršenju. Besmisao je kaos, a kaos je preduvjet slobode.

U toj točki započinje Marićevo razorno anarhoidno poigravanje referencijalnim odsječcima stvarnosti i jezikom, njegovo opiranje sveopćoj maskerati normalno poludjelih ljudi. U tom su smislu “Praznine” možda i pohvala besmislu, nesuvislosti. Jer, smisao, racionalnost valja raskrinkati kao onaj ustrojbeni element zbilje koji sputava autentičnost ljudskog bivanja, makar ono bilo naizgled svedeno na osnovne tjelesne funkcije. A to Marić prepušta čitateljima.

Mr.sc. Srđa Orbančić

Umjetnik koji radi iz potpunog očajja nasuprot represivnim, otuđujućim snagama svijeta, ali bar nikada ne gubi izvjesno viđenje dugo izgubljene trajne radosti. Po definiciji je djelo umjetnosti revolucionarno utoliko ukoliko destruiira normalne, otuđene sustave opažanja u središtu svoje stvaralačke dijalektike.

David Cooper "Jezik Iudila"

(. . .) a traganje za istinom nužno izlaže onog tko mu se prepušta baš opasnosti od izolacije. Istina i razum ne idu s javnim mnijenjem i konvencionalnim zdravim razumom. Većina ljudi je sklona prihvatiti umirujuća lažna objašnjenja i gledišta koja se nameću na prvi pogled.

Erich Fromm "Misija S. Frojda"

U V O D ? !

Aaaa, ne, neće ovaj put biti po vašemu. Čujete liii, vi dolje! Ja sam sitna muha, muhica, mušičica, kukac, mrav, mravac, mravčić, buba, bubica...

Vlažni mrak sve je strmiji. Disanje je napregnuto do boli, do rasprsnuća grudnog koša, preuskog da primi svu tu navalu razrijeđenog zraka. Zdrav planinski zrak, kojemu su nepoznate sve one sitne prljavštine nataložene u tvojoj mlohavoj i smežuranoj cjelovitosti. Previše je strmo, mislio si da će ići lakše... Od silna napora ne primjećuješ ni prekrasnu modru tišinu, koja je toliko tiha da se i ne čuje.

I možda je zgodan trenutak, dok traje ta tišina, toplo preporučiti eventualnom nesretnom čitatelju bez kondicije i neke osobite psihičke stabilnosti, da se već na samom početku poštedi zamornog uspona na brdo i tkoznačega još što slijedi, te bez imalo grižnje savjesti napusti čitav taj mučni ambijent i prebaci se u neko drugo poglavlje... ili pak jednostavno odloži knjigu i prepusti je prašnjavom zaboravu, kamo i spada. Jer, ako se već nekakav luđak ili veseljak, ili veseli luđak, dragovoljno izložio samomučenju neizvjesnosti, pošteno je od njega upozoriti ostale možebitne supatnike na vrijeme. No ako je odlučio unatoč svemu, krenuti dalje, ne znajući što ga čeka, mora biti svjestan da to radi na vlastitu odgovornost i nema nikakva prava kriviti ludog pisca za nelagodu u želucu ili lagano krvarenje hemeroida ili glavobolju ili...

Grč u desnoj nozi. Polako, uspori malo. Stići ćeš. Čitava noć je pred tobom . Tamni trenutak, trenutkić vječnosti u kojemu svi poštene i polupoštene i nepoštene i pametni i polupametni i nepametni i glupi i poluglupi i tričetvrtglupi i veseli i poluveseli i neveseli i svakakvi još u raznim kombinacijama svega toga i ostaloga, već odavno sanjaju u svojim toplim krevetima sigurnosti kako ih neka nepoznata, a opet nekako magličasto prepoznatljiva spodoba proganja crvenkasto osvijetljenom šumom koja nestaje pod ubrzanim ritmom igre očnih kapaka; sanjaju kako im umire voljena osoba, dok se guše u plaču i jecajima i slanim suzama i ostalim padajućim pizdarijama; ugodno se stapaju s drugim golim tijelom, glatkim i zbunjujuće stvarnim, želeći da taj trenutak, taj neponovljivi svrš traje vječno, da umru s tim svršom; pa bježe pred čudovištima iz još nenapisanih glupih filmskih scenarija, skrivaju se, padaju u beskonačnu dubinu, bore se sa zmijama s dvije do tri glave, trče u mjestu, prazne se, pune se...

Stići gore, gotovo na sam vrh, da bi mogao odletjeti dolje, na dno kojeg - tako kažu - nema. A ako ga doista nema, možda izletiš kroz neku drugu rupu i nađeš se u Japanu. Sajonara, dragi žuti biznismeni! Pa to i ne bi baš bio pad prema dolje, već pad prema gore. Ili, kad napokon skočiš u tu jamu, naletiš negdje dolje duboko na mudrog starca dobričinu, kojega je pohlepna rodbina bacila unutra da im napravi mjesta u preuskom stanu, koji će te uputiti u tajne hodnike jame, labirint u kojemu traže jedni druge i same sebe svi oni bačeni i skočeni u nju. Možda čak i vidiš kako izgleda to čuveno dno kojeg nema. U svakom slučaju, bit će to gotova stvar; ništa od spektakla, od svečanog sprovođenja, gospodo nekrofilci. Gospodo živi.

Predahnuti. Samo nekoliko minuta, dok popusti grč u nozi. Loše si pripremljen za ovo, iako si potajno radio sklekove i razne vježbe. Kondicioni trening za Veliki Skok. Zavaljuješ se na vlažnu travu i naslanjaš svoju zapuhanost na hladan kamen. Kako ti se samo spava. Bilo bi lijepo, krasno, prekrasno, usnuti duboko unatrag, pa da te u zoru probudi škripavi glas niskog starog grbavca.

Na portu ribeeel!

Prekrasno buđenje, smirujućom kreštavošću koja začudnim skladom plovi višestoljetnim kamenim uskim štradama.

Na portu ribeee !

Ti, sretno dijete, pobjeglo iz tame dubokih podočnjaka, daleko još od starosti i puno dalje od mladosti. Začahuriti se u magličastu zoru davnog grbavca; ostati vječno u tom trenutku. Zvuk valova će te nježno, majčinski, njihati...njihati...njihati. I to je sve što ti treba, što ti je ikada trebalo, tvoja posljednja želja: biti dijete koje sneno čuje hrapavi zov da su ribari stigli s obilatim ulovom na porat.

Ajmo, svituuu, friške ribeee!

Iz polusna te prenuo šum u blizini. Preplašena životinjica kojoj si poremetio san, koju si otrgnuo iz njezina djetinjstva. Naporom bolesnog starca, stenjući, ustaješ i ideš dalje, visočije, prema mirisu kadulje, majčine dušice, bora, matičnjaka, vrijeska, ovčjeg i kravljeg i kozjeg i konjskog govna...svoga onog nenabrojivog, nepoznatog samoizolantu poput tebe.

Ipak si, kao nekim čudom, odmakao, unatoč napornoj strmini i divljem pulsiranju svega što je u stanju pulsirati. Uzbrdice ti nikada nisu bile jača strana. Ni nizbrdice, koje su uzbrdice, a ove opet nizbrdice. Ni ravnine.

Zastaješ. Gledaš dolje u usnuli mravinjak. Sićušna, treperava svjetla kuća i ulica pretvaraju se u daleke zvijezde sjevernjače i južnjače i zapadnjače i istočnjače. Dolje je nebo, gore je zemlja. Gdje je zapravo granica između neba i zemlje? Što ih dijeli? Sama zemlja po kojoj gaziš? Stratosfera? Hemisfera? Ludosfera? Ništasfera?

Snujte, samo vi snujte, dragi moji, dolje u ozviježđenom gradiću koji je nebo. Ništa od sprovoda, gospodo. Od slika po novinama - sve si ih spalio; ništa od kišom namočene i suncem izbljedjele osmrtnice na drvenom stupu, koji žicama povezuje ostale mokre i blijede osmrtnice na drugim stupovima umiranja. Ništa od posjeta bolesniku s narančama i limunima. I zašto uvijek bolesnom i nikakvom i mogućeumirućem i napaćenom čovjeku nose voće? Što će njemu voće, kad ne može ni usta otvarati? Zašto mu ne donesu neku igračku, dječji bicikl, mali vlak s tračnicama koji vozi u krug ili tako nešto, za čime je jadnik žudio cijeloga života, a nije si mogao priuštiti? Ili mu netko popuši, zašto ne? Voće. Radi običaja. Jebite se vi i običaji! Nije to poštivanje običaja. To vama, gospodo, odgovara. I što su to običaji? Zašto ih se mora poštivati? Jer je netko nekada davno umirućem donio naranče i limune? Uživate u tome na neki čudan, tužan i uplakan način. Posjet bolesniku. I onda ti bude lakše, kad na samrtnoj postelji - samrtna postelja, kakve li gluposti, postelja je postelja, ne proizvode se samrtne - i bude ti lakše, padne ti smrtni kamen sa srca kad na toj postelji vidiš nekog drugog, a ne sebe. Jadnik, neće još dugo. Pa onda sutra s gorkom nasladom pričaš kako je jadnik propao, kako je blijed i zelen i siv i nema mu spasa. Šteta, bio je tako dobar i fin čovjek. Sjećam ga se kad smo ono...ma, sjećaš li se...? A što ćeš, život ide dalje. Možda. Isplati se kupiti kilogram voća za tako veliko zadovoljstvo utjehe i tuge i nade da ipak umiru samo drugi.

Intenzivni miris vlažne tame nadolazećeg proljeća prodire u nosnice, povezujući te s čitavim univerzumom, stvarajući ugodu konačne spoznaje, ugodu apsolutnog. Disanje je sve mirnije, gotovo potpuno nesvjesno. Kao da te to fizičko uspinjanje uzdiže iznad svega ovosvjetovnog i materijalnog; što se više uspinješ, slike iz podsvijesti se tope u bezgraničnu duhovnost blaženog smiraja.

Sve rjeđe kuće i kućice ostaju za tobom, padaju dolje, u osvjetljeni bezdan zajedno s iščezlim slikama, uz prateću kakofoniju lajanja pasa, koji koriste noć da bi se izlajali na miru, napričali se, odlajali jedan drugome probleme pasjeg života.

Nadolazi malo groblje. Tamni križevi i kameni spomenici zasjenjuju jedan drugog u besmislenom pokušaju oživljavanja pokopane materije. Gospodo pokojnici, ja idem dalje, ali ne brinite, uskoro ću biti dolje, duboko ispod vas, ispod vaših obitavališta vječnosti. Ne dajte se smetati, poštovani mrtvaci. Evo, idem ja. Idem u nestajanje, u neko drugo postojanje, možda. Bez traga. Ništa od sprovodnog cirkusa, od rituala. Ali ionako će, kažu, smak svijeta. Svijeta?! Ljudskog svijeta. Svijeta Velikog Čovjeka. Zemlja će i dalje postojati. Svijet neće nestati. Od samih početaka početka taj svijet smaka je promatran i shvaćan i promišljan s čovjekova prozora, čime se on sam, poštujući Boga i bogove, stavio u položaj besmrtnog Boga. Puhnuo si i mala muha je odletjela, udarila u mutno staklo zahoda i uginula. Ništa strašno se neće dogoditi, ako se i dogodi To strašno. Možda čovjek i nestane, ali to nije ni blizu kraja svijeta. Ostat će kukci. Ili možda neće ni oni. Pa sve da Zemlja i eksplodira i rasprši se u pitajboga koliko komadića i čestica, ostat će Galaktika...i druge galaktike. Nema kraja svijeta. Ima ga samo ako je čovjek taj svijet. Ali nije. Čovjek nije ništa pametniji, uzvišeniji, osjećajni...od mrava, od kukaca svih vrsta, od gmizavaca, sisavaca, ptica, riba... On gazi mravinjak i uzrokuje smak mravljeg svijeta. Neki drugi mrav, veliki mrav, gazi takozvano čovječanstvo i to je sve, čitava ta pizdarija oko koje se diže toliko buke i panike. Čovjek je ništa...ili gotovo ništa. Ne piše samo on poeziju, nema samo on smisao za šalu, ne plače samo on. Konji, žabe, muhe, zmije, mačke, miševi, orlovi...

Svinja je puna straha pred klanje. Svinja, prljavo rokteća i masna, je veličanstveni pjesnik, ali čovjeka njezina poezija ne zanima...jer je u zabludi koja mu se tisućama godina taložila u malom i velikom mozgu i primozgu i pleksusu solarisu, stvorivši tako od samog sebe jednu veliku i neizbrisivu zabludu. Zabludni, razbludni, bludni čovjek.

A tek liječnici! Kako li će biti razočarani, zajedno s pratećim osobljem, kad i ako doznaju da si im uskratio profesionalno zadovoljstvo pretraga, sjeckanja, krvi, hladnjače s brojem, saopćavanja rodbini tužnih vijesti. I zašto bi to bile tužne vijesti? Zaštoooo? Ništa od svega toga. Ovo je praktičnije. Poštedjeti rodbinu silnih troškova koje ionako ne mogu platiti. No oni bi se i zadužili, samo da to ide normalnim, umirućim putem, puteljkom. Plač, naricanje, žalost, žalovanje, utjeha, povraćanje, nesvjesticke, padavice...spektakularna povorka, glazba, oprostajni govor, misa zadušnica, tone i tone bezrazložno ubranog cvijeća...

Nebeske kapljice počinju padati po već smirenom čelu, i imaš osjećaj kao da ti peru, skidaju sve, i najmanje utore s kože. Kako isprati bore s čela - javite se na telefon taj i taj.

Čudna slika kišice koja pada po treperavim i sve sitnijim zvijezdama, po nebu koje je dolje, sve ti je manje čudna. Ništa, baš ništa više nije čudno; izraz čudno ne postoji. Još jedna zabluda. Čudno.

Mogao bi se prehladiti na toj kišici. Ha, ha, ha ...prehladiti.

Groblje je ostalo dolje. Strmina je sve strmija. Pola sata autom, rekli su. Ovako pješice, mogao bi stići pred svanuće do tog čuvenog otvora, ulaza u krvavi i smrdljivi organizam Zemlje.

U tu jamu svatko je svakoga bacao, u svim ratovima kroz povijest koja ne postoji, a i u mirnim vremenima, koja nikad nisu bila mirna. Neki su se sami bacali, pretpostavlja se, jer još nikog od njih, tih pretpostavljajućih skakača, nisu nigdje pronašli. Ima li dna ili nema, to je potpuno nevažno u ovom slučaju...i svim slučajevima prije tebe, prije tvojeg slučaja, namjernog i smišljenog slučaja, slučaja namjere. Važno je jedino da nitko ne naiđe i vidi te tako pokislog u starim prnjama. Odjenuo si najstarije

i najneupotrebljivije što si mogao. Ono što nikomu i ničemu više neće biti od koristi. Baš kao i ti. I tu si mislio na praktičnu stranu.

Samoubojice obično odjenu nešto svečano, da izgledaju lijepo kad ih pronađu; da se uklope u spektakl. A tek sve one žene s tabletama i vjenčanicama. Da su znale kako će sve to izgledati groteskno, nikada se ne bi ubile, barem ne u vjenčanicana. I...ono najvažnije - moraš biti čist, besprijeckorno čist kada te pronađu, jer prvo o čemu te babe govore je kako je ona - ili on - bila čista kao snijeg. To je najvažnije, biti čist; čak važnije i od samog razloga samoubojstva. Oooo, jebao vas Snjegović! Jasno možeš zamisliti jednu Ninu kako sluša prijekore njezine majke, kako te je mogla pustiti onako prljava da se ubiješ, da se osramotiš pred ljudima.

Ali tebe neće pronaći. Kad se probude, bit ćeš već daleko, daleko...duboko, duboko...ako stigneš pronaći jebenu jamu. A što ako je ne pronadeš?! Molim?! Upitati nekoga?! Oprostite, znate li možda gdje je ona jama? Ma, znate koja, ona u koju se bacaju, ona bez dna. Kako što će mi?! Pa, skočit ću, zar je to zabranjeno? Svakakve gluposti se mogu dogoditi živu čovjeku...pa i neživu.

STOOOJ !!!

Jebi ga. Što sad? Baš kao da si osjećao, kako se to lijepo kaže, kao da ti je nešto govorilo da će krenuti po zlu...ili dobru, ovisno kako se gleda na stvar. Da nisu kakvi odmetnici, banda, samo su ti oni još trebali.

A evo, stao sam.

Koji si ti?

Ma...nije važno, vjerujte mi. I da vam kažem, to vam neće ništa značiti. Ako me namjeravate opljačkati, nemam baš ništa kod sebe, ali mogu vam dati adresu i napisati na komadu papira...imate li komad papira?...da vam daju sve što sam ostavio...čim se spustite dolje...kažite im da sam vas ja poslao; ima kvalitetne robe, ionako sam je namijenio nezahvalnoj sirotinji, pa... Imam samo vodu i jednu, evo vidite, bananu - banane si stalno tamanio dok si bio živ...vidi sad, živ... ma, dok si bio dolje, a jednu si uzeo prije nego si krenuo, za svaki slučaj, ako ti ponestane snage ili se izgubiš.

Netko ti je uperio oštro i bolno svjetlo u oči, dok se stare slike podsvijesti počinju polako vraćati na svoje staro mjesto. Što sad? Kako im objasniti? Neće povjerovati. Dakako da neće. Ne bi ni ti.

Kako to izgledaš? Tko si? Odakle?

Izgledam prilično loše, pretpostavljam. Tu dolje, iz mjesta sam. A tko sam, kažem vam, to nema nikakve veze ni sa vama, niti bilo s kime ili čime - zaboravio sam koji je to padež. Samo me pustite da prođem, najljubavnije i najuljudnije vas molim, pa i preklinjem.

Priđi bliže!

Vojska?

Vojska, moj gospodine. A tko bi drugi. Što tražiš u ovo doba tu gore? I još takav...pogledajte ga...

Ma, to je duga priča, kako se ono kaže, i doista ne bi imalo nikakva smisla da... Samo vi mene pustite dalje i...

Nemoj ti meni "nema smisla"! Da nisi i ti jedan od njih, a?

Kojih ?

Znaš kojih, ne pravi se lud.

Ne znam, doista, i...već duže vrijeme sam, kako se to kaže, izvan događaja, pa ne znam o čemu se tu...

Dosta! Da nisi više progovorio! Usred noći, po kiši, pa nam još nudiš nekakvu robu. I to tebi nema smisla, je li? I ti bi sad tu nešto nama muljao, nismo ni mi baš tako naivni. Ajde, stavite mu lisice. Ideš dolje s nama.

Isuse! Pa ovo se samo tebi može dogoditi - ma ne Isusu, da ne bi bilo zbune - da te uhapsu. A koliko si samo pripremao čitavu akciju. Planirao kako ćeš se iskrasti iz kuće kad svi budu zaspali, što ćeš napisati na papiru koji si ostavio na radnom stolu... A nesretna li čovjeka! A nesposobnog li pizduna!

Ma, vojniče dragi, čovječe mili, meni nema spasa, iako još medicinski nije dokazano, ali svejedno...mislim...prije ili kasnije...dobro sam proučio stvar i...i bio ja metastaziran ili ne, potpuno je nevažno...o tomu se radi... Stari Marko je doživio duboku starost, a ja sam ga gledao kako bespomoćno hoda oslanjajući se o komad drva; ni pristojan štap nije imao, dok su mu se djeca rugala, vukla ga za hlače, udarala ga nogama, bacala kamenje po njemu, a samo zato jer je bio zdrav i dugovječan čovjek...i...i o tomu se radi, mislim, znam da je možda teško razumjeti, ali...ufff, što se znojim, kao da sam trčao, a zapravo ja...

Ma, jeste li čuli što je sve ovaj nadrobio! Ili se pravi lud, ili je skroz lud. Ajd, vodite ga!

Ali, ne razumijete, dragi vojniče, ja sam otpuhnuo svoje i to je sve. Adio bella Napoli - razumijete li? Samo me pustite iz ovog vražjeg vozila. Samo me pustite da idem dalje i nikome ništa.

Ništa ja tebe ne razumijem, dragi moj gospodine. Idemo kod poručnika, pa ti sve to njemu objasni, a ja svejedno mislim da si njihov.

Čiji?

Čuj, ti! Nemoj mi, molim te, dizat tlak, ionako nisam naspavan, pa bi moglo biti vruga. Vodite ga više, što čekate!

Ubačen u mrak nepoznatog vozila. Idete dolje. Spuštate se u nebo i zvijezde koje si bio napustio i nadao se da nema povratka. Jebi ga, više sreće drugi put. Molimo jedan veliki pljesak za našeg gubitnika! Dobro se držao. Hvala, hvala, a sada prelazimo na drugu točku...

JADI UMOBOLNIČKE SESTRE

Posljednji mokraćni dan čovjeka-ribe, učenika humanističke groteske .

U mirisu ranog proljeća punog patetike. Stvarnog umiranja i ljudožderstva. Tamo negdje - u ulici prijeko. Sve metafore su mrtve! U srdačnom i osmijehnutom stisku ruke. Kao da je ikada itko išta znao! O svemu. I ni o čemu. Samo reakcija na reakciju reakcije. S jednog utorka na srijedu u jednom svibnju. Evolutivni kamion za odvoz smeća. U odrazu kristalne suze koja nikome ništa ne znači. Velika, sveta suza. I tuga je mrtva pred praznom učiteljskom pločom. Pozitivni besmisao. Organska izlučevina čovjeka-ribe.

Izgubljeni mladići šetaju ostatke svojih misli usmrđenom obalom, okupanom mjesečevim ludilom beznađa. Crni i bijeli i žuti i ostali tamane se na najmaštovitije načine. Rudari uredno ginu u svojim jamama. Koliko vrijedi misao - u dolarima? Ne plači, luda ženo. Sve je to ništa u odnosu na skvrčenu dušu napuštenog psa.

Sestro! Sestrooo! Pojavi se, ti, sestro umobolnička! Kurvoooooo!

Što je? Što se dereš?

Tko mi je dirao papire i papiriće? Ovdje ne možeš ni zaspati, a da te netko ne zajebe.

Što je tebi?

Pitaj odgovorne. Ti! Ti si to uradila. Stalno se nešto motaš tu. Gledaj, sve si pomiješala. I sad se ti ovdje snadi. Jedva sam uspio sve to složiti. Misliš da je lako biti veliki pjesnik kojega nitko ne razumije. Ma, pogledaj... ma, ubit ću te!

Ti si lud! Nisam ja ništa tu...

Dakako da sam lud, kad sam ovdje, glupačo jedna umobolnička. Glupačetino! Znaš li ti, imaš li uopće pojma - dakako da nemaš - koliko mi je samo vremena trebalo, koliko sam se namučio oko svih tih riječi, rečenica, točki i zareza. A tek sam počeo, ti, nepostojeći stvoru. Ja...ja ću te ubiti! Ubiti, pa silovati. Oooo, ja brat, ti sestra! Došlo je vrijeme za naplatu grijeha. Tvoj sudnji dan je danas. Pomoli se!

Doktore! Doktoreee!

Kamo ćeš? Vрати se, sestretino jedna najneobičnija! Šalio sam se. Samo ću te silovati.

Što je bilo? Što se to ovdje dogodilo? Uznemirili ste sestru.

Ja nju? Pa, tko koga ovdje ne smije uznemiravati?

Nitko nikoga. Osim toga, ja nemam sestru.

Nemojte me sad opet...

Opet to vaše sad opet. Što ja to vas stalno sad opet? Samo kažem da sam ja ovdje zvanično u ulozi žrtve...ili mušterije...ili kako vi to već nazivate, a ona je tu nekakva ili nečija sestra koja mora znati da je mušterija uvijek u pravu. Ta glupačetina...

Nemojte tako.

Nego kako?! Razbucala mi je cijeli roman tijeka nesvijesti. Ja nju uznemirio. A koga ste onako mengeleovski bili svezali za krevet? Nju ili mene? I kome ste uštrcavali sve one divne koktele od kojih ti se čini...od kojih ti se čini...od kojih ti se čak nema što činiti. Ako je ta moja žrtva, moje svetačko mučeništvo imalo pomoglo bespomoćnoj i zbunjenoj znanosti, unatoč svemu ću biti ponosan na sebe.

Nemojmo sad o tome. Nego, ako je sestra to i uradila, to zašto je optužujete, vjerujem da je bilo nehотиčno. Iako ona tvrdi da te vaše papire nije ni taknula.

Te moje papire!? Te moje papire!? Nisu to nikakvi ti moji papiri, to je savršenstvo poetskog izričaja. A tko bi drugi dirao te moje papire? Da nije ovaj dadaist tu?! A? Da nije on?

Zašto mu se rugate?

Ne rugam mu se. Je li dadaist ili nije? Evo, izvolite se uvjeriti na svoje ušne školjke.

Ma znam, čovjek je bolestan. Ne! Ne budite ga! Pust...

Dada, budi se! Čovjek je bolestan!? Tko bi rekao, obzirom na mjesto radnje ove drame. No ja i nadalje tvrdim da bolesnih nema. Ima samo ljudi s rakom, ljudi bez raka, s manjim ludilom - po krivim normama, prihvaćenih od bolesne znanosti - s većim ludilom, s čirom na želucu, čirom na guzici, kamencem, ugrušcima, kurjim očima... ali nema bolesnih - ili su svi bolesni. Dadaaaa! Budi se!

Daaa???

Kaži nešto.

Daa-daaa-daa?

Eto, vidite! Kakvo ruganje? Vi mu se rugate, jer ga protiv njegove volje držite tu već mjesec dana, a on je još uvijek u da-da fazi.

To je prilično težak slučaj. Proces izlječenja može biti dugotrajan i mukotrpan. Kod takvih slučajeva nikad se ne zna.

Težak slučaj? Mislite li doista da ga je potrebno prisiliti da govori bilo što osim dada, i da će tada biti izliječen? A? A? Može biti. Jednoga blesavo sunčanog dana, kada izađe - ako izađe - govorit će ne-ne. Od dadista napravit ćete neneista. I to je nešto. Ozdravljenje čak, ako znamo - znamo li? - da je suprotnost bolesti zdravlje, a njegovo da-da je bolest.

Poznato mi je vaše mišljenje o nama i vaš cinizam, no ne morate vrijeđati.

Vrijeđati?! Koga ja to vrijeđam? Što je uvreda? Ne postoji definicija uvrede. Što je za jednog uvreda, za drugoga je tek ništa, samo izgovorene riječi zbog kojih ne postoji ni najmanji razlog za uznemirenost, a o nekakvoj uvredi da i ne govorimo. Kako dokazati uvredu?

A što ćemo s uvrijeđenima?

Ništa.

Ne vjerujem da je to baš tako jednostavno, a vjerujem da ni vi...

Vjerujte i ne vjerujte u što hoćete, samo mi kažite koga ste u posljednjih pet ili šest ili petstošest godina izliječili; dakako, ako se ne upuštamo u raspravu o postojanju bolesti i izlječenja.

Nedavno smo otpustili čovjeka koji je doveden u teškom depresivnom stanju, bio je pred samoubojstvom.

Depresije, depresije. A tko ih danas nema. Čuješ li ga, Dada?

Da-da?

Pa što ako je bio pred samoubojstvom! I vi mislite da ste tog jadnika koji uopće nije jadnik, spasili samo zato što ste mu odagnali depresiju koja je mogla biti povod - ne uzrok - njegovu samoubojstvu. Tu je stvar jednostavna. Čovjek je u depresiji, i što tu pomaže? Antidepresivi, dakako. Nakljukate jadnika tabletama, dođe doma, najede se i kaže da se osjeća dobro, i pola sata nakon toga baci se kroz prozor. Ili ga rodbina baci, svejedno - a kažu da je to sam uradio. Tko im neće povjerovati. Liječe ga farmakolozi, ili kako se već zovu, a ne vi. Ali što ćemo s dadaistom? Što tu piše u malom priručniku za snalaženje u društvu bez prirode? Ima li tu neki antidadaistik?

Nije to baš tako. Mislim da se olako i naivno upuštate u neka područja koja ne poznajete. Očito ne shvaćate neke bitne stvari. Volite obrćati stvari.

Kurac ne shvaćam!

Morate li biti tako vulgarni?

Dakako da ne moram, ali želim. I... I što u tome ima vulgarno, ako sam vulgaran? Vi ste taj koji očito ne shvaća neke stvari. Raščistimo jednom s tim kurcem. To se jednostavno mora raščistiti, ta glupost začahurena u podsvijesti, taj osjećaj krivnje i stida i jada. Eto, to su te vaše depresije i samoubojstva, svi ti stidovi i sramovi. Zar kurac nije organ kao i bubreg? A da vas netko pošalje u bubreg, ne biste mu rekli da je vulgaran.

Ipak, postoji nešto što se zove pristojnost.

A to je?

Dobro znate, kultura ophodenja.

A kultura ubijanja? Što ćemo s njom? Nju nitko ne spominje. Kultura silovanja, kultura masovnih pokolja, kultura pohlepe... Jeste li ikada pokušali istražiti, ili se barem upitati o mogućoj uzročnoj posljedičnoj vezi između nepristojnosti i sputavanja samog izgovaranja nekih riječi i svih ratova i ubijanja? Dakako da niste, a vi meni tu o nekakvoj pristojnosti, o tome kako moraš stisnuti čmar u društvu, ako ti dođe za prdnuti.

Ili se ne razumijemo, ili vi ne želite da se razumijemo.

Ne razumijemo se, niti ćemo se ikada razumjeti, jer vi ste normalni, a ja nisam.

Nisam tako mislio.

Ali se tako ponašate. Osim toga, nemojte vi mene sada vrijeđati, jer iznimna mi je čast i zadovoljstvo biti nenormalan. To je krasan osjećaj, zašto i vi jednom ne pokušate, bit će vam lakše.

Da-da-da.

Vidite, i on se slaže.

Opet vi...

Što?

Ništa.

Kažite slobodno, osjećajte se kao u svojoj ludnici.

Nema više ludnica.

A što je ovo? Zabavište? Zabavište za vas i nas, pa čak i dadaista... I za sestru koja mi to nije, i njoj je to zabavište, ma koliko ona o tome ne imala pojma.

Nemojte, molim vas, opet započinjati. Vi ste pametan čovjek i...

Kako sam pametan, kad sam lud?! Odlučite se već jednom. Ili je doista istinit onaj stereotip da su pametni na ovakvim mjestima, a ljudi na ulicama, ustanovama, školama, gradskim upravama, bolnicama, savjetovalištim za lude, dobrotvornim organizacijama, na čelu država...

Vidim da ste danas raspoloženi za raspravu, i to je dobro. Pametni ste, ali malo preosjetljivi, pa često zapadate u krize, što je kulminiralo onim vašim činom, pa...iako je to bilo normalno za vaše tadašnje stanje i...

Ako je bilo normalno, zašto sam ovdje?

Jer ste htjeli skočiti u onu jamu, uvjereni da ste neizlječivo bolesni. Da ste se samo mogli vidjeti kad su vas doveli, ne biste sad govorili takve stvari. Lako je teoretizirati, sad kad...

Vidio sam se u tom i u svakom stanju, dakako, osim lica, koje nitko bez ogleдалa ne vidi. I, ako je to bilo najnormalnije, kao što ste sami rekli, da ja u takvom stanju, ma što to značilo, želim skočiti, zašto me niste pustili da skočim?

Jer to ne bi baš bilo u redu od nas.

Zašto?

Ma, ovako vas molim, nemojte opet počinjati, kad znam da i sami dobro znate o čemu se radi.

Vi sve znate, čak i to da je moje nenormalno stanje bilo potpuno normalno... I nije istina da sam bio umislio tešku bolest, kad znate moj stav prema pojmu bolest, već sam jednostavno bio tada tako odlučio - a i sada tako mislim i neće vam pomoći svi lijekovi svijeta, pa ni oni koje će tek izmisliti, da me odgovorite od moje plemenite, zdravorazumske i pragmatične zamisli. Jesam li vam spomenuo starog Marka, devedesetogodišnjaka, koji se rasapadao mjesec dana prije nego je umro? Nisam?! Borio se za život, kako biste vi kazali. A ništa nije napravio. A ja sam, što sam u životu bio zacrtao, to i uradio, ispunio svoj zemaljski zadatak i osjetio da je došao trenutak beskonačne praznine preda mnom, i da moram krenuti dalje, ili možda nestati, s najmanjom mogućom boli i patnjom i svim što to donosi i odnosi.

U redu, to je vaše mišljenje. Svatko ima pravo na svoje...

Nemam ja pravo na svoje mišljenje! Ne lažite! Vi mi branite pravo na mišljenje. Jer, ako imam pravo na njega, onda moram imati pravo i realizirati to jebeno mišljenje. Ili vi doista mislite da je sloboda mišljenja kada čovjek može slobodno misliti u svojoj glavi što hoće, ali da to nitko ne čuje, ili još gore, da to ni na koga ne utječe? Što je vama? Vi doista mislite da sam lud i...

Nisam tako mislio, vidim da ste se uznemirili, pa bi bilo najbolje da za danas prekinemo. Jeste li uzeli lijek?

Lijek?! Lijek?! Nije to lijek nego tableta, barem to dobro znate.

Da...da...da...

Tako je, Dada, a sad spavaj. Spavaj!!!

Zašto tog jadnog čovjeka ...?

Zajebavam?! Ne, vi ga, kao što već rekoh, zajebavate već dulje vrijeme. Sami kažete da je jadan. On to nikada nije rekao, a niti može. Vi ste ti koji ste ga napravili jadnikom. Što ga ne pustite doma, neka čovjek dadaizira do mile volje. Kome to smeta? Ili možda doista smeta. Vama? Njima? Njima doma? Ide im na živce svaki put dešifrirati što hoće tim svojim da-da. No možda ipak doma progovori još poneko slovo, ili čak slog. Ovdje samo spava od silnih tableta kojima ga punite. Kako će progovoriti, kad spava. Jadan. Zašto bi netko tko dadaizira bio jadan? I zašto je on za vas jadan? To je ponižavajuće za njega. Osim toga, i njegovo dadaiziranje spada u nekakvu jebenu slobodu, slobodu izražavanja.

Nije istina! Niste u pravu. Što vi uopće znate o tome! Stalno mi nešto tu pametujete, vi...vi...

A da mu šiknete jednu simpatičnu humanu lobotomijicu?

To se već odavno ne radi. I onda je to bilo rijetko, samo preagresivnima, opasnima za okolinu.

Tko je opasan za okolinu? Ubojica? Kako biti siguran da će ubojica opet ubiti? I...i kako biti siguran da neubojica neće ubiti? Ubojica je već ubio, pa stoga najvjerojatnije više nije opasan za okolinu, pogotovu ako je ubio nekoga koga je trebalo ubiti.

Koga treba ubiti?

Ne znam, ja nisam nikoga ubio. Zašto to pitate mene? No, neubojice su najopasniji. A najopasniji za okolinu su oduvijek bili oni koji su opasni za one koji nas

vode, za one velike, glavne, glavonje, mudonje; mudonje koji su imali muda pregaziti sve, pa i rođenu maćehu, da bi bili glavni. Opasni su za njih opasni, a time i za društvo. Uglavnom se razumijemo, dottore, zar ne?

Teški ste. Kao da uživate biti žrtvom, pa vam to daje povod za kritiku svega i svačega. Ipak mislim da ste pomalo naivni u svemu tome.

Težak jesam, to i grane na mrtvim pticama pjevaju, ali ipak ću svom svojom težinom povaliti onu sestretinu, pa neka bude rodoskvrnuće.

Ha, ha, ha! Ludi ste do daske.

To mi je nešto poznato. A gdje je ona sad? Naša draga sestrice, seka.

Plakala je u mojem uredu. Zacijelo je još tamo.

Nego, kad smo već kod toga, je li istina ono o doktorima i sestrama i noćnim dežurstvima, pa i dnevnim i tako to? Ma, znate već...

Da ...da ...da ...

Izgleda da je istina, kad on kaže, a? Možda je nešto i vidio, ali ne može kazati. A da niste njega zloupotrijebili ili dobroupotrijebili u te svrhe?

Gledali ste previše filmova, osim toga to nema nikakve...

Doktore! Doktore! Brzo! Onaj iz sobe pet opet pokušava pregristi kažiprst. Brzo!

Čekaj, ljubavi, sestro, sestrinska ljubaviiii!... Otišla. Eto vidiš, dragi moj Dada, ne daju čovjeku ni da se pojede.

Da...daaa...

Ma, idi u kurac!

Da?

Ništa, ne ljuti se. Vidi ga sad. Tako mi je došlo. Čuo si doktora, u krizi sam. Daj, nemoj mi sad tu cmizdriti, ne podnosim suze. A znaš li tko je otac dadaizma, barem su nas tako učili u školi? Ma, ne zajebavam te. Smiri se. Neki Tristan i Izolda Tzara.

Daaa?

Da, on je prvi to plasirao...ili možda nije. Svejedno, ne moraš se sramiti, nisi prvi koji to ne zna.

Daaa???

Oooo, jebem ti prozu u poeziji! Jebem ti poeziju u tri čina! Jesmo li mi ljudi, Dada? Kome je stalo do nas? Liječnicima? Društvu? Državi? Statistici? Zašto bi nekome moralo biti stalo do nas...do bilo koga. Pričat ću ti jednom o dadaizmu...ili neću, jer nemam pojma o njemu.

Da?

Da. A sad spavaj, pokušat ću pisati. Vidi što mi je ona glupača uradila od svih tih neprocjenjivo vrijednih papira. Spavaj!!! Nogom ću te u tu ludu glavu.

PREKRIŽJE U SNU DIVA

Gospodin Mjesec zavukao se u polumrak dnevne sobe gospođe Magdalene. I stoji, ne miče. Pod stropom. Ne, nije to Mjesec iz dječjih priča, onaj kifličasti, perecasti Mjesec sa simpatičnom nosinom, koji se veselo smješka. To je okrugli, opaki Mjesec: prijatelj ubojstava, samoubojstava, pljački, silovanja, milovanja, infarkta, pucanja čira, shizofrenije, katastrofe, pasje pjesme, neobjašnjive euforije čovjeka koji pada s desetog kata, vukodlaka... Čuveni Gospodar ludila. Luna. Lunatik. Ludilo mukle svjetlosti.

Mlada mačka igra se čahurim, tko zna gdje i kada i na koga ispaljenom, na asfaltu koji odzvanja. Istog trena, ovog nepostojećeg, posljednji Gandhi leti u tri tisuće komadića, koji će biti sakupljeni i spaljeni i raspršeni u tri milijarde komadića praha diljem miroljubive Indije, prepune svetih ljudi. Politika je čudan i zanimljiv zanat zbog toga što nikad ne znaš kada će te neki fanatični lakovjernik raznijeti zajedno sa samim sobom. Ali to je cijena jeftine pohlepe. Postoji li skupa pohlepa?!

Raskošna dnevna soba ugodno je plavičasta od mjesečaste intime koja razbludno osvjetljava nožno prekižje gospođe Magdalene. Stanje je bestežinsko. Lebdeće. Lagane presvlake celulita na gospođinim listovima istodobno sramežljivo i pohotno te gledaju, iako ti nije baš najjasnije kako ih uspijevaš vidjeti pod prekižjem nogu. Ali čemu razmišljati o tome! Čemu razmišljati o bilo čemu! Plutaš u plavosti sobe bez razmišljanja. Kako je ponekad malo potrebno da se poštenu čovjeku dignu. Ne mora čak biti ni pošten.

Primite izraze mojeg najdubljeg čestitanja u vezi smrti vašeg ne baš omiljenog supruga, a povodom vaše tuge za istim. Crnina vam dobro stoji. Pa vi ste rođena udovica! Da samo znate kako vam stojiiii! Pa, bili biste ga odavno ubili, samo da navučete crninu.

Ali, mi se gotovo i ne poznajemo. Pa...niste mi se ni javljali na ulici.

Ne znam zašto. Doista ne znam zbog čega se ljudi jedni drugima ne javljaju na ulici. Još manje mi je jasno zašto bi se uopće javljali bez nekog poštenog ili nepoštenog razloga, razlogštine, razlogčine, razlogčinčine. Moje iskrene, sućutne, čestitke još jednom. Ali crnina vam...pa to je stani pa gledaj.

Muk. Samo se Mjesec čuje, što bi pjesnik rekao. Na zidu iznad gospođina prekižja i zakrvavljenih očiju ulja, akvareli, pasteli poznatih umjetnika, u skupim, glomaznim okvirima. A da nema potpisa na svim tim slikama? Koliko bi koja vrijedila? Ona najskuplja bi možda bila najjeftinija. Kad se ne bi kupovali, kad se ne bi prodavali potpisi umjesto djela, to bi bilo nešto posve drugo, poštenije. Što bi bilo kad se ne bi baš ništa potpisivalo, ni slike, ni knjige, ni skulpture, ni drame, ni... Umjetnik, pa još s titulom, napravi nekoliko istinski vrijednih stvari - dakako, pod pretpostavkom da smo definirali što je to umjetnost i što je to vrijedna umjetnost, a nismo - i nakon toga počne raditi bezobrazna sranja, ali ih debelo potpisivati i još deblje naplaćivati. A da nema potpisa na svemu tome? Ne bi bilo zajebancije i podvala snobovima, ne bi se stvarao kult imena, tako da je najmanje važno što je napravljeno, već tko je to napravio. Ukinuti potpise, gospodo, na svemu; neka sve bude anonimno. Ne bi tada bilo povlačenja dviju crta olovkom na papiru, i tako dvadesetak puta, pa o tomu vrlo poznavatelji umjetnosti naprave čitave studije, jer nitko ne može tako umjetnički povući te jebene dvije crte. Bez imena, molim. Radite bez potpisa, pa ćemo vidjeti svu tu vašu veličinu.

Vjerujete li vi, mladiću, u Boga?

Vjerujete li vi u Mjesec, gospođo?

Kakvo vam je to sad pitanje? Pitala sam vas vjerujete li u Boga, a vi tu meni o Mjesecu...

Ne znam. Možda.

Vjerujete ili ne vjerujete? Nema možda.

Još nisam na čistu s time. Mislim da nitko nije.

Mislite li da je moj Stjepan sad na sigurnom? Je li mu dobro? Uvjeren sam da nas odnekud gleda...i sluša. Osjećam to.

Ne može biti na sigurnijem, to su ipak dva metra ispod zemlje. A kako mu je, to samo on zna, ili možda ne zna. Ajde, mašimo mu, smješajte se, da vidi kako je sve u redu, kad nas već gleda.

Oooo, Bože, pa vi mi se rugate! Tko ste zapravo vi? I kako ste ušli? O, sveta Marijo, daj mi snage...

Ne plačite, nisam mislio ništa loše, samo sam pokušao biti iskren, ili možda nisam...ili sam možda skrivao strah iza cinizma. Pa, pitali ste me za mišljenje. A ušao sam kroz prozor. I to ste me pitali, je li?

Gledaš crne čarape i pitaš se što dalje, dok divlji trnci draže kralježnicu i prijete da ti ono nabreknuće dolje dobije napadaj epilepsije, kurcolepsije. Da se raspukne. Stavljaj ruku na toplo i ucviljeno crno koljeno i čini ti se da ćeš izgubiti svijest. Je li moguće da jedno obično, čak preobično koljeno može izazvati nesvjesticu? Kako je malo potrebno...

Što to radite? Ja... Ja...

Smirujem vas.

Ali...ja vam mogu biti majka!

Možete i otac, što se mene tiče.

Ideš polako rukom ka nutrini toplog prekrizja.

Ljepši ste od sestre.

Nemam sestru. To mi je brat.

Doista?! A uvijek sam mislio da vam je sestra. Zacijelo zbog žutog neba i plave trave i crvenog mora i mrtve prirode. Jesu li vam dali sedative?

Može biti. Sve se od tih luđaka može očekivati.

Ne može biti. Ništa se od tih luđaka ne može očekivati. Oni su iznad svakog očekivanja.

U...U pravu ste. Ne može biti. Niš...ništa ne može biti. Jad...jadni moj Stjepan. Ali...št...što vi mislite o meni! Pa, ja...

Ništa. Počeo sam vjerovati.

U što? Nemojte...molim vas...jer...

Počeo sam vjerovati u vaš cijenjeni i precijenjeni i besmisleni međunožni organ, organčić, sa svim ostalim pratećim sadržajima, kako bi se to lijepo novinarski reklo. Dobro se držite za svoje godine. Lijepu predstavu ste napravili od njegova sprovoda. Bilo je vrlo uspješno. Kritike će biti pozitivne.

Kakvu...kakvu predstavu?

Pa, rekao sam, lijepu predstavu. Ako nije predstava, zašto ste nakon svega pitali je li sve ispalo dobro? Svi prave predstave od sprovoda, ne morate se pravdati. To im je jedina prilika, nakon vjenčanja da ih svi gledaju, da budu u centru pažnje uplakanih luđaka.

O...o čemu vi to? Kakva predstava...ja sam samo htjela...samo sam htjela da to bude kako Bog zapovijeda i...

Samo ste poštivali tradiciju, točno. Zašto biste vi odstupili od lijepih običaja. Bog je tako zapovjedio i što mi tu možemo, nego napraviti cirkus.

Umukla je. Izgubila se. Napustila je ovaj trenutak i otišla tko zna kamo, možda kod Stjepana, tek na tren, da ga pita kako je sve ispalo.

Uzdaaaahhh. Mjesec pokvarenjački namiguje. Crni korzet. Tijelo dvadesetogodišnjakinje. Film snova. Gospođa hvata ritam utjehe. Oooooo! Gospođa plače i jeca i stenje. Ti jecaš i stenješ i ne plačeš. Izvanzemaljski miris dopire ti do centra za ludilo, za bludilo...negdje duboko ispod kore velikog mozga, skriven zbog silna stida koji mu je unutra uvaljen.

Vi...ste, gospođo...ooo...uzimali, krali...iih...ooo...od bolesnih i bespomoćnih...hhhh...godinama...od ooo, Bože...od onih jadnika koji...iii su vaaam...vjerova...vjerovali...vali...uhhh...

Nnnn...nisam...mmm...tako, tako...nisam, tako mi Bo...ohogaa...ja...aaaufff...o...oni su mi sami davali...iiuu hhh...ja...ja...mmmmph...

Nisu vam...umh...nisu vam imali što...ooo davati...uuu kurac...uh...to je bila ubožnica...ubožnicahhh...a ne bolni...bolnica...pa to svi...svi znaju...dajte, dajteeee...sve ste...sve ste odnosili doma...aaa...a ni djece nemate...eeeh...vaš Stjepan...dok još nije bio...mmmpfff...dok još nije bio na sigurnom...bio je...bio jeee peder...sveder...uuuuu, biseksualac i...i baš me zani...o jebemtii...kako je izgledao vaš seksualni život...aaa...to...tooo...ali oni bi umrli ovako ili onako...ooo...te stvari im...immm nisu trebale...taaako...tako ste se opravdavali pred Bogom...mmm...pred sobom...čudovišteeee jedno kurvinskoooo... evoooo...

Dobar dan. Oprostite, gospođo Magdalena... I vi, mladiću, što vas prekidam, došla sam, mislim, ako vam nešto treba...ja... Oprostite na smetnji, navratit ću kasnije.

Tata! Ej, tata!

Mmmm... Što...što je?

Tata, probudi se, čuješ li!

Gdje je Mjesec? Ja...

Koji Mjesec, tata?

Ma, ništa. Što je? Što ti je?

Čini mi se da ću prdnuti.

Isuse! Znaš li koliko je sati!

Zašto pitaš dragoga Isusa koliko je sati?

Ne pitam dragoga Isusa, tebe pitam koliko je sati. Znaš li ti koliko je sati!

Bit će deset... Ili dvadeset... Čini mi se da ću prdnuti zaozbiljno.

Ma kojih deset, kojih dvadeset, koji prdac...i što se uopće tu...

Ali, dolazi mi za prdnuti.

Pa, prdni, boga ti!

Ne mogu.

Onda nemoj.

Ali, sve mi se čini da...

Prdni ili ne prdni, što ti se ima tu činiti i ne činiti, bar je tu stvar jednostavna. Ajd, spavaj, vidi koje je doba noći.

Koje?

Što koje?

Koje je doba noći?

O, bogovi crijevnih ispuha, pomozite! Pa, noćno, ili tako nekako. Spavaj.

Ali...

Nema ali. Spavaj. Znaš li koliko je sati!

Bit će deset ili dvad...

Dat ću ti deset i dvadeset po guzici. Sad je dosta!

Što joj je? Pun Mjesec? Isuse, pa ti si, pa ti si vlažan...i ljepljiv. Gospođa Magdalena. Kako li je samo to izvela? I zašto baš ona? To bezizražajno, hladno lice. Ipak ćeš joj oprostiti. Možda čak biti i zahvalan. To veličanstveno ovlaženje nevinosti, davne pubertetske prošlosti, nikada ne možeš ostvariti u živo, kao ni mnoge odsanjane krasote i divote. I je li to bio samo san...ili nešto između, na rubu. Ako si sve to sanjao, zašto je ljepljivost stvarna? Ili je upravo ta ljepljivost veza između sna i budnosti, i još jednom ti potvrđuje da te dvije stvari nisu odvojene, barem ne onoliko koliko tvrde poznavatelji ove materije. Za one pametnije i racionalnije, to je samo reakcija na san koja se materijalizirala, i tu stavljaju točku - iako je to tek početak rečenice. Ali zar je potrebno tumačenje toga...tumačenje bilo čega? Dogodilo se i gotovo. Prolebdio si malo kroz četvrtu ili petu dimenziju, svršio u pubertetskom stilu i vratio se u takozvani i takomisleni stvarni, budni život.

Trebao bi se oprati prije nego li se to nesuđeno biće skori i pretvori u, tko zna zašto, ljudskom oku gadljive slijepljene dlake, ljudske dlake. Pokušavaš ustati. Ne ide baš. Pregazio te mali kamion zelene ili žute boje, koji si sinoć ubacio u sebe, u krvotok, u mozak. Mali zeleni kamion, koji te je odveo na bestežinsko putovanje sa sretnim svršetkom. Previše si mamuran i još pod dojmom sna. Moraš iz kreveta. Slijepit ćeš se. Daj, operi se, gomilo mlohava mesa! Bolna grimasa podbuhla lica - i ustaješ. Uspio si podignuti usnulu gromadu u propadanju. Sebe. Jesi li to Ti? Što je to Ti?

Brod. Soba-brod se ljulja. Da, kapetane! Zanositi te. Valovi su sve veći. Hvataš se za nešto čvrsto i stabilno. Samo da ti je doplutati do zahoda. Kakve li oluje! Jedra spuštaj! Polaaako! Bez panike! Prvo žene i djeca i svi oni koji se osjećaju kao djeca!

Ogledalo. Ranojutarnji portret pregažena čovjeka. Odvratne li face! Nisi ni slutio da podočnjaci mogu biti tako pristojno uhranjeni bezrazložno izmučenom nutrinom. Hladna voda polako skida ostatke zbunjujuće polucije, koju si zaradio pošteno i savjesno u bestežinskom užitku. Ne osjećaš hladnoću. Voda je mogla biti i vrela. Svejedno. Događalo ti se to već nekoliko puta; kao da gledaš odnekud sa strane nečije tijelo pod mlazom, kao oni koji su preživjeli takozvanu kliničku smrt - samo je medicina mogla izmisliti tako glup pojam - i nakon toga pričali kako su lebdjeli iznad sebe i gledali svoje beživotno tijelo, iz kojega su bili za nekoliko trenutaka izišli. Trenutak? Koliko traje trenutak?

Tata! Tata!

Što je sad opet?

Ovo dijete noćas - ili je ovo sad jutros - nema namjeru zaspati. Na brzinu se brišeš i napola moka, ogrnut ručnikom hitaš u sobu koja više nije brod. Bonaca je.

Noge su još uvijek teške poput duše koja pritišće sve fizičko u tebi i bližoj ti okolini, kako bi to opet kazao veliki pjesnik.

Tata!

Što je, mala?

Ne mogu prdnuti.

Opet! A što ti je baš sad udarilo u tu malu glavicu da moraš prdnuti? Nemoj, ako ne možeš. Tko te sili!

Ali, dolazi mi.

Što ti dolazi?

Za prdnuti.

To si ti, dušo, zacijelo samo sanjala. Ajde, pajki.

Daj mi piti.

Donijet ću ti mlijeka, ako bude. Ako ne, može i voda, je li?

Može.

Evo ga, tata je donio mlijeko, pomuzao sam zadnje zalihe iz jednog frižidera. Je li sad bolje?

Ne znam.

Ajde, sklopi te lijepe okice i misli na nešto lijepo, pa ćeš zaspati, a i prdnut ćeš.

Tata!

Mama!

Zašto zoveš mamu?

A zašto ti cijelo vrijeme tu meni tata, tata, tata, tataaaa?

Što?

Koji me kurac stalno zivkaš? Što ti je? Jesi li ružno sanjala? Smiri se malo.

Je li mi postojimo?

Molim?

Je li mi postojimo?

Kako to misliš? Što ti je sad to?

Pa, je li mi postojimo - sad?

Oho, nakon neuspjelog puštanja vjetra, bacili smo se na noćnu filozofiju. Ne prdim, dakle, mislim. Pa kad ćemo postojati, ako ne sad! Barem se tako čini. I pitanje ti mora glasiti postojimo li, a ne je li mi...

Ja mislim da je sve ovo san jednog ooogromnog diva. On nas sve sanja.

Odakle ti to?

Ne znam. Mislim da je tako. Mi smo u njegovu snu.

U čijem snu?

Pa rekla sam ti, u divovu snu.

Zanimljivo. Da ovo nekome pričaš... Sanja nas div u divovskom snu. Možda je mala u pravu. Nas sanja div, div postaje manji, pa njega sanja drugi div, pa opet tog diva sanja još veći div... I tako u beskonačnost. Eto o čemu se tu zapravo radi, dame i gospodo doktori.

Zaspala je. Iznenada, kao što se i probudila. Zašto mi se jebeni Mjesec okomio na dijete? Evo, uhvati se sa mnom u koštac, ako smiješ. Ne bojim te se, plimo i oseko i krvni tlaku! Dođi, navali!

Prdac.

Bravo, mala! Lijepe li i smirujuće slike usnula djeteta. Kao zaklana. Kakva li je to nakaza morala biti koja je prva izrekla tu usporedbu - pa još za dijete! Kao zaklana. O, koljaču jebeni! Kako te usnulo dijete može podsjećati na zaklano? Spavanje djeteta

je - isključuješ traumatizirane, silovane, isprebijane, odbjegle... - osmijehnuto, vedro, nevino, čisto, istinito. Nema užasa na mliječnim obrazima sigurnosti. A zar je takav izraz kod nekoga tko je zaklan? A? A? I...i zašto bi netko bio zaklan??? Da nisu s vremenom izokrenuli tu duhovitu usporedbu. Čudovište je doista nekoga zaklalo, pa bi njegova mudrost mogla glasiti: Gledaj, zaklan je, a kao da spava! Ne, ni to nema smisla. Zaklan je zaklan, a spava onaj koji spava. No bez obzira na sve, smeće ljudsko, nesvjesno morbidnosti, izgovara to s osmijehom i uzdahom simpatije na njušci. I ni jedan jebeni moralist neće kazati da je to vulgarno.

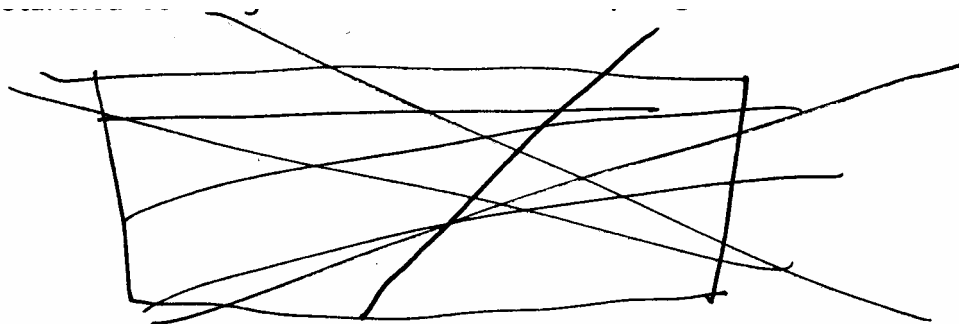
A što ti radiš budan usred noći...ili jutra...ili dana, što li je već to? Trebao bi zaspati, usnuti gospođu Magdalenu koja to nije...ili neku drugu gospođu, gospođicu...ili bilo što...ili uopće ne usnuti. Nestati na par sati. Oduzeti ih životu...ili smrti. Loše si krenuo, a još nije ni svanulo. Progutaj mali zeleni kamion i pokušaj skrenuti negdje drugdje ili treće. Ako ovako nastaviš, opet bi se mogao naći na na onoj stazi prljavog šljunka, psećeg govna, praznih konzervi, pedera, šiznutih, frustriranih, prezrenih, odbačenih i samoodbačenih koji nemaju nikakva izgleda da budu dio sna Velikog spavača. Nemoj! To ne vodi nikamo, kao što ni jedan put ne vodi nikamo, ali ostali putevi su manje bolni. U tome je, izgleda, cijeli smisao besmisla - pronaći najlakši način, najmanje napornu stazu.

Upitao si jednom prijatelja iz djetinjstva, razmišlja li ikada o smislu življenja, umiranja, prolaznosti, ništavnosti, nepobjedivu vremenu koje raspada materiju...

Koji ti je kurac? Jesi li lud? - rekao je i posvetio se zgrtanju novca, uvjeren da će živjeti vječno ili barem onoliko koliko treba, a treba, treba živjeti vječno. Možda je bio u pravu. Možda bi tako i trebalo proživjeti, odživjeti ovu stanku između dviju smrti, ili dvaju života, svejedno. Ali, na žalost, ili na radost, ili ni na jedno ni na drugo, postoje još face poput tebe koje oplakuju sebe same i mole se Bogu Besmislu, nemaju hrabrosti ili kukavičluka okončati sve to.

Bijeli oblaci. Nebeski portreti. Vidiš oblik psa koji se pretvara u poznatu ti osobu. Nebeska igra metamorfoze umrlih tijela, poznatih lica. A onda se sve rasplinjuje, nestaje brzinom kojom se i pojavilo.

I možda je zgodan trenutak za jednu kratku, ali doista kratku, stanku, stanku od svega nekoliko neurotično potegnutih crta.

Prdac usnula djeteta.

Ali, ako je sve to besmisleno, pa i pisanje - što raditi? Kako živjeti dalje? Skončati? Unesrećiti stvorenja koja te, koliko god se to tebi činilo nestvarnim i površnim, ipak vole - ma što to značilo - i koja vjeruju u život, u rad, u pjesmu, plakanje, radost voljenja, mržnju, rušenje, pričanje, dobar dan i dobra večer i kako ste i kako su vaši, vjeruju u molitve Svevišnjemu koji je pravedan, u psovke, tjelesnu težinu, temperaturu, godišnja doba, Nove i Stare godine... Kako njih uvjeriti da suzama nema mjesta? Jer, ostavljaš za sobom tugu i plač, predstavu za javnost bacanja bivšeg tebe u kontejner polaganog zaborava. Javnost? Jaaavnooost?! Ljudi doista od smrti znaju napraviti happening. Bože, koji li je pizdun odvalio da je čovjek najsavršenije biće, a odmah potom da nitko nije savršen? Po čemu je savršen? Po tomu što nitko nije savršen?! A kako bi i znao tko je savršen, ako to nitko nije? Ako ne postoji kriterij savršenstva, neki savršeni model, pa bio on i od plastike.

Kamo si odlutao? Vрати se, čovječe, inače...inače... I što znači to inače? Neka ti netko objasni riječ inače...inače je nećeš više upotrebljavati.

Počinje te boljeti glava, i znaš da sve živo boli ona nepristojna stvar što tebe boli pristojna glava, isto kao što znaš da tebe boli glava baš zato jer sve živo boli ona nepristojna stvar što tebe boli glava.

Opet petljaš. Gubiš se. Bit će od onog zelenog sranja koje gutaš. Manja psihička kriza. Kakve li su tek one velike? Hipersenzibilitet. Da ti se jezik slomi dok izgovoriš. Pokušao si sve baciti, ali ne ide. Ide, ali je još gore. Gore...gore... Sam si sebi stvorio to neko tvoje veliko Loše, veliko Grozno, i kojeg vruga sad tu cmizdriš nad samim sobom, razmaženo derište jedno najobičnije. Pravo je čudo kako nisi završio u nekoj prljavoj ulici s iglom u veni, prljavom iglom. Možda te je upravo taj tvoj veliki strah, koji uporno odbijaš od sebe i ne priznaješ da postoji, možda te je baš to poštjednelo raznih heroina, kokaina i igala. Iglu ne možeš ni vidjeti.

Ne, nikako niste ovisni. To ne stvara naviku. A kako ih se onda ne mogu otresti? Pa, baš to je znak da vam pomažu te male tablete. Vidite da ne možete bez njih. A to što vam se čini da ne možete bez njih, stvar je vaše uzburkane podsvijesti. No, no, od toga nitko nije umro. Pa to je lagano, djeci ih dajemo; ne znate vi što sve ljudi gutaju. Ako se mora, mora se; bolje i to, nego... I sad ti shvati.

Prdac. Još jedan. Sveti prdac. Neka, mala, samo ti prdi.

A ti lijepo progutaj tu stvar, kad se već mora...i pokušaj zaspati. Možda su ta gospoda doista u pravu, to kad su u pitanju i odgovoru sve te zelene i žute i crvene i - previše nabranjanja, je li - bijele tablete. To je došlo s vremenom, nešto kao pesticidi kod biljaka. Biljke su nekada mogle rasti i davati plodove bez ikakvih dodataka proizvedenih u laboratorijima, ali danas ne ide; ako ih ne isprskaš svim mogućim pesticidima, insekticidima i ostalim cidima, nećeš pojesti jabuku. Tako je i s čovjekom, nekada je mogao rasti i ostarjeti - iako je tada nekada bio starac već kada bi prešao tridesetu, ali to je sad nešto drugo...ili možda nije - a danas mu moraš prskati organe, izvana i iznutra raznim cidima, kako bi barem izgledao zdrav, baš kao i ona velika, crvena jabuka, otrovna i mirisna, krasna i bolesna, bolesnija nego bi bila bez svih pesticida i...i sad se stvar poprilično zamrsila, gotovo je nemoguće izvući se iz svega toga, pa je najpametnije potražiti spas u novom pasusu.

Zavaljivanje na krevet, krevetac. Jedan od najugodnijih izuma bezgrešnog čovječanstva. Spasonosni uzdah, kao da si kopao, a ne ležao. Od nerada, kako bi to lijepo svi radišni ljudi rekli. Veliki protivnici općeosuđenog spavanja do podneva. Spavanja bez budilice. Još samo treba sklopiti okašca i zaspati. Neće, neće. Kad ti jednom prekinu san, gotovo je, treba ti dugo vremena za povratak - ako uopće uspiješ, a gotovo nikada ne uspiješ.

A da zaviriš malo u novine, datum nije važan. Osim redovitih tiražnih užasa, koji upravo zbog svoje tiražnosti već odavno i nisu neki užasi, nađe se i priličan broj zabavnih gluposti koje uspavljaju. Vidi sad ovo. Znanstvenici su došli do otkrića - oni uvijek nešto otkrivaju, to im je posao - da se današnji leševi sporije raspadaju od onih prijašnjih, jer jedemo hranu s mnogo konzervansa. Čime li se sve ti znanstvenici ne bave! I tko ih samo plaća za takve luposti? Konzervirani smo u vlastitoj masti. Kako zaspati od toga? Glupo jest, ali ne uspavljuje. Zamišljaš ih kako pretražuju nadgrobne ploče, pomno odabiru datume, otkopavaju grobove, otvaraju sanduke...

A da napišeš pjesmu.

Prdac. Prdac. Prdac. Tri komada.

Samo se ti, mala, oslobađaj otrova, i ne crveni se zbog toga. Radi to slobodno, iako znam da nikada nećeš. Sredit će te pristojno društvo, ono će te dresirati poput najboljeg njemačkog ovčara da radiš samo ono što se, tko zna zašto, smije raditi.

Gdje si ono stao? Kod pjesme? Možda ipak ne bi bila uzaludnija i besmislenija od jednog tipično običnog i prosječnog, uigranog radnog dana na sveopćoj traci proizvodnje plastike, gume, papira - opet nabranje - željeza, tupila, mrtvila, tekućih vrpce i pjesama.

Ma, jebeš pjesmu! Poezija je mrtva. I proza je na umoru, ako i ona već nije... Kome je do pisanja? Kome je do čitanja?

Ništa od spavanja, sad si siguran u to. Trebalo bi nešto brojiti. Ovce? Zvijezde? Ljude? Ljudske odore napunjene mesom? Konzerviranim mesom. Ljudske konzerve.

Broji radnike i ratnike i jadnike, koji će se uskoro sliti po umornim ulicama. Broji izgubljene i prevarene poglede koji s naporom izlaze iz izobličjenih zbunjenih lica, neprepoznatljivih samima sebi. Natečene usne, oči, nosevi. Promukli glasovi. Mržnja jutra, novog jutra, budnog jutra koje im je otelo san; polusmrt koja ih opušta, odmara, a ponekad se smiluje i priušti im slike koje ih toliko uzbude, da kad iziđu iz tog maglenog svijeta i uđu u ranojutarnju običnost, ne vjeruju da su bile stvarne poput svitanja pred giljotinom.

Ponedjeljak je najgore godišnje doba. Zastrašujuće i mrgodno. Napeto iščekivanje ponedjeljka. Već u petak prisjedne ti nedjelja, koja je još uz to i sveta - jer razmišljaš o neminovnom prokletom ponedjeljku i tekućoj vrpce, koji se takvom brzinom ponavljaju, da te jednostavno mora hvatati panika. Do kada još ovako? Je li moguće da se tu ništa ne da napraviti? Je li moguće da je Zemlja ubrzala vrtnju? I ne možeš spavati, ni misliti, ni čitati, ni biti budan, ni ništa skroz i posve. Ponedjeljak poništava nedjelju. Vrijeme ide dalje, preko tvojih podočnjaka.

Većina je s vremenom postala ravnodušna. Odbacili su svaku pomisao na slobodu slobode kao iluziju, a iluzije su besmislene. Sve je to sad tako normalno: borba za odjeveni, goli život, kako bi to rekao normalni, osamsatni ojađeni čovjek. Zaboravili su na sve one filmove mladosti i energije, koji su im se svojedobno odvrtali u nekad skupocjenim šupljinama. Bilo im je zabranjeno da ih ugrabe. Možda su nekada i mislili

kako je nasilan prekid sna neka vrsta zločina, uvoda u traumatsku frustraciju. Zločina koji izvršava budilica-ludilica, ili pak smežurano lice žene koja se budi ranije - nju ne treba nitko više buditi, njezin sat je odavno navijen i budi je, iznutra, točno u minutu svakoga jutra, bez zvona - žena, navijena dugogodišnjim jutrima, odavno već lišena ugodnog, usnalog bijega, koji se pretvorio u praznost i okoštaloost svakog, pa i najmanjeg živca koji bi trebao reagirati na podražaj. Ali, ne, njoj se više ne bježi. I tako ona budi ružnog i smežuranog muža...ili brata...ili sina...

Pokušaj ih prebrojiti. Daj, potrudi se, nije to baš tako teško. Uzalud. Kao da brojiš zvijezde. Beskonačnost normalne prosječnosti koja proklinje ponedjeljak. Najnormalniji ponedjeljak, radni dan bez kojega bi sve bilo nekako nenormalno.

Ne, ovo je još više pogoršalo stvar. Zar si se ovime mislio uspavati? A tko ti je kriv! Imao si i ti priliku, mogao si se i ti uvaliti u tu gustu rijeku i pustiti da te nosi, nosi, nosi...sve do u ušća u Veliko more beskonačnosti.

Nema spavanja. Možda mala opet prdne.

NESPUTANI ŠOK PRIČAONICE

Pakao, ako nije metafora ili samo figura, je nepromišljena, brzopleta i naivna izmišljotina. Vječne muke. Kako itko normalan može nasjesti na to, vjerovati, pa se još i bojati? Peku te tamo na laganoj vatrici kroz čitavu vječnost, cijelog tvojeg zagrobnog života. Mogu li muke trajati vječno? Može li išta trajati vječno osim vječnosti? Ako to

krckanje na žeravici i velike muke pečenja i traju godinu, pet, deset ili čak stotinu - iako je i to prilično upitno, jer kakva to mora biti žeravica, a da za nekoliko sati ne budeš pečen i prepečen? - ma koliko te muke trajale, one moraju jednog dana ili trena, ili koji li već mjerni sustav vrijedi u paklu, one moraju postati obična stvar, nešto na što ćeš se prije ili kasnije naviknuti, i to onda više nisu muke, već dosada, monotonija. Izgorjeti posve ne možeš, umrijeti ne možeš. Dosadna svakodnevnica, svakopaklenica. Ali što ćemo s mazohistima? Zar ćemo im priuštiti vječni užitek? Kako srediti pitanje tih osoba?... Pa, ako ne postoje vječne muke, nema ni pakla. Nema li pakla - ravnoteže radi, kad je već ona, tko zna zbog čega, neminovnost - nema ni raja. Nema zla - nema dobra.

Bio sam zadovoljan, ona baš i nije. Uvjeravao sam je kako u tome nema ničeg nenormalnog, mislim, to da ona radi, a ja ne. Samo smo obrnuli uobičajene uloge sretnih supružnika i što je tu strašno? I to je jedan vid ravnopravnosti među spolovima, je li. I... Slušate li vi mene, dottore?

Samo nastavite. Samo nastavite.

Dakle, ona uzdržava obitelj, a ja domaćica. Iako možda i nije bilo baš tako, jer ona je uzdržavala obitelj i bila domaćica - zamislite mene kao domaćicu, to baš ne bi išlo, je li, ja pojma nemam o kuhanju, peglanju, pranju suđa i posuđa - a ja sam se bio posvetio onome za što sam stvoren, pisanju i čitanju. Istina, više čitanju nego pisanju, ali netko mora i čitati. Što bi bilo s poznatim statističkim podatkom da svaki pošten čovjek pročita jednu knjigu godišnje i da je to poražavajuće, da ja nisam čitao! Čitao sam za sve one koji nemaju vremena, nemaju volje, knjige su im dosadne i sve to. To su, dakle, uglavnom bile moje knjige, mislim, ne moje vlasništvo, već pročitane i... Buuuuummm! Šok! Elektrošok! Požaaar! Buuuuummm!

Što...što je bilo? Gdje...?

Ipak spavate, dottore.

Ni govora, samo sam stisnuo oči da vas bolje pratim...ja...

Svakako, svakako.

Nastavite. Slušam vas vrlo pozorno. Ništa mi nije promaklo. Samo nastavite.

Ma, nisam, ako ćemo iskreno, baš toliko toga ni pročitao. Uglavnom sam spavao i izležavao se. Ali zar je to važno? Zar mi se to može zamjeriti? Ona je solidno zarađivala, dovoljno da možemo pristojno skapavati do kraja mjeseca. Nisam se bunio, a i ona se, izgleda, bila pomirila s bolnom činjenicom da od mogega zaposlenja nema ništa. Nitko me nije htio i što se tu moglo, nego spavati i drijemati. A vi me, kažete, pratite?

Pratim, pratim. Samo vi...

Nisu me htjeli samo zato jer sam iz objektivnih razloga, kako se to lijepo kaže, samovoljno napustio nekoliko poslova. To birokratsko smeće nije se ni potrudilo da me barem pokuša shvatiti.

Koje smeće?

Birokratsko. Zar me ne slušate?

Koje birokratsko?

Kako, koje birokrat... pa valjda znate što želim reći?

Ah, da, da, shvaćam...mislim da shvaćam. Nastavite.

Istina, slao sam molbe još neko vrijeme, više da umirim Ninu, nego da uistinu nađem posao, jer sam znao da od toga nema ništa. U početku su to bile opširne

biografije, s detaljima iz samog djetinjstva, kako bi se bolje razumjelo s kim se ima posla, pisao bih po dvadesetak stranica; ali uviđavši polako da to oni tamo ne čitaju i da su prezaposleni da bi se bavili potpunim psihološkim profilom potencijalnog djelatnika, molbe su mi bile sve kraće. Na kraju sam slao samo ime i prezime i adresu. Jednom su me čak bili pozvali na razgovor, za koju mi je priliku, sva sretna, Nina bila kupila nove čarape, zelene. Ali ništa.

Odbili vas i oni?

Ne, ja sam njih odbio. Nisu ispunili uvjete. Nešto su se gospoda kao začudila kad sam im to rekao. Ako ja odgovaram vama, vi meni nikako. Razgovor je obostran, zar ne? Ninu sam uvjeravao kako ti tipovi pojma nemaju što i tko im treba. Njihovi uvjeti, njihovi kvocijenti inteligencije, njihovo ponašanje, ophođenje, ništa mi od toga nije odgovaralo i morao sam ih odbiti. A najgore od svega je što se ponavljala uvijek ista priča, svim tim provjeriteljima znanja i sposobnosti smetala je ista stvar, osim onih mojih otkaza: zašto ste bili svega dva mjeseca u vojsci? Zbog čega ste oslobođeni?

A zašto ste bili samo dva mjeseca u vojsci?

Eto, sad i vi! Kako im objasniti da je sve to bila zabuna. Izgubio sam psa, pa su me poslali doma - i to je sve. Ali oni to ionako ne bi shvatili.

Psa?

Psića. Ali polako.

Polako ste izgubili psića?

Kažem, polako, mislim, doći ćemo do psića.

A gdje je on sada?

Tko?

Pa taj psić?

Koji psić?

Vaš psić!!!

Nemam ja psića.

A zašto onda kažete da ste ga izgubili?

Izgubio sam ga, tamo, u vojsci. Želite li vi da ja pričam ili ćete me cijelo vrijeme prekidati nekakvim pitanjima o nekakvom tamo psiću?

No, dobro, pričajte.

Sve u svemu i ništa u ničemu, tamo mi je uglavnom bilo dobro. Osim što nisam ništa jeo, pa sam izgubio tridesetak suvišnih kilograma u prvih mjesec dana.

Zašto niste jeli?

Vidi sad. Pa nisam jeo jer nisam jeo. Nema tu objašnjenja. Molim, ne cjepidlačite.

U redu, samo ipak...

Što ipak?

Ništa, ništa, samo vi nastavite.

Doma sam prestao pisati nakon dva vraćena pisma s naznakom primalac nepoznat. Bio sam prilično ljut što mi nisu javili da su odselili i poslali novu adresu. Zločasti poručnik bio je uvjeren da sam zbog nedostatka bjelančevina u mozgu zaboravio vlastitu adresu. Ali bilo je i zlatnih ljudi. Odmah sam stekao odanog prijatelja u liku i karikaturi Peera Gunttera Juuhansena, koji u sebi nije imao ni kapi krvi, ni alkohola, nordijskog, već je bio čisti prljavi Balkanac. Izuzetno smo se zbližili. On je izgubio dva kilograma više od mene, zacijelo stoga što je jeo i svoje i moje obroke. Bili smo ljudi jedan za drugim. Ni on se nije javljao ženi s petero dječice. Rekao je, već nakon prvog mog pojedenog obroka, da sam mu ja sve: i majka i pokojni otac - to za

pokojnog oca mi nije bilo baš jasno - i sin i Duh sveti i žena (to nisam ni pokušavao biti) i djeca. Svake večeri smo u zahodu punom mokraće, gotovo do koljena, plakali jedan drugome na ramenu. A onda sam se jedne hladne noći...a kako su noći tek bile hladne, pa to je bilo za plakati, a imali smo svatko samo po jednu deku, pa sam s vremenom usavršio vlastiti način preživljavanja pod pet do šest toplih deka; pričekao bih, nesanicu mojoj hvala, da svi zaspu, pokupio bih nekoliko deka s usnulih kolega patnika i pokrio se, a kako sam se budio prije službenog buđenja, u zoru bih vratio deke na njihove vlasnike, a oni bi cvokotali zubima i glavama i rukama i nogama i zgražali se kako im je noću hladno, kao da su otkriveni... A onda sam se, dakle, jedne noći probudio u plaču i prodrmao ga - spavao je na krevetu iznad mene. Slušate li?

Slušam, slušam. Vrlo zanimljivo.

Vama je ovo zanimljivo? Svašta. I tako sam se...a vidi sad ovoga! Dada, što to radiš! Baci to! Hoću reći, ostavi to! Spremi!

Daaaa...daaaaa...

Idem po sestru.

Jeste li poludjeli! Silovat će je. Vidite kako je uspaljen.

Možda ste u pravu. Pomozite mi da ga smirim, molim vas.

Dada, to ne smiješ raditi, razumiješ li? Nemoj se praviti da...

Da?

Da! To je nepristojna stvar, a ti se uz to još i nepristojno igraš s njom.

Je li vi to mene opet nešto...?

Ni govora. Vidite da spašavam što se spasiti dade - barem plahtu.

Ha, imate pravo. Ha, ha, ha...

Što je smiješno?

Ništa, ništa...sve to skupa...

Pogledajte kako se umirio. Tako, Dada. To se ne radi u društvu, osim ako ti društvo ne dopusti, a društvo u pravilu te stvari ne dopušta. Jer, ne samo da je to nepristojno, već je i ništa manje nego grijeh, a grijeh te vodi u pakao, pa će te tamo peći na laganoj žeravici i tako to. Postoje neki klubovi koji se bave tim stvarima, ali ovo nije takvo mjesto. Drugi put pođi lijepo u zahod i obavi to kako i priliči civiliziranom i moralnom i normalnom licemjernom čovjeku.

Da? Daaa?!

Da, da. Nije li tako, dottore?

Gotovo da ste u pravu.

Gotovo?! Čemu to gotovo?

Tako. Tek toliko da znate da niste u pravu.

Nisam u pravu?!

Umalo da jeste.

Tk...tko tu koga sad, je li?

Ha, ha, ha.

Naletio sam, priznajem. A da vi malo odete u...

Nismo se tako dogovorili.

Nismo se nikako dogovorili.

Nastavit ćemo večeras, a sad malo odspavajte.

Spavajte vi, ja ionako ne mogu. Razvrstavat ću rukopis, dodavati opaske, praviti bilješke...ima tu posla. Ne dobija se tek tako Nobelova.

U svakom slučaju. Doviđenja do večeras...i pripazite na kolegu.

Kolegu? Popravljate se, svaka čast. Skinuo bih kapu da je imam, ali mogu vam skinuti samo ove čarape, ionako su za pranje.

Ma, nosite se...

Hvala, ja sam se već odnio. Laku dan i mirno more, to jest, sanak pust. Ajd, vidimo se.

SIMFONIJA IZGUBLJENE RIJEKE

Zbunjeni četrdesetogodišnjak koji misli da je još uvijek tridesetogodišnjak, izgleda kao pedesetogodišnjak, osjeća se kao šezdesetogodišnjak...

Odvрни radio. Noćni program. Jutarnji program. Neka voditeljjeva glupost ili pak glazba mogli bi ti pomoći. Važno je da bude tupost. Tupost koja će ti sklopiti oči, koja će te baciti u tupi bezdan tupog sadržja. Malo glazbe, one ozbiljne, koja se loše čuje ako na sebi nemaš frak... Ženskast glas nekog doktora uvjerava te da je penis nastao od klitorisa, a ne, kako se do sada vjerovalo (Tko je to vjerovao? Tko je uopće o tomu razmišljao, da bi mogao vjerovati? Zar ima i takvih?), da je klitoris nastao zakržljavanjem penisa. Dakle, kurac nije kurac, a to smo mislili, nego narasli, produženi klitoris, pa sad znanstveno dokazano možeš kazati prvome koga sretneš da se goni u tvoj krasni produženi klitoris, da ti je pun klitoris svega i sve tako, klitoris po klitoris. Otkriće i pol. Kako li je samo došao do toga? Jadnik. Ili možda sretnik? Koliko neprospavanih noći. A sve to za kurac. Za klitoris. Ali ljudi moraju raditi neki klitoris u životu. Ali...što će mu sve to? Što će ikomu to simpatično otkriće? Dame i gospodo, drago nam je da ste se odazvali u tako velikom broju na simpozij "Od kurca do klitorisa i natrag". I što sad? Što dalje s tim revolucionarnim otkrićem? Ma, glup si ti za sve te genitalno-znanstvene stvari. Pa to još na radiju, pa u rane sate... A, doktore moj dragi...

Moraš malo odspavati. Moraš! Barem pola sata. Sutra, točnije danas, imaš posla. Istina, nije to onaj pravi posao - što je to pravi posao? - za koji si morao točno tad i tad zaspati, da bi se mogao točno tad i tad probuditi i odmamurlati ono što neki nazivaju poštenim radom, a da ne padneš u depresiju i očaj i histeriju i kako li se to već zove. To je taj rad koji je stvorio čovjeka. To je ono što su ti prigovarali kad bi se vratio doma već u osam ujutro i svečano izjavio da si dao otkaz jer ti je puna kapa svega. To je doživotna sigurnost, nakon koje mirne savjesti odeš u zasluženu mirovinu, odavno već zaboravivši se ponašati slobodno - slobodno u granicama prihvatljivog. I kad dođeš doma nakon tisućljeća robovanja nasilnom ustajanju, brzom oblačenju, žurbi, strahu da ne zakasniš, što će reći šef, što će reći podšef, podpodšef, ne znaš gdje si to bio, kamo ti je ići, što ti je raditi. Plačeš, jer osjećaš da ti je mjesto tamo, na traci, da te nitko nije smio skidati s nje, da si daleko pobjegao, pobjegli su te od negdašnjih ideja i zanosa kako će jednog dana sve biti dobro, kako će biti krasno i lijepo, kako ćeš nešto uraditi, napraviti karijeru uspješna čovjeka. Ništa od svega, slijepio si se s trakom i sad te, sad, kada više ni ulicom pošteno ne znaš hodati, sad te puštaju doma. Osjećaš se prevareno. Ustrano.

A baš to je bila stalna tema rasprava. Nina ti je stalno nešto dokazivala i bila je u pravu. Svi su bili u pravu. Možda si doista nitko i ništa, najlijeniji čudak kojeg poznaje, nula, beskorisni izmet. Ni sama ne zna kako je sve ove godine izdržala s tobom. Možda nisi trebao čitati sve one knjige lijelih tipova kojima si vjerovao. Upao si u loše društvo i sad nema natrag. Kad jednom prođeš kroz vrata ravnih linija i udeš u svijet ludih, prezrenih, samoprezrenih, prevarenih samomučenika, povratka nema. I jedno ti postane kristalno porculanski jasno - ne traži ni od koga razumijevanje. Prihvati sva pljuvanja, ma koliko se u početku činila bolnima, i mirno, rupčićem ili bilo čime, briši lice i hodaj dalje. Ali hodaj! Jer ti nju i sve njih razumiješ do korijena, i ne pada ti na pamet uvlačiti ih s one strane vrata, ali oni svim snagama nastoje ubiti tebe, a da su pri tome uvjereni kako to rade za tvoje dobro, kako te žele unormaliti. A samo si bio iskren. Rekao si da ćeš se zaposliti jer moraš raditi, ali da ne očekuju da zbog toga budeš sretan. Onda je počela paljba. Istina, ton nije bio povišen kao u mnoštvu prijašnjih slučajeva. Naprotiv, govorila je mirno i ubojito.

Ti si skroz lud! Baš lud. Mislila sam da ćeš se s godinama promijeniti, ali vidim da si beznadan sučaj. Neću ti više ništa govoriti - to bi svaki put rekla, ali nije baš bila od riječi - Šetaj, ne radi! Ljenčari! Ali sjetit ćeš se ti mojih riječi, no bit će kasno. Promijenit ćeš mišljenje, ali bit će ti kasno, vjeruj mi.

Kasno? Za što? A mišljenje neću promijeniti, jer Ja sam to Mišljenje, pa doista ne vidim kamo sve ovo vodi i...

Misliš li na budućnost? Misliš li ti uopće? - eto ga sad! - Umjetnost. Koga je briga za tu tvoju umjetnost! Što si dobio onim jebanim izložbama? Ha, kaži mi! Samo troškovi i meni gnjavaža i dugovi. A tvoju veliku knjigu da i ne spominjem.

U redu, slažem se, sve je tako kako kažeš, a sad, molim te, umukni!

Neću i neću! I što tebi zapravo fali, a! Šetaš, jedeš, spavaš do podne...

Rekao sam da ću raditi, ali da zbog toga neću biti baš najsretniji i što u tomu ima loše?

Aaaaa, ne, nećeš ti nikada raditi. Predugo te poznajem. Gospodin je nervozan, gospodin spava, pazi kako hodaš po kući da ga ne probuđiš, boli ga glava, boli ga ovo, boli ga ono, radio je - zamisli - radio je čitave noći. Boli ga kurac!!! Eto što ga boli za sve nas. Ti bi bio dobar jedino za proizvodnju prirodnog gnojiva. Da jedeš i sereš, jer ništa drugo i ne radiš, a i onda bi te, bojim se, speklo. Gospodin umjetnik. Ma

zamisli. Čak je i tvoja stara, koja te je toliko razmazila, priznala da mi se divi kako mogu na kraj s takvim. E oslobodi ga vojske, nije za nju, ne podnosi uniformu, ne podnosi oružje, ne podnosi nadređene jer su glupi sadisti i idioti, a samo je gospodin umjetnik pametan i plemenit; ne može ni u ured jer su i tamo svi idioti praznog pogleda; ne može na visinu zbog straha - kakva je to samo prilika bila, tri dana sam plakala i povraćala od glavobolje, a ti kao da se ništa nije dogodilo. Ne može mi gospodin ni po kući pomoći. Pa, jebemti, kakav si ti to čovjek? Nikad te neću razumjeti. Završit ćeš, ako se meni nešto dogodi pod stare dane, u nekom staračkom domu ubožnici, kao posljednji bijednik.

Zašto posljednji? Zar ih neće biti još?

Evo, opet on. Pa tebe doista treba...treba te...o, Božeeeee... Bit ćeš gori od onog starog što je završio dva fakulteta - on je barem to, a ti ni jedan - i govori sedam jezika, pa da se ne bi morao ustajati svakog jutra, pa još uz to i raditi, namjesti se pred katedralom kad dođu turisti i tumači im, a onda pruži ruku kao najjadniji prosjak (Kako joj objasniti da prosjaci nisu najjadniji? Da joj dovedeš nekog budista? Ne, ni to ne bi pomoglo.). Sam je, a kad se razboli, nitko ne zna da je bolestan. Dođe ga sestra tu i tamo posjetiti, da vidi je li živ. Jednoga dana će ga naći ukočena kao one starce po stanovima. Samo, ti si oženjen i imaš dijete, a to nikako nije bilo za tebe. Trebao si ostati sam i živjeti od jadnih honorara za one pizdarije koje ti ponekad objave. Imao bi za kavu i cigarete. A to je tebi dovoljno, je li? A tko bi gospodinu umjetniku kupovao banane, dobru ribu, odjeću, a? Što sve ljudi rade jer moraju! Misliš li da je njima lako, da među njima nema umjetnika?

Pa ja to i govorim. Rekao sam da ću ra...

Radit ćeš. Koliko dugo? Dva dana, dva mjeseca, a onda ćeš jednog dana doći ranije s posla i kazati da ti je dosta svega, neka se nose oni i njihov ured. Je li tako? Nije baš.

Nije baš?! Kako nije? Nikada ti nećeš raditi. Šetaj svojom plažom, tamo među onim čudacima i bolesnicima, možeš im ruku dati, ali budi siguran, ovo ti sad najozbiljnije govorim, bit ćeš gol i bos. Ja i mala ćemo se oblačiti, a ti nećeš ni hlača imati. Hodaj odrpan, a jedi kruha...samog kruha, ionako ti ne bi škodilo da skineš koji kilogram; samo se gojiš kao pravi prasac.

Nije ni to najgore, to s kruhom. Ali, radit ću, boga ti, koliko ti još puta to moram kazati!

Baš me zanima kako to namjeravaš izvesti. To bih voljela vidjeti.

Znam da bi. Lijepo, fino, kulturno, kao i svi normalni i radišni ljudi, eto kako ću izvesti. Prisiljen sam. Ne želim da me mala proklinje kad odraste, da ništa nisam uradio za nju, da joj nisam osigurao uvjete za budućnost, kako se to lijepo i normalno kaže.

Sve me je nešto strah da će tako biti.

Strah, nestrah, kako hoćeš, a sad te doista molim, dok sam još raspoložen za brisanje ispljuvaka s lica, da prestanemo s ovim.

Evo, sad se on još i ljuti!

Ne ljutim se, samo te molim da prekinemo. Ne daj mi jesti, ne daj mi hlače, ništa mi ne daj, samo me pusti na miru.

Otišli ste na spavanje. Čak te je i poljubila za laku noć. Tko bi to sve razumio!

Novi uspjeti prdac male budi te iz pospanog razmišljanja koje ti je stvorilo onaj toliko poznati neugodni bijes u utrobi, za koji ponekad pomisliš da će te natjerati da nekome, bilo kome, polomiš sve kosti, onako iz čista nemira.

Pet i četrdeset. Sklupčan u majčinoj utrobi toplog kreveta, zaštićen od svega: od pogleda, od dodira, od telefonske zvonjave, od vraga, od slučajnih i neslučajnih užurbanih prolaznika zagušljivom ulicom, od sama sebe. Usnuti... Usnutiiii... Jedini način za bijeg od svega, bijeg u nadrealističke slike besprostornosti i bezvremenosti. Bijeg. Ali nikako ne ide, ne polazi ti za očnim kapcima. No, sada bi, čini se, ionako bilo glupo, suvišno, da zaspeš. Ne gutaju ti se više ni zeleni, ni crveni kamioni. Samo te nokautiraju, otežaju ti ionako već teške pokrete, a sna nema. Ni prva, ni posljednja noć - i jutro - provedeno otvorenih očiju. A i što će ti sve te omamljujuće boje i bojice? Što one tu mogu popraviti? Možda i mogu. Lažno? Pa neka je i lažno, ako je to uistinu lažno. Bolje i ugodna, pospana i omamljena laž, nego dobro vidljiva, suluda i neshvatljiva, nepotrebna istina; ako je to istina.

Morao bi onaj glupi tekst predati u Gradske. No to bi mogao oko deset ili kasnije. Skuhaj kavu, napiši pjesmu, uradi nešto. Možda ti bude lakše, samomučeniče patetični.

Dvije velike šalice vodnjikave kave izlijevaju se u presahlu i okamenjenu nutrinu i magla se polako razilazi. Buka još jednog prevarenog radnog dana najavljuje početak koncerta u kojemu su svi instrumenti, svaka ispušna cijev, svaka psovka, svaki koračaj, svaki umorni treptaj oka, usklađeni do savršenstva. Svaki ton upada u milimetarski točno određenom vremenu. Nema odstupanja. Koncert identičan onom prošlojutarnjem ...onom sutrašnjem.

Mala prdi rafalno. Nikada je nećeš uspjeti uvjeriti da to radi i kada je budna, u Društvu, da je to normalno, jer u suprotnom je licemjerje, općeprihvaćeno i štetno u svakom pogledu. Ni ti to nikada nisi uspio, iako si pokušao izboriti pravo javnom prđenju. Nije ti uspjelo. Ništa ti nije uspjelo. Sam si sebe odgurnuo s trake, još ne znaš je li to bilo svjesno, ili je tako moralo biti, a to zna biti vrlo bolno, barem u početku, čak toliko da preraste u groznicu, koja traje i traje i nikad joj kraja. I onda ti preostanu jedino vrata svetogrđa i ljudogrđa, izopćenosti. Ne, nećeš joj savjetovati ništa što bi poremetilo višetisućljetni ritam normalnosti događanja. Manje je bolno, gotovo se i ne osjeti. Potrebno je dodati još samo jedan ton toj svetoj i nesavladivoj simfoniji jutra, stopiti se s ostalim tonovima i sve će proteći glatko i neosjetno; tako da i ne primijetiš kada dođe kraj i budeš siguran da je cijela ta dugogodišnja iscrpljujuća egzekucija imala neki svoj Božji smisao. Ne baca te u groznicu i grč. Važno je ne opirati se, prepustiti se.

I to je Civilizacija. Demokracija. Bogati Zapad. Siromšni Istok. Još siromašniji Jug. Sve je ista igra. I ne može biti drugačija. I nema tu ničeg negativnog, to je jednostavno tako ili nikako. To mora biti tako. Igra koju je stvorio Čovjek od prapočetka, samo su se oblici mijenjali; još davno prije visokih vjerodostojnika, vjerskih visokodostojnika, dostojnih visokovjernih... Još prije Isusa Krista koji je shvatio Sve, a njega malo tko, iako svi kažu da jesu.

Čovjek, najveći paradoks univerzuma, do groteske.

Pet i četrdesetpet. Očajnički krik s neprobuđene ulice. Odmah uz tvoje obitavalište, uz ono nešto što se zove dom. Ne vidiš nikoga. Čuju se samo psovke mlade žene, koje su nešto novo u harmoniji jutarnjeg koncerta. Uklapaju se polako. Sve se uklapa u bunovno i ubrzano jutro. Škripa kočnica. Automobil se zaustavlja protiv svoje

volje. Žena izlazi. Muškarac iznutra je drži za ruku i želi je uvući unutra. Ona viče, jauče. Ne miješaj se. Neka život ide svojim tijekom. Tako mora biti. Mora li tako biti? Umiješaš li se, neće više morati tako biti nego nekako drugačije. Ipak se ne miješaš. Previše si mamuran da bi utjecao na nečiju sudbinu.

A da ipak napišeš tu pjesmu? Da, ali pod uvjetom da je nitko ne pročita. Ali čemu onda prenošenje na papir? A tko je rekao da ćeš je zapisati! Napisat ćeš je bez olovke, samim sobom u samome sebi. Ti sam postat ćeš pjesma. Pjesma koju i nije baš nemoguće pročitati, ako ti se čovjek, ili nečovjek, ili pas, ili konj ili bilo tko ili što približi dovoljno da ti se može pažljivo zagledati u lice, u svaku pukotinu, u oči, u uzdah, u zadah...razumjet će pjesmu, pročitati je bez muke. Ne treba nikakav papir, nikakva olovka. Sve može biti jasno i bez toga, no siguran si da nikoga ne zanima tvoja tjelesna pjesma. A i zašto bi? Ne, nije to samosažaljenje, mazohizam. To je činjenica. I mazohizam je činjenica, dakako. Ali ne ta, to je nešto drugo. Nikome ne trebaš ni ti, ni tvoja pjesma, kao što ni tebi ne treba ničija želučana škrabotina nenapisana.

To je kao da napišeš posthumno pjesmu. Tko to može? Napisati pjesmu posthumno. Nitko živ. A samo žive budale pišu pjesme. Posthumno?! Da se čovjek nasmije. Što sve ne prolazi neispavanim mozgom. Fenomen nespavanja. Ispituju ga psihohozii...i zatvorski mučitelji. Ti si ga na svoj način spoznao. Usnuli trenuci kroz koje prolaze najljepše i najoriginalnije i najčudnije stranice knjige koju nikada nećeš napisati, jer ti je tijelo obamrlo; a kad se ponovno vratiš među žive, pokušaš sve to vratiti kroz budnost, ali ne ide. Proza koja ostaje u tebi. I baš zbog toga nikada nećeš napisati savršenu knjigu, jer ona se može samo odsanjati, jer ona spava duboko u tebi - dok prolazi svim onim, još nepostojećim bojama; putuje polumračnim tunelima podsvijesti.

Kiša. Jedno od najljepših godišnjih i dnevnih doba. Uživao u svome skrovištu, slušajući je kako pada, ili pak iziđeš na praznu ulicu, a ako i naleti na nekoga poznatog, praviš se da ga ne vidiš od kišobrana. Kišobran je krasna stvar. Ljudobran, gnjidobran, svebran. Štiti te od pogleda. Ne vidiš nikoga i ništa, samo svoje dvije noge kako gackaju mokrinom asfalta, i ne pokušavajući preskakati lokve. Čemu ih preskakati?

Postoji li znanstveno objašnjenje zašto ljudi preskaču lokve? Da ne smoče cipele? Možda. Ali...uvijek to ali...ali što će biti cipelama ako se malo smoče? Što će biti glavi ako okisne?

Pa što onda ako si mizantrop! Iako te neki uvjeravaju da je obrnuto. Dovoljno si ih volio, potrošio si sve zalihe ljubavi na njih i sad je gotovo. Gotovo je jer više nemaš pojma što je ljubav... Prije si to znao, pa si se tako i ponašao, ljubavno. Zapravo ih i ne mrziš. Samo ih ne želiš sretati i zašto bi ti netko na tomu zamjerao. Spopadne te mučnina. Samo pokušavaš biti praktičan, izbjegavaš mučninu. Jedino ovu malu prdežinku još podnosiš. Ne vidiš razloga zašto bi ih volio...ni zašto bi ih mrzio. Kao da su ti nekada davno, možda dok si još bio fetus, nanijeli neizbrisivu bol. Ne optužuješ ih, ali držiš se podalje. To ne znači da i gubavcu ne bi dao ruku - barem tako misliš, a kad bi došlo do toga, tek bi onda vidio jesi li u pravu - i pomogao mu da ustane s vlažnih stepenica na koje ga je odgurnuo neki zdravi stub društva. Stub od bukovine. Mučnina postaje sve mučnija i prikazuje ti ne tako davni događaj.

Najpaklenijeg ljeta u životu bio si odlučio... Uffff, dosadna li i naporna poglavlja! Ali što se tu može, ima ih u svim knjigama... Dakle, toga ljeta si bio odlučio Nini i svima ostalima dokazati i pokazati da možeš raditi i zaraditi. Prihvatio si posao

usred ljeta, na sveopće iznenađenje i nevjericu ukućana. Čak su se i kladili, ozbiljno, za novac, koliko ćeš izdržati. Trebalo je promijeniti dva autobusa do tamo, a za povratak na večer prijevoza nije bilo, pa si se snalazio svakako; uglavnom stopiranjem a nikada prije toga nisi to radio, bilo ti je neugodno, a nisi ni dolazio u situacije koje bi te nagnale na to. Toga ljeta postavio si bez sumnje svjetski rekord u stopiranju i psovkaama za onima koji te nisu htjeli ukrcati, a samo zato jer si izgledao poput najjeftinije plaćenog ubojice. Kako im objasniti da izgled vara, da si ti možda skupo plaćeni ubojica.

Tog popodneva vozio si se onim drugim, dakle već blizu cilja, autobusom oko tri sata popodne, na ubitačan posao. Ljudi su teško disali, slijepljeni za same sebe i svoj umor i bijes. Ali baš tog trena bio si nekako najbliži Budhi - hvatala su te ponekad ta stanja, nevezano s proteklim događajima, nevezano s bilo čime, jednostavno te hvatalo - i mirno si stajao u stražnjem dijelu, baš kao Budha pod stablom, gledajući razgolićene kupače uz cestu, ne misleći ni o čemu. Ili si samo mislio da ne misliš ni o čemu. Naprijed, tik do ulaza, ili izlaza, svejedno, sjedio je običan, najobičniji običnik, mršav do kostiju, poput upravo oslobođena logoraša, držeći dvije plastične vrećice s hranom u rukama. Zadržimao je. A onda - bufff, pafff! Malo oštriji zavoj i običnik se opružio po autobusnom dnu. Sadržaji obiju vrećica su se prosuli po stepenicama ulazu-izlazu. Ostali poštenu i umorni putnici, bilo ih je dvadesetak, i dalje su zadihano i nezainteresirano blenuli u vlastite brige i planove, uz tek poneki bezvoljni komentar da je običnik vjerojatno pijan poput majčice Zemlje. Ali čovjek se nije micao. Leži stisnutih očiju. Nitko ništa. Potrčao si, cijelom duljinom autobusa vječnosti (jeste li primijetili koliko se puta samo do ove stranice spominje riječ vječnost u raznim oblicima; to postaje, priznali vi ili ne, prilično dosadno), podigao lagašnog čovjeka okrvavljenog glave - bio je udario o nekakav rub nečega, vidjelo se to po rani - koji je tek tada počeo dolaziti k svijesti. Izvadio si rupčić i brisao mu čelo, pitajući ga kako se osjeća. Rekao je da mu je dobro i kao da mu je bilo nelagodno, kao da je uradio nešto što nije smio. Ponadao si se da će još netko priskočiti, da si im ti dao onaj prvi signal koji je često potreban da pokrene masu; barem jedno od njih, ali ne, nijemo su promatrali, a neki se s užitkom smješkali kao da si im unio malo zabave u umornu i znojnu monotoniju putovanja. Pridržavao si iscrpljenog i izrađenog čovjeka, koji čak nije bio ni pijan, nego samo umoran - a da je i bio, pa što onda! - jednom rukom, dok si drugom pokušavao skupiti konzerve i kruh i rajčice s poda i nespretno ih, uz sve jače drmusanje autobusa, potrpati u vrećice. Ali, dok bi jedno ugurao, drugo bi ispalo i otkotrljalo se dalje od tebe - i to im je bilo smiješno - (a jeste li primijetili koliko samo ovih povlaka ima, a tek smo na početku romana) a ako bi malo popustio pridržavati običnika, ispadao je i on, sve dok nisi vozaču povikao gotovo na samo uho: Stani, majmune!!! Za divno čudo, majmun je ostao bez riječi. Nije te čak pokušao ni udariti, nije posegnuo ni za najobičnijim francuskim ključem da ti razbije tu tikvu bezobrazničku i neodgojenu, da ti pizda materina. Ništa. Potrpao si, još uvijek bez ičije pomoći, stvari u vrećice i dao znak glavom vozaču, koji te nije ubio, da može krenuti. Ostatak puta brisao si krv sa čela umorna i gladna čovjeka, koja je polako prestajala teći, a na njezinu izvorištu se ukazivati crvenkasti rez. Izašli ste. Pomogao si mu da se spusti, držeći ga za lakat i upitavši ga može li dalje sam. Može. Zastao je, kao da se želi zahvaliti, ali mu je i to nekako neugodno, ali tebi se žurilo na posao. I nije to bilo ono "Daj, vratit će ti se!" - ne, ispravno je "Daj da bi dao!"

Obična kolegica te je upitala što ti se dogodilo, jer tek si se tada počeo tresti i zacijelo probljedio. Ništa joj nisi odgovorio. Otišao si u zahod i zaplakao, a bio si uvjeren da si zaboravio kako to izgleda. Drhtao si i plakao. To je boljelo, boljelo i

prijalo istodobno. Na brzinu si se umio i izišao. Ušao. Običnoj kolegici bilo je jasno da nešto nije u redu, ali se nije usuđivala pitati, ugledavši te onako mokrog i nateklog. Bilo je to teško za nju, za njezinu najnormalniju bolesnu radoznalost.

Ništa osobito, rekao je jedan tvoj prijatelj. Ti sve to uzimaš preozbiljno. Marginalije. Život. Sitnice. Sitnice???

Mučnina ne prestaje. Kiša je prekrasna. Čini ti se da češ opet zaplakati, previše si se približio ondašnjem događaju. Zaurlati u praskozorje, poput ljutita psa. Oooo, uključite te vaše jebene naprave i isključite me...

ISKLJUČITE MEEEEEE...IZ SISTEMA!!!

Bog?! Tko mu je dao pravo da se proglasi Bogom? Da napiše zapovijedi; da bude Glavni; da postavi hijerarhiju kojom samoga sebe poništava. Jer Bog ne bi smio biti diktator - ako već onima dolje ugrađuje mozak, pa u taj mozak još i emocije. Bog bi trebao biti sloboda svega i svačega. Apsolutna iskrenost, s isključenim mehanizmom za destrukciju. Oprosti mi, Bože!

Razmišljanje maloga Ivica, naivnog kakav već jest, o Bogu.

Ništa. Samo želučani bijes. Što ti je ovo trebalo? Onaj običnik i sve to. Samo bijes. Smiri se! Misli na nešto lijepo, što bi rekao psihijatar. Zar doista nema ničeg lijepog o čemu bi mogao misliti? Ili ti ne znaš što je lijepo. Ovog trena nema. Misli na usnulo dijete. Pogledaj kako je lijepa i nevina i čista. Istina je, ali ne pomaže. Gdje ste sad, gospođo Magdalena? Gdje je vaša uzbuđujuća tuga prekrizanih nogu i odebljanih celulitiziranih listova? O, sveta polucija, jedino u tebe vjerujem!

Široka, smeđa mrlja na jastuku. Tek si je sad primijetio. Što je to? Odakle je iscurilo? Opipavaš nos, lijevo uho, desno: ništa što bi objasnilo taj, po svemu sudeći, gnoj koji je iscurio tokom noći iz tebe, iz tvoje glave na jastuk. Da nije kroz usta? Možda je počela napokon curiti sva gadljivost i prljavština koju si nakupio poštenim i vrijednim radom i neradom. No, gnoj je izletio, a to je najvažnije. Gnoj duše, gnoj društva...

LUDILO MALOG USPAVANOG PSIĆA

Miris vrelog, pečenog, prepečenog volka upravo skinutog s vatre. Razbijanje njegove tvrde kućice kamenom, kamenčinom. Meso je ukusno, malo tvrdo, ali prija, stvara prekrasan ugođaj u suhim ustima. Gorčasto pri kraju - taj dio smo zvali guzicom, volkovom guzicom, čija gorčina je najslađi komadić. Ni pečeni komad pluća neke nepoznate životinje nije bio ništa manje ukusniji, prava svečanost za usta nakon iscrpljujućeg kupanja i izgorene kože na leđima koja se gule; glave pune osušene morske soli i pospanosti. Dali bi nam čak i malo vina, nakon čega bismo sretno umorni zaspali na deki u hladu. Predvečer bismo se vratili doma karom, kako bismo i došli rano ujutro.

Jedne subote - jedine - si prenočio kod njih. Vas dvojica u maloj sobi. Svaki na svome otomanu. Ujutro ste morali popiti bijelu kavu prije polaska. Čim ste stigli, pojurili ste u vašu uobičajenu, svakonedjeljnu, malu uvalu, okruženu s nekoliko velikih škojeva, ali su matere ili tko li je to već bio, vikale za vama da ne ulazite u more naglo, puna želuca - ili prazna - ne sjećaš se više. Misliš da se ipak radilo o punom želucu.

Nedjeljna vruća ljeta dvojice sretnih dječaka.

Možemo li ?

A što?

Nastaviti s pričom .

A, da! A što ćete mi pričati?

Vi meni pričate, ono o vojsci, probudili ste vašeg prijatelja, onog Juuhansena, ili kako li se već zvao...

A, tooo! Pa što odmah ne kažete! A gdje mi je sestra?

Vaša sestra?

Ne moja sestra. Vaša sestra, ali moja sestra .

Moja? Aahahahaha...sestra, da. Nema je, tek sutra radi. Nego, da krenemo s pričom, nemam baš puno vremena, moram još otići...nije važno...

Može. Kažete, probudio sam...probudio...da, da, probudio sam Guntera; nego, je li to ono kad sam izgubio psića i to?

Upravo to. Može li?

Sve za znanost. - Pođi sa mnom kod dežurnoga, zamolio sam ga kroz plač i jecaj i naricanje. Što ti se događa, stari moj? I bili smo najstariji u cijeloj toj zgradurini, ili kako li se već ti vojni objekti i subjekti zovu. Pođi sa mnom, sad mi je zbilja dosta. Došli smo kod dežurnoga. Ja sam plakao. Vojniče, što se dogodilo, rekao je pospani dežurni poručnik ili admiral - nikada nisam naučio činove, previše ih je za moj mozak - očinski, gotovo djedovski, iako je bio mlađi od mene čitavo jedno malo stoljeće. Ukrali su mi psa! Ukrali su mi psaaaa! Kakvog psa, vojniče?Smeđeg, kudravog. Daj, smiri se, vojniče! Kako ću se smiriti, kad su mi ukrali psa? General je upitno pogledao mog vjernog prijatelja, a ovaj njega usklikno, pa je rekao poručniče, kako će se smiriti kad su mu...ali, ali, ti nisi imao psa! Doista, primijeti kontrageneral, odakle vojniku pas?! Čekaj, pogledat ću ovdje, tu sve piše i... Ne, nema ništa o životinjama, ne spominju čak ni pse. Iako ih ne spominju, siguran sam da vojnik ne smije držati životinje. Čuješ li, reče moj odani, vojnik, ne smije...ali ti nisi imao... Oooo, zar i ti, brate budalo! Plakao sam poput uniformiranog djeteta koje je izgubilo voljenog psića. Hoću svog psa! Zovite moju mamuuuuuu! Hoćemo, hoćemo, a ti ga, vojniče, sad odvedi u stacionar...ili ne, ja ću vas obojicu odvesti...

Ma, vidi ga!

Daaa-daaa-daaa!

Što hoće?

Moje tablete. Dam mu ponekad koju. Sviđa mu se boja.

Ne smijete mu ih davati, ima on svoje, ne bi smio miješati...

A kad ih voli. Držim ih podalje, da ne prekorači dopuštenu dozu. Sve je pod kontrolom, vjerujte mi, dottore. Evo ti, Dada. Ne, ne, samo dvije, a sad spavaj. Vidiš da doktor i ja imamo ozbiljne razgovore.

Ne biste smjeli...

Što će mu biti od dvije tablete? Nemojte kazati da mi zamjerate, ja to da ga oraspoložim...i uspavam.

U redu, ali nemojte više.

A kad navali. Ne mogu mu odoljeti, kao malo dijete je. Vidite kako je sad sretan.

Ipak nemojte.

Neću.

Hoćemo li?

Što?

Nastaviti s pričom.

A što ćete mi pri...ah, da, oprostite. Stacionar, je li?

Stacionar.

Tamo su bili vrlo ljubazni. Dali su mi šest tableta da...

Da, da, daaaa, daaaa.

Ne može više od dvije i dosta. Čuo si doktora. Spavaj, Dada! Spavaj, ubit ću te, tako mi Manitu!

Morate li tako s njim?

A kako bih? Ajde, recite vi meni, molim vas, kako ću!

Ma, dobro, nećemo se sad opet prepirati, samo mislim da nije u redu da tako s njim...

Znači, trebam ga pustiti da mi poždere sve tablete, pa kad umre, onda ćete me okriviti da sam ga eutanazirao.

Dobro, dobro, nećemo sad... Ajde, nastavite vi s pričom.

Ufff, evo sam se uznemirio! Gdje sam ono stao? Dakle, dali su mi šest tableta da odmah progutam, a mome odanom Guntteru četiri, nije mu bilo baš pravo, i poslali nas natrag, obećavši da će pod hitno pozvati moju staru. Spavao sam točno trideset i devet sati. Budili su me na smjene. Gunttera su uspjeli probuditi već nakon dvadeset i sedam sati, ali sa mnom je išlo malo teže. Kad sam otvorio oči, ugledao sam nekoliko faca nada mnom. Skočio sam. Pokraj kreveta je stajao Guntter, do njega onaj admiralisimus, do admiralisimusa nepoznati čovjek u bijelom, a do njega sredovječna uplakana žena. Gospođo, zar su i vama ukrali psa? Rekao sam i zaplakao. O, Bože moj! O, Bože moj! Jecala je žena, a onda odlučila izgubiti svijest; bila bi se srušila na mene da je nisu pridržali onaj poručnik i bijeli čovjek. Uvijek ću im biti zahvalan na tomu, možda su mi spasili život, jer bi žena bila pala, kako mi se tada činilo, taman meni na glavu, a bila je prilično teška. Onda se Guntter suznih očiju nagnuo nad krevet i šapnuo da mi je to majka, pozvali su je hitno i ona je došla hitno preporučeno. Šteta, mislim, stare, tko je da je, pa bila ona i nečija majka. I psića. Uputili su me u bolnicu i kao pratnju mi dodijelili, a koga bi drugog, mog odanog Gunttera. Njemu su dali nekakve papire i objasnili mu kako će najlakše pronaći bolnicu, kad se iskrcao iz vlaka.

Što je bilo s majkom?

Kojom majkom? Čijom majkom?

Pa, vašom majkom! Rekli ste da je bila došla, da su je pozvali. Što je bilo nakon što se osvijestila? Nju ste preskočili.

Nisam ja nikoga preskočio. I da sam htio, nisam mogao, bio sam kompletno umrtvljen od onih tableta, drven.

Ne pitam to, nego što je bilo s njom. Preskaćete događaje. Iz kreveta ste odmah uskočili u bolnicu. Vratite se malo natrag. Dakle, majka.

Opet vi s preskakanjem i uskakanjem! Ako niste zadovoljni kako pričam, obratite se nekome drugom, evo vam Dada, pa neka vam on ispriča ostatak. Meni

nikako nije jasno što vi zapravo hoćete od mene. Najprije me gnjavite da vam pričam sve te gluposti, a onda se odjednom raspitujete o mojoj majci. Što ja znam što je bilo s njom! Nemam pojma kad se i je li se osvijestila. I...i još tvrdite da sam izravno iz kreveta uskočio u bolnicu. Pa, čovječe dragi, nismo u crtanom filmu, kako mislite da sam mogao tek tako...

Nisam to mislio kad sam rekao da ste uskočili, već da ste prekinuli tijek priče i... Ma, nastavite odakle hoćete, pričajte što god hoćete, samo se smirite.

A kako ću nastaviti, kako ću se smiriti, kad me prekidate! Sad nemam pojma više ni o čemu sam pričao, gdje sam stao...ništa više ne znam...potpuno ste me smeli...

Ajde, smirite se, pa ćemo nastaviti. Samo polaaako. Poslali su vas u bolnicu i...

Dakako da su me poslali u bolnicu, zar mislite da sam toliko skrenuo da ne znam gdje se nalazim, još ćete me optužiti...ne optužiti, mislim, dijagnosticirati kako sam i pamćenje izgubio, još ćete me i protiv toga početi kljukati tabletama.

Ma, nisam mislio na ovu bolnicu, nego ste pričali da su vas u vojsci, dok ste bili u vojsci, razumijete li vi mene, tamo su vas poslali u bolnicu, a majku ćemo za sada zaboraviti.

Majka se nikada ne zaboravlja. Je li tako učite svoje mušterije, da zaboravljaju rođene majke, a? Daleko ćemo tako stići! Pa ovo prelazi svaku granicu dobrog neukusa.

Uffff! Ajmo ispočetka! Pričali ste mi kako vas je Guntter vodio u bolnicu. Je li tako ili nije?

Evo, da malo dođem k sebi. Dobro, smirimo se.

Ja sam miran. Čekam da se vi smirite.

Opet vi meni! Pa, čovječe, pustite me da se koncentriram na bitno, koje je u biti nebitno, ali vama je bitno, pa neka vam bude.

Progutajte jednu tabletu .

Neću! Gutajte vi to smeće! Dobro mi je i ovako. Hoćete li da vam, dakle, nastavim pričati ili pođite doma, odspavajte malo, pa se vratite, ili ne morate, što se mene tiče.

Evo, dobro je, ja sam spreman za slušanje, a vi nastavite kad vi budete spremni. Slušam vas bez upadica.

Tako je već bolje. Rekao sam vam da je mušterija uvijek u pravu. Bolnica, dakle. Dok smo bauljali gradom, tražeći tu velebnu zgradu, ljudi su nas čudno zagledali, kao da smo dva luđaka. Ili možda nisu vjerovali da netko, osim dobrog starog Gandija, može biti tako mršav i hodati. Manje od deset sati lutanja, zahvaljujući Guntterovoj snalažljivosti u prostoru i vremenu, trebalo nam je da pronađemo bolnicu. Sva sreća da smo u grad stigli već u zoru, prvim vlakom, pa je bolnica još radila. Došli smo tik pred kraj radnog vremena. I što će bolnicama radno vrijeme? To će ostati vječna tajna, koju će pacijenti nositi u grob. Još sat vremena nam je trebalo da se snađemo po svim tim pustim hodnicima, da nađemo Odjel psihijatrije, iako nismo pooojma imali zašto su nas poslali baš na taj odjel. Čekao sam, dok je Guntter predao papire jednoj zgodnoj sestri. Zašto se tako palim na sestre? Jesam li incestuozan?

Niste i...

Pa, rekli ste da me nećete prekidati!

A kad me već pitate...

Ne pitam vas ništa. Sebe pitam, onako bez veze. Nakon pola sata su me pozvali preko malog zvučnika i Guntter je rekao da su me pozvali preko zvučnika. Ušli smo zajedno. Kako se zoveš? Guntter mu je rekao svoje i moje ime, za svaki slučaj, jer nije bilo jasno kome je pitanje namijenjeno. Ti si simulant! Izderao se krupni bijeli čovjek.

Ne, ja sam pisac, očito ste pogrešno obaviješteni. Izgubio sam psića. Ja ipak mislim da si ti simulant i glumiš onim naivcima gore nekakvo ludilo, kako bi te otpustili iz vojske. Rasplakao sam se. Čuješ li ti ovo! Rekao sam Guntteru. Smiri se! Opet se izderao bijeli čovjek i pružio mi tri tablete. Mogu li i ja dobiti jednu? Upitao je uplašeni Guntter. Dobio je dvije. A sad mi lijepo reci... Ali bilo je kasno, spavao sam na Guntterovu ramenu, a on uspravno, širom otvorenih usta i hrkao. Probudio sam se u nepoznatoj prostoriji, u udobnu krevet. Peer Guntter Juuhansen je ležao u krevetu do moga i drhtao u groznici subotom ujutro, znojeći se kao da je pretrčao tri tisuće dvjesto i četrnaest metara. Što ti je, Guntteru, prijatelju moj? Zašto se tako treseš? Umiri bar vilicu, popucat će ti zubi. Moramo pronaći tvoga psa! Moramooo! Hoćemo, smiri se. Pronaći ćemo ga, čim nas puste odavde. Ne vjerujem da je daleko odlutao. Pronaći će on mene po njuhu, ništa ti ne brini. Sve će biti u redu. Napraviti ćemo mu i malu lijepu kućicu. I tada je netko ili nešto prišlo našim krevetima i dalo Guntteru i meni po nekoliko tableta da progutamo u toj nečijoj ili nekoj nazočnosti. Opet smo zaspali i...i je li se to i vama spava, dottore? Uspavala vas priča?

Ne, ne, samo...ja...

A možda vi i dolazite kod mene na pričice da bi vas uspavale, možda patite od teške nesanice, pa vam bude dosadno, pa vas ja lijepo uspavam.

Ne, imam ja svoje tablete. Kad ne mogu zaspati, progutam dvije i...

I zaspate?

Ne baš. Ne djeluju mi, možda bih trebao promijeniti neke druge.

Hoćete li probati ove, vidite kako Dada odmah zaspe.

Ne, neka, neka, lako ćemo za to, nego gdje smo stali?

U

autobusu.

Ah, da, u autobusu...i...ma, kakvom autobusu...

Bilo bi najbolje da načinimo jednu stanku, stančicu. Otiđite vi lijepo doma, ili posjetite nekog drugog pacijenta ili rodbinu, ili pacijenta koji vam je rodbina ili...svejedno.

Dobro, nastaviti ćemo drugi put. Idem ja. Samo vas molim, nemojte tog jadnika zlostavljati...i ne dajte mu vaše tablete. Mogu li vam vjerovati?

Povjerenje prije i poslije svega. Samo vi idite. Sretnooo! Sve najbolje!

INCESTUOZNI GNJEV BIJELIH GAĆICA

Koja je funkcija muhe u atmosferi ljudskog razumijevanja? Da zasere zidove? Da zuji i grize i nervira? Da je pretvoriš u mrlju na zidu? Da je pojede pauk; da pauka pojede gušter; da guštera pojede mačka; da mačku pojede...

Ne možeš više ni šetati svojom stazom smiraja. Oblijeću je čudni, novopridošli tipovi. Odakle se samo stvaraju? Čudni. Ali na neki novi, čudan način čudni; nisu to oni čudaci otprije. Još će te neki od njih i silovati ili ubiti. Ne možeš više ovako. Ne možeš nikako. Moraš nekako.

Neoprani majkojebač. Svaki put te napadne i vrijeđa. Kaže da bi tebe i sve takve trebalo zatvoriti, strijeljati, povješati, da pišeš sve same gadarije, da ti je knjiga bolesna kao i ti. On! On, gadarija osobno to tebi! I baš svaki put naleti na njega ili pijanu mu staru koja te proklinje i proklinje, a što je najžalosnije - ili najveselije - izgleda da joj kletve idu za jezikom. A kako i ne bi, kad je tako uporna. A on psuje i pljuje za tobom. I tko je sad tu bolestan? Ti, koji pišeš bolesne knjige i više ili manje pokušavaš zdravo odživjeti to do kraja, kad si već tu, ili oni? Opijaju se do besvijesti i redovito obavljaju takozvani incest. A ti se u njihov incest ne miješaš, to je njihova stvar.

Bijes. Bijes. Osveta. Opsesija osvete. Moraš nešto uraditi. Moraš sve to privesti kraju.

Ne, ne smiješ se spustiti na njihovu razinu, kako bi se to popularno malograđanski reklo. Bježi! Bježi u neki drugi dan, u nešto ugodnije, toplije, ljepšeg mirisa. Ušao si u autobus, pokisao, uznemiren, paničan, depresivan, što se, kažu, nikad po izgledu ne bi reklo, je vi ste tako smiren čovjek, blago vama. Ugledao si je, u stražnjem dijelu autobusa. Bijela mini suknja, ne pretjerano kratka. Viđao si je već i prije, ali ne na ovaj način. Namještala je noge i samo za tren su se ukazale bijele, bespriekorno čiste gaćice. Mršava, kovrčave kose, nešto većeg nosa. Ali ima nešto fatalno u njoj, fatalno u tom napetom trenutku, možda samo tada i nikada više. Pogledala te je nezainteresirano, a onda se učinilo da će zaspati, glave naslonjene na osunčani kasnopopodnevni prozor užeglog autobusa. A ti si zaboravio sve; gledao je, okretao glavu da ne budeš previše upadljiv, opet je gledao, pa malo kroz prozor, pa opet nju... Ima neki opojni vrug u njoj. Ima li nekoga? Je li udana? Ima li djecu? Nije važno. Ništa nije važno. Čitavog dana mislio si na nju. Želudac je plesao izluđujući ples radosti i tuge, omamljen nekom gluposti koja se otapala u njemu. Želucu.

To je bilo lijepo.

Nivo divljaka. Jesu li oni divljaci? Ako jesu, zašto jesu? I što je to divljak? I mora li divljak nužno biti nešto negativno? I što je to negativno? Mora li negativno biti nešto negativno? Je li to spuštanje na nekakav niževrijedni nivo? Možda je i podizanje. Postoje li uopće svi ti nivoi? Razine? Postoje li doista Raskolnikovljeve dvije vrste ljudi: oni koji imaju pravo ubiti u svrhu nekakvih viših ciljeva - što su to viši ciljevi? - i oni drugi, koji imaju pravo biti ubijeni sjekirom od onih prvih, jer žive isključivo od kisika i hrane i vode, bez ikakve duhovnosti? Što je to duhovnost? Što je to plemenitost, pamet...? Je li to vrjednije od onog drugog?

Ipak, moraš ih ignorirati. To je jedino razumno rješenje. Zašto bi te pogađale riječi takvih osoba - i bilo kakvih osoba - za koje si oduvijek držao da su one jednostavno takve i da drugačije ne mogu biti? Da je to zlo, ako je to zlo, koje je u njima njihovo

normalno stanje i da nema ni najmanjeg razloga za uzbuđenje, a još manje za njihovu osudu. Znao si otići još dalje i uvjeriti sebe kako te ne bi pogađali ni pravi, fizički udarci. Doista si se ponekad tako osjećao, iako nikada nisi bio u prilici uvjeriti se u to.

Koji ti je jutros vrug? Na nespavanje si naviknut, pa to ne bi trebao biti razlog uznemirenosti. Obuzdaj se. Uskladi ponašanje sa svojim smirujućim teorijama. Lezi pokraj slatke usnulosti, čitaj, sanjaj budan, bježi iz toga, možeš ti to. To su ipak samo riječi jednog običnog, svakodnevnog, prljavog i alkoholiziranog incestoida.

Nisi posegnuo u oramarić za kemikalijama, jasno ti je da očajnički pokušaji tih spojeva ne bi umrtvili svu zahuktalost nadražaja i podražaja i neizdržaja u sivobijelim mislima. Mislima koje su duša, duh, veselje, radost, ratovi, pokolji, uzburkanost valova na pustinjsci praznoj morskoj pučini. Dekom pokrivaš glavu. Sebe. Pokušavaš umrijeti nakratko, ali...ali, ali...tko je smislio taj ali, jednu od rijetkih istina ili čega već...ali umjesto smiraja, drhtanje, znoj se sve brže slijeva niz tvoju budućnost. Možda bi ipak trebalo zaustaviti tog gadljivca i izudarati ga do krvi, do besvijesti, do kome, razbiti mu jaja. Možda bi to bio najnormalniji odgovor na njegove riječi. To i jest najnormalniji, općeprihvaćeni odgovor na uvredu - ako već vjeruješ da uvreda postoji. Udarci, udarci. Grozio si se udaranja. Ponekad bi se naivno dječje upitao kako onaj koji udara ne osjeća vlastite udarce na sebi, istu onu bol koju osjeća izudarani. Zabole li ga bilo kada svi ti udarci, sve te suze. Kad ti je bilo pet ili šest godina, udario si bez naročitog razloga svog dobrog školskog ili predškolskog prijatelja, a onda si zaplakao zajedno s njime i počeo ga ljubiti po licu, po suzama, po glavi... Plakao si i kad je on prestao, pa je on tebe umirivao i govorio da nije to ništa, nema veze, sve je dobro.

To je zakon. Fizička uvreda kao odgovor na verbalnu. I tu si imao svoju teoriju koja je dovodila uvredu pod znak pitanja i pretvarala je u izgovorenu besmislicu. Trebalo bi biti smiješno i neshvatljivo nečije histerično reagiranje na teške riječi, koje su kroz povijest razvitka čovjekove naravi postale teške, jer su u suprotnom nevidljive, neslušljive.

Nema lakih i teških riječi. One su samo sredstvo komuniciranja koje olakšava fizičko postojanje i ništa više. Nikakva težina. Samo sporazumijevanje; da možeš kazati u dućanu koliko ti kruha treba, da možeš izgovoriti svoju oznaku pod kojom si zaveden u vrlo, vrlo važnim spisima; oznaka kojom se neki ponose, a neki stide, koju su poistovijetili s osobom koja je nosi. Oznaka postaje osoba - i obrnuto. Ponos. Još jedna u nizu urođenih...ne, ne urođenih, usađenih gluposti koja reagira na uvredu, a zapravo ne služi ničemu, osim izazivanju probavnih i cirkulatornih tegoba...ili smrti. Čak smrti. Ponos ubija. Suvišan i beskoristan dio poput slijepog crijeva. Ali ne možeš ga odstraniti. Možeš, ali to se ne radi.

No sad ti je jasno da popuštaš, da nemaš snage potvrditi sve to. Nije to baš tako jednostavno kako si zamišljao u svojim komfornim teorijama. Odgoj, škola, Crkva, Bog, bogovi... Ne možeš prijeći tek tako preko svega što ti ta spodoba, taj neuspjeli pobačaj izgovara, i to glasno, uživajući pri tom u samome sebi, u tvome bijesu. Nina je govorila, pusti ga, vidiš da ne zna za sebe. Pijan je. Aaaa, ne! Zna on vrlo dobro za sebe i tebe i sve ostale. Pijanstvo ga samo čini odvažnijim da istrese iz sebe svu otrov koja mu se nakuplja, tko zna zbog koga ili čega. Nitko ti nikada tako nešto nije izgovorio. Nisi naviknut na to. Možda su baš zbog toga i nastale sve one flegmatične teorije - jer nitko do tada nije dotaknuo u tebi ono što si ti u svojim komotnim mislima poništavao. Još jedan dokaz da treba biti oprezan pri postavljanju takvih, olakih, teorija. One su ipak za znanstvenike. Ne može se tek tako tvrditi to je tako i tako, a da nisi sve to probao. A o onim riječima koje ne znače ništa da i ne govorimo. I to ti, ti koji pišeš...i

upravo riječima pokušavaš dati daleko veći značaj od pukog sporazumijevanja. Samome sebi odgrizaš jezik.

Nemir na vrhuncu. Čini se da će svršiti u tebi, u utrobi ti, da će te raspuknuti. Mučnina tjera na uzaludni, suhi kašalj. Da barem možeš povratiti sve to iz sebe. Glatka nutrina zahodske školjke bolno te gleda, kao da te žali, suosjeća s tvojim bespomoćnim želucem. Samo kašalj.

Veliki kuhinjski nož koji nikada nisi podnosio. Nina ga je zbog tvoje izričite želje - ili je to bila naredba - stalno morala sklanjati s vidokruga; znao si da si ubojica, baš kao i svako biće; znao si da si i žrtva. Zbog čega proizvode takve noževe? To nije kuhinjski nož, on ne služi za rezanje. To je nož za klanje. Pa to se vidi. Ogroman je, oštar, preoštar, s uskim vrhom.

Radnička rijeka gotovo je presušila. Tek poneka zaostala, usnula kapljica juri ka određitu. Svi su na svojim mjestima. Rade i čekaju. Čekaju ono Nešto, ne znajući što. Čekaju da sve to završi, pa da se upute dosadnom, umornom i gustom rijekom svojim kućama, svojim domovima, gdje će opet nešto raditi, ili odmarati i čekati ono Nešto koje se nikada neće dogoditi, uvjereni kako su izvan domašaja tekuće vrpce, ne znajući da postoji i kućna tekuća vrpca.

Ulica. Veliko hodalište, pritisnuto niskim, prljavim zračnim tlakom i južnim vjetrom punim gnijilosti, koju je nemoguće sprati s kože, ispljunuti.

Stara, sklerotična i umrla susjeda moli te da joj pokažeš gdje stanuje. Blijeda koža visi u pokidanoj spavačici, staroj preko tisuću godina i tri mjeseca.

Smiluj se! Smiluj se starosti i nemoći. Smiluj se sklerozi vjekova uzaludnosti.

Čemu milost? Što je to milost? Odgurni je od sebe! Daj, ne boj se, slobodno je odgurni, vidjet ćeš kako je to lako. Probaj! Mrš u kurac, stara! Umri! Vrijeme ti je. Kako te nije sram kad vidiš sve one mlade osmrtnice po stupovima i novinama!

Proklinje dan kad si se rodio, ne znajući da si se odavno već prokleo. Samoga sebe. Ne htijući, ali tako se dogodilo. Ostarit ćeš i ti, kurvin sine, neradniče, bezobrazniče. Vidjet ćeš kako je to... Stoko jedna neodgojena!

I baš kao u vicu, a možda je od toga i nastao onaj vic, prije nekoliko dana, sklerotični, jedvahodajući staričin muž se bio vratio sa svoje redovne jutarnje šetnje od dvadeset metara i sedamdesetčetiri centimetra ispred kuće, po zapišanoj travici; i pošto je, što je najnormalnije, zaboravio ključ, pokucao je na vrata. Otvorila je i upitala ga tko je on, a on u čudu odgovorio protupitanjem tko je ona i što radi u njegovu stanu. Nesporazum su izgledili susjedi, koji su ih, istina nakon poduzetog prepiranja dvoje staraca, ipak uspjeli uvjeriti da su oni još uvijek muž i žena. Djece nemaju, pa se sve češće pojavljuju lešinarski sračunati, nikad prije viđeni daljnji rođaci, ne bi li od neizbježne skore smrti staraca ugrabili stan...ili barem hladnjak...ili barem neki komad namještaja...

I neka sad opet tu negdje dođe do male stanke, malog odmora u kojemu je moguće nešto nacrtati, oči, nos i usta...ili bilo što...

Krećeš se prema naprijed. Glupe li rečenice! Zar se netko kreće prema natrag?! Netko možda i ne, ali ima nešto, ima više toga nešto što se kreće prema natrag. Rak ide prema natrag, kad ga čovjek gleda. Inače ide naprijed, ali čovjek o tomu pooojma nema.

Ne hodaš. Ne osjećaš noge, ni ruke, ni trup. Imaš samo oči, opkoljene nejasnošću koja lebdi ka staroj, izgrizenoj četverokatnici. Ti si oči. Ti si pogled...i ništa više. Nema ni onog poznatog jutarnjeg umora i teškog disanja. Stari šepavac ti maše da staneš, da ti ima nešto reći. Kad god te sretne, počne pričati o ušima, gnjidama, žoharima za vrijeme rata, u njegovo doba, prije stotinjak godina. Priča tako i gleda te kako hiniš zgražanje kroz polusmijeh odobravanja, dok ti se utroba prevrće. Sve ti to ispriča, siguran, unatoč tvojemu polusmijehu, da te je pošteno zgadio, i ode osmijehnut. I baš svaki put. Ali sad ga samo prelijećeš. Nema ga. Razočarano i začuđeno te gleda. Upropastio si mu dan, jer ti nije uspio upropastiti dan.

Četverokatnica, stara i zapuštena i neugledna i ruševna. Ulaziš. Penješ se bez ikakva napora. Kucaš. Vrata se otvaraju. Ne osjeća se više onaj posebni miris, za koji si držao da je posmrtni. Kad im je umro djed, taj miris se pojavio istoga dana i trajao nekoliko godina. Odlazio si kod njih, kao dijete, nekoliko puta. I našao si se tu baš u trenu kad je umro djed. Možda je to bio miris nečeg drugog, ali ti si bio siguran da je to smrtni zadah koji je ostao za starcem. Dio njega, koji se rasplinjavao godinama.

Na vratima je majkojebačeva majka. Raščupana, podbuhla i mamurna zemaljska neman.

Zbunjeno te gleda. Što je?

Ništa. Baš ništa. Zabadaš kuhinjski nož namijenjen za klanje u mesnate grudi pospane izbezumljenosti. Čudno. Često si se pitao kako je to probosti nekoga. Tehnički. Je li teško. Treba li dosta snage za ubod, za probod. Zadrže li rebra nož, ili pak prođe kroz sve što mu je na putu, bez puno muke. A nikada nisi došao u priliku upitati nekog stručnog, nekog kriminalista, forenzičara...ili pak samog ubojicu. Ali ni sad nisi doznao odgovor. Ne možeš ocijeniti koliko si snage unio u udarac...i je li nož prošao između rebra ili ih je probio. Jauk. Pogled nevjerice, krkljanje. Ruši se na pod...a gdje bi drugdje. Pokraj nogu ti je. Odmičeš lijevu nogu, da ti krv ne isprlja cipelu. Ubiti čovjeka. Ništa naročito - tehnički. A onda trbuh, brada, pidžama, smrad. Majkojebač osobno i zbunjeno i šokirano. Udarac u vrat, stručno i rutinski. Kao da te stvari radiš svakodnevno po osam sati, a ponekad i prekovremeno. I opet ništa nisi osjetio. A tako te je to zanimalo. Ruka, čiju težinu još uvijek ne osjećaš, obavila je posao sama. Bez tebe. Bez svjesnog upravljanja centra u mozgu, centra za ubadanje. Podsvijest ili nadsvijest ili nešto treće preuzelo je kontrolu nad nožem koji nije kuhinjski. Ni riječi, ni jauka. Samo smrad. Pere li se ikad to čudovište? Sporo, presporo, kao u ponovljenoj televizijskoj snimci, ruši se na objekt incesta. I sad, ovako izbuljenih očiju, djeluje još gadljivije nego dok je bio živ i podao i nikakav. Ili je samo mislio da je živ i podao i nikakav. Ili si ti mislio da je živ i podao i nikakav.

Istom onom lakoćom i nezapuhanošću, kao i kad si dolazio, bez olovnih nogu, spuštaš se dolje. Spušta li se netko gore?! Moguće. Izlaziš. Bez noža u ruci. Gdje li je? Ne znaš gdje si ga bacio i jesi li ga bacio ili je sam nekamo odplutao. Nestao je, dok si napuštao dva usmrđena trupla. Zaklani, a kao da spavaju...i sanjaju teške sne.

Ulica je ostala ista, ona od maloprije. Ništa se nije promijenilo. A što bi se trebalo promijeniti?! Kapljice kiše? Čak ni savjest ne osjećaš, a za koju si držao da si čvrsto, pretjerano čvrsto vezan. Ništa lakše od ubiti. I to baš ti da izgovoriš! Ti, koji si se zgražao svakog ubijanja. I životinja. I cvijeća. Pokušavaš se okriviti za ubojstvo, za zločin. Ne ide ti. Naprežeš se, kao na zahodu, ali ne izlazi. Nije to zločin, već normalan slijed događanja. Kako radikalna zaokret razmišljanja uzrokovan lakim i bezbolnim klanjem.

Kafić.

Što ćeš ti ovako rano tu?

Otkad ti radiš ovdje?

Radim, radim.

Vidim da radiš, pizdo jedna. Pitao sam te otkad!

Što ti je? Što si nervozan? Dugo sam već tu, nekoliko mjeseci. Čula sam da rijetko izlaziš, samo kad kiši ili tako nekako su mi rekli.

Daj mi kavu. Tko ti je nadrobio te gluposti? Duplu. Daj mi duplu, veliku i laganu.

U redu, smiri se. Što ti je glava tako natečena?

Antibiotici i analgetici. Boli me zub. Jesi li sad zadovoljna? Daj mi više tu kavu.

Duplu!

Dobro, dobro. Bože!

Nisam ti ja Bog.

Nekad si mi bio. Je li to krv?

Gdje?

Na rukavu. Što ti se dogodilo? Jesi li se udario?

Meni ništa. Zaklao sam dvije nakaze.

Koje nakaze?

Majkojebača i majku.
Zašto njih? Nisu mi bili baš simpatični, ali...
Postaješ dosadna. To je jednostavno netko morao uraditi. Osim toga, vrijeđali su me.

Tebe?!

Moje pisanje...i mene.. i sve to skupa... Prestani me ispitivati, jer ću te...

Zaklati?

Glupačo! Nikada me nisi ni pokušavala shvatiti.

A tko tebe može shvatiti? Tvoje pisanje? Pa ti se barem nisi na to obazirao. A čini mi se da i pišeš tako da bi te vrijeđali. Kao da izazivaš ljude. I što onda drugo možeš očekivati, nego da te vrijeđaju. Jesi li se zapitao vrijeđaš li ti njih svojim pisanjem?

Prestani! Evo ti, je li dovoljno?

Uzmi to, ja častim.

Ne treba.

Jesi li prijavio?

Što?

Pa...ono...to s tim nakazama...

Prijavit ću kad dođem doma. I što se to tebe tiče! Ajd.

Navrati.

Neću.

Tek sada počinješ osjećati svu tu silnu težinu gomile mesa koju nosiš na sebi. Još ni traga krivnji, sažaljenju, ili bilo čemu što bi probudilo barem nelagodu pri pomisli na zaklane koji kao da spavaju. Ništa. Ravnina. Najravnija ravnina.

Suhi prijatelj i društvo. Kako je? Bodete se? Ha, ha, ne. Nema više bođenja. Preskupo je. Sve je preskupo, otišlo u pičku materinu. Uzimamo sve živo smeće, tablete i ostala sranja, sve što nabavimo. Ne znaš je li bolje poginuti od metka ili od igle. Ma, jebeš, na isto mu dođe. Ne valja. Vidimo se. Može biti. Ne viđam te. Ni ja tebe. Ja sam ti uvijek tu okolo. I ja sam tu negdje. Ajd. Ajd.

Stara sklerotičarka pred zgradom još uvijek ne uspijeva shvatiti gdje se nalazi i kamo bi se trebala zaputiti. Šteta što si izgubio nož, mogao si tri muhe s tri poteza.

Gospodine, molim vas...

Mrš u kurac!

Proklinje ti rod i porod. Prepoznala je ona tebe, nakazo bezobrazna, ti si onaj od maloprije, ostarit ćeš i ti, pa ćeš vidjeti... Zna ona dobro tko si, aha, prijavit će ona tebe. Vidjet ćeš ti kad ti dođu, pokupit će oni tebe, aha... Bog će te kazniti, luđače jedan... Pu! Pu! Eto ti na!

Vrela voda teče jakim mlazom po rukama i postaje crvena, pa blago crvenkasta, tek s naznakama negdašnjeg, maloprijašnjeg crvenila, a zatim toplina opet postaje bezbojno zamućena parom koju ne osjećaš. Ništa ne osjećaš.

Mala spava snom pravednika koji ponekad prdne. Dobro je. Mučnina i bijes i osvetništvo su nestali. Tko bi rekao da se tako lako liječe te neurotske stvari. Ubodeš i prođe. Divota. Grozota.

Halo!

Ja sam. Zaželjela sam te se. Mogu li doći?

Znaš li koje je doba! Koji ti je najranije! Pa znaš da u ovo doba spavam. Što te je snašlo? Da te nije opet prebio onaj slatki doktor?

Jesam li te probudila?

Nisi.

Pričat ću ti kad dođem.

Ne dolazi!

A kako to da si budan? Imaš društvo?

Ne, samo ne mogu spavati. Ubio sam dvoje.

Ubio? To mi baš ne nalikuje na tebe. Koga si ubio?

Nije vrijedno spomena. Neki smrdljivci.

Tek tako?

Nije to tek tako! Pusti me sad, mokar sam, tuširam se...vidi, sve sam oko sebe smočio... Moram se odmoriti, a imam i posla, neki glupi tekst. Javi se sutra...ili prekосуtra...ili nikad...

Mlaka voda miluje kožu. Uгода.

Demonstracije, pobune, revolucije - ništa od toga ne donosi rješenje. Sve opet ide dalje. Svaka revolucija rađa kontrarevoluciju, koja opet sebe proglašava revolucijom, i sve tako u krug...u circus, što bi rekli Englezi.

Nijedan bogataš neće pomoći siromahu i to je dobro. Dugo si razmišljao o tomu što će mu tri, ako već ima dvije milijarde dolara, i još se zbog toga nervira, ne spava, ide redovito na posao, dobija aritmiju srca, lupanje srca. A stvar je u igri. Čovjek se igra. Lova tu nije toliko važna. Lova kao bogatstvo. On, da pokupi sve novce ovoga svijeta, i da sve, do zadnjeg centivosu bude njegovo, ubio bi se istog trena, baš kao što se ubije kad izgubi svu tu pustu lovu. Eto, to ti je bogataš, i nikad od njega ne očekuj da ti udijeli. Pokvarit ćeš mu igru.

Tuširanje završeno, ali ostao je slijepljen smrad onih tjelesa. Je li moguće da se nikada nisu prali? Barem noge.

Halo?

Da?

Želim prijaviti dva leša. Zaklani su, a kao da spavaju. Kako tko?! Pa, ja! Tko bi drugi! Leže pred ulazom. Lako ćete ih naći. Pokupite ih, da ne smrde onim ljudima tamo okolo. Strašno zaudaraju. Ne, ne treba vam moje ime. Samo vi njih odnesite. Koje sam vjere? Što će vam to? Čemu vam to služi? Možda za statistiku? Koliko osoba ove ili one vjere godišnje zakolju usmrđene nakaze. Ne, nemam vjere. Jasno da sam siguran! Zašto bih je morao imati? Ne, nisam ni komunist! Ni anarhist! Sigurno. Najsigurnije! Hoćete napismeno? E, znam da biste htjeli. Ne, ništa po definiciji. Što je tu sad vama čudno? Ne, u redu sam, nikad bolje. Neću doći na te vaše glupe razgovore. O čemu bismo razgovarali? O kiši? O ozonskim rupetinama?

Najbolje da malo priligneš, a onda ćeš pokušati napisati onaj glupi tekst. A možeš i sutra. A ona glupača? Kako to da je konobarica? Kako to da je živa? Zar nije pokojna? Ništa više ne znaš. Pišeš da bi te vrijeđali. Svašta. Kako je mala krasna. Nekako je narasla ovo...od maloprije.

DADAIZIRANA UŽEGLOST PLAVE TROMOSTI

Stari Josip vuče se putem pomoću dva štapa. Lijeva noga mu je malo savijena i njome ne dotiče tlo. Baš kao stari, izudarani, mačak nakon naporne veljače.

Stari Josip je umro nedugo nakon što se vukao putem pomoću dva štapa. Činilo se da je vječan i da nikada neće umrijeti. Ima tako ljudi za koje, tko zna zašto, nikada ne bi pomislio da će umrijeti, dok za neke gotovo znaš, siguran si, da će im se dogoditi nešto prije vremena. Stari Josip je bio od onih koji ne umiru. Malo te ipak pogodilo.

Ako ne možeš pobijediti protivnika, barem ga porazi! Bila je to, među ostalima, jedna od velikih misli mojega odanog Gunttera. A zašto ja sve ovo moram vama pričati?

Ne morate, ali je poželjno.

Poželjno?! Za koga? Za što?

Za vas, uglavnom.

Za mene? Ako je tako, onda, molim...nastavimo, iako ne vjerujem baš u sve to... Ali...ne čini li vam se da ovdje nešto zaudara gore nego u državi Danskoj?

Da, čini se da...

Dada!!! Budi se! Nešto je trulo u državi Dadadanskoj.

Daaa ?

Opet si to uradio, a? Srami se! I, znaj, nema više mojih lijepih tabletica. Aha.

Daaaaaa...daaaaaa...

Što si se sad uscendrao! Pripazi malo, tako mu Tzare. Te stvari se također obavljaju u zahodu...ili u prirodi, ali pošto mi nismo u prirodi... Pa ti si sve te zahodske potreštine odlučio obavljati na licu mjesta!

Sestro! Sestro!

Aaaaa, moja vaša sestra; moja prekrasna vaša sestra. Hoćete li joj vi kazati veselu vijest da sam se zaljubio ili da joj to ja šapnem na ono prekrasno ušeso bez resice?

Uozbiljite se, molim vas. Nemojte je sad opet izazivati.

Ali, moram je...ufff, koji smrad...moram je izazivati, jer je moja ljubav prema njoj beskrajna i nikad se neće ugasiti.

Da, doktore?

Draga, draga, dragaaa!

Ovaj se gospodin uneredio, pa, molim vas...

Ne ja, glupačo! Dadaist se usrao. Ne ja!

On mene opet, doktore. Kao da ja ne znam tko se...

Uozbiljite se, ovo više nema nikakva smisla.

Zar nešto ima ikakva smisla? Ali ona je doista krenula prema meni i morao sam se braniti. Ona me voli, čak toliko da se ponadala da će imati priliku promijeniti me i tako upoznati moju malenkost.

Stoko bezobrazna! Doktore, ako on ovako nastavi, ja više neću...

Doista ste pretjerali. Pustite tu ženu više na miru. Zar ne vidite kakav joj je posao?

Ništa loše nisam mislio. Ja nju najozbiljnije namjeravam uzeti za ženu...ili muža, svejedno. Uživaj, Dada. Nego, kad smo već kod malenkosti, napomenite mi da vam nešto ispričam u vezi toga. Možda je i to važno za mene. Ali tek kad gospođa sestra ode. Neugodno mi je.

Vama neugodno?

Čudno?

Čudno. Hoćemo li?

Moramo li?

Već sam vam rekao da ne moramo.

Onda možemo kad ne moramo, jer da moramo, tada bi... A gdje sam ono bio stao?

U bolnici ste.

Znam da sam u bolnici. Zašto mi to stalno ponavljate? Nisam još...

Ne to. Završili ste u bolnici i...

Dakako da sam završio u bolnici, kad su me silom tu doveli.

Vi i vaš prijatelj Guntter, govorim o vašoj priči.

Ne pišem ja takve priče, o bolnicama.

Pričali ste mi o tome. Znam da se prenemažete, pa ako ne želite, poštovat ću vašu volju. Nisam danas raspoložen za sve te vaše...

Ha, oprostite mi, zaljubljen sam. Može, može... Dakle, ležali smo u bolnici moj odani i ja petnaest ili dvadesetpet ili nijevažnokoliko dana. Vidite kako sam se odmah sjetio, a! Što kažete na memoriju? Dakle, spavanje uglavnom. Tablete i spavanje. Baš kao i ovdje. Onda su mi jednog vizitnog jutra došli i rekli da idem kući, da nisam sposoban i što se tu može. Guntteru ništa nisu rekli, jer je nestao preko noći. Sve su pretražili i ništa. Zalutao je nekamo, tražeći mojeg izgubljenog psića. Dobri stari Guntter. Po mene su došle, pošto ih je netko iz bolnice zacijelo obavijestio - ja nisam,

toga se dobro sjećam - jer kako bi drugačije znale da izlazim, moja stara i Nina. Plakale su, a ja sam ih tješio da će se psić već vratiti, ili će ga Guntter pronaći. One su na te moje umirujuće riječi još urnebesnije zaplakale i povele me kući. A tek kad sam staro rekao da me neodoljivo podsjeća na sredovječnu ženu koja je nada mnom plakala u stacionaru, jer je i ona, koliko se sjećam, bila izgubila psića. Tada su već počele urlikati, tako da mi ništa nije bilo jasno.

Kuća, sweet dom. Prilično brzo sam se oporavljao. Nina je, kao i do tada, radila, a ja čitao i pisao. A onda sam jednog veselog dana primio pismo koje me je toliko obradovalo i uzbudilo, da nisam mogao ni čitati ni pisati tri dana. Moj Guntter osobno, bez glave i brade, ali pisanom riječi. Dragi moj i jedini prijatelju, često se u stankama između traženja tvog milog psića prepuštam maštanjima o nama dvojici. Zamišljam da smo u vikendici moje punice, koju sam prethodno utopio. Pobjegli smo od svega. Dakako, tu je i tvoj psić - mislim, nije sad tu, nego kad maštam. On je opružen na kamenu pred vikendicom, sunča se i glođe sočnu bizonovu kost. Ulazimo u brodić. Cigareta ti se gasi po tko zna koji put, baš kao i moje lijevo i tvoje desno plućno krilo. Pogled ti je šarmantno degeneričan. Lijevo oko besciljno koluta i nikako ne uspijeva uhvatiti ritam kolutanja desnoga. Maestralnim potezom vadiš obje zubne proteze i pereš ih u moru, ribajući ih četkom za čišćenje broda. Zanesen poslom, usljed duge nagnutosti, ostaješ skvrčen i veslom moram ispravljati tvoj corpus. Mozak ti je djevičanski čist, netaknut. To je mozak zdravog trogodišnjaka bez mane; mozak naprednog trogodišnjaka. Meni polako pjena izlazi iz usta. Brišeš me spužvom koju si pronašao na dnu brodića. A onda složno zapjevamo: Plooooviiii maaalaaaaa baaarkaaaa. Na ovo barkaaaa, guši me napadaj uznapredovale bronhijalne astme za koju zlobnici, da bi me utješili, tvrde da je to samo obični karcinom i ništa više, a ja umišljam nekakvu astmu. Uzimaš respirator i panično me tučeš njime po glavi. Oprosti, ali ukočila mi se ruga, ba ne možu dalje. PS. Podraga sa tvojiž psaićem je szve geža, ali angašnjirao zam kneke dobre lude koji zu mi obedali pomož. Pudi bozdravljen. Tvoj Gnutt...Guntt...u gurac.

Evo, dottore, to je to pisamce koje čuvam kao nešto najdragocjenije i uvijek ga nosim sa sobom. Čitam ga kad god sam neraspoložen. Hoćete li pogledati? Ne? Dobro, vaša volja. Uglavnom, to bi bilo to, što se tiče toga... Evo ga! Jebemu, evo ga!

Koga?

Sjetio sam se. Kako sam to mogao zaboraviti! Prešutio sam vam nehotice, vjerujte.

Što ste mi prešutjeli?

Da sam ipak bio dobio posao. To sam bio zaboravio.

Kakav posao?

Ne sjećam se o kakvu se poslu radilo, ali mislim da mi je uglavnom odgovarao. Primili su me neki dobri ljudi koji nisu provjeravali vojno stanje moje psihe. Jesam li vam možda to već pričao?

Mislim da niste.

Mislite? A bilješke? Pa, vodite bilješke, je li? Ili samo nešto crtkarate po tom vašem notesu? Pišete telefonske brojeve ljubavnica, zapisujete položaje koji su im najdraži?

Pišem, pišem, ali ima toga puno i...je li...da sad ne kopam po tome...razumijete, je li? Ja...

Svakako, svakako. Kopanje je teško, pogotovu ako čovjek nema kondicije.

I, što je bilo to s vašim zaposlenjem? Da ne duljimo...

Vama se nekamo žuri?

Ne, samo tako kažem.

Eto, bio sam primljen, i kao što rekoh, odgovaralo mi je. Ne znam što, ali sigurno nije bilo teško. I sve je teklo kao po svinjskoj masti. Namjeravao sam, ako mi tako nastavi goditi taj posao, ostati možda i više od mjesec dana. No, ubrzo su uvedena nekakva dežurstva izvan radnog vremena, a to mi se baš nije sviđalo. Za sve, bez iznimke. Rekli su da se nikada ne zna kada će neprijatelj udariti. To su kazali smrknuti i ozbiljni ljudi, zaduženi za mir u slučaju rata, ili tako nekako su sebe nazivali. Imali su čak i službene iskaznice s potpisom i pečatom. Onda mi dajte oružje! Što ću ja goloruk, ako Oni dođu? Vikati? Karate sam napustio već nakon prvog treninga, jer im se nije sviđao moj stil, pa sam morao spremiti nož natrag u džep. To je malo nezgodno, rekli su ozbiljni ljudi, odakle nam oružje? Pa kako ću ih svladati bez oružja, ako dođu, ako napadnu? Ma, nema tu nikakva svladavanja neprijatelja, to je samo dežurstvo - da ne upadne neprijatelj. Nitko neće upasti, budite sigurni. Ali, čemu onda dežurstvo? Pa, rekli smo vam, da netko ne upadne. Bilo kako bilo, ja bez oružja neću dežurati. Osim toga, ja i ne smijem baratati oružjem, piše mi u otpusnici iz vojske. Ne znam zašto, navodno zbog onog psića kojega sam bio izgubio. A oni paf, otkaz. Tko nije za vojsku, nije ni za borbu. I kako da takvoj osobi povjerimo oružje. Pa, vi ga i nemate! Što se to vas tiče? Ionako ga ne smijete imati u rukama. I eto, opet ta nesretna vojska. Čudna li svijeta!

Daaa...daaa...aaaa...

Pogledajte ga kako uživa. Je li ti sestra oprala i pišu, Dada? Dobro ti je, je li?

Daaaa...daaaa...

Opet vi.

Nikad ozbiljan luđak od mene. U pravu ste. Ali što se tu može. Kakav sam, takav sam, nikakav sam svakakav. Apropo piše, sad bih vam mogao ispričati ono o malenkosti.

Kojoj malenskosti?

Mojoj malenkosti! Ali neka najprije sestra napusti prostoriju. Neugodno mi je.

Ne razumijem, ali ako želite...

Ništa ja ne želim. Vi ste rekli da je to poželjno za mene i moje stanje koje je nikakvo.

Samo izvolite.

Bilo je to prilično davno, u ljudskim relacijama s prosječnim trajanjem života. Upoznao sam jednu malu, sitnu Parižanku, vrlo lijepu, onako minijaturno, mislim, ali doista lijepu. A, da stvar bude tragičnija, s njom sam prvi put u životu išao raditi one nepristojne kretnje nekamo u grmlje pokraj mora. Ona se nije bunila, bila je nekoliko godina starija od mene, ali sam ja ionako izgledao nekoliko godina stariji od nje. I, tako, skinuli smo se, ja navalio, ona pomogla da sve te stvari legnu na svoje mjesto - ali ništa. Nema trenja, nema ničega. U nekoliko navrata sam provjeravao je li stvar na pravom mjestu. A kao da sam ga u lonac od pet litara stavio. Nakon debelog sata upiranja i upiranja u prazno, potpuno iznemogao, lipsao sam na nju i na solidno lošem engleskom, od kojeg je ona poznavala tek nekoliko riječi, rekao da vrlo sorry, ali no finish. Ona je natuknula nešto što se moglo protumačiti da nije važno, nema veze. Sutra smo ponovili, i kad sam već pomislio da ću život provesti u celibatu, jer čitav taj napor nema smisla, ipak se nakako dogodio finish, moj, a ona je dahtala više zbog moje težine na njoj, nego

od užitka. Kad sam je otpratio u hotel i vratio se doma, u svoju sobu, ozbiljno sam se zamislio nad svojom budućom seksualnom karijerom; jer, tu nešto nije bilo kako treba: ili je moja nepristojna stvar bila preprepremala, ili njezina preprevelika - a tako mala ženska. Kakve li su tek u onih krupnih, mislio sam razočarano. No, na sreću, pokazalo se da je Parižankicu ipak Bog, ili njegov ministar za te stvari, malo puno i previše obdario, čime je nije osobito usrećio, u što sam se uvjerio već kod sljedećeg seksualnog poznanstva, odahnuvši i sebe, to jest tu nepristojnu stvar, svrstavši u nekakav zadovoljavajući prosjek, nadodavši još dva centimetra.

Zanimljivo, vrlo zanimljivo.

Je li?

Da. Jer, da ste kojim nesretnim slučajem naletjeli nakon Parižanke na sljedeću ženu s priličnom...s priličnim kapacitetom, moglo je biti prilično kobno po vaš daljnji spolni život.

To znam i bez vas.

No, dobro, dobro, te stvari smo svi, više ili manje, prošli. To je najnormalnije sazrijevanje. Nego, zanima me što je bilo s vašim prijateljem?

Kojim prijateljem? Nemam ja prijatelja, svi su me zajebali, svi su me izdali...i što je to, tko je to prijatelj?

Mislio sam na Gunttera, onog iz vojske.

Aaaa, tooo! Guntter. Pronašla ga je vojna policija u nekoj kanti za smeće. Tu se skrivao, a mnogi su ga bili već upoznali i donosili mu hranu. Netko ga je izdao. Vratili su ga među vojsku. Bilo mu je teško. Nazivao me je kad god je mogao, a ja sam mu obećavao da ću ga posjetiti, pa ćemo se pošteno napričati i najesti i napiti. Nikad ga nisam posjetio, jer mi Nina nije dopuštala, navodno iz zdravstvenih razloga, da bi susret s njim mogao samo pogoršati moje stanje, koje se tek bilo počelo popravljati. Tako su ona i stara i liječnik govorili, a ja nisam ni najmanje osjećao to poboljšanje. U našim razgovorima, psića nismo spominjali, da se ne rastužimo. Zbog njegova krhka zdravlja, nekoliko puta su ga puštali na kućnu njegu, da njeguje bolesnu ženu i petero djece, ali ni to mu nije pomagalo. Čak je bio i on svojega psića izgubio jedne večeri i počeo plakati da mu dovedu mamu. No ni to mu nije pomoglo. Optužili su ga da je simulant i da kopira jednog istinskog luđaka kojega su otpustili. Umalo nije i u zatvoru završio. Unatoč svemu, uspio je odležati čitav vojni rok. Po njegovu izlasku, ostali smo u kontaktu, telefonskom, uglavnom. Nekoliko puta smo se i sreli, ali to više nije bio moj odani Guntter, niti sam ja bio onaj ja iz vojske. Gotovo da i nismo imali o čemu pričati. Guntter je nastavio pisati prvorazredne kazališne komade, a ja prozu. Njegov komad "Pronađite psa!" nakon pet godina napokon je postavljen na scenu i doživio je zavidan neuspjeh. Moja knjiga "Kako jebati ježa, a ne ubosti se", kojoj sam pod pritiskom izdavača morao promijeniti naslov u "Ježevi priobalnog područja", tiskana je nakon šest godina i doživjela još zavidniji neuspjeh. Kritika nije bila oštra, nije uopće reagirala i to mi se dopalo. Neki koji su je čak i pročitali, pokušali su samoubojstvo, pa su je prodavači, navodno za opće dobro - pa što ako se netko objesi! kao da je propast svijeta! - morali povući iz prodaje, a osim toga, kako su mi neki poznavatelji prilika rekli, smetala je pristojnim gradskim ljudima jer je bila nepristojna i pesimistična. A pristojno društvo u propadanju ne podnosi nepristojne knjige o društvu u propadanju.

Ne čudim se.

Ni ja.

Čemu?

Što čemu?

Čemu se ne čudite?

Ne čudim se što se vi ne čudite...i čemu se zapravo to vi ne čudite?

Ne čudim se što su ljudi tako mislili o vašoj knjizi. Previše je vulgarna, ali to nije ono najgore. Još više je deprimirajuća i, da se tako izrazim, suicidalna.

I to je loše?!

Dakako da je loše, ako tjera ljude da se bacaju kroz prozore, da se vješaju i slično, je li.

To samo govori o snazi djela koje malo tko doista razumije, iako nije ni pisano da se razumije, mislim, nije primarno pisana da se razumije, hoću reći, tko je ušao ušao je. Ipak, neke je potresla, a to je dobar znak.

Ovisno s koje se strane promatra.

Oho!

Što vam sad to znači?

Ništa, samo oho.

Ako uzmemo da je vaša knjiga uspjela nekoga deprimirati i ponukati ga da počne ozbiljno razmišljati o samoubojstvu, onda doista možemo kazati da ona ima veliku snagu; ali, s druge strane, suočimo li se s tužnom istinom da su ljudi doista pokušali, pod dojmom knjige, napustiti ovaj svijet, e, onda je to već problem, i tako gledajući - zdravorazumski, dakle - tada je bolje da je ne čitaju.

Čudnih li ljudi! Ja sam se najprije htio ubiti - to je bilo prvi put, to nema veze s onim mojim neuspjelim usponom do spasonosne jame - dakle, najprije sam se htio ubiti, pa sam se predomislio i napisao knjigu.

Da, to je vama bilo nešto poput unutarnjeg pročišćenja, katarza, i po meni, najpozitivnija stvar svega toga bila bi da je niste ni objavili, da ste je ostavili kao dokument kroz koji ste se suočili sa samim sobom i kroz to uspjeli preboljeti neke traume.

Baš ste pametni. Uživam vas slušati. Je li vam to već netko rekao?

Ne rugajte mi se.

Ne rugam. Najozbiljnije mislim. Ako ikada završim ovu knjigu koju mi ona vaša sestra, a moja ljubav, uporno opstruira i destruiira, dat ću vam je da mi napišete recenziju - pozitivnu i objektivnu, dakako. Pružit ću vam tu čast. Dakle, počastit ću vas.

Dobro, dobro, vidim da sa vama nikad kraja u tim vašim...ne znam ni sam više kako bih ih nazvao... No, možemo li nastaviti?

Za vas, uvijek. Samo mi napomenite gdje smo sada.

Izlazak iz vojske, knjiga i to...

A, da...dakle...kao što već rekoh...gdje sam ono...aha, kao što već rekoh, prepustio sam se okrutnoj sudbini i spavao do podne, kad bi Nina radila do podne, a ostalih dana morao sam ustajati oko devet, jer me je mala budila. Oblačio bih je i spremao joj mlijeko. Ništa gore od ustajanja u devet, za jednog solidno nepoznatog umjetnika. Pokušavao sam Ninu nagovoriti da isposluje kod šefa stalni poslijepodnevni rad, kako bih ja mogao svaki dan spavati barem do podne i tako izbjeći mamurluk i razdražljivost koji me pogađaju tako rano ujutro. A znala je da mi je preporučena miran život bez uzbuđenja. Nakon što me je samo neka dobra vila spasila od vaze koju je bacila prema mojoj dragocjenoj glavi, rekla je da devet sati ujutro i nije baš tako rano za nekoga tko ne radi ništa po čitav dan. Sreća da nikada nije doznala za moj telefonski poziv njenom šefu u kojemu sam ga pokušao uvjeriti da joj je neophodan rad isključivo popodne, jer ima teško bolesnog muža kojemu treba jutarnja njega, a popodne dolazi posebna medicinska sestra koja ga njeguje. Šef je rekao da će vidjeti što može uraditi i

preporučio mi da preporučim supruzi da sve to napiše u tri primjerka i preda njemu osobno, a on će već dalje to... Ona o tomu nikada ništa nije saznala, osim što je jednog dana, kada se vratila, rekla da je bio šef u nekakvoj kontroli i raspitivao se o zdravlju njezina muža, pa me je pitala odakle se mi poznajemo. Rekao sam da je to sigurno neka zabuna i da kaže šefu neka gleda svoja posla, a ne da se dira u tuđe privatne živote.

Nije me pogodila toliko ona vaza koja me nije pogodila, već me je uvrijedilo ono da ništa ne radim po čitav dan. Ja? Ja ne radim ništa?! Aha, dakle, opet smo počeli. Najvažnije je raditi od sedam do tri i svi će te poštovati, a mi neka krepamo. A zna li ona - dakako da ne zna - koliko znači dobar san jednom vrhunskom piscu kakav sam ja...a možda ima i još neki, iako sumnjam. Samo se zlobno nasmijala i prosiktala da vidi da mi san pomaže jedino u apetitu i zašto sam jučer ujutro pojeo naribanu mrkvu koja je bila namijenjena maloj, koju je ona najranije naribala. Kao da sam ja znao da tako sitna djeca smiju jesti mrkvu. Mislio sam da je to za mene i čemu sad oko toga dizati galamu - mrkva više ili manje, a bila je i neukusna, nekako bljutava. Nije baš pokazala razumijevanje za moju prirodnu urođenu smušenost genija, pa je prosula nekoliko zavidno maštovitih psovki, zaprijetivši mi najodlučnije da će me zaposliti. I, vidi vraga, jednoga kobnog dana se vratila s posla izuzetno totalno vesela. Juhuuuu, razdragano je vikala već s vrata, dok sam pio svoju jutarnju kavu, vesele vijestiiii. Što se dogodilo? Počeo Treći svjetski? Samo ti izvaljaj, počinješ raditi. Raditi!!! Što??? Malo je nedostajalo da izgubim ono malo svijesti, jer još kava nije bila počela djelovati. Kakav posao? Zašto posao? Što će meni posao? Pa ja sam zdrav! Kad sam u onom poduzeću polagao nekakav glupi test inteligencije, psiholog je rekao da sam izuzetno uspješno riješio taj listić, ali da... i tako dalje; a ja sam mu odgovorio da i to potvrđuje pravilo da tu rade sami glupani. Radit ćeš u jednoj maloj simpatičnoj pošti. Posao nikakav. Vidjet ćeš, bit će ti dobro. Ali, dolazi ljeto, vrućine, ozonske rupetine su sve šire, a do tamo moram promijeniti dva autobusa, pa još dva natrag. To su četiri dnevno. Dovoljno da me ubije, da ne moram više ništa raditi; samo to putovanje će me ubiti. Ma nije to baš tako daleko. Ako zakasniš na onaj drugi, pošto sljedeći kreće tek za dva sata, možeš pješice, sve obalom. Zlobno se smiješila. Nema ni četrdeset minuta hoda do tamo, brzog hoda. Vidjet ćeš, bit će to sve u redu. Ali, meni je sve u redu ovako, ne treba mi nekakvo drugačije sve u redu, i imam blagi osjećaj da neću izdržati, ne mogu ja to. Znaš da ne podnosim vrućinu, a još manje vrućinu u autobusu. Ne, hvala najljepše, ali nije to za mene. Ovo ti je jedinstvena i posljednja prilika. A da je preskočimo i pričekamo da zahladi? Da, da zahladi, a hladnoća ti smeta više od vrućine, je li, kralju lijenosti. Evo ti bolji dani! Opet je bacila onu vazu s prekrasnim karanfilima na mene, Spasili su me moji izvrsni refleksi. Pristao sam, uz kiseli osmijeh, uz napomenu da će ona biti kriva ako me jednoga dana donesu iz nekog usmrđenog autobusa i izraze joj sućut. Ako je jednom umjetniku mojega kalibra suđeno da krepa u nekom uzavrelom autobusu, neka joj bude. Neka barem ona... i šira društvena zajednica...budu zadovoljni. Spavate li, sinjor dottore?

Mo...molim? Ja? Ne, ne, samo vi nastavite. Dakle, bili ste u bolnici i...

I čini se da je nikada neću ni napustiti!

Što? Kako? Zašto je ne biste napustili? Zašto biste je napustili? Zar vam je ovdje loše? Ja...ovaj...sigurno vi sad...

U redu je, sve me je ovo malo zamorilo, a vi mi djelujete nekako posr... pospano, pa bi bilo najbolje da za danas završimo. A ja ću se uhvatiti slaganja ovih papirića. Vidite li koliko toga ima. Pa to je brdo umjetnosti, lijepe književnosti u čitavoj svojoj ružnoći.

Kako hoćete. Što se mene tiče...

Znam da se vas ništa ne tiče, no ipak pođite malo odspavati, koristit će vam.

Kad ste navalili...ja...ja doista...doista sam zbunjen i nekako se loše...nešto mi je čudno...da nije ono vino... Ajd, onda se vidimo i pozdravite...mislim, vidimo se...

Dakako, ja se neću micati odavde. Samo vi odspavajte, dottore, a ja ću malo pokušati raditi, kao što smo već rekli, je li...

LOBOTOMIRANA OBALA JEDNOSTAVNOSTI

I am sailing... I am sailing...

Otploviti u blaženost prokletstva. Ubiti vrijeme. Pobacati satove. Pokidati kazaljke. Razbiti ogledala i sve što se zrcali. Zatvoriti se u četvrtu dimenziju, bez dana i noći

Klinička smrt. Kažu da su vidjeli sebe pod sobom, da su lebdjeli pod stropom, jurili raznobojnim tunelima. Ali to još uvijek nije dokaz da je to Smrt. Konačna smrt, ako takva postoji. Bili su spojeni na aparate koji su pokazivali da im je mozak mrtav. A kako biti siguran da im nije nedostajala još samo jedna žičica, još neizumljena, koja bi kazivala suprotno. Tko će te uvjeriti da je mozak doista bio mrtav? Nesavršeni stroj nesavršenog čovjeka? Ništa u svemu tome ne dokazuje da tako izgleda smrt.

Ej, ej, probuuudi se! Tata, budi se!

Mmmm... Što je sad? Zar sam... Spavao sam?

Spavao si. Hrkao.
Nikad ne hrčem.
Hrčeš.
A što ti je sad?
Ne mogu podrignuti.
Ne podrignuj. Tko te tjera!
Muka mi je.
I meni. Udahni duboko, zadrži zrak u plućima i nagni se. Ne tako. Ovako, gledaj. Eto, tako. Je li sad bolje?
Ne znam, boli me ovdje.
Je li?
I ovdje.
Oho, i gdje još?
Hoću li ja umrijeti od svega ovoga?
Nećeš ti, nego ja.
Kako?
Ma, šalim se, nitko neće umrijeti ni od čega. Ajd, poljubac. Taaaako.

Smeđe, sasušene mrlje na jastuku. Čemu ih analizirati? Mogu biti od bilo čega, zar je to važno, sad kad su već tu, kad je nešto iscurilo.

Tata!
Moliiiiim!
Zašto si tako oznojan?
Jesam li?! Bit će da mi je toplo.
Ali, nije toplo!
Onda sam zacijelo sanjao da mi je toplo.
Možeš li se znojiti, ako sanjaš da ti je toplo?
Ne znam, vjerojatno možeš. A sad...
Opet mi je muka. A ako sanjaš da si mrtav? Jesi li onda mrtav?
Nisi, dakako da nisi.
Kako to, znojiti se možeš, umrijeti ne možeš?
Ne znam, dušo. Ako bi ti još malo odspavala, bilo bi dobro, pa ćemo o tomu nekom drugom zgodom.
Ne mogu prdnuti.
O, prdac mu svemirski, pa prdiš čitavo vrijeme u snu, pa ti to, zlato, i ne znaš.
Što ne znam?
To, da prdiš. Eto, vidiš da možeš, ali u snu. Pokušaj zaspati, pa ćeš i prdnuti i podrignuti i sve što ne možeš ovako budna.
A zašto ja to nisam sanjala?
Možda si i sanjala, ali se ne sjećaš, a možda i nisi sanjala. Ne moramo baš sve sanjati, a ne moramo baš uvijek ni prditi, ni podrignivati, a možemo ponakad sanjati da prdimo, a ne prditi, ili čak... Isuse, što sam ja sad sve tu zamrsio. Mala, da budem iskren, spizdila si me noćas...ili jutros, ali nije važno. Uhhhhhh.
Sve mi se čini...
Ma što ti se čini? Možda ti se samo čini da ti se čini i...i što sam ja to skrivio, pa me ovako kažnjavaju? Karmo moja jadna.

Tko te kažnjava? Karma jedna? Što je to karma jedna?
Ne znam, nemam pojma.
A kako onda znaš da te kažnjava karma jedna?
Nisam rekao da me kažnjava karma jedna.
A tko te onda kažnjava, ako ne karma jedna?
Gestapo!
Gepstapo?
Ne Gepstapo, već Gestapo, bez onog prvog p, ali nije važno.
A tko je taj Geps...Gesta...taj...taj...
Nebeski Gestapo, tko bi drugi!
Ne ljuti se, tata moj najdraži.
Ne ljutim se. Kako se ja mogu na tebe ljutiti. Pa ti si moje malo zlato najdraže i najljepše. A sad lijepo...
A zašto te kažnjava taj tvoj Nebeski?
Eto ga sad. A, kažnjava me...ne znam, to se i sam često pitam. Bit će da nisam bio dobar.
Jesam li ja dobra? Hoće li mene taj Nebeski...?
Neeće! Ti si najbolja djevojčica od svih djevojčica.
I najdobrija?
I najdobrija, svakako! Nema dobrije od tebe.
Onaj veliki div što nas sanja, je li on jači i veći od Nebeskog?
Koji div?
Onaj što nas sanja! Onaj veeliki.
Ah, taj. Jači je, puno je jači od Nebeskog.
Može li ga on pobijediti?
Može. Nema tog diva koga naš veliki div ne bi mogao pobijediti.
Zašto ga onda ne pobijedi, pa te više neće mučiti?
Ne znam, to bi trebalo pitati diva.
Ja ću zamoliti našega diva da ubije Nebeskog, pa te više neće mučiti.
Hvala ti, zlato.

Zaspala. Iz čista mira, kao i uvijek. Dječja usnulost. Kako samo dijete može zaspati. U kakvim sve položajima. Ali...zašto ti se mala učinila većom i starijom kad si se vratio? Kako to da je sad opet mala kao i prije nego si krenuo ubiti ono dvoje? Bit će ti se pričinilo, od umora i nenaspavanosti.

Simpatičnih li slika. Ta djeca. Trebalo bi to snimiti, a i to ti je bilo teško. Zaspala bi za večerom, na pola obroka, ili na kauču, u pola razgovora. Počela bi nešto pričati, a onda je odjednom više ne čuješ. Pogledaš, a ona spava u komično slatkom položaju kakav se ne može namjestiti ni uz najbolju volju i napor u budnu stanju. Tvoj mali prdac. A mislio si da je nećeš toliko voljeti - više od svega...ili možda samo nju i voliš. Kad ti je Nina radosno i svečano i ponosno izjavila da je u drugom stanju, ona poznata knedla u grlu samo što te nije ugušila. Urlao si histerično, tvrdeći da ni u kojem slučaju nisi još spreman za ulogu oca, da ne znaš hoćeš li ikada biti. To je doista bilo nešto novo u tvom ravnom življenju. Taj mali crv od dva kilograma. Nedonošče iz inkubatora, čiji je daljnji opstanak na ovom glupom svijetu punih mjesec dana bio upitan. Svakodnevno telefoniranje i panično raspitivanje o dobivenim ili izgubljenim gramima. Tek kad ste je donijeli doma, uvjerali ste se da je to dijete izglednjelo. Nisu se baš razbacivali mlijekom tamo. Slatki mali prdac. Zašto se pristojni ljudi uvrijede kad

netko prdne pred njima. Kako možeš odgoditi za kasnije, kad ti baš tada dođe da prdneš - i prdneš. To je zdravo, normalno i bezopasno. Čemu toliko skanjivanja oko toga? Dakako, kad sitno dijete prdne, ti isti zlatni ljudi mu plješću i smiju mu se. Kad nekoga pošalje u pizdu materinu, i to im je simpatično, pa mu i tu znaju pljeskati. Da im se posere na glavu, oni bi mu pljeskali. Ali kad malo poraste, tada mu brane sve ono za što su mu prije pljeskali. Pa kako dijete, dijete-čovjek, može biti na čistu, što valja, a što ne?

Što bi ti isti ljudi mislili i govorili o tebi kad bi se jednog dana pojavio u najfrekventnijoj ulici, u najfrekventnije vrijeme u suknji. Rekli bi da si lud, da si peder, transvestit, vidi ga, do nekidan je bio normalan, i odjednom je pukao, tko će znati zašto se to ljudima događa, a miran, povučen, tih, pametan. A zašto si lud ako nosiš suknju umjesto hlača? Da im ideš objašnjavati kako je potpuno svejedno nosiš li suknju ili hlače ili bilo što, ne bi imalo smisla. I nadalje bi bili uvjereni da si iz čista mira pukao. Dakako, nikada nećeš odjenuti suknju, jer ti je posve ugodno i u hlačama; jer si u hlačama odrastao, jer si tako dresiran od rođenja. Čemu se izlagati nelagodi, da bi nekome nešto pokušao protumačiti, a istodobno znaš da neće shvatiti. Možeš ih zamisliti kako se smiju i urlaju za tobom Pederu, pederu! Pa im ti dokazuj. Ma, nisam, ljudi, majke mi! Nisam peder, samo sam ovim činom htio pokazati kako je svejedno što nosimo, kako se oblačimo...ili možda nije svejedno... Ne, čemu komplicirati stvar, čemu drmati temelje odavno već postavljene i čvrsto ukopane, tako čvrsto da im ni jedan potres ne može ništa.

Naivna li i dosadna razmišljanja, nerazrađena, nesređena, kazat će pametni čitatelj.

Pa što onda! Neka ne čita dalje. Evo mu opet stanka, praznost. Evo mu ništa. Neka bude prazno

prazno
prazno
prazno
ništa
bjelina
praznooooo

Eto, ništa, pa što!
Prazno...razno...azno...zno...no...o...i nema ničega.

Ali ovo ide dalje, hoće naprijed i pisac je tu nemoćan.

Ljubiš rumene obraze nevinosti. Dijete. Moraš ga pripremiti za život, za budućnost. Zar ovo sada nije život? Zašto na djecu gledaju kao na djecu, a ne kao na Ljude? Ljude koji upravo sada, ovog trenutka, sudjeluju u svemu tome što se zove život. Pripremiti dijete za budući život, na štetu njega samoga. Na njegovu traumu do smrti; traumu, polako i sračunato stvaranu stoljećima, da se ne bi aktivirao onaj veliki, uspavani dio mozga, onaj mrtvi dio iz kojega bi moglo tko zna što iskočiti i odagnati Veliki strah koji ga je toliko dugo uspio držati pokornog, pokunjenog, zbunjenog, isprepadanog i pristojnog.

Previše ste vezali dijete za sebe. Ljubav. U redu. Ali ipak pretjerujete. Pedagogija, psihologija, psihijatrija, pedijatrija... Odvojite to dijete od sebe.

Osamostalite ga. Odbacite ga. Kao da sve one okrutnosti i sadizam prema djeci ne znače ništa, jer to je čeličenje, priprema za ono što nadolazi, za ono što ga očekuje. Zašto bi mu nešto nadolazilo? Zašto bi ga očekivale teškoće? Može li to nekako drugačije, tako da ga očekuju lakoće? Tko mu stvara sve te teškoće? Tko mu zagorčava život? Djeca? Odrasla djeca?

Djeca. Kao da još nisu živa. Živaaaa!!! Kao da je pred tobom bukovina, pa udaraj sa svih strana, da bi iz te sirove bukovine nastalo čudo, faj superotporni čovjek. Otporno govno! Treba ih naučiti, istrenirati, izdresirati, da ih ne pogađaju neke stvari i neki ljudi. Treba ih naučiti da oni pogađaju druge, da nikada ne pružaju ruku gubavcu, da ga zaobiđu, zgaze, jer baš taj gubavac može i njih povući dolje, to mu je jedini način da se podigne.

Pad. Skok. Gore. Dolje. Zna se, zna se što je pad, a što skok. Dogmatski se zna. To su oni čuveni temelji nenapisanog. Pad je uvijek loše, što, dijete moje drago, nije istina i ne vjeruj im. Neka padaju i uspinju se svi oni koji tako misle i umiru zbog toga. Pusti ih s njihovim uspjesima i neuspjesima. Toga nema, mala moja, u našem snu velikog diva. Možda jedino kao igra koja se lako može pretvoriti u ruski rulet.

Dragi gospodine, ipak moraju postojati neke norme koje ograničavaju emocije i ne daju im van. To je socijalizacija. U suprotnom, vaše dijete može postati depresivno, ili, nedajbože, nešto još gore. Znamo mi takve osobe koje ostanu bez oslonca kad narastu, kad se formiraju. Formiraju za što??? Vjerujte nam, potrebno je malo okrutnosti, malo suza, par radikalnih poteza, a to će se kasnije isplatiti, budite sigurni.

Isplatiti?! Dakle, možeš ga i na križ razapeti...jer će ti se isplatiti. Kakva investicija! Bit će poslušno. Nosit će čak i papuče u zubima, dok ti budeš bezbrižno zavaljen u fotelji, gledao TV i izdavao naredbe - a sve to da ga ne zaboli kasnije kad odraste, da može i on svoje dijete istrenirati bez suza. Donesi! Na! Dođi! Socijalizacija ili ništa. Muerte.

Steći će samopouzdanje. Sigurnost u svakom pogledu. Moći će se ophrvati s nedaćama koje nosi život. Lakše će preboljeti neke stvari. Ono mora (ono?!) shvatiti da će prije ili kasnije ostati bez vas i vaše zaštite. Nemojte tu griješiti. To doista može skupo koštati. Koštati? Isplatiti? Kakva se to jebena trgovačka terminologija upotrebljava za djecu koja su ljudi? Istina je da poznaješ dobar broj osoba koje su se osamostalile, točnije, koji gotovo nisu ni znali da imaju oca i majku...ili samo oca...ili samo, pogodili ste, majku. Nitko ih nikada nije ni pokušao poljubiti ili pomaziti, niti se zapitati kako im je. A i njihovi su obrazi bili slatki i krasni i pelijepi. Rođeni su samo radi normalnosti života u braku, da institucija svetoga braka ne bude oskrnavljena. Ali nemaš dojam da su sretni, još manje stabilni, izuzevši trenutke kad su čvrsto oslonjeni o šank. A čini se da su još manje sretni njihovi čvrsti roditelji, koji uzalud pokušavaju izvući nešto novca od svoje samostalne i na vrijeme odbačene djece koja napokon nešto zarađuju, opet se ne upitavši na koji način. Dakako, na to, kao i na bilo što, ne gledaš uopćeno. Nijansi ima barem dva milijuna.

Mala bi te uistinu ponekad dovodila do ludila svojim normalnim, dječjim, ponašanjem. Izbjegavao si svako nasilje, koliko god je to bilo moguće...ili si samo mislio da ga izbjegavaš. Nisi joj govorio ni nemoj ovo, nemoj ono, a da joj prethodno nisi objasnio radi čega se ne smije razbiti ovo i ono, osim u iznimnim slučajevima. A slučajeva je bilo. Zapravo, čini ti se, da se oni jednostavno s vremena na vrijeme moraju dogoditi. Da ti trenuci čak obogaćuju svu onu pravocrtnost. I tu je, izgleda, podli Mjesec umiješao svoje svjetlosne prste.

Najgori, najpotresniji takav slučaj zbio se dok si telefonski razgovarao s jednim od urednika Gradskih.

Na diraj telefon! Vidiš da razgovaram... Ma, piz...ma, udarit ću te, majke mi... Ne, ne govorim vama...samo trenutak. Gleda te u oči, zlobno - da, zlobno, najzlobnije - se smješkajući i ne ispuštajući slušalicu. Poziv na udarac. Kako drugačije to protumačiti. Nekoliko puta je već tako nešto uradila i dobila udarac, ne jaki udarac, više onako neka zna da je to udarac, kazna. Mali sadist, mazohist, oboje? Ili je samo u pitanju igra koju odrasli ne shvaćaju, a i oni su je igrali kad su bili mali. Najprije te pozove, gotovo preklinje da je udariš, a onda uživa, gledajući te kako se grizeš zbog toga...i čeka da je počneš ljubiti i maziti, moliti da ti oprost, da si bio grub prema njoj, malo prenao, ali ni njoj to nije trebalo, na takav način... Sve unaprijed zna. Tko je tako okrutan u obitelji? Na koga li je potegla? Ne hvata je često, ali kad je uhvati... Čiji su geni prevagnuli? Konkurencija je prilično velika. I ti si unutra.

Posljednji put ti govorim, ne čačkaj mi po slušalici! Čuješ li me!!! Morao sam prekinuti razgovor zbog tebe. Čuješ li!

Ništa. Samo slatko-zlobni pogled. Gledaš je bijesno. Ona kristalno jasno vidi blisku budućnost udarca. U očima joj se pojavljuje, tek u blagim naznakama, užas pred očekivanim, pred nadolazećim. Udarac. Čini se da je to ovoga puta ipak bilo neodmjereno jako...i ne po guzici, već po licu. Dlan ti je počeo oticati. Snaga udarca te je iznenadila. Šokirala. Napuhana ruka. Nikada u životu ti se dlan nije tako napuhao. Maloj je izletio komadić vate iz uha. Tek to te je prenulo i skrenulo pažnju s ruke koja je rasla. Plač. Urlik. Jebeš urednika, neka čeka, ionako ih je previše u odnosu na one koji rade za njih i umjesto njih. Nek se nosi on i tekst. I za koji kurac te je morao baš sad nazvati? Sve je on kriv, pizda jedna najobičnija.

Jučer je u prostorijama Društva za zaštitu... Osuđeno je neodgovorno ponašanje pojedinaca koji zapišavaju starine... ne, koji uništavaju vrijednosti kulturne baštine... Potrebno je hitno poduzeti korake za sanaciju bla...bla...bla...naglasio je predsjednik Društva gospodin magistar taj i taj, jer da ga nismo spomenuli, grdno bi se uvrijedio, on i njegova taština...i nadodao kako je potreban angažman šire društvene zajednice kao i svih ostalih...bla...bla...sra...sra...

Ionako ti tu glupost neće objaviti. Ako i objave, skratit će je i oglupiti još više, a platit će ti s prvim lanjskim snijegom, u iznosu jedne espresso kave. Zna, naš list je u nezavidnom materijalnom položaju, pa ako ponekad s malim zakašnjenjem...malo zakašnjenje od nekoliko mjeseci, a kao da sam ja u zavidnom položaju...s malim zakašnjenjem dobijete honorar, a uz to vam se učini da je malen, nije to naša krivnja, jer... Ma vi to razumijete. Što ja tu vama, je li, pametan ste vi čovjek. Samo tako nastavite, pa jednog dana, kad se ukaže prilika, mogu vam sigurno obećati, bit ćete prvi primljeni za stalno i...ser...ser...prc... Da, pametan i gladan. Što gluplje i sirovije, to bolje. Sigurniji si da će objaviti. Ako se u tekstu potkrade imalo duše, duha, bogovi ga bace u koš, ili pak bez imalo takta izvade dušu, duh, nemilosrdno i sterilno kako samo oni to znaju, skrate stvar do besmisla i takvu puste u stroj. Nema tu velike filozofije, mladiću, fakta, samo fakta, ništa drugo nije potrebno. Zacijelo tako mora biti, ako je već tako.

Na mekanom, svilenom, licu pojavljuje se čudan duguljasti ožiljak, ružičasti ožiljak koji raste, otiče. O, mala moja! Zadržavaš suze, dok ona urliče i gura te od sebe. Pokušavaš je obgrliti, stisnuti uza se, poljubiti taj prokleti ožiljak, kleknuti, uraditi bilo što - vratiti film unatrag. Napokon popušta. Pruža ruke prema tebi. Grliš je, ljubiš.

Ožiljak se polako povlači, barem onaj vanjski. Ali što joj je to trebalo? Pa, znala je što će se dogoditi, vidjela je da si nervozan. Ipak, tu nešto nije kako treba.

Beštijo! Manijačeee! Izdire se histerično Nina. Pa, vidjela si, sama je tražila. I što je ti nisi prihvatila kad si vidjela da razgovaram? Bila ti je u krilu, luđače! Kako sam mogla? Ako je tražila, ne moraš je ubiti. Pogledaj, divljače jedan! Koža, koja joj je urođeno preosjetljiva, polako se vraća u normalu. Napuhanosti nestaje. Ostaje samo mokri ružičasti obraz. Oprosti, molim te! Tata...

Pobjednički zagrljaj i poljubac. Plače ti se. Osjećaš se jadno, jasnije nego onog dana kad si se oženio. Mala je postigla svoj cilj. Sve bi nekako lakše prebolio da nije bilo onog ožiljka...i pamuka. Scena komadića pamuka koji leti iz bolesna uha nikako da se makne. Što joj je to trebalo? A što je tebi to trebalo? Zašto nisi pustio jebeni telefon i jebenog urednika? Ali ni to ne bi pomoglo. Izmislila bi ona već nešto. Do toga je moralo doći. Taj trenutak je tražio taj događaj. Zna ona svoj posao. Ima takta. Ipak, slomljen si.

Stoko huliganska!

Pusti me na miru, ženo! Vidjela si da je izazivala. Sad je ionako gotovo. Evo, vidiš da joj nije ništa, je li tako, sunce?

Ništa nije gotovo! Zašto je nisi po guzi, nego odmah po licu. Mogao si je osakatiti, ubiti. Majmune! Ti i tvoje humanističko pisanje. Humanistički razgovori. Kad te čovjek sluša, predložio bi te za sveca s odličjem za posebne zasluge na području pravde i dobrote. A ovamo ubijaš jednu djecu. Jednog ćeš je dana doista ubiti...ili mene, kad te uhvati, sveti umjetniče.

Tebe ću ubiti sigurno, ne umukneš li, pizdo jedna!

Oho, sad bi malo mene. Ajd sad malo mene.

Ma, nosi se!

Prigrlio si malu i čvrsto je stisnuo uza se. Baš kao da ste oboje znali da je to trebalo obaviti...i obavili ste. Sad ste zadovoljni. Barem se tako čini. Nina podiže prilično tešku stolicu i kreće prema tebi. Mala izlijeće iz zagrljaja, brzinom čovjeka koji je napokon ugledao javni zahod na razdaljini od stotinjak metara i stisnutih nogu pokušava doći do njega, a da se ne usere. To znaju biti nezgodne situacije, to, kad te snađe usred grada, a nemaš kamo. Često ti se to događalo, a u pomanjkanju upravo tih svetih ustanova, javnih zahoda, uletio bi u prvi kafić, naručio kavu i odjurio u zahod. Toaletni papir si stalno nosio u džepu, jer po tim kafićima uglavnom ga nije bilo, jer kafići, po mišljenju njihovih vlasnika i ne služe za sranje.

I taman kad si pomislio Zbogom usrane svijete, nisi mi mnogo dao, a ja tebi još manje, stolica se spustila pokraj tvojih nogu. Nina plače i sjedi na nesuđenom ubojitu predmetu koji te je trebao osloboditi teške svakodnevice i nesаницe.

Sve je to previše za tvoje slabašne i tanašne živce. Otišao si u sobu i odjenuo druge hlače, one nepokrpane. Nina je plakala. Izišao si u toplu noć, kako bi to pjesnik lijepo... Uputio si se blesavom obalom, a šetači su blesavo šetali i blesavo blenuli u tuđe blesavosti i haljine i cipele i noge i guzice i frizure i vizure...i u blesavo usmrđeno more. Neki su ti se javljali. Nekima si odzdravljao, ali trudio si se, kao i svaki puta, ostati neprimjetan, nevidljiv. Sve promatrati iz skrovišta. Ti si skrovište.

Iznenadjujuć broj osamljenih faćkalica. Iz godine u godinu si se pitao što je uzrok tako naglom porastu osamljenih žena koje vape za društvom, zabavom, seksom. Nisi pronašao odgovor. Osim nekolicine, uglavnom te nisu ni primjećivale. Kao da je tuga, pomiješana s bijesom virila iz tebe i bila vidljiva na dva metra i šezdeset i tri centimetra.

Pokušao si razmišljati o čemu razmišljaju svi ti šetači. Tek toliko da ne razmišljaš ni o čemu, da se izgubiš. Uglavnom su svi po posljednjoj modi, Proljeće-ljeto to i to. Zajebancija s modom je otišla toliko daleko da nekog tipa kreatora nazivaju Kraljem nabora. Isuse! Postati kralj nabora - i biti pun love! Pederski kralj nabora pun love.

Face se sporo izmjenjuju...kao da prolaze kroz tebe, a ti sebi postavio bolesno pitanje: koga od njih jebati, a koga ubiti.

Mladac s urođenom lobotomijom oduševljeno promatra svjetlucaje plangtona u daljini, na pučini, a zatim diže pogled k nebu. To je sreća. To je vrhunac vrhunaca. Nirvana. On je samim rođenjem postao ono za što su nekima potrebni deseci godina odricanja i mudrovanja. Mudrac. Brdo je za njega brdo, more je more, a plangtoni samo mala svjetla, ugodna za odmor očiju, za odmor pogleda. Najjednostavnija jednostavnost. Bit svega. Smiješak ne silazi s usana, nema trauma, nema čekaonica, psihijatar i njihovih tableta...nema ničega, sve je tu. Savršenstvo bez mode i nabora. Istina Bogova. Osmijeh Mona Lise prema njegovu je sranje. Osmijeh Mona Lise - uz dužno poštovanje Leonardu - i jest sranje. Tko sve nije nasjeo na tu razvikanu pizdariju. Prazna i bezizražajna, malo punačka, žena. Djeluje čak pomalo glupasto, tupasto, i nikad ti neće biti jasno čemu sva ta buka oko nje. Zagonetni osmijeh.

Pratiš božanskog lobotomca, gledaš plangtone, zatim nebo. Mali medvjed, Veliki medvjed, razne svemirske beštije i beštijice. Beskonačnost. Dok ne pogledaš gore, osjećaš se barem donekle sigurnim, statičnim, ali sve te daleke svjetlucavosti koje izmjenjuju mjesta, izluđuju te...od silne vrtnje. Kao da se bojiš - zašto bi se toga bojao?! - da napukla kugla na kojoj stojiš ne počne ubrzavati kretanje, svoju kosu vrtnju, a ti ćeš pri tome izgubiti ravnotežu. Pasti. Odletjeti u besprostornost tame i svjetla.

I dok si tako gledao gore - opet malo mijenjamo vrijeme u prošlo - okliznuo si se, ne na koru banane, što bi nekako bilo normalno, okliznuo si se na čaj. Čaj! Nagazio na mokru vrećicu čaja. Odakle se samo stvorilo to čudo tehnologije? Poznato ti je da ljudi znaju u šetnji žderati svašta, ali tko je bio tako komadan da pije čaj i šeta? Ne, netko je išao baciti smeće u more, kako i pristoji kulturno-civilizirano-evoluiranom biću, a vrećica popijena čaja je ispala i ostala na obali. Ali što je to smeće? Što je to hrana? Kuhaš čaj u filter-vrećici. I tu najmanje ima čaja, jer uz to kuhaš još i papir, pa ljepilo, pa konopčić, pa onu limenu kopčicu... I oni to nazivaju čajem! Doista, što je to smeće? Kako ćeš to doznati ako popiješ takav čaj, nakon što si s užitkom pojeo obilan obrok hrenovki, kobasica i tristo vrsta salame, za čije sastojke nikada nećeš, a ne bi baš ni želio, doznati, jer ih tada nikada ne bi ni primirisao.

Izgubio si ravnotežu i pomislio da ćeš pasti. Neuravnotežen si, to je istina, ali da si i na čaj osjetljiv... Instinktivno ili možda namjerno i zlobno, uhvatio si se za svetog lobotomca koji je uz blaženi osmijeh, poput klade pao u more...među vesele plangtone. U plićak. Mudrac je samo njemu svojstvenom elegancijom izišao iz mora, bez ičije pomoći, iako su neki hrabri momci već bili priskočili da mu pomognu, a usput i da operu noge, te opet usput fasciniraju svoje drage cure i curice. Ti nisi imao koga impresionirati, pa nisi ni skakao. A i da jesi, isto bi bilo. Ultraneprimjetno si se izvukao iz kruga okupljene gomile radoznalih šetača i nastavio šetnju, kao da se ništa nije dogodilo. I nije se ništa dogodilo. Nastavio si bez cilja. Važno je bilo jedino da prođe što više vremena, da Nina popizdi, da se zabrine, da postane ljubomorna, ljutita ili bilo što. Važno je da se kod nje izrode negativne emocije, da je dotuku, rasplaču, rastuže...ubiju. Čule su se glasne psovke nepravilno izgovorene, a onda opći smijeh čitavog šetališta. Izgleda da lobotomac i nije baš toliki mudrac za kojeg si ga držao. Razočarao te. No u svakom slučaju, veći je od svjetine koja mu se smijala. Njihov

smijeh je to potvrđivao. Nastavio si šetnju i razmišljanje. Sranje je život. Ne život je sranje, u onom prenesenom smislu. Sranje je doista život. Znanstvenici su - opet - zaključili kad bi čovjek srao svakih pola sata, živio bi dvjestotinjak godina. Ali što će ti dvjesto godina, kad sve možeš lijepo i kristalno mutno vidjeti već u svojoj tridesetoj...ili se možda varaš...svjesno.

Opojni smrad usranog mora dražio ti je ostatke sluzokože, ono malo što nije uspio uništiti nikotin. Prijatelj prijatelj ti je pomalo histerikus i u čudu pričao o danu kad ga je oborila depresija, iako on baš nije tip koji lako zapada u ta stanja, i došao kod prijatelja da mu pomogne, da ga malo razvedri, a on mu je, zamisli, dao tvoju knjigu da je čita. Kad ju je pročitao, rekao je izbečenih očiju, došlo mu je da skoči s prijateljeva balkona. Ogavna knjiga. Užasna. Jezivo istinita. Ostavi se toga. Iziđi iz toga filma, za tvoje dobro. Složio si se da je knjiga možda jeziva. Ali film. Kako izići iz filma u koji su te tako duboko uvalili redatelj i scenarist, ma tko oni bili! Nije on jedini koji tako misli. Prodano je par komada. Uspjeh. Bolje je tako. Bit će manje tužnih. Ipak si se morao nasmijati, zamišljajući svojeg dragog prijatelja koji mu je dao tvoju knjigu da se smiri. To samo on može i zato ga voliš. To su rijetki ljudi.

Trinaestogodišnji Cigančić proveo dvije godine u zloglasnom zatvoru za odrasle. Birokratska greška, kažu. Nitko se nije sjetio, ili se nije htio ni želio sjetiti ili priznati da je tog jasnika tamo strpao birokrat fašističke vjeroispovijesti.

VAŽAN POMAK UNATRAG

Masa... Histerija mase, jača od svih morskih valova, ruši sve pred sobom i oblikuje kamenje do sljedeće oluje. A zakaže kad je najpotrebnije. Masa. Kad je onako masovno vode na klanje. Ide mirno, svjesna kraja, umjesto da svojom razornom snagom razbije nekolicinu nauoružanih pratilaca...koji prijete da će ih pobiti, čitavu kolonu, ako mirno ne dođu do mjesta gdje će ih pobiti.

Koliko li se samo pameti i mudrosti izgubi u moru bespomoćne mase! Plangtoni individualnosti se stapaju u bezbroj svjetlucanja na pučini.

Molim?

Ništa, ništa...svašta.

Spomenuli ste masu?

Nisam, pričinilo vam se, dottore.

Ipak ste nešto rekli. Ma, spomenuli ste, nisam gluh...

Nisam ni rekao da ste gluhi. Pustimo sad to...tu masu koju nisam ni spomenuo, a vi ste čuli da sam je spomenuo i tako to.

Želite me zbuniti? Opet se rugate sa mnom? Ja jesam malo rastresen u zadnje vrijeme, ali ne morate zato...

Nemojte se ljutiti na mene, dottore. Možda sam se šalio na svoj račun, tko zna? Nego, doista mi djelujete nekako izgubljeno i nesvjesno u zadnje vrijeme. Da nisu žene u pitanju? Ljubavnica? Izvanmaterična neplanirana trudnoća? A?

Dajte, što ste me se najranije uhvatili! Pustimo sad to, što je da je. Hoćemo li pričati ili nećemo?

Nisam baš od neke priče danas, ali ako se mora...

Koliko vam još puta moram reći da se ne mora. Ovdje se ništa ne mora, ništa na silu.

A kad ste mi zaprijetili da ćete me svezati za krevet i lijek ubaciti u mene injekcijom, ako ne progutam dvije žute tablete?! Što je to? Na milu?! A?! A?!

U iznimnim prilikama prisiljeni smo poduzimati i takve mjere. To mi za vaše dobro...ili tako nekako...doista sam nekako smušen ovih dana. Ne znam što mi je.

A da za promjenu ispitujete malo ovog dadaista. On daje puno jednostavnije i jednosložnije odgovore. Možda bi vam to dovelo misli u red.

Vi me opet zafrkavate, a vidite da nisam baš...i...i siguran sam da ste spomenuli nekakvu masu i to...

Pa sve da sam i spomenuo tu prokletu masu i ubrzanje i silu težu, vjerujte mi na riječ, kao što mi obično ne vjerujete, to nema nikakve veze s mojom pričom.

Kojom...kojom pričom? Nisam znao da pišete priču o masi i...

Dajte se malo smirite, dottore. Progutajte jednu moju žutu, ako ih Dada već nije...da pogledam...aha, nije...progutajte jednu žutu i vidjet ćete da pomažu. A ovaj Dada, nikad mu dosta. Eto, on vam je jamstvo kvalitete. Mogao bi ih i reklamirati na televiziji.

Neka, neka, hvala. Imam ja svoje, koje samo u izuzetnim prilikama, razumije se, uzmem. Samo u krajnjoj nuždi. Možda bih doista trebao...

A što mojima nedostaje! Pa vi ste mi ih dali! Evo, ima još, samo se poslužite. Ma, slobodno. Vidi se da ste u neredu. Uostalom, kakva je razlika između mojih žutih i vaših zelenih. Da vidim vaše! Zelene, je li. Znao sam. Po izgledu pogodim kakve čovjek uzima, koje boje. Uzmite dvije, dobro će vam doći. Bit će vam bolje. Zapravo, neće vam biti bolje, ali ćete misliti da vam je bolje, a i to je nešto.

Ne smijemo tako gledati na to. Vi imate negativan stav prema svemu i to je loše.

Zašto bi to bilo loše? Zašto netko ne smije imati negativan stav prema svemu, pa i svačemu? Čak mislim da je to pozitivno.

Mogu li se poslužiti vašom čašom? Ne mogu ih progutati ovako na suho. Ima ljudi koji to kao od šale, samo ubace u usta, izduže vrat poput guske i progutaju.

Samo izvolite, ako se ne gadite ili bojite da se ne zarazite negativnim stavovima.

He, he, he. Ne gadim se. Po prirodi nisam gadljiv.

Možda vas malo uspavaju, omame, ali ja sam ionako navikao da zaspete usred seanse, ili kako se ovi naši razgovori zovu.

Ja?! Kad se to dogodilo?! Ajd, molim vas, kažite mi, navedite točno dan, datum i sat, kada sam ja to zaspao usred seanse.

Ne uzbuđujte se, samo se šalim. To se dogodi obično pri kraju...mislim, ne zaspete u cijelosti, samo vam se malo prispe, onda je kraj, je li...i to...

To je već nešto drugo. Mislite li da je lako slušati, koncentrirano slušati, to iscrpi, uspava... Evo, već djeluje. Ovo su...aha... Nisam znao da ovako brzo djeluju.

Pa, rekao sam, vi ste mi ih dali, odnosno moja sestra.

Imate i sestru? Niste mi pričali o njoj. Pričajte mi malo o sestri.

Mislio sam na vašu sestru.

Nemam ja sestru. Da to nisu opet oni vaši mali prljavi trikovi?

Govorim o sestri koja ovdje radi. Sestra po zanimanju. Ona koja je luda za mnom. Oženit ću je.

Aaaahaaa, tooo. Ha,ha,ha...ove tablete...haahahaaaa... Kontracep... koncentracija popusti, he, he, he...

Znam da ste smušeni od tableta, a i sami po sebi, je li, kao što smo već rekli, ali pitao bih vas nešto ozbiljno, ako ste u stanju odgovoriti. Može?

Pa zbog toga i jesam tu, da me vi nešto pitate, je li. Dakako da sam u stanju...u potpunom sam stanju... izvanrednom stanju. Shoot!!!

Molim?

Kažem Shoot! Pucajte! Tako kažu u američkim filmovima.

Za...zašto bih pucao? U koga? Iz čega?...

Ma ne da pucate, već da ispucate ono što vas tišti! Pitajte!

Aha, to. Mogu, dakle? Eto, često mi se dogodi da osjetim nostalgiju prema nekim teškim trenucima iz života. Budu to ponekad čak i najteži, najmučniji trenuci koje sam proživio. Ti nostalgični bljeskovi dogode se kroz neko čudno zadovoljstvo. Kao da ih se sa radošću sjećam. Čak kao da ih priželjkujem da se vrate.

I?

Što i? Pa, je li to normalno? To da gotovo uživam u vizualiziranju teških trenutaka.

Dakako da je normalno!

Što god vas pitam, sve je normalno. Pa zašto sam ja uopće ovdje?

Normalno je da ste ovdje.

Normalno je da sam nenormalan, iako je sve što kažem normalno???

Bilo bi nenormalno da ste normalni.

Kako?

Htio sam reći, oprostite, ove tablete doista djeluju. Pravi grom. Kako ja to nisam znao. Uvijek ja posljednji saznam.

Rekao sam vam, a niste vjerovali. Pogledajte samo kako Dada blaženo spava. Zna on zašto mi ih krade. Nije on lud. Nego, što ste ono htjeli reći? Ono...normalan i nenormalan.

Htio sam reći da ne znači ako ste ovdje, da ste nenormalni. I sama definicija normalnosti je sumnjiva.

Koja je definicija normalnosti?

Mislim da i ne postoji. Bilo bi glupo da postoji, iako sam gotovo siguran da postoji.

Odlično! Te su mi definicije najdraže. Rastezljive su, iako nepostojeće. Uvijek se mogu prilagođavati trenutnom raspoloženju društva, sustava na vlasti, modi ili bilo komu i čemu. To su prave i mudre definicije, a ne one postojeće i utvrđene...iako se i one u određenim trenucima povijesti...

I meni se čini da je tako. Izgleda da se počinjemo nalaziti.

Da, nalazimo se. Mi se nalazimo... Samo, tu nešto nedostaje. Ne postoje takve rečenice.

Kakve rečenice?

Mi se nalazimo. Moramo znati gdje se nalazimo...ako se već nalazimo.

Nije to To!

To je upravo To!

Ne slažem se. Ne mogu se složiti s nečime s čime...evo su mi kapci naglo otežali, ali izdržat ću. Idemo raditi! Što se čeka?

Vi ovdje radite, ja sam samo materijal. Jeste li sigurni da nećete zaspati...iz objektivnih razloga?

Ni u snu! Samo vi pričajte.

Ako je tako, onda... Nego, odakle bih trebao? Može li ono s poštom, ljetu, sparina i to?

Može. Sve može. Što god poželite, može.

Može li sladoled?

Može. I to može. Znete, vi ste strašan čovjek. Počinjete mi se sviđati, unatoč mojoj podsvijesnoj mržnji i gadljivosti prema vama, za koje i ne znam da postoje. Izvolite...samo naprijed!

Hvala, iako nisam kucao... Dakle, dok su svi poštteni ljudi toga ljeta, unatoč upozorenjima ozonskih stručnjaka da ultraljubičaste zrake izazivaju rak kože, pluća, želuca i svega, hvatali kaki boju, pržeći se i znojeći na užeglom kamenju, ja sam hvatao blijedosivu, pod utjecajem kombinacije neonske rasvjete i depresivno plave boje zidova moje samice, koju su neki neupućeni nazivali poštom. S vremenom sam počeo proučavati rad za šalterom, usporedo propadanja i vidne atrofije mojih ionako miniranih živaca; i došao do zaključka da čovjek prosječne inteligencije i više manje prosječne, da tako kažem, emocionalne snage, mora biti presretan ako uspije izdržati pet godina u takvom okruženju - a i takvi su pomalo sumnjivi - a onda, s laganim oduzećem lijeve strane zavidno omlitavljela tijela, ukočene vilice, izbori invalidsku mirovinu, ode kući i u miru blaženome umre. Sve sam mogao raditi - sve sam i radio: konobar, izbacivač, uredski štakor, fotoreporter, novinarčić-izvjestitelj nogometne Ž lige, fotograf, prodavač građevinskog materijala, žigolo...i svašta još u iznimno kratkim vremenskim intervalima - konobar sam bio dva dana - sve sam to probao, ali da ću raditi za šalterom, to ni u najružnijem snu. Čak ni u vašem snu. Iako znam da postoje i takvi koji sanjaju tu vrstu posla i pojebali bi se, popušili bilo kome i bilo čemu, samo da se dočepaju šaltera. Nikada nisam bio tako blijed. Izbjegavao sam znance, jer bi me svaki, baš svaki od njih, kad god bi me sreli, nakon duljeg vremena, pitali je li mi dobro, da nisam slučajno bio u bolnici, kako to oni nisu znali i sve tako. Blijed, siv, propao. Ni sanjao dakle nisam da...

Ne spavam! Ma, budite sigurni...

Nisam ni rekao da spavate. Da vas nisam probudio?

Ni govora! Nikako! Samo nastavite.

Svejedno, spavali vi ili ne, ja ću ovo odpričati, da ne moram drugi put. Stanke. Najviše su me ubijale stanke. Imao sam zakonsko pravo na njih, ali nikada ih nisam mogao pošteno iskoristiti. Previše je ljudi bilo u toj maloj prostoriji, a da bi ih se tek tako moglo izbaciti i reći da si ogladnio i ožednio i da si umoran i da te puste barem pola zakonskog sata, samo petnaest minuta da ih ne gledaš i ne slušaš i ne smješkaš im se servilno i profesionalno. Talijani su bili najgori. Čekali su u redovima pred telefonskim kabinama i nisu me ni pokušavali čuti kad bih rekao Pauza. Nitko ni makac. Onda bih nešto glasnije: Sinjori e sinjore, una pauza! Nitko ništa. Pauza! Diječi ore, jebemti! Prego! Ništa. Pauzaaa!!! Jebem vam Italiju! Da su me barem pogledali, osvrnuli se. Pokušavao sam i na fin način. Kari sinjori e bele sinjore, una bela pazeta! Ništa. Njente. Ostajao sam raditi, proklinjući sve pošte na svijetu, proklinjući Italiju, špagete, pizzu, Ninu, sunce, more, ljeto. Poštar je lokao pivo na bačve, i ništa ga nije uzbuđivalo. Većina pisama i razglednica nikada nije stigla na odredište. To su ionako samo glupi ljetni pozdravi, držao je on i nije se uzbuđivao ni kada mu je područni inspektor pronašao u jednom sandučiću stotinjak razglednica od prošle godine. Jedino se uzбудio onoga dana kad je upao u poštu krvav, uvjeravajući me kako mu je, dok je savjesno raznosio poštu puteljkom uz plažu punu toplesa, pred motor izletjelo stablo. Pomalo uvrijeđeno, zbog moje sumnjičavosti, uvjeravao me je da je tako i nikako drugačije. Kad je išao, stablo je bilo na mjestu, sa strane, ali kad se vraćao, stajalo je nasred puta. A tko se mogao nadati da su za tako kratko vrijeme neki napušeni manijaci

presadili stoljetno stablo nasred puta, koji je još uz to i asfaltiran. Sva sreća, uspio je spasiti zalihe piva koje je usput kupio. Dottore! Dottoreee!!!

Da? Ja... Što vas muči? Ja...

Imam blagi osjećaj da ste malo prisпали.

Ni govora! Možda vam se činilo da spavam...istina, one vaše tablete su me malo ošamutile, ali da sam zaspao... Slušao sam pažljivo svaku vašu riječ...i ono o neboderu.

Neboderu?!

Da, da.

Daaaaaa, daaaaaa, daaaaaa...

Evo ga, probudio se. Što je, Dada?

Daaa, daaa.

U zahod? Pa to obavi kao svaki normalan čovjek, to smo već rekli, zar ne.

Pa vi razumijete što on...

Nije baš da razumijem, ali nagađam. S vremenom, kad se čovjek navikne na njega, počne neke stvari shvaćati.

Bitan pomak naprijed!

Čiji?

Njegov! Vaš! Naš!

Što se tu pomaklo naprijed?

Sve. Ovo je uspjeh. Može ga se razumjeti. O, Bože, može ga se razumjeti. Uspjeli smo! Uspjeli smo!

Što ste uspjeli? Što smo uspjeli? Nije mi baš...

Zar ne vidite?! Napredujemo. Moguće ga je razumjeti neke stvari. To je samo početak. Tko zna, možda uđem u medicinske časopise kao...je li... Znao sam da će moja metoda prije ili poslije upaliti. Znao sam.

Dada!!! Što to radiš? Jesam li ti rekao da ideš u zahod, majmune jedan dadistički! Tebe treba obeskurčiti!

Sestroooo!

To si, dakle, htio! Sestru. Dottore, nemojte je zvati, molim vas, pa da vidimo što će onda ovaj manijak. Svinjo!

Zašto mi govorite da sam svinja? Ja vama ništa nisam...

Ne govorim vama. Njemu govorim. Ostavi to, Dada! Ovo ti je posljednje upozorenje u zrak, a onda nastupam.

Da?

Da!

Ništa, sestro! Oprostite što sam vas zvao. Lažna uzbuna. Vratite se vi, slobodno.

Čekaaaaj! Ljubaviiii! Ostani! Ostani! Rastrgni me, siluj me, radi od mojeg krhkog tjelešca što god hoćeš. Upotrijebi maštu.

Mrš, beštijo! Uškopit ću te jednog dana!

Može li noći?

Sad je dosta! Idite, molim vas, i skuhaite mi jaču kavu. Nešto mi se pripavalo. A vi doista ne mislite tu ženu pustiti na miru. Već sam rekao, a i sami znate, s kakvim se sve ljudima ovdje susreće i koliko je žrtve i odricanja tu potrebno, a vi i dalje po starome. Pustite jednom tu jednu ženu na miru.

Nemoćan sam. Nemoćan i zaljubljen. To je jače od mene.

Daaa, daaaa.

I on je zaljubljen. To je valjda zbog napretka u liječenju. Svaka vam čast! Imate metodu i po, metodetinu, metodičtinu.

Ali, doista je izgledalo da ga razumijete.

Razumio sam ga, uistinu. Pa, rekao sam mu da ode u zahod, a to što on nije poslušao...

Znači, ipak ima napretka?

Bez uvrede, karo dottore, ali ima vraga, a ne napretka. Nije mu potrebno ni ovo da-da, da bi se shvatilo neke njegove namjere. Pa to i vi, čak i vi znate. Za to ne treba govor. I mimika dosta govori, kad su ovakve stvari u pitanju. To vi zacijelo dobro znate.

Da...da, dakako da znam. Bio sam mamuran...i još sam...pa sam, u velikoj želji da tom čovjeku pomognem, donio brzoplet zaključak, iako bi mi bilo drago...

Može vam i ovako biti drago. Mislim da njemu i ne treba neka osobita pomoć liječnika, koliko zgodne medicinske sestrične. Je li, Dada? Ti bi nešto povalio?

Da? Da!

Vidite, sve je jasno.

Ne bih se složio. Nego, prilično je kasno, i ako mi ne zamjerite, popio bih kavu i...i molio bih vas, da ono...znate, ono moje...onu moju zabludu...pa bio sam pospan...molio bih vas da ono nikome ne spominjete.

Ma, kao da se nije ni dogodilo. To će ostati naša vječna javna tajna. Samo idite. Sve je u redu. Ja ću pripaziti na dadaista i njegovu posteljenu. Dobar je on, samo treba strpljenja i dobar udarac nogom.

Ne pratim vas baš...one tablete...idem ja.

Ne trebate me pratiti. Ako ja vas trebam pratiti, samo kažite.

Nisam mislio na to praćenje. Ma vi mene stalno... Ajd!

Ajd!

SLADUNJAVA BOL NAPUŠTENOG ZAGRLJAJA

Šest i petnaest. Tek!!! Nemoguće! Sporog li života! Prdućkanje i gnjavaža, rijeka tijela, incestoid s majkom, krv, klanje a kao da je uspavljivanje, bestežinski nož, sve... Tako malo vremena, a tako puno prošlosti. Ali...za tako kratko vrijeme nije bilo moguće sve ono obaviti. Obaviti. Simpatične li zamjene za ubiti. Ipak, olakšano disanje prolazi krvotokom sivog jutra i olakšava ti misli. Možda si sve to sanjao, zajedno s velikim divom. Ako je tako, bolje da je tako; neka žive sve lude majke i njihovi pijani sinovi. I, zar su ti oni nešto skrivili? Zar su ikomu išta skrivili? No, ako se doista sve to dogodilo u tako kratkom vremenskom periodu, ma kako nemoguće bilo, dobro si ih ubio. Svejedno je, potpuno, najpotpunije svejedno, jesi li ih odsanjano ubio ili pak stvarno.

Vlažna toplina prožima umor nepokretnosti. Velika žuta mrlja. O, ne! Zar opet! Mala, mala, sve si natopila. Mala! Mala spava u udobnoj mokrini. Ne pomaže ni čaj protiv noćnog mokrenja koji si kupio od prošlog honorara.

Čim si ušao u banku, žena koja je čekala ispred tebe, histerično se okrenula i dreknula. Jeste li vi tu po zadatku? Svi su se, a bilo je prilično bezličnih čekača, ne bezličnih jer ih podcjenjuješ, već jer su ti svi isti, i nikad ne znaš tko je bio u tvojoj blizini. Ne pamtiš ljude, ni imena, ni prostore, ništa. Svi su se oni okrenuli i zagledali u tebe i tvoju blijedu zatečenost. Kakvom, zaboga, zadatku?! Upitao si, lagano šokiran, nepoznatu ženu, ali tako da si se obratio svima. Zbunila se. Pa, ne znam, ima ih, ima svakakvih na zadatku. Svašta. Zašto baš na tebe nalete svi ti normalno poludjeli ljudi? A rijetko izlaziš. Privlačiš ih nečime, tko bi znao čime. Izišao si i vratio se pola sata kasnije. Lude žene više nije bilo. Kad si došao na red, službenica te je, nakon što ti je rekla iznos koji imaš na računu, prezreno upitala zar ćeš to podići. Visina honorara se nije ni mogla drugačije nazvati, nego To. Uvijek iste, dobre stare Gradske. Kao da iz džepa daju, što bi se ono reklo. Da to nećeš možda ostaviti njoj ili banci na korištenje, a? Je li? Čiji je to novac? Tko ga je zaradio, pa ma kako malo ga bilo? Vi? Vaši rođaci? Je li? Za tebe je u tom trenutku taj sitniš bio bogatstvo, više od bogatstva. Službenica se blago zarumenjela na tvoje primjedbe i isplatila ti lovu, otrativši te pogledom kojim se gleda pasje govno na putu. I daju iz džepa, to si tek puno, puno kasnije shvatio. I ostali su te slično pogledali. Bezobrazni idiot koji se usuđuje podizati svoj jadni honorar. Ipak se nisi ni ovoga puta bacio pod auto. Poštedio si nedužnog vozača sudskih troškova i pritvora i šoka i bolnice i nedajbože grižnje savjesti. Molio si Svevišnjega zajedno sa svim Njegovim suradnicima, posebno onima zaduženim za financije, da ti To zalegne barem za čaj protiv mokrenja, koji su ti preporučili za malu.

Upitao si imaju li čaj protiv nekontroliranog mokrenja. Bijeli mantil poodmakle životne dobi čudno te je pogledao i kao da ne shvaća tvoju neupućenost u farmakologiju, upitao radi li se možda o čaju protiv noćnog mokrenja. Noćnog. Radi se o noćnom i danjem mokrenju, ali to je zacijelo to, pošto čaj protiv danjeg mokrenja,

pretpostavljam, ne postoji; pa će, ako zaustavlja noćno, vjerojatno zaustaviti i danje, iako ti nije jasno zašto se naglašava samo noćno. Zbunjeni mantil odslušao te je uz blago kiselkast osmijeh svatko-se-danas-u-sve-razumije, dao ti čaj i rekao cijenu, koja je dopustila i jednu espresso kavu luksuza. Život na visokoj i pokrpanoj nogavici zna biti iznenađujuće lijep. Bez ikakva samosažaljenja. Pa, to je već rečeno.

Otkad ga pije, mala piša još više i još nekontroliranije. Natopila je sve plahte i najlonske podstavljache pod sobom, pa si počeo pomalo sumnjati u taj čaj. Da nije to za one koji ne mogu pišati. Pa, raspast će se štramac, gospodine bijeli! Upropastili ste mi štramac! Hoćete li mi vi kupiti novi?

Doista gubiš osjećaj o vremenu. O prolazanju vremena. O odnosima između događaja i drugog događaja, o razlici među njima, o trajanju samog događaja. Možda je to dobro, nemati nikakve veze s vremenom. Manja psihička kriza, što bi rekao vozač autobusa, ili sam autobus, ili prodavač novina u trećoj ulici zdesna.

Ustani, zlato! Dođi da te tata presvuče.

Mmmm... Što je?

Samo časak, dušo.

Liječnici ni uz najbolju i najgoru volju nisu uspjeli pronaći nikakav upalni proces. I zna se što onda preostaje. Psiha. Dječja nervoza. Ništa zabrinjavajuće. Je li pretrpjela kakav šok ili slično? Šok, koliko znaš, nije, iako ne znaš sigurno što je to dječji šok i kad ga ono doživi. A to drugo, to nešto slično šoku, o tomu još manje imaš pojma. Jeste li je ostavili nekad samu u mraku, a ona se probudila? Ne, ostavio sam je na svjetlu i ona je zaspala. Je li je netko jače udario ili se izderao na nju. Ne. Lažeš. Dakako da lažeš. Još ćeš pustiti tamo nekom liječniku da svali krivnju na tebe za dječje mokrenje. Ipak, sve govori da se radi o dječjoj nervozi. Ništa opasno, ni trajno, vjerujte mi. Vjeruješ mu, što ti drugo preostaje.

Teška li si. Uffff! Soba smrdi po javnom zahodu. Kad bi te netko doveo s povezom preko očiju u tu nekontroliranu pišaonicu, zakleo bi se da si u javnom zahodu. A javni zahodi znaju biti vrlo neugodna i neugledna mjesta.

Ušao si unutra. Ispred je bio sredovječnik koji je zakopčavao šlic, kao da je upravo obavio svoje i izišao. A onda je, kad te je ugledao, opet ušao i izvadio ga. Bio si mu okrenut leđima i spremao se petom desne noge, to ti je tada prilično dobro išlo, udariti ga u trbuh ili jaja, ili gdje ga već pogodiš. Ako nešto pokuša. Ništa nije pokušao. Zaključio je da nije tvoj tip, ili da danas nisi baš nešto od volje. Tko zna zašto. Možda mu je kratak pogled oči u oči rekao sve. Kad si odlazio, tužno je gledao za tvojom sočnom guzicom. Doista bi te netko, jednog lijepog sunčanog dana, mogao silovati a da ne trepneš, da ne prdneš. Ne pomaže uvijek peta desne noge.

Mala je na suhu. Pod njom, je već pripremljena suha deka. Taaako, sad je sve u suhom redu, barem se čini. A onaj čaj treba baciti, u smeće, da se netko ne oklizne.

Tko zna zašto, možda zbog klizajućeg čaja, vraćaš se noćnoj šetnji prošlosti, koja te je počela zabavljati i smirivati. Prošlosti, za koju još uvijek nema čvstih dokaza da ne postoji kao dio sadašnjosti, stopljena s njom. Prošlost može biti prisutnija od sadašnjosti, stvarnija, sadašnjija. Nema je.

Sumnjičavi i izazivački pogledi nabildanih momaka koji čekaju da ih netko krivo pogleda, pa i ne bilo to krivo, pa da mu dokažu kako im mišići nisu lažni ni uzaludni kako se čini. U tom uspomenskom prebiranju nailaziš na razne članske iskaznice. Najvažnije je biti član, bilo čega. Osjećaj pripadnosti nečemu. Sigurnost.

Netko te nagazi, a ti njemu onako kroz nekompletne zube. Pazi malo, majmune, ja sam član karate kluba Ratnik. On ustukne i u strahu te upita koji pojas imaš. Nemam pojas. On ohrabren krene prema tebi, a ti nastaviš započeti razgovor. Kod mene je sve na patent! Izvadiš patent-nož i probodeš ga. Ne, ovo je prilično glupo. A nije ni posebno zabavno. Nije uopće zabavno. Možda bi bilo najpametnije taj pasus izbaciti. Preglupo je i nekako neknjiževno. Previše jeftino, naivno...na razini glupog vica...

Izbaciti to!

Dovukao si se do jeftinog restorana za jeftine turiste. Sjedila je sama za stolom i dovršavala jeftinu i gadjljivu večeru. Bezimena i bezlična. Ni ovo nije baš neka literatura, pogotovu lijepa, ali nešto se mora pisati. Mora, doista. Meso koje si odlučio te večeri gnječiti i prispojiti svojemu, za kratko. Tek tako, zabave radi, da ti prođe vrijeme, da se Nina više zabrine i pobijesni. A saznat će. Pogledali ste se. Tako to ide. Rutina. Sve je jasno. Treba obaviti posao i, ako je moguće, ne pohranjivati ga u memoriju. Često se sve to činilo smiješnim i glupim, kao što je i bilo, to kolekcionarstvo sjećanja na ženska međunožja i mješavinu jeftinih parfema. A ta ista međunožja, sakupljala su vas muškarčine, na isti način, čega niste bili svjesni, ili niste željeli biti svjesni. To je tradicija. Tradicija koja umire. Zacijelo je tako u svim primorskim mjestima. Ili u svim mjestima. Ali ima neki vrag u genima koji ne može odoljeti, iako si u većini slučajeva siguran da te ta neka žena ni najmanje ne privlači. No posao se mora obaviti. Tradicija je tradicija. One dođu tu s predrasudama o supermuškarcu koji radi čuda, iako vjeruješ da ni njihovi momci nisu ništa lošiji. Ali vi ste na cijeni. Mlađi posustaju, i ne znaš je li to dobro. Za turizam svakako nije, a za momke nisi siguran. Da im je loše, da osjećaju potrebu, vjerojatno bi nekog vraga poduzeli. Može biti dobro jedino kao raskid s tradicionalizmom koji se u svakom pogledu neopravdano veliča i tako zaustavlja sve novo kao dekadentno. Ili možda nije dobro. Jer, ako one dolaze tu da bi bile ustrijeljene, a vi ih dočekujete razapetih lukova, s uzdignutim strijelama, što bi u tome bilo loše? Barem ljeta nisu dosadna i siva i samoubitačna i monotona. A znaju i takva biti. Baš nikakva i ravna poput vječne bonace na moru.

Prišao si stolu na nekoliko koraka. Još jednom ste se pogledali, kao potvrdu da je sve dogovoreno. Čista klasika. Neprimjetno koliko si mogao, kimnuo si glavom udesno i udaljio se. Malo je pričekala, a onda te slijedila u mrak. Opreza nikad dovoljno, iako znaš da će se sve saznati. Uvijek se sve sazna, ma kako se skrivalo. Za neke ti slučajeve doista nikad nije bilo jasno kako se saznalo za njih, jer nitko, ma nitko živ ni mrtav nije vidio. Očito netko nešto je. Bilo je tu nekih faca koje su te dobro poznavale, a pakosne babe, možda i nisu pakosne samo zato jer su babe, čiji prozori gledaju na restoran, one budno prate svačiji pokret, bilo kakav mig, i ništa im ne može promaknuti. One su najveća opasnost. Ni ti, ni tvoj pogled niste prošli neopaženo, pa će te sutra olajavati kako si propalica i kurvar i neradnik i čudak, a čule su od pristojnog svijeta, nije to rekao bilo tko, sve su to ljudi na svome mjestu, da pišeš prljavštine po novinama i knjigama...i da se družiš s narkomanima, a tko se s kime druži, takav je. Ali tebi se i te večeri baš jebalo za njih i njihov usmrđeni mikro svijet dobra i zla, raja i pakla. Nisi im zamjerao. To je njihova zabava, ovo je tvoja.

Stigao si do borove šumice koja je već godinama bila tvoje, i ne samo tvoje, bojno polje. Bezlična žena te je sustigla i prišla. Prilično zgodna, onako u mraku. Sve su zgodne u mraku i stoga je mrak sveta stvar. Ne vidiš, ali osjećaš kožu, golotinju, mirise, jauke, jecaje... Što li je samo vidjela u tebi? Fina, ne baš jeftina, haljina. Fini miris svježih oprane kose. Opet klasika.

Ja sam, ajde recimo, neka bude, neka bude Ana. Dakle, ja sam Ana.

A ja sam oženjen.

Ne smeta mi. I ja sam udana. A da si oženjen, vidi se iz aviona. Navalila je prva. Ne smeta joj. Smeta? Kao da si i očekivao da će joj bilo što smetati, pa i to da počne prva.

Uffff, ovo je tako suhoparno, već viđeno, već čitano, dosadno. Ali, kad je već krenulo, nek ide dalje.

Gdje ti je muž? Ispao iz aviona?

Ha, ha, ha! Ostao je kući. Ne podnosi mediteransku klimu. Svake godine idem sama na more. Sedam dana.

Blago njemu! Zna li da se jebeš s prvim koji ti da znak, koji te pozove u mrak...evo se čak i rimuje...znak, mrak.

Nemoj tako! Nisam ja baš laka žena. Ja...samo sam...

U redu je, ja sam lak muškarac. Nema razloga za uznemirenost, i zašto ne bismo bili laki, i ti i ja?

Eh, lako je biti lak muškarac, teško je biti laka žena.

Odlično rečeno. Moram to zapamtiti.

Zašto moraš zapamtiti?

Da mogu zapisati.

Zašto ćeš zapisati?

Da ne moram pamtiti!

Nisi još ni provukao ruku kroz otvor haljine, a ona se već uzbradavičila. Ta žena je očito nimfomanske vjeroispovijesti, a ako ne baš posve, ono prilično blizu. Sva se pretvorila u neprestajući orgazam. Jedno veliko svršavanje. Svašta! To su one suprosjetljive. Čim ih dotakneš, odmah eksplozija.

Gađenje. Nemir. Mučnina. Odmakao si se od nje kao oparen. Izbacio njenu toplu ruku iz hlača. Došlo ti je za povratiti. Iz čista mira. Onako. Povratio si.

Što je bilo? Jedva je izgovorila kroz katarzični hropac.

Ništa!

Što nije bilo u redu?

Sve je u redu. Ja sam lud.

Ništa mi nije jasno. Oprosti ako sam nešto...a tako smo dobro počeli...

Ništa ti nisi... Samo sam ja... Večeras sam udario kćer. Pamuk joj je izletio iz uha. Bilo je užasno. Jedino biće koje volim. Ali, što ja to tebi govorim!

Nije to ništa. Mora se ponekad i to. Rekla je, sad potpuno otriježnjena od one puste naslade koja ju je bila obuzela. Kao da se prestrašila. Ima svakakvih luđaka i manijaka, a znaju izgledati normalno dok ne dođu u mrak.

Što ti znaš o tome? Što itko zna o tome? To je moja mala. Mojaaa!!!

Pošalji je u kurac. Da ti neće sad početi davati glupe savjete i smirivati te? Da nije možda psiholog ili tako nešto iz te branše?

Da nisi možda psiholog?

Nisam.

Dakako da nisi! Odmah sam znao da nisi. Ti si jebena kuharica u radničkom restoranu.

Nisam. Nemoj vrijeđati. Znam da ti je teško.

Ništa ti ne znaš! I zašto bi restoranska kuharica bila uvreda za tebe? Za bilo koga? Zašto bi ona bila nešto gore, nešto manje vrijedno od tebe? Pa što onda, ako nije pročitala Dostojevskoga i Tolstoja i sve to!

Zar ti izgledam kao kuharica?
Kako izgledaju kuharice?
Smiri se. Koliko...koliko joj je godina? Kako se zove? Eeej, pa ja ne znam ni kako se ti zoveš!

Ma tko si ti? Što si ti? Što će tebi moje ime...ime moje male? Bilo čije ime?

Ti si baš lud! Najprije me dovedeš ovamo, a onda onda povraćaš i...

Jesam lud. Ludo lud. Najluđe lud od najluđeg. Kurvo! Droljo!

Udario si je dlanom desne ruke po licu. Još jednom, pa još jednom. Ali nisi to bio ti, siguran si da nisi bio ti, barem onaj kojeg poznaješ...ili si bio? Gledao si bespomoćno podivljale ruke u ritmičnom plesu udaraca.

Ništa nisi mogao. Nisi imao snage zaustaviti crveni, razdražujući vrtlog. Nepoznata žena pala je na koljena. Jecaji na vlažnoj travi. Krv. Kleknuo si pokraj nje. Zaplakao, naricao. Oprosti mi! Oprosti mi, molim te! Ja sam lud, vidiš da sam lud. Ljubio si je po obrazima, vratu, čelu, rukama... Slani okus krvi i suza. Oprosti mi! Na trenutak je žena postala, potpuno poprimila obličje, školski prijatelj iz djetinjstva kojega nakon udarca ljubiš i moliš za oprost. Osjetio si bol, fizičku bol u glavi, u želucu. Pomogao si joj da se pridigne. Dobro joj je, samo lakši šok...i nešto modrica i krvi. Dobro?! Nije joj baš dobro. Nisi znao što ćeš. Nemoj, daj, nemoj plakati, molim te. Nikada prije nisam ovako... Ta vražja mala...

Naglo, baš kao da bježiš, počeo si se udaljavati, dok je ona ostala u nijemim suzama brisati krv, popravljati šminku, lice, haljinu...svu ludost te večeri koju će teško zaboraviti. Pripalio si cigaretu, kašljao i žurio, žurio, samo što nisi potrčao. Što dalje od svega. Doma, doma.

Što li samo stavljaju u te cigarete kad su tako govnjive? Jeftinije im je. Više će zaraditi. Baš njih briga što ćeš ti, i svi ostali izgubljenici koji uvlače to smeće od smeća u pluća, umjesto u pedesetoj, kao i svaki normalni i pristojni luđak koji puši, ne brojeći cigarete, odapeti od raka pluća ili prostate ili debelog crijeva ili srčanog udara ili moždanog udara, već u četrdesetoj. Vrtoglavica, mučnina. Kao da ćeš opet povratiti. Izdrži do kuće! Izgubio si se u gomili. Neće valjda krvava nimfomanka, koja čak nije ni restoranska kuharica, dozvati policiju. Ako ih i pozove, ne zna tko si. Može te jedino opisati, ali utješno je što si i ti, kao i ona, potpuno bezličan. A bio je i mrak, na svjetlu te samo kratko vidjela. Lijepo si počeo razmišljati, krasno, divno, poput kriminalca koji je upravo opljačkao banku, pa još uz to i silovao službenicu. Gdje su ti sad sve one tvoje krasne teorije o čovjeku, o pravu svakoga i svega na život, na ljubav, egoistu jedan obični, kriminalče, govnnaru. Ostavio si isprebijanu ženu i pobjegao. Gnjido! Gnjidooo jebenaana!

I tu bi dobrodošao predah, jedna prilično velika praznina. Treba malo odmoriti od svega toga.

I tu je prazno.

ništa

velika bijela praznina

predah

bjelina

prazno

razno

azno

Da te barem pošteno truju. Ali ne, prodaj, prodaj, obogati svoje bogatstvo. I svojoj djeci će dati da puše to govno. Zar je važno! Crkavati će, raspadati se, i u agoniji brojiti svoju pošteno zarađenu lovu. Brdo love. Bog. Kojih li ljudskih svetaca! To su oni isti tipovi, ili njihova braća, oni s paštetama i hrenovkama i hormonima i obojanim voćem i povrćem i svim onim pizdarijama u koje stavljaju i ostatke bogatih rodaka, a vi pušite, žderete, ločete, dok vam utroba ne dojavu da je nema doma i da se nema namjeru vratiti, ne ovaj put.

Gotovo si trčao i kad si odmakao od mjesta zločina. Zločina, dakako. Netko te je dozivao. Nisi se osvrtao. Prošao si pokraj lobotomiranog mjesta. Još uvijek gužva iz koje se izdiže smijeh. Ubrzao si. Nitko te nije primijetio. A i tko bi te mogao primijetiti? Nisi zabavan. Mokri mudrac je zabavan. Podivljali znoj i drhtuće noge. Nisi siguran da će izdržati do kuće. Do doma. Prevelik je to napor za nepokretnu, lijenu, bijednu, ljigavu spodobu kakav si ti. Bol u grudima. Infarkt? Nije infarkt. Jesi li se ikada upitao zašto čovjek kad ga nešto boli, stavlja ruku ili obje na to mjesto? Upitao te je stari, dobri i dosadni prijatelj jednog glupog dana u predvečerje tihog juga u nadolaženju. To je uvjetni refleks. Odgovorio si. Da, ali kako je nastao?! Taj uvjetni refleks je dokaz da je nekada davno svaki čovjek imao moć, energiju, koju danas posjeduju rijetki iscjelitelji, energiju i moć Isusa Krista, da samoga sebe liječi naslanjanjem ruke na bolno mjesto. K vragu! To je njemu odmah dokaz za nešto o čemu pojma nema. Ali, dobro je da se nečim zabavlja, nečim što nije opasno. Bolje i to, nego da ide okolo i mlati žene.

Kuća. Napokon. Soba. Najnapokonije. Mala je spavala. I ožiljak je spavao. Nina te ništa nije pitala. Legao si pokraj nje, uzeo jednu od knjiga iznad glave...na tom drvenom komadu, dijelu kreveta ili kako mu je stručni naziv - nikada nije bilo manje od pet ili šest ili deset knjiga, pa si čitao prema raspoloženju, što bi ti odgovaralo te večeri - uzeo si knjigu, i ne znajući koju i čitao je, ne znajući što čitaš. Nije to bilo ništa novo. Događalo se to, doživljavao si već to mnogo puta, u mnogim noćima. Čitaš knjigu, stranicu za stranicom i istodobno si negdje drugdje, kao da su onaj čitač i onaj drugi Ti koji razmišlja o nečemu drugom, dvije različite osobe, spodobe. Možda i jesu u tim trenucima. I nije to ona uobičajena rastresenost, odsutnost duhom, kako se to kaže, to je stvarna odsutnost od samoga sebe, to su dvije različite misaone cjeline, i ne bi tu trebalo biti ničeg čudnog. Normalno. Najnormalnije. Nema su tu što objašnjavati, analizirati, proučavati. To je tako. Tako.

Mala još spava. Samo da se ne popiša. Zahod, ogledalo i sumorno, odvratno lice. Još jedna od malobrojnih istina u moru podvala, prevara. Velika, opća prevara. Prevaren od noći, od dana, od lažnog svanuća, od sunca na umoru, od glupih i naivno pohlepkih političara, od umjetnika koji kupuju kritike, kupuju svoje izložbe, svoje slike, poene za nešto njima nepoznato, a misle da znaju što; prevaren od poludjelih šetača na stazi crknutih, napuhanih pasa i usmrđene morske trave, od rodaka, od znanosti, učitelja, medicine, književnosti, od Boga, bogova, popa, komunista, socijalista, fašista, demokrata, kapitalista, demagoga ništavila, teoretičara apsurd...od samosažaljenja... Nabrajanje. Opet to dosadno nabrajanje.

Ludiš. Poluđuješ. Pa što! Pa što onda!

Mala zelena beštijica hoda po rubu kade. Guraš je nadlanicom dolje i nastavljaš s mokrenjem. Ti, zahodski Svevišnji, odlučuješ o sudbini male hodajuće stvari, o smaku

njezina svijeta. Hoda spretno. Je li to hodanje ili puzanje? Osjeća li strah? Može li osjetiti strah? Nitko ne zna osim nje, ma što znanstvenici govorili. Ide ka rubu, penje se, pokušava ga osvojiti. Previše je sklisko. Neće ići. Pada leđima...da, upravo tako, leđima, mala zelena ima leđa i to se vidi...pada leđima u malu od bezbroj lokvica...kapi, malo većih kapi...vode, lokvu koja je ogromno more i počinje se, pretpostavljaš, užasno mučiti u bezuspješnom pokušaju izlaska, spasa. Pomoći joj? Ne, Veliki Zahodnjak je okrenuo palac prema dolje. Neka crkne, izmori se. Mogu li se kukci izmoriti? Izgleda da mogu. Sjediš na rubu kade i promatraš umiranje nepoznatog ti stvorenja. Vrijeme prolazi. Tisuću kukčevih godina. Prestalo je koprcanje. Odustao je. Gotovo. Ali, gle čuda čudnovato čudovitog, nisi se ni snašao - a što se imaš snalaziti u vlastitu zahodu?! - a beštijica je opet na nogama. Prokleti kukac. Neće baš biti kako mali gospodin hoće. Može li kukac htjeti? Puštaš vodu, vruću vodu, heheheee, i mašeš mu ili joj, dok on uspaničeno - može li se kukac uspaničariti? - pluta ka odvodu i nestaje u vrtlogu Nijagare. Zbogom, mala zelena beštijo! Možda se opet sretnemo u nekom tamnom uvertloženom slivniku, ali u izmijenjenim ulogama, pa me nemoj štedjeti, kao ni ja tebe.

Koja je funkcija - opet? opet?! - tih simpatičnih malih kukaca koje možeš u svako doba zgnječiti s osobitim zadovoljstvom, koja im je funkcija u očuvanju ravnoteže prirode koje nema? Da ti zaseru zidove, a onda ih ti, ako ih se prije ne dočepa neki simpatični pauk, pljesneš cipelom i tako još više zasereš zid? Da budu hrana gušterima i zmijama? Koji će ti kurac gušteri i zmije, od kojih ti se diže ćela na glavi. Koja je njihova funkcija? Koja je tvoja funkcija? Koja je funkcija funkcije?

Ludiš i poluđuješ, pa što onda! Ako nekome smeta, neka ne gleda. Neka te ne sluša, neka ne čitaaa, jebemti!!!

Trebao bi napisati onaj glupi tekst, prije nego se probudi mala i opet te počne gnjaviti nekom dječjom boljkom ili pričom. Uzimaš notes. Bilješke. Dosta si toga ispisao, a zapravo se ništa nije dogodilo na tom sastanku. Da je barem netko prdnuo...ili predsjednika Društva spopala proljev, pa se usrao pred svima. To bi bilo nešto, materijal za tekst. A ne ovako. Društvo za zaštitu i očuvanje bla, bla, bla... Članovi. Kako samo svi ti članovi uživaju biti članovi. To je dobro za samoreklamiranje, samoljublje i preseravanje i zalaganje za ovo i ono, a da usput kurcem ne mrdaju da se očuvaju - ako im je već do toga toliko stalo - stare, prirodne, najprirodnije ruševine. Zgrade na umoru. Kulturna baština. Oni doista misle da to treba očuvati, tu prošlost, po cijenu sadašnjosti. A što se tu doista dade uraditi? Ništa. Prastare građevine kojima je istekao rok trajanja, jer to je samo materijal...materija...kamen i drvo, koji se jednom moraju pretvoriti u neko drugo ili treće stanje, u drugi oblik, oblik prašine, ma koliko nekomu bilo žao. Ako se i restauriraju, onda to više nije to. Nema autentičnosti, pa to više nije nikakav očuvani svjedok prošlosti, već novogradnja starog tipa. Još jedna prevara, zabluda. Osim ako se jasno i glasno i krasno ne kaže da to nije ono prošlo, već sadašnje koje nalikuje prošlom. To je već druga stvar. No ako se već čovjek ne može restaurirati, zašto bi se to radilo sa starim zgradama. Umiru. Neka umru. Zar su vrjednije od čovjeka? Vidi sad, opet odvaljena glupost! Zašto ne bi bile vrjednije od čovjeka...vrednije, vrjednije i vrijednije skupa.

Kakvo je stanje svijesti i podsvijesti i nesvijesti članova, uglednih građana, entuzijasta? Tromost. Pasivno nastavljanje nasljeđa. Ako je nasljeđe, ne znači da mora ostati takvo kakvo je. Neka se raspadne, pa što! I članovi će se jednom raspasti. I ne pada im na pamet upitati se, ako je i nasljeđe, je li ono ispravno u odnosu na danas, treba li ga uistinu slijediti, i ne bi li trebalo tu nešto mijenjati, (uh, koliko zarezala!) barem

neku sitnicu, nego ga jednostavno prihvaćaju kao gotovu i neizmjenjivu stvar. Put koji su oni duuužni slijediti, bez imalo inventivnosti. Jer to je povijest. A sveta povijest podignuta na pijedestal Apsolutnog neusporedivo je dragocjenija i vrijednija od svakog oblika sadašnjosti. Tako su to radili naši dobri stari djedovi i pradjedovi. Tako su oni mislili.

I da je bilo moguće sačuvati, konzervirati, makar govno jednog koljačko imbecilnog imperatora, bilo kojega, vrijedilo bi više i od same vrijednosti. Samo nekakav anarhist, luđak bez ponosa na povijest i na svoje krasne pretke će uzviknuti: Odjebimo povijest! Počnimo od Nas! Mi smo pametniji od njih i njihovih uzrečica, poskočica, misli, običaja. Asocijalan tip kojega treba zatvoriti. Anarhist. Nihilist. Naši stari bili su plemeniti i mudri, nisu uništavali svijet kao ovi danas, znali su poštovati život i njegove vrijednosti. Ma, naši stari, to smo mi, dragi moji! Nisu imali bombu, neutrone, hladnu vodu...ili je možda topla...uran, propan, butan...nisu imali sve te stravične elemente kojima bi mogli porušiti sve živo, pa da bude mrtvo. A da nije bilo njih, ne bi bilo ni nas sa svim tim sranjima.

I...i sad se opet tu stvar počinje komplicirati. Ima, dakako da ima vrijednih misli koje treba slijediti, ali ne Sve, nikako Sve...i doista se sad stvar toliko zamrsila, da ju je nemoguće rasplesti, poput duge pletenice starice koja sjedi u hladu i mrmlja molitve sebi u bradu. Treba se maknuti od svega ovoga...mogao bi, ne samo nekom čitatelju, već i samome sebi ispasti zavidno glup i ograničen tip koji se pravi da nije glup i ograničen i da je najpametniji na svijetu koji izumire, i da ima pravo soliti pamet svemu i svačemu, a zapravo je sve puno praznina.

I sad trebaš napisati što su oni tamo bulaznili, što su zaključili. Doista, što su zaključili? Što će ikome njihov zaključak? Komu je potreban? Njima? Zar ne bi svaki zaključak trebao biti tek početak nečega? Jer, ako je to zaključak koji znači kraj, koji je samomu sebi svrha, nepotreban je bilo kome i bilo čemu, ako mu ne slijedi nešto fizičko, neka radnja. U suprotnom je i to velika praznina.

O čemu ti to jutros? Pošteno te je uhvatilo.

Papir je u stroju. Prazna bjelina bila bi najbolji komentar o sastanku, ali ne bi ti to objavili.

Nije dovoljno biti samo interpretator sažetka gomile primljenih informacija...tuđih misli...pa da budeš umjetnik. Jer tu nema Tebe, osim ako Ti nisi sastavljen od svega toga. Priznaješ da si mrtva točka, unatoč ispisanim stranicama, izmazanim platnima, osvjetljenom celuloidu... Predmet. Arhiv u malom. Živi arhiv. Bez sinteze nagonskog i racionalnog. Nema tu umjetnosti...ako pretpostavimo da je umjetnost ono što jest, da je definirana, da uopće postoji.

Što to pišeš! Nisi ti filozof. Ti si samo obični vanjski dopisnik koji je sretan ako ugleda nešto svoje otisnuto, jer onda zna da će dobiti milostinju. Nisi čak ni novinar, priznati i poznati i zaveden kao takav u sve one papire; službeni, stvarni novinar. Oni barem mogu glumatati okolo, a da i ne napišu ništa, i za to primaju plaću. A ti bez plaće možeš samo glumatati, a to ti i nije baš nešto, osim ako nisi lud za svojim lijepim licem iznad kojega je još ljepše ime, a ispod još krasniji i briljantniji um. I to bi bio uspjeh, prevariti sve, tako da si zadovoljan jer ti zavide i misle kako si zadovoljan, a ne znaju da si nezadovoljan. Ubili bi za svoju sliku u novinama, pa i za samo ime. I ubijaju za to. Ako ne drugog, ubit će barem sebe, pa će slika izaći u osmrtnicama. Nije baš nešto, ali za početak i nije loše.

Pun si gluposti jutros. Prava navala. Ajde, istipkaj tu glupost. Gospoda su se zauzela za sve to i objavite to i platite to. I odnesi to svemogućem čovjeku. Njegovoj Milosti.

Tata! Tata!

Jebi ga, probudila se. Ali sklepat ćeš ti to već.

Evo me, zlato, dolazim.

Piški mi se. Donesi mi tutu.

Dječja nervoza. Mokraćna problematika s osvrtom na sušenje požutjelih plahti.

Što će ti tuta? Ti si već velika cura. Ajde u zahod.

Neću.

Ali ti si...

Neću i neću! Tamo je hladno.

Ma nije hladno, normalno je, vjeruj mi. Pa toplo je, nije zimsko doba.

Donesi tutu ili ću ovdje.

Mala piški u tutu. Bolje i to nego u krevet. Maloprije ga je natopila. Mala, koja će postati velika, ogromna, s brojem cipele četrdesetpet. To je sad moderno. Nagledao si se tih mladih s velikim nogama. Momci i djevojke odreda preko dva metra, sa stopalima kao tvoja dva. Imaju problema s kralježnicom...ili kralješnicom sa š...i hodanjem i trčanjem i sagibanjem... Komični su onako krakati. Morat će se mijenjati standardi, ako već nisu. Primijetio si već, ako to nije slučajno, da su ti rukavi na košulji predugi, iako ti ruke nisu kratke, naprotiv, uvijek su ti govorili da imaš nekako predugačke ruke. A možda su se počele uvlačiti, smanjivati...možda si se ti kompletan počeo smanjivati. Tko bi to znao. Što je najgore...ili najbolje...sve je moguće, i ničemu se ne trebaš čuditi. Baš ničemu. Dolazi li doba visokog čovjeka, koji više neće biti visok, nego samo prosječno visok, a visoki će biti samo oni koji su dosta višičiji od tog visokog koji je prosječan. Čovjek raste. Tko zna zbog čega. Još jedna zahvalna tema za znanstvenike, koji će predano ispitati sve moguće faktore utjecaja na rast, pa će jednog dana objaviti da čovjek postaje višičiji zbog gustoće kiselog mlijeka ili pak zbog prevelikog utjecaja mineralne vode na nadbubrežnu žlijezdu, koja ubrzano luči bla...bla... Otac ti je oniži čovjek, a u vojnoj knjižici mu pod stas piše Visok. Onda je bio visok, a sad je ispod prosjeka. Vidiš to i na sebi. Nekada si bio više visok nego prosječan, a danas već i tvoj prosjek dolazi u pitanje. Iako ima i određeni broj - Određeni broj?! Dakako da je određen - iznimno niskih mladića, uvjeren si da dolazi visoka era. Ili je ta visoka era otkad postoji čovjek. Stalno je rastao i rastao, a da nije ni primjećivao. No visina te uistinu nikada nije zabrinjavala. Ni opadanje kose. Kažu da niski ljudi pate od osjećaja manje vrijednosti...jer su niži od ostalih...i da su zli i da mrze sve živo što je višičije od njih. Svašta! Što je to najsavršenijem jadniku na planetu Zemlji utuvilo u njegovu najpametniju glavu da vjeruje kako je veći broj, u bilo čemu, vrjedniji od maloga? I čemu vrednovanje? I tko je odredio što je normalna visina, a što manja ili veća? Ali izgleda da su doista neki od onih nižih to shvatili preozbiljno, pa zbog toga pate i žele svoj nedostatak nadomjestiti vlašću, moći...kako bi mogli govoriti s visokih balkona svjetini koja je dolje, puno niže od njih, i tako napokon biti veći od svih, najveći. A do vlasti se obično dolazi upokoženjem priličnog broja visokih i niskih, pa ih zacijelo stoga drže zlima i svakakvima. No ne možemo na to baš tako gledati, jer što ćemo s visokim moćnicima i vlastodršcima i pakosnicima koji se izruguju niskima - pa su možda niski iz čiste prljave pobune počeli bivati zli i pakosni i moćni i vlastodršci. Vrag bi se tu snašao, kako bi se to uobičajeno reklo.

Hoćeš li još pajkiti?

Neću.

Oblačiš je. Pije mlijeko.

Kiša. Topla i prekrasno sumorna. Ne odustaje. Bude to obično doba od nekoliko dana kojima zavlada miris umiranja. Bude jasno uočljivo i uslušljivo i unjušljivo da nešto nije u redu. Ili je to pak uobičajeno u redu, to doba umiranja. Dani mrtvih. Pogine nekolicina mladih ljudi, a oni stariji...i ne tako stari...redom pomru. Sve to u nekoliko dana. U kralježnicu ti se zavuku jeza i strah, koji ne prođu sve dok Velika Smrt ne ispuni svoj vlažni, kišnosumorni zbroj. Ti dani uđu u prosjek umiranja, koji je, kad se promatra kroz godinu dana, sasvim normalan i Prosječan, unatoč tvojemu otporu prema prosjeku kao jednoj od najluđih tvorevina prosječnog čovjeka.

Skupe se tih dana svi ugrušci i trenuci asfaltne nepažnje i skliskosti, koji donesu toliko očekivanu tugu i sprovode i osmrtnice. Bespotrebnu tugu i sprovode i osmrtnice. Besmislene rituale. Ako je smrt neizbježna, a znamo da jest.

Tata, ajdemo nešto crtati!

Ne može tata. Crtaj ti sama.

Neću. Crtaj i ti, pa ću i ja.

Ali tata ima drugog posla. Samo ti lijepo crtaj kućicu, a tata mora nešto napisati. Brzo ću ja to.

Mogu li i ja malo tipkati?

Jeftini pisaći portabl stroj. Sve što si u životu od pisanja zaradio. Tvoj ponos od neprocjenjive vrijednosti. Od objavljene priče. Dugo si čekao, nisi čak znao ni koliko ćeš dobiti za tu priču bez interpunkcije. A onda je jednoga dana stiglo. Bio si sretan što si Nini mogao reći da ne pišeš za kurčevo zdravlje. Evo, vidiš, ovo je od pisanja. Pogledaj!

Ne možeš sad tipkati, dušo. Uostalom, to nije za malu djecu. Kad budeš malo veća...

Nisam ja mala djeca! Ja sam malo veća nego mala djeca.

U redu. Ti si malo veće dijete, a sad crtaj, a tata će pisati. Ostavi to. Pusti!

Samo dva slova.

Dobro, samo polako... Eto! Zadovoljna?

Aha. A što ćeš pisati?

Ne mogu ti sad ja to... Nećeš shvatiti.

Reci mi!!!!

Pisat ću o sastanku jednog Društva za očuvanje starih zgrada i tomu slično. Je li ti sad jasno?

Nije. Zašto moraju čuvati stare zgrade? Je li da ne dođu veeeliki lopovi, pa ih ne odnesu?

Ma, nije baš...

A od koga onda moraju čuvati stare zgrade? Reci mi...reciii mi!!! Je li da ne dođe veliki div...veeliki diiiiv, pa je ne odnese?

Tako nekako. Crtaj, crtaj.

Crtat ću kućicu.

Ne zaboravi zavjesice na prozorima.

Neću.

Ne zaboravi prozore.

Kako može zavjesica na prozoru bez prozora?! Baš si blesav, tata.
Jesam, zlato. Ne može, zato i kažem da ne zaboraviš. A sad se uhvati posla. I ja
ću se uhvatiti posla?

Tata!

Što je?

Kad će se mama vratiti?

Brzo.

A je li ti nju voliš?

Volim, dušo, volim.

Je li ona tebe voli?

Dakako da voli.

Hoćete li se poljubiti kad se vrati? Puno se poljubiti?

Puno, puno ćemo se poljubiti. I tebe ćemo puno poljubiti. Crtaj, sunce.

Nacrtat ću i sunce.

Nisam to misl... Da, svakako nacrtaj i sunce.

ŠUTLJIVA LOMAČA ISKRENOSTI

Raspuklo svibanjsko poslijepodne. Kada je vrijeme stalo. Niske sunčeve lijene zrake pomiješane s bromazepamom, kofeinom, nikotinom i ponešto barbiturata... I nema pomoći.

Ne pomažu molitve, ni
preklinjanja ni doktori ...ni
žene...

Ali još uvijek nisi odlučio
prekinuti s tim. Kao da bi ta odluka
uzdrimala svijet.

Ništa novo. Samo još jedan smiraj u sutonu popodnevnih šetača. Samo još jedno patetično sranje svibanjskog zalaska sunca. Ne vidiš kakve to ima veze s bluesom duše. U devetom danu petog mjeseca tamo neke devedesete godine, kako bi se to kalendarski reklo.

Na trenutak ti se učinilo da imaš još toga za kazati. Da pjesma nije gotova. Pjesma. Je li doista to sve

što možeš
sve što ti treba

sve što...

Ipak je kraj. Stavi točku, točketinu. Evo je! . Točka.

Jeste li imali posla s ubojicama, dottore?

S ubojicama?! Za koga vi mene držite?

Mislim na vaše mušterije.

Mušterije?

Pacijente.

Morate li me svaki put najprije izmaltretirati i zbuniti, pa tek onda postaviti pitanje?

Nisam primijetio, ali ako je tako...

U redu je. Nemojte se ispričavati, nešto sam razdražljiv u zadnje vrijeme.

Problemi?

Nismo tu da ulazimo u moje probleme. Dakako da svatko ima nekakve probleme. Ali ovdje nije o mojima riječ. Nije mjesto ni vrijeme.

Zašto ne?

Jer ste vi na tom krevetu, a ja šetam od sobe do sobe, od kreveta do kreveta, po ravnateljstvoj ideji, jer da je to sad neka najnovija i najučinkovitija metoda, i pričam s pacijentima, slušam ih, slušam i slušam i dođe mi da... I kako onda pošten čovjek može zaspati nakon svega toga; kad dođe doma kod žene koju stalno mora slušati i slušati i govoriti kako je u pravu, kako nema razloga za zabrinutost, kako je sve to normalno, malo tjeskobe nikome nije naškodilo i sve tako. I vi se onda čudite što sam razdražljiv!

Ne čudim se. Odakle vam to? A niste ni razdražljivi, često ste pospani, pa i uspavani skroz. Da nije bolest spavanja? Čuo sam da ta bolest može...

Eto, znao sam, znao sam. Ja vam služim za zabavu, za ruglo, je li? Vi...vi niste ni ljudi ni bolesni...vi...vi ste zli, opaki, bezobrazni, bezdušni, bezobzirni...

Smirite se, neću više. Doista ste razdražljivi. Bit ću dobar. Evo, uzmite dvije! Neće vam naškoditi.

Ne bih smio...ali prošli put su mi...doista su mi pomogle i...

Samo se poslužite, ima ih koliko hoćete, samo ih moram skrivati od ovog dadaista. Sreća da stalno spava.

Hvala. Mogu ja opet...vašu čašu?

Dakako! Niste trebali ni pitati.

Znate, ja ponekad eksplodiram i...skupi se čovjeku, znate to sami...

Ma, sve je u redu. Pa, ljudi smo, je li, nismo bombe...mislim to s eksplodiranjem.

Tako nekako. Žao mi je zbog onoga maloprije. Nego, što ste me ono pitali? O švercerima?

O ubojicama. Pitao sam poznajete li nekog od ubojica.

Št...što će vama ubojice?

Ne trebaju mi, ne trebaju meni ubojice...barem ne još...već sam htio znati jeste li imali kojeg pacijenta ubojicu. Kakvi su to ljudi?

Bilo je nekoliko slučajeva, nisam se puno bavio tom tematikom, ali bilo ih je nekolicina. Obični ljudi, samo što su izvršili ubojstvo. Mislim, ništa posebno. Svaki od njih je imao neki svoj razlog za to, bio on racionalan ili ne, i to je sve. Neki su pričali o tome s užitkom, dok su se drugi lomili, ponovno prolazili kroz to i, barem se tako

činilo, najiskrenije se grizli i kajali. Nema pravila. Ne znam što bih vam tu još mogao reći. Svatko je ubojica za sebe. Ne može se tu ništa uopćeno...

A preventiva? Kako bi bilo kad bi se poradilo na nekoj vrsti izoliranja tih ljudi prije nego ubiju. Da ih se odvoji od potencijalne žrtve.

Kako ćete prepoznati budućeg ubojicu, dragi moj pametnjakoviću? Da niste vidoviti? A?

Vrijedamo?

Oprostite, nisam imao namjeru... Ove tablete su doista posljednji urlik medicine, svima ću ih ubuduće propisivati, što više to bolje. Kako ćete ga prepoznati? Po čemu? Kako dokazati da je baš on buduću ubojicu? I kako znati koga će ubiti?

Dakako da se ne mogu svi prepoznati, ali ima ih koji su uočljivi iz daleka. Ne treba puno mozgati oko toga.

A to su?

Gledamo ih svakodnevno na ulici. Samo je pitanje tko će im biti, nekima od njih ne i prva, žrtva. Evo recimo, znamo da je taj i taj malo nezgodan kad se napije ili ubode ili se naključna tableta, a uz to i naoružan. To je javna tajna. A opet drugi taj i taj je manijakalni zaljubljenik brze vožnje koja je već nekoga koštala glave ili ruke ili noge ili svega skupa. I svi ti i ti, takvi i takvi, slobodno šetaju i voze i pucaju i nikome ništa. Neki su već i odležali više puta, a neki od njih ništa...izvukli se uz uvjetnu kaznu ili tako nešto. Uvjetno! Zamislite sud koji ubojici kaže Ovaj put si ubio i progledat ćemo ti kroz prste, ali ubiješ li saamo još jednom, ne budeš li dobar dečko, stavit ćemo te u zatvor - osim ako se opet ne izvučeš uvjetno. A najveći broj njih je na slobodi upravo zahvaljujući vašoj struci, koja je utvrdila da su u trenutku ubojstva bili neuračunljivi, ili neubrojivi, kako se to sad kaže. A sad su opet ubrojivo uračunljivi, pa ih puštamo na ulice. Kao da itko uračunljiv može ubiti! Za to u svakom slučaju moraš biti neuračunljiv. I što je to uračunljivost? Znači li to da možemo računati na nekoga...ili možda da je on sposoban računati, i u toj svojoj računici razlikovati, kako se to lijepo kaže, dobro od zla? A dobro je ne ubiti, zlo je ubiti. To je najjednostavnija definicija toga. Budni ste?

Budan sam. Mislim da ne možemo tek tako prošetati ulicama i pozatvarati ljude pod optužbom da postoji mogućnost da ubiju ili osakate. A moja profesija radi samo ono što se od nje traži, procjenjuje uračunljivost ubojice u tom trenutku, mislim, kad je izvršeno ubojstvo, i nema se pravo dirati u zakone, već ih se jedino pridržavati, ma kako vam oni u nekim segmentima izgledali čudni...pa i ta uračunljivost. Dok postoje jasno određeni parametri koji je određuju, ništa se ne može niti smije mijenjati, ma kako vaše ideje bile zanimljive za razmatranje, iako su previše pojednostavljene. I, na koncu, što je s onim vašim da kažnjavanje nema smisla, da zatvaranje ne vodi ničemu. Pa vi stalno sebi skačete u usta. Sami sebe pobijate.

Nisam ni spomenuo zatvaranje, ni kažnjavanje. Ne bi to bila nikakva kazna. Samo odvojiti te ljude od onih koji će stradati od njih.

Kako? Kako to izvesti?

Ne znam. Ideja je moja, a tehničke pojedinosti prepuštam stručnjacima. Nemam pojma kako to izvesti.

Nego, susjed vam malo previše spava. Još ga nisam zatekao budna. Zamolio sam vas, zar ste zaboravili, da mu više ne dajete te tablete. Ako ih već ne želite uzimati, a morate, dajte ih pomalo meni...neću nikome reći. Ha, a i kome bih mogao reći, kad sam ja zadužen za vas.

Uzimam ih, ali ima ih toliko da ne znam što ću s njima, a dadist ih, vidjeli ste, obožava. Mislim da je postao ovisan o njima. Ponekad pomislim da su ljudi vaše struke, bez uvrede, samo trgovinski zastupnici tvornica koje proizvode te stvari. Neka vrst legalnih dilera. Najprije čovjeka navuku na to, a onda od njega naprave ovisnika, narkomana, tabletomana. Možda dobivate i proviziju. I kad čovjek odluči prekinuti i zapadne u apstinentsku krizu, za koju ga vi uvjeravate da to nije nikakva apstinentska kriza, već samo reakcija njegove uzburkane podsvijesti, dakako da mu ništa nije jasno. Legalni dileri, da.

Ne počinjimo opet, molim vas. Kakvi dileri?! kakva provizija?! Da nije tih stvari, mnogi ne bi mogli ni govoriti, ni kretati se normalno. O svim onim neracinalnim strahovima da i ne govorimo. Nemojte tako. Pa i vi ste...

Ma, jebeš tablete! Gdje smo stali?

Malo ste me uznemirili.

Zar tablete ne djeluju? Pa, maloprije ste...

Danas nešto sporije. Hoću reći, blaže, ali djeluju. Ipak ste me uznemirili. Sve ima svoje granice.

Ispričavam se što sve ima svoje granice. Najbolje da se smirimo. Evo, ja ću se prvi smiriti. O čemu smo, dakle, pričali?

Pričali ste, vi ste pričali, a ne mi...pričali ste o ubojicama.

Aha, da. Jedan takav, mlad i perspektivan, dečko koji obećava, uništio je trogodišnjem djetetu noge svojim novim ukradenim motorom. Nakon brzog izlaska iz zatvora, pobjao se za reputaciju, pa je ubrzo pregazio staricu koja je, na njegovu žalost, preživjela. Ovaj put nije čak ni išao u zatvor. Izgleda da je određena gornja granica pregaženosti koja se tolerira. A ugled mu je najviše porastao među kolegama, kad je silovao malodobnicu, i to na iznimno suptilan način. Prethodno joj je slomio ruku i nogu. Nešto u stilu Hoćeš li? Neću! Krrrrc! Ode ruka. Hoćeš li sad? Neću! Krrrrc! Ode i noga. A sad? Aaaaaaaa! To jaukanje prije gubljenja svijesti shvatio je kao odobravanje i silovao ju je.

Nemoguće!

Moguće! Eno ga, šeta, slobodniji od ptičice, pun je love, nigdje ne radi, niti je ikada radio...zacijelo zbog neuračunljivosti.

Možda. Tko zna zašto je na slobodi. No ne vjerujem da je stanje tako beznadno. A sve da je i tako, rekli ste da ne znate kako biste proveli onu vašu preventivnu izolaciju. A ne znam ni ja.

Mislim da bi ipak vrijedilo pokušati. Ali kome to predložiti? Pa da me strpaju u ludnicu.

Ali...već jeste...bez uvrede...ja...

Da, da, ponekad zaboravim...zaboravim da postoji razlika, barem tako kažu, između ovog ovdje i onog tamo, vani.

Daaaaaa! Daaaaaaa!

Evo ga, napokon se probudio. Čim začuje svoj jezik, probudi se. Morat ćete ukinuti potvrdne odgovore u ovoj sobi, dottore.

Bolje da je budan. Zar ga namjeravate zauvijek uspavati? Pa on ništa drugo i ne radi nego spava. Najmanje dvadeset sati dnevno...ako ne i više. Samo spava i spava.

A što bi pošten luđak ovdje trebao raditi? U ovom ambijentu? Dadaističkom ambijentu. Uspava se. Uspavaju ga. Ali on još nešto radi. I vi ste bili tu u nekoliko navrata i nanosa, je li, kad se probudio, pa...

Daaaaa!

Vidio sam. A što tu možemo, to je nagoni, fiziološka potreba, usudio bih se kazati. Mora se čovjek...

Isprazniti? A ja? Što je sa mnom? Kad zamolim sestru za malu uslugu...zar bi joj ruka otpala? Prijeti da će me uskopiti na spavanju. Osim toga i svega osim, mislim najozbiljnije. Oženit ću je.

Već ste oženjeni.

To ovdje ne vrijedi, to je onaj vanjski, neki drugi svijet. Svijet onih normalnih, koji misle da su normalni. I svaka zakonska veza Tamo, ovdje je poništena. Ali sestra je svaki put sve ozbiljnija u svojoj podloj nakani, ne pokazujući ni trunku razumijevanja za moju neizmjernu sestrinsku ljubav, tako da se bojim usnuti. Možda je i to jedan od razloga zašto izbjegavam ove tablete, u strahu da bih se mogao probuditi piskutava glasića. Želi me eunuhirati. A zbog čega?! Samo zato jer sam zaljubljen u nju od ušiju nadalje.

Rekli smo da nećemo više o tome. Obećali ste.

Obećao sam, ali je nepravедno. Njegovo drkanje opravdavate nagonom i fiziološkom potrebom, a ja, koji to želim raditi normalno, ispadam manijak i napasnik i svašta. Nije pošteno.

A što biste vi htjeli? Da se ovo pretvori u bordel?

Ne bih imao ništa protiv. Ionako se već priča...

Što se priča?

Pa, priča se...priča se da ovo zna nalikovati bordelu, iako ne mora značiti da je to istina. Molim, ništa osobno, ni osobito, ali priča se...

Tko priča?

Priča se. U kuloarima.

Zar ovdje postoje kuloari?

A gdje ne postoje! Zapanjuje vaša budna budnost.

Kako to mislite?

Još niste zaspali. Što je to s vama? Sad doista vjerujem da ste u problemima do guše, do štitnjače. Morat ću vam pojačati dozu.

Vi, malo malo, pa počnete po starome. Ima li tome kraja?

Ovaj put, iskreno, najiskrenije, nisam mislio ništa loše. Samo želim pomoći. To mi nalaže moja luđačka etika. Ne uzimajte mi za zlo, molim vas. Svi mi sve uzimaju za zlo. Čak me je i rođena mala zamolila da na sljedeću knjigu ne stavljam svoju sliku, jer da joj je neugodno kad je prijateljice pitaju je li moguće da joj je otac napisao onu.knjigu. A kako je moja slika na njoj, ne može lagati da je to netko drugi, samo istog imena i prezimena. Eto, zamolila me je idući put bez slike; barem to, da se ne mora sramiti i crvenjeti.

Doista vam je to rekla?

Najdoistije! Ali nisam ja kriv...ili možda jesam. Želio sam samo najbolje. Prvo što sam uradio kad je knjiga tiskana je da sam na jednom primjerku napisao posvetu malo j i zatvorio je u kuvertu, uz masnu napomenu na njoj da je ne smije otvarati prije njezine osamnaeste godine. Dakako, kuverta je bila otvorena već za pet minuta. Počela ju je čitati i već nakon prvog pasusa tužno me pogledala, samo što nije zaplakala, i rekla da zašto sam pisao tako ružne i bezobrazne riječi. I eto. Mislio sam i maštao kako će biti ponosna i napuhana kad joj tata objavi knjigu, a ona se bojala da je netko ne upita je li ona prostačka knjiga djelo njenog ludog oca. I kakav li je samo to otac? Pa on ima dijete! Obećao sam joj da na sljedećoj, ako je bude, neće biti slike, a ako ona baš želi, neću stavljati ni ime. Potpisat ćemo onog debelog pijančinu. Barem toliko mogu

napraviti za nju. A i na tu sliku su me nagovorili, ma kako vam to izgledalo nemoguće, obzirom na moju narcisoidnost i ego i superego i superegoističnost. I ja sam sam se jedno vrijeme po izlasku knjige skrivao, misleći da su je svi kupili i pročitali. Sad mi je lakše, kad znam samo za rijetke slučajeve. Eto, sreća u nesreći. Spavate li?

Budan, kao i uvijek.

Kao nikad. Nešto se događa sa vama.

Što se događa sa mnom?

Ne znam, nekako ste mi nepoznati.

Sve je to normalno.

Normalno je da je sve to normalno, pa čak i obrnuto.

Ali što ste mogli i očekivati od djeteta njezine dobi!

Ništa, samo da je ne pročita prije osamnaeste. Koliko sam samo muke imao s onom Komisijom za kulturu oko nepristojnosti! Jedan od njih, profesor ili general, ne mogu se sad sjetiti, rekao je da je knjiga krajnje nekulturna, a pošto su oni tu nekakav vrag za kulturu, ne bi bilo dobro da odobre traženi novac za njeno tiskanje. Drugi je rekao da bi se to moglo glatko objaviti u nekom pornografskom časopisu, zašto ne bih pokušao, tamo će to sigurno proći. A jedan od nesuđenih recenzenata je napisao da je to rukopis u kojemu su seksualne frustracije autora daleko zanimljivije za psihijatriju nego za književnost. Eto, i vi ste došli na svoje. A znate li samo koliko je vrhunskih književnih djela zanimljivo za psihijatriju! Pa...i sama psihijatrija je zanimljiva za književnost! Bože dragi! Ne znam iz kojih su se razloga ostala trojica iz Komisije usprotivila, možda nisu ni pročitali rukopis, pa su se dogovorili da mi daju samo pola iznosa potrebnog za tiskanje, a za ostatak neka se snađem, što je u tom trenutku bilo isto kao da mi nisu ništa ni dali, i oni su toga bili svjesni. Elegantno su se izvukli. Aha, umalo sam zaboravio, jedan od one prve dvojice najkrućih, koji su se najviše opirali, među ostalim i kao razlog protiv, naveo je pesimizam u tekstu. To sam vam već, čini mi se, nešto bio spominjao, ali nema veze. Zamislite, smrt pesimizmu! Sva sreća...ili nesreća...imao sam odane prijatelje koji su u nepunih šest mjeseci prikupili ostatak novca.

Već sam vam, evo se sad i meni čini, baš kao što se i vama maloprije, rekao da je niste trebali objaviti. Barem ja tako mislim. To je trebala ostati samo vaša knjiga.

I vi ste protiv pesimizma? I za vas je to defetizam?

Ne, ne nikako, pa rekao sam vam, ne radi se tu o pesimizmu; pričali smo već o tomu...ili ste vi spavali možda dok smo pričali?

He, moguće. No, svi griješe, pa čak i ja, dragi moj dottore. Samozajeb, i što se sad tu može. Trebam li do kraja života ispaštati radi jedne društveno neprihvatljive i bezobraznističke knjige?! Trebam li ispaštati iskrenost?! Pa i kriminalci odsluže svoje. Tada me još nitko nije bio upozorio da se ne pišu iskrene knjige. Bio sam mlad i zelen - zelen od cigareta i kave.

O čemu sad pišete?

Trebalo je to biti nešto lijepo i divno i krasno i nebezobrazno i zapanjujuće neiskreno i dodvorno, tako da me proslavi. Ali svi su izgledi da sam opet počeo bivati iskren. Nisam za književnika i gotovo.

Zašto onda pišete?

Zašto vi spavate?

Ne spavam. Vidite da sam...

Ne mislim sad, nego kad vam se spava ili kad vas uspava seansa, pa vam se spava ili kad vas uspava tableta pa vam se spava...

Opet zlobni? Moram spavati. Svi spavaju.

Istina je da svi spavaju.

Htjeli ste kazati, dok svi spavaju vi pišete?

Ne, niste me najbolje razumjeli, ali nije važno. Pišem jer moram.

Ne morate!

Moram!!!

Nitko vas ne tjera.

Tjera me pisanje, dottore!

Ako je tako, onda pišite, ali nitko vas ne tjera da to objavljujete.

Moram!!!

Opet!

Jeste li to sad vi zlobni?

Nisam.

Čemu pisanje, ako nema objavljivanja? Za koji kur...čemu svi ti mjeseci rada, nerviranja, lupanja srca, kidanja papira, psovanja, sve te neprospavane noći i dani, unatoč nesanicima?

Priznali ste da ste se kroz prvu knjigu iščistili.

Ništa ja nisam priznao, niti ću priznati, pa makar me mučili; to ste vi utvrdili.

I dalje tvrdim. Dakle, svrha je ispunjena. Vama dobro, a nikome loše. Objavili ste je i vidjeli da je nekima doslovce naškodila, pa u neku ruku i vama. Shvaćate?

Shvaćam. Nisam lud! Zapravo...mislim...lud sam, ali shvaćam. A tko ih je tjerao da čitaju ono što im škodi! To onda može vrijediti i za oružje, za drogu, obične tablete protiv boli, pušenje...Sve može naškoditi. Ako želiš da ti ne naškodi, nemoj to uzimati. Pored svega proizvedenog, pored svih bombi i kemijskih otrova i noževa, moja knjiga je po vama opasna. Pa ja sam doista lud!

Niste ljudi.

A zašto sam ovdje?

Nemojmo opet od početka, mooolim vas.

Možemo i od kraja.

Kako?

Tako!

Kako tako?

Kako kako tako?

Kako ka... Pa vi ste opet neozbiljni! Kako li me svaki put samo uspijete navući!

Ne navlačim vas ja. Odavno ste navučeni.

Što sad to znači?

Ništa, pobjeglo mi je.

Aaaa, ne! Ne, izvolite razjasniti misao. Nećete se ovaj put izvući. Želim jednom biti na čisto sa vama.

A ja želim biti izvan ove sobe i to je sve. Ostalo me ne zanima.

Zamućujete stvar, a? Preskačete temu. Želim znati što ste mislili pod onim da sam navučen.

Ništa. Izgovorio sam to, a nisam mislio baš ništa. Čista verbalistika.

Verbalistika?!

Ništa.

Opet ništa! Uvijek ništa! Kod vas je sve ništa.

Sve je ništa, slažem se, dottore.

Smutili ste me do kraja. Zbunjen sam, a lijepo sam vam rekao u kakvu sam stanju. Zar ne možete imati malo obzira! Ako već ja vas ne razumijem, pokušajte vi barem mene.

To mi je nešto poznato. Deja vu. Nije li vrijeme za spavanje?

Odakle vam sad to? Zar sam vam ikada naredio da spavate? Tko to može kome narediti da spava?

Opet ste zbunjeni do krajnosti te riječi. Mislio sam na vaše spavanje. Predugo ste budni. Problemi, znam.

Dosta!!! Dosta mi je vašeg zajebavanja u zdrav mozak! Dosta mi je vaše odvratne face! Što je previše, puno je! Dovoljno sam trpio sve te vaše gluposti. Nosite se u kurac vi i vaše teorije o svemu i svačemu! I ja sam samo čovjek. Zašto nitko mene ne razumije? Zašto mene ne bi netko saslušao? Zaštooo?

Da? Daaaaa? Aaadadadadaaa!

Smirite se, molim vas! Nikada vas nisam imao namjeru uvrijediti. Nisam znao da ste tako krhki. Molim vas, umirite se! Ja... A ti, Dada, mir! Miiir!

Daaa?

Mir! Ost...avi...jeb...tabl... Evo ti, na! Da ti pizda materina luda i glupa i bezvezna tako!

Daaaaaaaaaaaa! Daaaaaaaaaaaa!

Eto, jesi li sad zadovoljan? Vidiš da je doktor u kurcu.

Ali...ali, pa vi ste ga udarili nogom! Nogom ste ga... Pa to je... To je...

To je najbolje za sve nas. Htio mi je drpiti tablete, a rekli ste da mu ih više ne dajem. Pravi se lud, momak, a? Naučit ću ja tebe redadadadaaa!

Kako...kako ste mogli! Zar ne osjećate nimalo sažaljenja za njega? Pa on je potpuno bepomoćan, poput djeteta.

To bi bilo loše po njegovo zdravlje. Sažaljenje ne pomaže ni zdravima. Dapače, škodi im. Svakome škodi sažaljenje. Nego, uzmite vi još dvije, nikad vam nisu bile potrebnije, to se vidi...a i čuje.

Mogao bih. Hvala. Samo mi dodajte vašu čašu...tako. Ne zamjerite za ono moje...

Kao da se nije ni dogodilo. Pa, skroz ste razjebani totalno, čovječe! Tu vašu ženu...nju bi trebalo...da se mene pita...ali nećemo sad dolijevati maslinovo ulje na vatru...

Dodajte mi čašu, molim vas.

Dodao sam vam je. Druge nemam.

Aaa, ha, stvarno! Vidite koliko sam...

Pijte! Pijte! A sad lijepo pođite u neku praznu sobu, ili vi već najbolje znate kamo, pa se naspavajte.

Ne bih želio da se ovo...ma, razumijete vi mene, je li...da ne bi u kuloarima i to... Kad bi se doznalo, bilo bi svega. Samo bi mi to još nedostajalo

Sve je u najboljem neredu. Potpuno vas razumijem, osobito u kuloarima i ostalim dijelovima zgrade. Nitko čuo, nitko vidio, a vi ostajete i dalje liječnik od renomea. Ni Dada neće zucnuti o ovome, budite sigurni. Je li, Dada? Je li? Odgovori!!!

Daaaa!

Nemojte ga više... Ja sad idem malo... Nemojte ga više...

Sve je pod nadzorom. Samo vi idite u...

Tablete su grom...tko bi to...ku noć...

Ku noć, dottore! Iako je teški dan, ali svejedno.

A što si se ti skupio? Nije bilo baš tako jako. Sto puta sam ti rekao da mi ih ne uzimaš pred njim. Jesi li ti lud, što li?

Daaaa...daaaa.

Nisi ti lud, vjeruj mi, samo si malo nenormalan, što je potpuno normalno.

Da?

Da. Evo ti četiri komada, ali da nisi nikome pisnuo!

Daaaa.

Ne trebaš mi zahvaljivati i...imaš svoju čašu, majmune jedan idiotistički i idiomistički! Ta čaša je za doktora. Ajd, spavaj!

Ne, čekaj! Čekaj, Dada! Nisam ti rekao što sam sinoć vidio. Slušaš li ti mene? Dobro. Gledao sam sinoć nebo i najprije vidio nešto jako svijetleće, kao da je zvijezda, ali nekako velika i presjajna, da bi se zatim svjetlo brzo, gotovo u sekundi smanjilo, pa je izgledalo da se udaljava, ili pak izgara, gasi se. Možda je to ono, kad kažu da se zvijezda ugasila, super nova, ma ne mislim da je nešto novo, pa super novo, nego sam čuo da to tako nekako zovu, a možda je i jedna riječ - supernova, eto to. Nikada prije to nisam vidio. A odmah nakon toga - zamisli, sve u jednu večer - vidio sam sitno bijelo svjetlo kako se brzo, brzo kreće. To je satelit. Rekli su mi ako tako nešto vidim, da je to satelit. Izgubio sam ga iz vida. Nastavio sam gledati, onda svjetlo nestane, pa se opet pojavi, pa opet nestane, kao avion, a nije avion, nije ni NLO; kretalo se pravcem, onako pravilnim, samo što se gasilo i palilo, ali u dosta većim razmacima nego avion. Ne znam. Onda je padala zvijezda, i zaželio sam zdravlje svima koje znam i ne znam. I, nakon svega, ne znam je li mi se to učinilo, vidio sam sitnu žutu svjetlost kako skače, skakuta ili tako nekako. Što ti misliš o svemu tome, Dada? Što se to sinoć događalo?

Daaa.

Slažem se. Mislim da si u pravu. Ali, sva ta svjetla...

SLIJEPA IGRA DUHOVNE KANIBALISTIKE

Kako se hraniti bez klanja, bez nanošenja boli...ne samo životinjama. I biljkama. Kako jesti, a da čak ni biljkama ne zadaješ bol i patnju i plač? Dobra, stara naivna...a možda i nije...ideja, još iz onih hladnih uniformiranih dana, kada je hladnoća boljela do suza, a ideje navirale u sve gušćim rojevima, stvarajući obrambeni štit protiv sulude hladnoće u sivozelenoj uniformi. Plodovi. Plodovi su rješenje, govorio si im. Treba jesti samo plodove i ništa više. Plodove biljki. To nikoga ne boli. Ili...ili bi možda i sve te plodove trebalo pustiti da ostare, da umru, otpadnu sa stabla, sa stabljike...i onako mrtve ih pojesti. Eto, tek to bi bilo konačno rješenje.

Čudnu nostalgiju davnih teških trenutaka, tek da bi se popunila praznina između dvaju zavijanja sirene, razbila je ogromna žarkocrvena lopta iza brda, koja se polako pomicala prema istoku, a na radiju su rekli da je to predznak nečeg lošeg, katastrofe. Prijatelj te je uvjeravao da je to samo polarna svjetlost i ništa više, i da nema veze s katastrofama. Možda i nije bila katastrofa, ali poginulo je nešto više...vidi ovo, nešto više, kao da o šljivama govoriš...nešto više od dvjesto tisuća ljudi...

Ali sve to se dogodilo u dalekoj budućnosti, desetogodišnjoj razdaljini od bjeline papira koja slijedi.

Bjelina papira bolno udara u natekli pogled i još uvijek ti govori da bi to, ta bijela praznina, bila najbolji prikaz onog sastanka Društva za zaštitu i očuvanje i bla, bla, bla... Bijela praznina konačne spoznaje; svi tekstovi, sve duše, svi napeti čmarovi postojanja, svi zakoni velikog svetog Društva i normi i dogmi...a ti si, za vrijeme onog velikog crvenog i budućeg svjetla katastrofe srao svakih pet minuta. Strah može biti najbolji laksativ...do koljena. Ali, treba se vratiti bijelom papiru, kad se već o njemu radi.

Ne dopuštaš smeću od cigarete da se ugasi i brzo pripaljuješ novu na nju, gušeći se i kašljući i pljujući. Kao da pušiš cigaretu do dva metra i tridesetosam centimetara. Sad bi Nina dosađivala kako si popizdio, kako ćeš ubrzo krepati ako tako nastaviš, a svijet neće čak ni reda radi moći kazati kako je umro poštenji jadnik, hranitelj obitelji. Previše čita one glupe ženske časopise, koji upozoravaju da pušenje izaziva rak i infarkt i još punu vreću bolesti. Ako se ne krećeš - poželjna je gimnastika i trčanje - a pripaljuješ jednu na drugu, izljubi sve svoje, jer ti si mrtav čovjek. U pitanju su dani. Ako si davatelj, darovatelj, kako li, dobrovoljne krvi, ako ne jebeš samo jednu ženu cijeloga života, ako si peder, ako ideš nepouzdanu zubaru, ako se fiksaš prljavim iglama, ako...eto ti AIDS-a dok izgovoriš prezervativ. Rizična si grupa u svakom slučaju. Svi spadaju u nekakve jebene rizične grupe. Zdrav život?! Ima li što zdravije i normalnije od pedesetogodišnjaka kojega je strefio infarkt miokarda! Ili te pojede rak u četrdesetj. A rak jede i u tridesetj...i u dvadesetj...u prvoj...u nultoj. Rođeni smo bolesni. A to, da se moglo možda i bez toga, sad je prekasno. Te stvari trebale su se početi rješavati prije mnogo, mnoooogo godina. A ovako, sve bolesti i preuranjena umiranja su samo normalan slijed događanja.

Prestrašeni naivci redovno čitaju ono što im serviraju sadisti s područja medicine i ostalih znanosti o štetnom utjecaju štetnosti na štetnost, svaki put precizno navodeći simptome zbog kojih biste se trebali zabrinuti i što prije obratiti vašem liječniku. I nema...neemaaa...tog dragog čitatelja koji nema barem dva od nevedenih simptoma i koji najprije mahne nehajno rukom, kao što to oni meni tu sviraju, ali ga već nakon pola sata počne hvatati lagana panika, paničica, koja će do večeri postati paniččina. Okupat će se, navući čisto rublje...i brzo svome liječniku, koji će mu kazati da se uzalud brine i da doista nema nikakvih pokazatelja koji bi upućivali na to. A ako ne odu liječniku, zapadnu u testamentoznu letargiju i čekaju. Čekaju, jer svi ti stručni ljudi su im dokazali da je Gotovo. U Americi godišnje samo od infarkta umre petsto tisuća ljudi. A što je to za jednu onoliku Ameriku! I bez obzira što nisi u Americi, napisali su da čekaš. Daleko humanije...ako se uzme da je humanost ono, ona humanost koja ima ono značenje...daleko bi im, dakle, humanije bilo da ništa ne pišu i da te puste da živiš normalno, koliko je to moguće, poboljevaš normalno, umreš najnormalnije u bilo kojoj godini starosti ili mladosti, ovisno s koje se strane gleda. A povrhu svega toga, ili ispod svega, nadobudni kvaziotpadnici te uvjeravaju da ne možeš mijenjati svijet... Kako se sad ovo uklapa u medicinu i istraživanja?... Kao da ga ti imaš namjeru mijenjati! Masa mijenja svijet. Vladari ga mijenjaju, a ti možeš jedino zaključiti kako bi bilo uzaludno pokušati ih spriječiti da to rade, uzviknuti Stop! Dosta je bilo! Ostanimo na ovome, pa kako bude! Ne srljajte u napredak!

Glupi ženski časopisi. I baš u svakom broju recepti, tajni recepti, kako brzo i bez muke smršaviti, kako izgubiti dvadeset kilograma za pet dana, kako skinuti masne naslage celulita za samo pet minuta, posebne vježbe, dijetalna ishrana, u svakom slučaju ne zaboravite na prehranu, izbjegavajte masnoće i to i to i ono... A pri kraju časopisa, baš u svakom broju, na nekoliko strana razni recepti za masna pečenja i kolače i nadjeve i podljeve. I to čitaju. Iz tjedna u tjedan!

Sunce tatino...

Crtam zavjesice.

Bravo. Uključi radio, molim te.

Ne mogu. Crtam zavjesice.

U kurac i zavjesice!

Zašto psuješ i ljutiš se?

Ne ljutim se. Tata se samo šalio. Samo ti crtaj zavjesice.

Možda je od svega najgore...ili najbolje...uzrok tvojim patnjama, to što previše Osjećaš samoga sebe. Nije to egoizam, ni narcis, nešto treće je u pitanju i odgovoru. Okrenut si potpuno ka vlastitoj nutрини. Ne ulaziš u društveni kontekst koji ne postoji, koji nije institucija, već bi trebao biti samo skup individua koje se mogu razići kad žele, a ne da su Oni društvo, čvrsto slijepljeno napetim koncima koji stežu i guše. Teško izvodivo. Premalo je individua, tako se bar čini, u odnosu na ogromnu mesnu štrucu, masu koja hoda i zarađuje i zadovoljna je i nezadovoljna, baš onako kako joj to odgovara. Omogućeno joj je da samu sebe zateže onim nevidljivim, ali neraskidivim, nitima, vjerujući da je tako dobro, da drugačije ne može, da je stanje neizmjenljivo. To je Društvo. Prejednostavno i opet...i opet...uvijek i stalno...prenaivno, da bi bilo primljeno u Društvu. O čemu ti, čovječe, pričaš?

Tata, gledaj! Je li dobro?

Što...? Dobro je, jako dobro.

Što ću sad?

Sad jednu djevojčicu.

Kakvu bi ti želio?

Pa, kakve su djevojčice?!
Svakakve!
Nacrtaj jednu svakakvu!
Ne može to...ha, ha...svakakvu. Mora biti Nekakva.
Nacrtaj onda nekakvu.
Kakvu nekakvu?
Kakvu ti želiš.
S kikama?
Odlično. S kikama, ali da nalikuje na te. Hoću jednu djevojčicu, tako lijepu kao ti, pa joj još nadodaj kike...da ne bude baš lijepa kao ti.
Nacrtat ću jednu takvu...jednu ovakvu, kao ja. Najprije ću kike.
Najprije lice pa tek onda...
Ja ću najprije kike.

Glupi tekst o sastanku Dnuštva je ipak gotov. Za svega desetak minuta. Bez ispravaka, bez pravljenja skice...što će ti skica za tako kratak i glup tekst...što napisao da napisao, dobro je. Možda ga i odneseš. Mala ozbiljno i pospano crta. Najmirnija je kad je mamurna, dok još ne zna što se događa, dok se još ne razbudi potpuno. Kao i ti, kao i svatko. Pa zašto bi one jadnike drugi jadnici strijeljali u zoru? Zacijelo iz istih razloga. Nemaju još pojma gdje su i što su i tko su. Ili nije tako, već ti se samo čini. Uvjerio si se na sebi, kroz ona rijetka jutra koja si ugledao, rijetki jutarnji trenuci koje nisi odspavao i izgubljeno blenuo oko sebe, osjećajući blagu euforiju ispijanja kave i poželivši da ti gutljaji potraju što duže; a kad bi se napokon probudio, gotovo da se nisi sjećao kako si dospio tamo gdje si dospio. Zora je vrlo zahvalno doba za svaki oblik umiranja.

Evo, vidi kike!
Dobro je, ali gdje su joj cipele? Nećeš je valjda ostaviti bosu, da se prehladi?
Ne znam crtati cipele.
Kako ne znaš! Evo, ovako. Vidiš, ništa lakše.
Lako je tebi, kad znaš.
Nauči i ti, pa će i tebi biti lako kad znaš.
Neću sad.
Dobro, onda sutra ili neki drugi dan, nije važno. A da mi nacrtáš mamu? Bez cipela.
Ne crta mi se više. Jedino kad bi i ti...
Tata je umoran, zlato - kojeg vruga se djeci uvijek govori u trećem licu? - Nije spavao. Ajde, ti pokušaj nacrtati mamu, a tata će malo prileći, malo će se odmoriti.
I ja ću s tobom.
Dođi.

Opet ste u krevetu. Vas dvoje. Sebično Sve u zaštićenosti od bezbroj kapi koje su sve veće i sve jače i sve brže padaju, tamo negdje daleko vani. Vi ste centar svijeta. Svatko je centar svijeta, nasuprot one normalne i poštovane: Pa nisi ti centar svijeta! Ne okreće se Sve oko tebe.

Ma, ti se malo okreni, pa ćeš vidjeti da je tako! I to spada pod Društvo. Čovjek slijepljen za drugog čovjeka...i tako u beskraj. Svakodnevno shvaćanje Društva. Tu je

Orwell imao pravo. I Nina je imala pravo kad je zalupila vratima. I ona zlovoljna službenica u banci je u pravu, kad te prezrivo gleda i samo što te ne pljune u lijevo oko. Pu! Hhhhhrač, pu! Tko ti je kriv kad radiš obrnuto! Za one koji plaćaju dobro, pišeš malo, a za one koji plaćaju loše ili uopće ne plaćaju, pišeš puno. Možda si trebao otići vani, u neku bogatu zemlju, i naprednu, i bez problema, još dok si mogao, dok si bio mlađi. Tamo možeš biti i najzadnji od najzadnjih na ljestvici uspjeha...uspjeha???...ali kad se nakon stotinu godina vratiš pun love, svi mogući jebivjetri, veći od tebe, koji su te držali za najzadnijeg od najzadnjih, sjate se oko tvoje napuhanosti, puni poštovanja, osobito za šankom. No nikad ti se nije sviđala ta mogućnost teškog rada, žrtvovanje dragocjenog vremena samo da bi mogao biti napuhan i svi te gledati s poštovanjem u nadi da ćeš im platiti piće ili im se uopće obratiti, bez obzira jesi li ti tamo negdje u nekakvoj imaginarnoj prekrasnoj udaljenosti ugledni umjetnik ili neugledni čistač pred bolnicom. Podnošljivije je malo i jadno, ali da možeš leći kad hoćeš i ustati kad spavanje prirodno završi, a ne da ti budilica određuje što ćeš i kada i kako raditi. To je tvoj glavni grijeh na koji se svi ostali nadovezuju i čine tvoju sliku neprihvatljivom i što se tu može. Baš kao što je neprihvatljivo i tvoje druženje s neprihvatljivim tipovima. Lijenčina. Probisvijet, koji je u napadu bijesa ili mirnoće i jasnosti i glasnosti rekao tamo gdje nije trebalo i kada nije trebalo, a nikada i nigdje nije trebalo, da će kupiti lutku za jebanje, bez krvi, bez iznutrica, bez govna, bez govora. Koji je rekao da žene ne zaslužuju toliki napor oko njih. Čitav taj znoj i umor za jedno polusvjesno ištrcavanje bolesti svjetske povijesti. Čudak, koji je glasno rekao da svi bježe od iskrenosti, da je laž osnova normalnog življenja, pravilo igre koje ne podnosi odstupanja. Gluma. Svi iskreni su u ludnicama ili zatvorima ili pod zemljom. Iskrenost je nemoralna i nenormalna. Frustracije nisu javne, pa i ne postoje. Nikada on neće njemu priznati da bi rado pojebao njegovu ženu i sestru i kćer i majku i punicu i pudlicu i da često Griješi, misleći na njih, onako sve skupa, kako orgijaju. To je opet To. Iskrenost, najveći društveni zločin, a ako je društveni, onda je zločin uopće, pravi zločin koji se kažnjava. Ludilo. Luna. Lunatik.

Ako prideš nepoznatoj ženi u kafiću ili autobusu ili paklu, i najpristojnije je zamoliš da izvedete nekoliko bludnih radnji u nekoliko položaja, to je nezamislivo, bezobrazno, manijakalno. Udarit će te kišobranom ili suncobranom ili šakom ili će vikati upomoć, neka netko pozove policiju. Ali ako pristojno prideš i ponudiš joj piće, pa razgovor o tužnom djetinjstvu, pa odlazak u kino, pa je otpratiš doma, pa se sutra nađete i pojebete, onda je to skroz totalno u redu. Takva su pravila.

Moćnici su ugledali nepristojne riječi u rukopisu i odbili dati lovu za tiskanje. To je nekulturno. A da si opisao eksploziju nuklearne bombe, pa ne bila ona čak ni nuklearna, i raspadanje tijela, detalj po detalj, komad po komad, mišić po mišić, ne bi ni trepnuli. Još bi te pohvalili. To nema veze s nekulturom. Mladiću, ipak moraju postojati neke granice pristojnosti. Gdje bismo dogurali kad bismo tek tako... Slažeš se. Gdje biste dogurali, kad biste počeli obrtati vrijednosti naglavce. Još jedna apsolutnost.

Simpatični mladić upitao te je jesi li bio napušten dok si pisao onu priču koju su ti, još se čudiš kako, objavili u jednom časopisu. Kako ga uvjeriti da tu stvar nisi nikada ni probao i da to nema nikakve veze s napušenošću, iako priča djeluje napušeno.

Tata!
Mala, pa ti ne spavaš!
Bojiš li se ti lifta?
Lifta? Bojim.

Bojiš? A zašto?
Jer se bojim.
A zašto?

Vječno Zašto, na koje nema odgovora. Dječje zašto. Zašto je ovo crno? Jer je to netko obojao. A zašto je obojao? Jer mu se tako sviđalo. Zašto mu se sviđalo? Valjda voli crno. Zašto voli crno? To mu je najdraža boja...iako neki kažu da crno nije boja. Zašto mu je to najdraža boja? Zašto crno nije boja? Zašto u beskonačnost bez odgovora.

Pa, kad sam bio mali, tako kao ti, otac me je odveo u tvornicu u kojoj je radio i ušli smo u neku sivu zgradu, pa u lift. To mi je bio prvi put. Kad smo se počeli uspinjali, želudac mi je radio uuuuu - gore, a kad smo se spuštali, uuuuu - dolje. Plakao sam.

Ha, ha, ha, uuuu gore...uuuu dolje...he, he, he.

Da, želudac mi je bio čas u grlu, a čas skroz dolje. Spuštao se i podizao. Lift prema gore, a moj želudac prema dolje, lift se spušta, a moj želudac ostao visoko, u grlu. I što se ti meni rugaš, rugalice mala?

Dragi, dragi moj tata blesavi. Aaaaaaaa, nemoj me škakljati! I ja ću tebe. Evo, na, aaaaahahaa...dooo...staaa.

Aha! Jesi li vidjela kako prolaze rugalice.

Kako?

Ništa, tata se šali.

Dobri moj, draaagi taticice!

Eeeej! Rekli smo da nema više škakljanja! Koga ti...

Znanstvenici su objavili da prosječni Balkanac godišnje pojede oko kilogram govna, a zapadnjak tek petinu, i moguće je da je to razlog što zapadnjak češće obolijeva od raka i drugih bolesti.

Odakle im to?! Ti znaš da si svoje odavno već pojeo, ali nisu pojasnili kako to ljudi doslovce jedu govna. Kroz hranu? Vodu? Televizor? Ili su jednostavno proveli anketu, pitajući ljude telefonski, ili na ulici. Zamisli samo da ti neki zbunjene mladić bez love pokuca na vrata, pa još rano ujutro, i pita te koliko si jučer govna pojeo. Što bi mu odgovorio? Ništa. Nazvao bi policiju? Udario ga nogom u guzicu? Ne znaš. Kako bi znao. Ali, oni su to najozbiljnije...najozbiljnije objavili...doslovce tako. A nije bilo u nekoj šaljivoj rubrici. Ozbiljno. Najozbiljnije.

Mala, tata će morati otići zakratko. Brzo ću se vratiti.

Taaaataaaa!

Moram. Moram odnijeti ono što sam istipkao. Znaš, ono o Društvu za zaštitu starih zgrada i baštine i bašte i vrtova i parkova.

Neeemooj, taticeee! Pokisnut ćeš!

Imam kišobran. Ti ćeš kod tete Sanje. Ona je dobra, je li? Je li dobra ili nije?

Dobra je.

Eto vidiš. A ja ću to brzo srediti.

A hoćeš li mi dati da tipkam malo, kad se vratiš?

Svakako. Cijelu stranicu. Koliko god budeš htjela. Dok te prstići ne zaboje.

Moraš nešto postići. Da te znaju. Tvoje ime. Ako je moguće, i tvoju facu. Da ti što češće gledaju sliku. Da kažu, ovaj je uspio u životu. Iz praktičnih razloga. Da te puštaju preko reda kod zubara, kod liječnika, kod odvjetnika, kod svega i svačega. Imaš prednost. Čak te i časte pićem, jelom...pa i ženom. Eno vam je u krevetu, samo se poslužite. Ma, o čemu govorite, kakvi rogovci, kakva neugodnost, samo vi navalite! Mi vas vrlo cijenimo, skupljamo vaše tekstove, veliki smo obožavatelji vašeg rada i vas. Izvolite, nemojte se ustručavati! No, no.

USPAVLJUJUĆA TRAUMA HULAHOPKI

Je li istina da i vi muškarci dobijate one stvari jednom mjesečno? Čula sam da vam se tada ona stvar krivi i da vas jako boli. Dani školski, nezaboravni i presudni. Učitelji. Dobročinitelji. Mučitelji. Zahodski zadimljeni dani, u vonju mokraće i pubertetskog sjemena na ispisanim zidovima. Ženski zahodi u zvuku izbacivanja žute tekućine koja isparava.

Otvorenost iskustvenih vrata. Ha, ha, zar nikad nisi vidio žensku kako piša? Dođi. Ma, dođi! Čega se bojiš? Dođi i zatvori vrata.

Dobro je. Dobro je. Gadljivo. Najgadljivijeeebemtiii!!! Izbacuješ iz sebe sve što imaš, sve što se skupilo. Istodobno povraćaš i svršavaš. Plava kecelja puna bljuvotina, gornjih i donjih. Žut u licu i duši, pripaljuješ cigaretu. Dim i smrad izlaze kroz rešetkastu osunčanost praznine.

Ne, dottore, ne bih više o toj paklenoj pošti. Možda nekom drugom nezgodom, ali danas ne bih. Bilo je to samo još jedno blesavo ljeto koje sam unaprijed prekrizio, iako, kad se sjetim...ne, to je druga i duga, vrlo duga priča. Ništa. Novca sam imao kao nikad do tada, ali nisam imao kada ni kavu popiti, pa je ta moja nehotačna štednja prilično popravila kućni budžet, a Nina je bila sretna i presretna. A ja sam samo čekao da to prođe, da odslužim ljetnu kaznu i da se vratim svojem starom dobrom životu. Tek sam tada shvatio koliko vrijedi sve to.

Rad?

Kakav rad, dottore?! Nerad! Pošteni nerad nema cijene. Čitanje i pisanje, ako tako hoćete. No napokon sam se ponadao da ću kupiti drvenog konjića.

Drvenog konjića?!

Neostvorena želja iz djetinjstva. Bio je preskup za moje starce koji su tada bili mladi starci. Uza sav njihov blesavo pošten rad, nisu mi ga mogli kupiti. I sad, kad je napokon osvanuo veliki trenutak, jer novca je, rekoh već, bilo, Nina je bila žestoko protiv toga. Što će ljudi na to reći? Pa kazat ćemo da smo ga kupili malo. Ali, svejedno se bojala da bi netko mogao ući baš u trenutku dok ga jašem; a osim toga, mala bi bila ljubomorna, pa bismo trebali kupiti dva, jer je postojala mogućnost da se posvađamo oko redosljeda jahanja. Ali to je muška igračka, malu to ne bi privlačilo, ona ima bebe i krpice. A i kako bi to bilo za vidjeti, tridesetogodišnjeg devedesetkilaša na malom drvenom konjiću. Pa to bi se sve raspalo. Još je svašta izmišljala i drobila mi danonoćno, samo da ga ne kupimo. Nije mi bilo jasno, a nije mi ni sad, što je u tome loše ako tridesetogodišnjak jaše drvenog konjića...i što bi tu bilo nezgodno...i zašto bih se morao skrivati i paziti da netko na naleti... Zašto bi mala bila ljubomorna na tatinu igračku? Na kraju sam popustio, ali me je sve to pogodilo poput metka u lijevu nogu. Odmah sam napisao raspravu o utjecaju drvenog konjića na razvoj dječje psihe s dalekosežnim posljedicama i ponudio ga Glasu ludih, časopisu koji se upravo bio negdje osnivao, ne znam, ne mogu se sad sjetiti točno gdje.

U nekoj bolnici?

Zašto u bolnici?!

Pa, mislio sam, obzirom na naslov...

Glas ludih?

Da. Ovaj...nisam mislio ništa loše...

Rekli ste da nitko u ovoj bolnici ili ludnici nije lud. Ili nisam u pravu?

U pravu ste. Nego, mislio sam da nije neki duhovit...ma, razumijete me, je li?

Neki duhoviti luđak u nekoj bolnici-ludnici u kojoj nema luđaka ni za lijek, došao je na ideju pokrenuti časopis nezgodna naslova. Tako ste mislili? To?

Preozbiljno ste shvatili. Kažem da ništa loše nisam...

Spava li se vama?

Ne. Što je sad to? Odakle vam to da mi se spava? To vi mene opet, je li? Vraćate mi za onaj lapsus.

Koji lapsus? Što vam vraćam?

Ne pravite se ludi!

Nema potrebe, kad sam službeno priznato lud.

Doista sam stekao dojam da vi mene želite sluditi.

Očito ste previše dojmjljivi, ili kako se to kaže - dojmoprilmjivi. Kako vas priznati luđak, kojemu je priznato da luđaci ne postoje, može sluditi? Vi ste nešto suprotno od svega toga, koliko sam shvatio. I kako sad...

Dosta! Dosta, molim vas! Nemojmo opet. Nemojmo više.

Što?

Znate vi što!!!

Nemojte odmah tako!

A kako? Kako čovjek može s vama? Kakooooo? Jeb...!

Daaaaaaa!

Evo ste ga probudili.

Neka sam! Ionako samo apava.

Daaa?

Što se derete na naaas!!! Vi se ne smijete derati ni izdirati ni drati na nas! Zar ste zaboravili? Ja i Dada možemo vikati koliko hoćemo, sve dok nam ne uštrcaju uspavanku u venu, ali vi nikako. Ni...ka...ko! Ili se smirite, ili neće biti dobro!

A kad ste nepopravljivi. Ne...po...pra...vlji...vi! Nemogući ste, čovječe! Nemogući.

Daaa?

Ne govori tebi, Dada. Samo nastavi spavati i sanjati kako spavaš i sanjaš. Mogući sam, dottore. Ovdje sam. Mogući sam, dakle, jesam.

Možda ste i duhovitiji od ostalih...

Kojih ostalih?

Ostalih! Njih, nas, svih. Zabavni i sve to, ali često, prečesto prelazite granicu.

Poput švercera.

Švercera?

Prelazim granicu.

Mislim da vi i jeste jedan veliki švercer.

Jesam, možda sam i bio, ali jednog nelijepog dana su me ulovili i sad otplaćujem društvu i prirodi dug za sve prošvercano.

Niste vi ulovljeni. Nikad vas neće uloviti.

A ovo? Što je ovo? Gdje sam sad, a?

Ovo najmanje znači da ste ulovljeni. Pa, i ovdje se vrlo dobro snalazite. Varam li se?

To vi najbolje znate. Pa, plaćaju vas za ovo. Možete valjda pretrpjeti malo tuđih mozgovnih egzibicija za poštenu plaću. I ja bih na vašem mjestu. A tko ne bi! Mi pričamo, pričamo i samo pričamo, a vi slušate, slušate i na kraju se samo pravite da slušate, jer tko će znati kad ga slušate, a kad se samo pravite i kažete ono po svoju Da, da, samo vi nastavite, slušam vas.

Ne pojednostavljajte. Opet pojednostavljujete stvari. Nemate pravu sliku stvari. Ne možete vi to znati, vi, koji uvijek sve znadete.

Prava slika stvari ne postoji.

Postoji!

Ne postoji. Svatko ima svoju sliku i tako je vidi. Barem to biste trebali znati kao čovjek od struke.

Ne mislimo istim smjerom. Opet griješite.

Rođen sam da bih griješio...i...i što bi to bilo kad bismo svi mislili istim smjerom, cestom, putem i puteljkom... Što bi to bilo?

Nisam na to mislio. Opet griješite.

Kad sam grješnik. Takvi su standardi i što se tu može.

Koji standardi?

Bezgrešni.

Daaaaa, daaaaa.

Ovo su možda najdosadnije stranice. Ništa se na njima ne događa, ali treba i to nekako pregrmiti. Bolje i ništa, nego nešto, pa loše. Ili, ako baš ne možete izdržati, preskočite ovo.

A do kada mislite njega ovdje držati? Dok ne odapne?

Vidite da nastojimo oko njega, da pokušavamo nešto uraditi za njega.
A što to? Nisam baš primijetio.
Primjećujete samo ono što vam odgovara.
Ako vi tako kažete... Ne, ostavi to, čuješ li!
Ne dajite mu više te tablete.
Tko mu ih daje! Vidite da mu ne dam. Hoćete li vi dvije? Samo uzmite. Evo vam i čaša...i voda...
Ne, hvala, uzeo sam par kutija dolje, u ljekarni.
Iste ovakve?
Iste.
Počasćen sam. Dapače, polaskan što uzimamo iste.
Često nas optužuju da ih olako dajemo, a da su previše štetne. I vi to često govorite, samo na drugi način, ako sam dobro shvatio.
Sve su to samo moje šale, znate vi dobro.
Kad ste vi u pitanju, ništa ne znam.
Zato ste tu da saznate. Pitajte.
O čemu?
O čemu hoćete. O tabletama. Ja, vidite, mislim da je to najnormalnije za ove i ovakve uvjete.
Što?
Tablete, lijekovi za ubrizgavanje, medikamenti... Takvo je stanje. Zrak, voda, sve. Već sam vam o tome govorio, ili je to bilo negdje drugdje...možda u nekoj drugoj knjizi, u nekom drugom tekstu, drugom pasusu.
Kojem pasusu?
Ne znam kojem. Da znam, rekao bih vam. Tko će se sjetiti gdje je što smješteno. Samo sam htio reći da su te tablete isto što i pesticidi za bolesne biljke. Takvo je vrijeme došlo, da se sad ne ponavljam, a stalno se nešto ponavljam.
Sve vi to previše pojednostavljujete.
Zašto bih komplicirao?!
Ne radi se o tomu. Olako postavljate sve te vaše teorije.
Ako ništa drugo, zabavno je. Probajte i vi. Evo, recimo, dlakavost.
Dlakavost?
Aha, dlakavost, iako me još neke stvari bune oko toga, ali raščistit ću ja i to. Ako sudimo po dlakavosti, onda je bijelac u čuvenoj evoluciji još uvijek između majmuna i obojenog. Dobro, nisu svi bijelci dlakavi, ali većina ih je previše obdarena time, tako da pati isto kao i oni koji nemaju ni jedne dlake na grudima...pa se briju, ne bi li im iznikle...na rukama, nogama i sve tako. I, da ne duljimo, ako su majmuni tijekom evolucije postajali ljudi, što je najobičnija glupost, jer u tom slučaju danas ne bi bilo majmuna; ali uzmimo da je tako, onda bi bijelcu ipak pripalo mjesto između majmuna i obojenog, i po tom kriteriju, kriteriju dlakavosti, bijelac je manje čovjek od obojenog. No, jebi ga, ima jedna stvar koja sve to pobija, a to je prilična sličnost totalno skroz crnog čovjeka s majmunom. Mislim na usne, nos, duge ekstremitete, pa način kretanja...molim, molim, ovo nema nikakve veze s Ku Klux Klanom, niti s bilo kakvim klanovima i nacistima. To je samo jedno jednostavno razmišljanje, čisto zabave radi. I tu nastaje dvojba koja me zbunjuje, pa sam privremeno odložio tu zanimljivu temu za neke bolje dane. Možda jednog dana ili sata nešto i smislim, ali sad sam, kao što i sami znate, u manjoj krizi. Spavate?

Ne spavam. Popio sam jaku kavu prije dolaska ovamo, da ne bih slučajno upao u napast...je li...pa sad možemo pričati do jutra ako to želite.

O čemu?

Što god želite.

Onako, nesređeno? Prvo što me udari?

Može. Pustimo sad poštu.

Koju poštu?

Vašu poštu! Ne glumite zaboravnost!

Neću. Zaboravimo zaboravnost. Dakle, onako s reda i perko reda? Zbrda, pa opet zbrda...bez dola.

Može. Može bilo kako, samo nemojte opet...

Neću. Neću više nikako opet... Smirite se.

Miran sam.

Sva djeca su za Dan žena, glupog li dana, učiteljici poklanjala normalne stvari, vazice, cvijeće, čokolade i slično, samo sam ja morao, s vidnim podsmijehom ostalih, uručivati smotak u kojemu su bile hulahopke. I tako svake godine. Kakvo je to bilo mučenje! Kakva nelagoda! Ali mojoj staroj se to nije moglo dokazati, jer je bila sigurna da je to puno praktičniji poklon za ženu, od nekakvih glupih vazica i buketa cvijeća. Kao da je to bilo važno! Zar nisam i ja mogao donijeti glupi poklon i ostati neprimijećen u moru plavih kecelja...običan, a ne još dugo vremena skrivati pogled od učiteljice, svaki put se zarumenjevši, kao da sam uradio nešto strašno, nešto od čega se treba stidjeti, kao da mi je učiteljica vidjela pišu. Eto, tako sam se nekako osjećao. Posramljeno do kosti. Možda sam zbog toga kasnije postao alergičan na hulahopke i držao ih neženstvenima, čak odbojnima. Ta odbojnost još traje.

Zanimljivo.

Dakako da je zanimljivo. Za psihijatriju, ali nikako za književnost, lijepu književnost. Reklama. Sve je u reklamama.

Kojoj reklamama?! O čemu vi sad to? Zar niste rekli da vam hulahopke...

Pa, jeste li mi rekli da mogu onako, nepovezano...bez ikava reda, što mi prvo padne...

Da, da, oprostite.

Neka vam Svevišnji oprost, ja nisam toliko moćan. Dakle, reklama i...i kako ću, kad me prekimate! Sve je u reklamama. Ona određuje društvene vrijednosti, postavlja hijerarhijske ljestvice u svemu. A kao što znamo, reklama se plaća. Dakle, lova. Sve je u lovi. Dok sam bio mladi, zeleni idealist, bio sam daleko od takve vrste razmišljanja, sve mi je izgledalo nekako normalno, nekako pravedno, knjige, slike, sve je to u mojoj glavi teklo kako mora teći, nisu postojale nikakve prljave igre. Na moju veliku žalost, iskustvo me je otriježnilo. Ako imaš love, možeš sebi kupiti status, ništa manje nego status najpoznatijeg umjetnika, i što je još žalosnije, masa će te obožavati, jer je reklama napravila svoje. Kupiš ljude u medijima ma, ne mora to uvijek biti klasično, novčano kupovanje...ponekad je potrebno samo popušiti pravoj osobi na pravome mjestu. Dakle, kupiš medijske ljude, ne moraju to biti čak ni neki puno jaki novinari, ponekad više može neko malo piskaralo, samo ubaci tekst i sliku...jedan put, pa drugi, pa treći...i tako stalno. Uvijek nešto o tebi ili s tobom, ili tvoje. Stalno se vrtiš po glavama običnika, a da oni to i ne primijete, već te jednostavno jednog dana ne mogu više odagnati iz mozga i jasno im je da si ti netko vrijedan, poznata faca, veličanstveni umjetnik...jer tako ljudi pišu, govore, prikazuju te...a kad je tako, onda si doista popularan i oni te obožavaju. Pa, ne bi bez razloga svaki drugi dan čitali o tebi i gledali

tvoje slike, što tamo, što onamo, što svagdje. Uhhh, ovo je bilo bez daha, a puno zarez a i trotočkica...

Ima tu istine, no ipak vjerujem da prave vrijednosti s vremenom, unatoč svemu, isplivaju na površinu i nitko ih ne može pobiti.

Mislite, nakon umjetnikove smrti? Ne, i to je reklama. I sama smrt je velika reklama, samo treba odabrati pravo vrijeme i način za nju. Treba pogoditi umrijeti. Smrću se kupuje slava. Primjera ima bezbroj. Da neki umjetnici nisu umrli u pravo vrijeme, još bi bili mrtvi. A o tomu što su prave vrijednosti i postoje li one uopće - čini mi se da se ponavljam - ne bih sada. Za takvu vrstu rasprave nisam spreman. Dugo sam vjerovao da je dovoljno napraviti, ajd neka bude, pravu stvar, pa da je moćnici podupru, prihvate i pošteno vrednuju. Iako sam s vremenom počeo uviđati što se događa, nisam želio vjerovati. Postajao sam apatičan i razočaran i izgubljen, jer sam mislio da je barem umjetnost...ma što to bilo...i sve oko nje čista stvar, da je tu sve već određeno, čvrsto. No, progledavši - ili oslijepivši - vidio sam besmisao svega.

Kada ste prvi put osjetili besmisao?

Nisam baš sigiran. Mislím da je toga bilo još u najranijem djetinjstvu. Škola. Škola mi je često djelovala bez ikakva smisla. Nisam tada sebi ni pokušavao razjasniti razlog, ni povod, ni bilo što. Ja, ja sam se u toj školi osjećao besmisleno...kao Ništa u Ničemu...tako nekako. Profesorima je išla na živce moja ravnodušnost, dok su mi zabijali jedinice. Očito sam im kvario zadovoljstvo. Ništa, ni jedne grimase, ni trunke žaljenja. Samo sam ih prazno gledao. Samom sebi sam bio besmislen, baš kao i njihov bijes na moje neznanje. Ništa. Praznina. Jedina moja reakcija dogodila se već u prvom razredu. Pisali smo prvi test, dakle, prvi dani škole, a mala debeljuškasta profesorica mi je prišla i crvenom olovkom mi stavila nekakav minus, što li, na test, šapnuvši mi da prepisujem. A nisam prepisivao. Nikada nisam prepisivao. Nije mi bilo briga. Ako sam nešto znao, to bih napisao, ako ne, ostavio bih prazno, bijelo. To me ni najmanje nije zabrinjavalo. Ali toga dana, toga školskog sata, ne znam što mi je bilo, poslao sam debeljuškastu profesoricu u tri pizde materine, zgužvao test i gađao je u glavu. Nastala je strka. Uzbuna. Direktor. Ravnatelj. Panika. Vika. Galama. Trebao sam biti izbačen, ali su moji roditelji potegli nekakve veze, pa sam ostao. No, sve četiri godine, debeljuškasta mi je pošteno naplaćivala moju reakciju. Jedino me je ona znala ponekad dovesti do ludila, ali više nisam reagirao, susprezao bih se, a ovi ostali, kao da i nisu postojali. I nije to, da mi se sad tako čini, iz ove vremenske perspektive, već su mi neki od profesora to i potvrdili kad smo proslavljali neku godišnjicu mature, ne znam koju, jer sam bio samo na toj, a na ostale nisam išao, iako su me redovito pozivali.

Jednom sam trebao napisati sastavak o knjizi Tihi don, a znate li samo koliko je debela ta knjiga, preko tisuću stranica, a dosadna, da popizdiš. Svaki učenik je imao za sastaviti drugu knjigu, tako da nije bilo moguće prepisati od nekoga, a i pitanje je bih li prepisao. Meni je profesor namjerno odredio Tihi don, da me malo namučí, jer je znao da ne volim čitati te dosadne pisce. Svaka čast tom tipu Šolohovu, možda je bio dobar čovjek, ali nisam ga mogao. Bio mi je dosadan. Čak sam bio nabavio knjigu i pokušao je čitati. Došao sam do četrdesete ili pedesete stranice i odustao. Nisam mogao više. Nisam htio više.

I onda je došao taj sunčani dan. Profesor je išao od klupe do klupe, hvalivši usput uspjele radove onih ambicioznih i preplašenih, koji su bili uvjereni da rade ispravno (možda su i radili, tko će znati).

Evo sad jedna zagrada, malo za promjenu od svih onih crtica i točkica, čisto da čitatelj malo odmori oči.

Došao je, dakle, red na mene, a na mojem listu je bio naslov Tihi don - i ništa više ispod toga. Praznina. Pocrvenio je, popizdio je, zamahnuo je rukom iznad moje glave kao da će me udariti, a onda ju je spustio, sjetivši se da po zakonu ne smije udarati učenike. Pa što je ovo! Izderao se. To je sve što znam o toj knjizi. Odgovorio sam mu mirno. Izjurio je iz razreda. Opet sam trebao letjeti iz škole, i opet su me zajebali moji roditelji s njihovim vezama. Opet sam ostao. Nisam ponavljao ni jednu godinu. Ne znam kako sam uopće završio tu glupu školu. No, najbesmislenije sam se osjećao kad mi se dogodilo ono s onom Parižankom, znate već, pričao sam vam, onoj s loncem među nogama. Čak mi je bila i pisala nekoliko puta, poslala mi je razglednicu Pariza noću, Pariza danju, Pariza u predvečerje. Nije mi bilo jasno zašto mi se uopće javlja, nakon te prilično neuspjele veze. Ja sam njoj u kuverti poslao fotografiju velikog lonca, od dvadeset litara, što ona, vjerujem, nije razumjela. Tada nisam ni znao da nekim ženama te stvari nisu najvažnije. Je li moguće?!

Moguće je. Mnoge žene...

Ma, ne pitam to! Pitam se, je li moguće da ste budni. Nikako se ne mogu naviknuti.

Opet počinjete!

Odavno sam započeo. Mislim da ću uskoro i završiti.

U kojem smislu?

U smislu smisla...ili besmisla...ili ne znam kojemu. Pa koliko to smislova ima?!

Podosta, čini se.

Stalno vam se nešto čini. Vama se ne bi smjelo ništa činiti, trebali biste biti sigurni u sve i sva. Takav vam je zanat.

Upravo tu griješite. Neki moji kolege koji su bili sigurni u sve i sva, odavno su demantirani u praksi.

Bravo, dottore, popravljate se! A već sam mislio da ste bezizgledni. Pročitao sam u novinama da se u Rusiji rodila djevojčica, progovorila tri riječi i umrla. Čudno. Jeste li čitali možda o tome?

Ne. Ali kakve to ima veze...

Pričamo bez veze, je li?

Tako je...he...he...

Zašto mi onda svaki put upadate u to moje bez veze? Da vam se ne spava? Sigurno vam se spava. One tablete su jake i...

Ne, ni govora! To ja onako, refleksno.

Obuzdajte reflekse, molim, i pustite me da bulaznim.

Samo izvolite.

Ponekad mi se (a koliko li je tek ovoga Ponekad) učini da vi to namjerno. Ili zaspete, ili mi upadate u tijek svijesti. I još kažete da nije namjerno?

Ni slučajno, vjerujte mi.

Vjerujem, što mi drugo preostaje. Isto bi mi bilo i da vam ne vjerujem. I to nije bilo ono najčudnije, jer je u te tri riječi rekla da će biti krvi, vatre i pitajbogačegajoš, za točno tri godine. I pitam se sad kako je mogla sve to napričati u samo tri riječi, ako samo za kazati Za tri godine trebaju tri riječi. Čudna djeca se rađaju, pa uminu, a još čudniji novinari se rađaju i kao da nikada ne umiru.

Novine kao novine. Ne treba vas to čuditi.

Ipak me čudi. Nego, nadam se da mi nećete uzeti za zlo, ali dogodilo se nešto obrnuto.

Obrnuto?

Počelo mi se spavati, a vi ste budni. Izgleda da vaša budnost djeluje uspavljujuće na mene, kao uostalom i moja na vas.

Jednom sam malo prispao, jer sam bio umoran, i sad mi to stalno prigovarate, nabacujete mi na nos.

Ne nabacujem vam, a mislim da i nije bilo baš samo jednom. No nije važno, jer mi se nakon dugo vremena opet spava. Izgleda da se stanje poboljšava, dragi dottore.

To me veseli.

Veseli me što vas veseli, ali ja bih sad doista spavao. Molim da upozorite sestru ili brata ili tko li je već u službi, da pripazi na Dadaa, da ne uradi neku glupost kad se probudi...ako se ikad više probudi.

Uredit ću, sve je pod kontrolom nekontroliranih. Spavate li? Spav... Spavate.

ANONIMUS VULGARIS

Što uraditi kada uletiš u nelagodu brzine prolaženja vremena pred ogledalom, šokantno svjestan da ćeš biti nemoćni starac drhtavih ruku ili mrtvac, puno prije nego si očekivao; zatečen u paničnom trenutku spoznaje da još nisi uradio Ono Nešto u životu, a kraj je tako brz i neupitan? I je li potrebno uraditi Nešto - bilo što, a što bi po tebi i po ustajaloj ustaljenosti bilo Nešto - u životu?

Došao si tu, uplakano zbunjen i krvav, izdržavši punih četrnaest dana borbu s Majkom Prirodom i Majkom majkom, odbivši izići vani, da bi te napokon izvukli modra i šutljiva, i udarali te dok nisi proplakao. Otići ćeš još zbunjeniji.

Zašto ti nitko nikada nije rekao zbog čega si tu, već su te pustili da besciljno lutaš od sadržaja do sadržaja, od trenutka do trenutka, da bi, ne htijući, pri kraju puta došao do beskrajne pustinje, nesnošljivo ravne i prazne...

Tko još čita knjige na umoru? Lijenčine? Paraziti? Neradnici? Sumnjivi tipovi? Ostali nemaju vremena za to. Pa to je gubljenje vremena, dangubljenje. Kako može pošten čovjek koji ustaje u zoru, izjuri u radni dan, a da se ne stigne ni posrati, i vrati se doma u tri ili četiri ili pet popodne, čitati navečer, kad mu je već u tri, četiri ili pet... (kolike li rečenice! koliko zarezaaa!) ili već u zoru, centar za mržnju, smješten na desnoj strani mozga, prepun tuposti proteklog dana, šefova, vratara, dosadnog posla, samoga sebe i svega čime ga je taj prekrasni dan popljuvao, pa ne zna, kad se vrati, da li ubiti rođenu dosadnu i odvratnu ženu iz stogodišnjeg sretnog svetog braka...ili poći na spavanje.

A tko piše te oboljele knjige? Opet lijenčine i paraziti i neradnici, koji imaju vremena na pretek i ne ustaju u zoru, već u podne i nemaju mrsku ženu i kukaju kako su jadni i odbačeni i otpadnici društva.

A što se ne uhvate nečeg korisnog! Što se ne uhvate posla! Naprave nešto što se vidi, izgrade kuću na dva, tri, pet katova, s visokim prizemljem na krovu...zarade toliko novca da ga nemaju kad ni prebrojiti...raditi treba, raditi, a ne misliti o glupostima, mora čovjek poluditi od nerada.

Dobro jutro, Sanjo! Jesam li te probudio? Oprosti ako...

Ma, ne, ne. Odavno sam već budna. Otkud ti ovako rano?

Imam nekog posla u gradu. Jesi li sama?

Jesam. A što to namjeravaš sa mnom?!

Ha, ništa, samo da mi pripaziš ovu malu slatkicu. Dakako, ako nemaš nekog važnijeg posla.

Ne, doma sam čitavo jutro. Uđi, dušo.

Brzo ću ja to...samo da predam tekst i...

Ne trebaš žuriti. Nekako si natečen, što ti je to s glavom?

Zub me nešto vrti, ali stat ću ja njemu na kraj. Uzeo sam, izgleda, previše analgetika, ali smirit će se to.

A zubar?

Loše mi je od njih.

Nina radi?

Radi.

Kako je ona? Odavno je nisam vidjela, a tu smo, vrata do vrata. Ovaj ubrzani tempo, pa nitko nikoga ne vidi. Navratit ću na kavu ovih dana, da se malo ispričamo.

Samo dođi. Malo je nervozna ovih dana, ali smirit će se. To nju tako uhvati. Ma, znaš ti nju. A koga ne uhvati, je li.

Tata, kad ćeš se vratiti?

Prije nego što misliš. Nacrtaj mi nešto lijepo, dok se vratim.

Hoće, hoće. Crtat ćemo skupa, je li, dušo?

Skupa ćemo crtati djevojčice. Dobra teta Sanja.

Ajd, vidimo se.

Pripazi na taj zub. Doista, ako hoćeš, znam dobrog zubara...

Ne, neka, hvala, ne treba...nemam sad vremena za to. Vratit ću se brzo. Imas tamo sok i još nešto, ne znam što, pa ako zatreba, uzmi. Evo ti ključ.

Sanja je krasna cura. Šteta što će se udati, izrađati djecu, omlohavljati; ostariti...umrijeti...

Hodaš teško i umorno. Treba li to više i spominjati dragom čitatelju. Čitavog života hodaš teško i umorno i što u tomu ima zanimljivog. Na stubama stara dobra sklerotična žena u pokidanom kombineu. Mete pred vratima. Dobro jutro, gospodine. Dobro jutro, gospođo. Ma...ma, čekaj malo! Stani! Jesi li ti... Pa ti si onaj majmun, ona stoka koja... Luđačeeeee! Sjeća li te se to ona od maloprije, kad si išao zaklati majkojebača i majku? Potvrđuju li njezine psovke da se ono doista zbilo u onako kratkom vremenskom periodu? Znači li to da nisi odsanjao lebdeće klanje? Ili se i ona bila zatekla u malom snu Velikog diva? Preklopili vam se snovi?

Udaljuješ se prema izlazu zgrade, koji je istodobno ulaz za mladog, nedavno doseljenog, invalida kojemu pomažeš da uvede kolica unutra. Majka, ili teta, ili dobra vila, koja se pokušala ugurati između kolica, zahvaljuje ti. Kako si pažljiv i brižan, suosjećajan s njegovim invaliditetom! Kako su svi ljudi pažljivi prema invalidima. Priređuju čak i dobrotvorne priredbe za pomoć tim osobama. Invalidima. I reklamirajući tako same sebe, nikada nisu - ili jesu i to im je drago - pomislili da su upravo podjelom na invalide i one koji to nisu, tim ljudima, invalidima, nanijeli ogromnu nepravdu, opizdili im u glavu, njima i Društvu, da su oni invalidi jer im nedostaje noga ili ruka, a da svi ostali humanisti i renesansisti nisu. Pa onda ne bi trebalo čuditi ono ključno pitanje Što je to Ja? Ako mi otkinu ruke i noge, je li moj trup i glava Ja, ili su to pak noge i ruke? Je li samo glava Ja? Samo mozak? Samo misli? Čini ti se da ovo i nije baš tvoja izvorna misao, da si je čuo u nekom filmu, ali kao da je to važno, kao da se više zna što je izvorno, a što neizvorno i račvasto i ljevčasto, u ovom kaotičnom skladu dubinski površnih ideja koje vladaju.

Pozdravljaš invalida i njegovu pratilju i napokon izlaziš.

Klecajući hod. Žena s ožiljkom od noža, skalpela, na vratu. I dijete u naručju. Nekada ste se poznavali, pričali, šalili, smijali se. Sad ste stranci. Opet vrijeme. Vjeruješ da ni toj vidno napaćenoj ženi, baš kao ni tebi, nije jasno kako to da se više ne poznajete. Kao da je život podijeljen u nekoliko života, koje počinješ živjeti svaki put ispočetka. Četiri ili pet zasebnih fragmenata koje povezuje, osim tvog imena, tek nekoliko maglovitih niti. Djetinjstvo, dječastvo, momaštvo, poluzrelost, zrelost... A ipak, unatoč strogoj odvojenosti tih nekoliko života, često dolazi do njihova miješanja i stapanja, što te ponekad (opet jebeni ponekad) ushićuje, a ponekad (evo i drugog) rastužuje, dajući ti do znanja da su svi ti životi dio jednog, neraskidivog vremenskog tkiva, sluzavog i rastezljivog: da ona prva, najprva, početna točka prvog života s lakoćom može dodirnuti najkrajniju, zadnju točku posljednjeg života. Zbunjujuće?! Zbunjujuće.

Mamurni spoj kože, gume i ljepila nosi olovno tijelo izlizanim pločama kamena prošlosti - Stari rimski trag jedva se nazire u lokvi pjegavog i podmuklog Sunca, koje se pokazalo, bacilo sjene, samo za djelić sekunde. Teret je sve nepodnošljiviji. Sve brojniji glasovi slijevaju se u zagušljivu melodiju od koje teku litre i litre bezrazložno strahovnog znoja. Inspirativna tema za nadobudnog psihijatra, koji će te nakon kraćeg razgovora, za dulji nema vremena, uvjeravati kako si samo malo prenaplašeno senzibilan, previše osjećaš kako vizualnu, tako i slušnu, pa čak i njušnu perspektivu.

Sve ti se to čini većim, bližim, pa čak i na neki način opasnim. A najbolji lijek je rad i samo rad, uz neizbježnu tonu medikamentata od kojih gubiš svaku volju za radom. Kako mu objasniti, da su bogovi, na stotine, na tisuće bogova, krivi za sve?! Da nitko nije kriv. Da krivnja ne postoji.

Vrata Velike Moći, napokon. Milijarde stepenica do susreta s jednim od bogova. Nemaš hrabrosti skresati mu u besprijekornu svetu facu da si ateist, da ne vjeruješ u njega - ne samo u njega - i da nema nikakva izgleda kod tebe. Penješ se, a grozničavi unutarnji grč kao da se sprema urliknuti Dosta!!! Kao da će prsnuti i poprskati zidove, ili se možda ukočiti, stati. Čuješ svaki otkucaj srca, svaku kaplju krvi koja prolazi infarktuoznim organom. Rad i samo rad. Izlaz iz muskularne tamnice. Cipele su tu, raskvašene i udobne i prozirne. I nadimanje grudnog koša, koji barem donekle pokušava uspostaviti smireni ritam protoka kisika i svega ostalog kroz Tebe, s rukama i nogama; Tebe, neinvalidnog. Stigao si. Predvorje raja...ili pakla, svejedno.

Tražiš gospodina tog i tog boga. Sad je bio tu, vratit će se svaki tren. Tu je on. (uvijek, ma gdje bilo i kad bilo, uvijek je neki On tu i sad je bio tu i mora se svaki tren vratiti) Ali kako to, zaboga, izgledate? Je li vam loše? Jeste li bolesni?

U redu je. Zub, analgetici, antibiotici...

Aha. Pričekajte tu, sad bi on morao, svakog trenutka. On je, dakle, u nedostupnom i nevidljivom Tu, kao i svi ostali bogovi vječnosti.

Slika je mirna i monotona. Stotinu puta viđena i uvijek jednako, dosadno, zamarajuća. Bezvremeni trenuci olovnog tijela polako, ali sigurno, odustaju od rasprskavanja, Velikog Praska. Stvar je odgođena do daljnjega. Stvaranje novih mikrosvjetova. Mirnom slikom proleti tek poneki božji ili vražji sluga, i ne primjećujući krvna zrnca u ubrzanjoj utrci ka Velikom Izlazu. A i ovog Veliko, Velike i Veliki, pa još velikim slovom, čini se da je i toga malo previše, ali jebi ga, ionako se bliži kraj.

Velike (evo ga opet, a tek si se osvrnuo na to) metarske, crnobijele požutjele fotografije vise tu od postanka svijeta. Neukusne i deprimantne, baš kao i one u hodniku mesokoljačkog poduzeća iz kojeg si pobjegao i po tko zna koji put šokirao Ninu. Nikada se na to neće moći naviknuti. Čudno. Fotografije na kojima su zaklane životinje, obješene na kukama, jer fotografije na hodnicima moraju oslikavati djelatnost poduzeća, pa bilo to i klanje. Kako bi ružno bilo da su na njima nekakvi blesavi cvjetovi, ružne planine i potoci. Pa nismo mi turistička agencija, jeste li vi normalni! Nitko to nikada nije ni pokušao razjasniti velikom bogu Mesa i klanja, jer to je normalno, jer je On rekao da je normalno, taj hodnički horror u, sva sreća, crnobijelom.

A da mu ipak pljuneš u lice? Dosta ti je i njega i svih onih profesionalno odbojnih i profesionalno servilnih. Dokaži se, dokaži se. Pa, dokazuješ se već godinama. Što još trebaš uraditi da bi Vijeće Najpametnijih zaključilo da je došao svečani trenutak kad možeš ući u njihove redove...jasno, za početak, u niži rang, kao novi član koji je tek prošao inicijaciju. Ali i to bi bilo dovoljno. Samo da nisi Nitko i Nigdje. Možda bi to bio onaj pravi lijek, rad i samo rad, pa još i kolektivni. Osjećao bi druge kako osjećaju tebe, a to zna biti prilično ugodno i samodopadno. Baš kao onda kad si upao u sobu jednog od tih bogova, koji je tada bio zadužen za smijeh običnika, a što mu i nije baš polazilo za duhom, i samouvjeren, gotovo prijeteći, rekao povišenim tonom, da ti te stvari radiš puno bolje od ostalih kojima objavljuje, a ti mu uporno šalješ i šalješ. Čita li on uopće to, ili samo pogleda ime ispod teksta, pa ako je to taj i taj, objavit će ga, a ako je neki pitajboga tko, to bacamo u koš. Zbunio si ga, trgnuo, pomaknuo s uspavljujuće crte. Sporazumjeli ste se. Počeo ti je objavljevati gotovo sve što bi mu donio na stol.

Nakon samo dva mjeseca rekao je da je napravio zvijezdu od tebe, što je bilo pretjerano i daleko od istine, ali išlo je. Išlo je mjesecima. Jednom ti je objavio čak i sliku među nekoliko tvojih tekstova, nabacanih bez ikakva reda i smisla, tako da nije bilo jasno tko je na slici, ni zašto. Čak se većina onih koji te poznaju čudila što tu radi tvoja faca i bili su uvjereni da ti se te novine izruguju, jer ista ta većina, a nisi se čudio, nije pooojma imala da pišeš te stvari. Bilo je neugodno i nelagodno, jer nikome od njih nisi ni pokušavao objasniti o čemu se radi. Samo su se smijuckali kad bi te vidjeli. Ali prošlo je. No, s vremenom su počeli shvaćati o čemu se radi i bio si uvjeren da je To upravo To Ono. Osjećali su te. Znali su te. Bilo ti je milo što im je milo kad ti se javljaju na ulici. Iako je bilo i onih koji su te čudno, ispod oka, kako bi se to reklo, gledali. Kao da si im nešto skrivio. A možda i jesi, samo nisi znao što. Pomislio si da ti se Sveta Vrata napokon otvaraju i da te više ništa ne može vratiti natrag. Čak i oni najskeptičniji, među kojima je bila i neizbježna Nina, nazivali su te samo čudakom, bez onog najlijeniji. Iz još jednih, manjih i lokalnijih, novina tražili su tvoje tekstove, koje si nevjerojatnom lakoćom izbacivao iz pisaćeg stroja. Nitko ne bi povjеровao, a nikome nisi ni govorio - neka misle da se mučiš, da radiš po čitave noći - da možeš tako lako, zabavljajući se, napisati te stvari, a da budu dobre. Radio si. Nešto se događalo i bilo je ugodno podnošljivo. Ali jednog dana, giljotiniran je tvoj humoristični bog, zajedno s njegovom stranicom i to, kako je on rekao, radi neke tvoje vulgarnosti, koju je on hrabro pustio. Opet vulgarnost. Uvijek vulgarnost. A moral je moral i što se tu može. Nakon toga je opet sve krenulo nizbrdo, opet si bio lijenčina i nitko i ništa.

Ne znaš koliko je vremena prošlo. Slika je ostala ista, ona od maloprije. Otežale i krhke i snažne i mišićave noge pretvaraju se u bol koja svojom nepodnošljivošću poništava sve postojeće i postaje jedno i jedino što se događa - Sve jednog trenutka.

Oprostite, ali vi mi doista djelujete loše. Blijedi ste i... Dajte, sjednite. Donijet ću vam čašu vode. Evo, sad će on.

Ne, ne, sve je u redu. Samo me malo zub muči, kao što rekoh, je li...svi ti pusti analgetici i...

Barem sjednite. Evo, tu...samo izvolite, tu ionako nitko ne sjedi (he, he, he, da tu ionako nitko ne sjedi).

Nova slika, nova perspektiva...pseća, lavlja, kozja, ovčja...ne mijenja gotovo ništa. Svaka kaplja znoja je kamen u moru odrona s bolesne planine. Poetičnog li izričaja. Ali moraš nekako razbiti čekanje. Pitaš se što se krije pod neupadljivim, gotovo nevidljivim pokrovom tog bića, koje nikako, barem u tom trenu, ne možeš zamisliti spareno s bilo kime, bilo čime; a baš te stvari te zabavljaju u dugim čekanjima, da zamišljaš prisutne kako se sparuju...osim s tim električnim pisaćim strojem, čija tipkovnica je nakalemljena na ne naročito nježne i profinjene prste, kakve si navikao gledati u filmovima. Postoji li u njenom životu neka Centralna stvar? Ili je to baš taj električni pisaći stroj, a sve ostalo oko nje - djeca, muž, majka, otac, rođaci, prijatelji - samo opterećuje ovo njeno tiktakajuće opterećenje protiv kojega s užitkom i nasladom ratuje. Nema tako važne i orgazmičke stvari kao što je brzo i ispravno otipkan tekst i pohvala gospodina Njega Svevišnjega; nema te ljubavi, riječi, pokreta, užitka, kojima bi se dalo žrtvovati brzinu otkucaja prstiju zajedno s neodoljivo opojnim mirisom A4 papira s otisnutim zaglavljem Gradskih novina.

Je li vam bolje?

Ma, u redu je.

Aaa, evo ga! Šefe, ovaj čovjek vas čeka.

Tu si! Kako to izgledaš? Jesi li bolestan?

Malo me zub...ništa osobito.

Da vidimo...mmmm...mmmmm... Ovo će trebati malo skratiti. Predugo je. Pa, rekao sam ti da...znaš da to treba ukratko.

Mislio sam...

Onda telefon. Uvijek telefon. Kad napokon uspiješ dočekati gospodina koji je evo sad tu bio, tu je on negdje...kad ga napokon uspiješ dočekati, onda počinju zvoniti telefoni i prekidati se vaš razgovor i uvijek tako i nema smisla još i to ovdje opisivati.

U redu je, ja ću to srediti. A što si mi to još donio?

Pa, nešto kao socijalna fotografija...znate već...problemi beskućnika...gladni starci i tako...

Zgodno. Ali ipak je malo precрно, pomalo defetistički, ne misliš li i ti tako? Vidjet ćemo što s time, neka sad stoji tu, stavit ćemo to u stol, pa ću još malo bolje pogledati.

Bog gleda odrpanog starca kako prebire po kontejneru za otpatke, po svojoj egzistenciji, budućnosti, zasluženosti starosti nakon odradene mladosti. I ne vidi ga, ne zna da on Postoji. Ne, bog gleda samo fotografiju, dvodimenzionalnu popunu za praznu stranicu, nek se nađe, za popuniti neku rupu, a gladni starac je ionako u nekom drugom svijetu, drugoj stvarnosti.

Vidjet ćemo. Nego, ono o honorarima, rekli su mi da si nazivao. Malo ti je? Pa imam njih trideset, i nitko se nije žalio, ne vidim zašto bi ti...

Nisi u stanju izustiti čak ni E, vidiš, ja se žalim! Malo mi je. Plati ili se jebi!

Pa, mislio sam...da bi...ovaj...obzirom na troškove... Ja, doista...

Ti si doista jedna velika pizda, koja nema muda niti pošteno odgovoriti, pošteno pljunuti u lice tako ti beznačajnu osobu u životu prema kojoj osjećaš strahopoštovanje, samo zato jer si tako glupo odgojen. Još mu se i nasmiješ kiselo i dodvorno, mekušće najmekši, maši repicom i dahči, cvili. Sve, samo da bog ne pomisli kako si imalo drzak i kako ti nije stalo do tog posla koji bi mnogi prihvatili i za puno manje novca. Koliko manje može još biti? Jedino ništa, nula.

Povećat ćemo. Ma, he, he, povećat ćemo mi to. Samo ti nastavi. Sve će ti se to jednoga dana isplatiti, vjeruj mi, a rekao sam ti da postoji mogućnost i da te zaposlimo za stalno. Treba samo raditi.

Laži i laži. Znaš da ti laže, da te vuče za nos, da će te nastaviti vući za nos, no ipak mu izrazom lica i pogledom daješ do znanja da mu vjeruješ i da je to tako i nikako drugačije, i da si obična pizda i da si slina na podu i da si... Jebi ga.

A on te gleda u oči i ne vidi te, baš kao ni odrpanca na fotografiji. Ne vidi ni krvne sudove pred raspuknućem, ni tvoju rizičnu grupu za stres i infarkt. Čak ni ne zna da si tu. Vidi samo sitne otiske olova koji se sutra moraju pojaviti na tankom papiru i zadovoljiti Veliku Opću Glad. Ne zna ni da postojiš. Ti kao Ti, već samo tvoji nebitni tekstovi i poneka fotografija. I ti sam postaješ skeptičan u tom pogledu. On je bog, koji opet ima svog boga, i ništa drugo mu nije važno. Bogovima su se od postanka čovjeka i bogova prinobile žrtve. Pa kako onda možeš i očekivati da te vidi, da te osjeti.

Ajde, ajde, samo ti pođi i napiši nešto, naći ćeš ti već što, može i fotografija, ali nemoj sve baš crno. Znaš već, je li. Bit će bolje, budi siguran. Ajde, ajde...

Šefe, telefon!

Riješio te se. Zvuk tipkanja ostaje iza tebe, gubi se u nadolazećoj strci, zbrci, jurnjavi hodnikom, glumatanju, telefoniranju, velikom grču tiskanja slova, velikih i važnih, koja će danas uzletjeti u velikom sjaju i ljepoti, da ih već sutra, poput, leptira, ne bi bilo...nestat će u pepelu, zgažena od onih novih, nadolazećih... Samo za jedan dan.

Prema dolje je nešto lakše. Netko te pozdravlja. Ne pozdravljaš toga nekoga niti bilo koga. Ma kakvo pozdravljanje, odzdravljanje, javljanje! Ma kakvi dobri dani i dobre večeri i loša jutra! Više nemaš snage za glumu. Nek se nose s njihovom uljudnošću. Sebičan si do kraja. Najsebičniji. Ti to bar priznaješ. Želiš se u trenu prebaciti iz tog ubrzanog i uznemirujućeg ambijenta u nešto drugo, u tako poznatu ti tišinu sela i zaseoka, koja nikada nisi ni vidio, ali si ih omirisao, osjetio njihov zov tako snažno u onim zbunjujuće upečatljivim snovima koji tresu čovjeka tako istinito u kasnijem budnu stanju, da ne može dočekati večer, pun nestrpljenja, samo da opet zaspi i pobjegne tamo, u smiraj malih kućica, veselih seljaka, potočića, gusaka, pataka i tihog jezera. Možda je to onaj mir prošlosti za kojim čezneš. Nezamisliva čistoća koja je, po tebi, nekada postojala, a ti bio tu u nekom prijašnjem životu. Iako, kažu, te i takve čistoće nikada nije bilo. Ali tako dobro poznaješ ta mala i tiha sela, svaku njihovu ulicu, svaku kuću kičasto obojanu...da si siguran u njihovo postojanje, negdje, možda i ne tako daleko, i da bi ih prepoznao kad bi te netko doveo do njih. Možda ih jednom i potražiš. Ne, nisu to samo snovi.

Jedan kat ispod i isti sivi hodnik, ukrašen sivim fotografijama. Želimo ovim putem zahvaliti gospodinu doktoru povodom smrti našeg dragog i nikad prežaljenog djeda. Tu je gužva i ljudi predaju i plaćaju tekstove takva i slična sadržaja. Zahvaljuju na smrti bližnjih. I to je dio velike sprovedne predstave, da im se imena pojave u novinama, velike uokvirene glave pokojnika, prigodni tekst zahvale dragom doktoru...pa mi poznajemo toga doktora, što, niste znali, pa mi smo s njime ovako, naš je djed umro kod njega, fin čovjek, ne naš djed, mislim na doktora...ma i naš djed je bio fini čovjek, ali... Ili čak kičeni stihovi od kojih te mora spopasti smijeh. Što sve ljudi ne rade da ih se vidi, da ih se pročita... Je li uspio sprovod? A, što kažu ljudi? I ne bi te začudilo, da jednog dana u onim radijskim emisijama za čestitanja vjenčanja, rođendana, godišnjica, mjesečnica i raznih prigoda, a što je zapravo samo nešto veselija slika jedne mrtve zahvalnice, da se u tim emisijama pojave Zahvale dragom doktoru povodom smrti našeg dragog djeda, pjesmom Vрати se, ili pak Želimo našem dragom pokojniku sretnu godišnjicu smrti, ili da se ne ide tako daleko, Ovim putem želimo zahvaliti svima koji su sudjelovali u tužnoj povorci ispraćaja našeg pokojnog i nikad prežaljenog djeda pjesmom Sve su moje potonule lađe.

Ma, dobro, ovo je prejeftino, ali mora se malo i toga uvaliti. Isprika autora. Hvala. Molim.

Držiš se zida. Četverokutna dubina okružena stubama rado bi te povukla dolje, progutala. Vrag, ili neki drugi vrag, ti je opet na ramenu i šapuće Skoči! Skoči! Pokaži im svima da sve tvoje tlapnje nisu samo prazne riječi, da misliš ozbiljno. Skoči, pizdunu jedan! Osjećaš svaku spuštajuću stepenicu kroz znoj koji sladunjavo prijeti i vuče te prema hladnom grotlu. Možda netko u tom trenu i prolazi pokraj tebe i čudno te gleda, možda nema nikoga, možda si doista samo korak, koračić od ludila...ili te konačne smrti.

Tek nekoliko koraka do tla, onog stvarnog, čvrstog, i vrag je otišao. I ovaj put si mu se narugao...ili on tebi. Svejedno, dolje si. Opet kiša. Lagana i sitna. Da odeš do zubara? Kad je bal, nek je bal. Kišobran?! Tvoj omiljeni sigurnosni ljudobran. Tek sad primjećuješ da ga nemaš. Kako si ga samo mogao zaboraviti! A da nije ostao gore, kod gospodina boga? Ne možeš se sjetiti. Jesi li ga imao kad si otišao od doma? Jesi li ušao u zgradu s njime? Ne, bio si već pokisao, kad si ušao gore. Imaš li ti uopće kišobran? Potpuno si izgubljen u zagušljivoj mješavini tople vlažnosti znoja i kiše. Ususret ti, brzim i raskvašenim koracima, ide poznata mokra figura. Još jedan bog bogova iz zgrade koju si upravo napustio. Ubrzao si korak, sagnuvši glavu i naletio na njega. Oborio ga. Odletio mu je kišobran na jednu, a torbica s ramena na drugu stranu. He, he, eto ti na, padaj silo i nepravdo, he, he. Oprostite, nisam vas vidio! Jeste li se puno...je li vam dobro? Dajte ruku...taaako... Evo ga! Nije se dobro osovio, kako se to kaže, i bio bi opet pao, pa se čvrsto uhvatio za rukav tvoje jakne, kličući prema natrag. Komična scena koja te je malo osvježila. Čak ti se malo rukava otrglo, ali isplati se. Ni riječ nije progovorio za čitave te epizode, samo te je mrsko pogledao. Pokupio je torbicu i kišobran, još te jednom, još mrže, mrsnije, pogledao i uputio se prema ulazu u zgradu. Neka mu! Pošteno si ga srušio. Bog, kojemu si prije nekoliko dana donio tekst, nešto dulji od uobičajenog i malo slobodnije napisan, a on je rekao da je to zapravo bilješka - ni tada niti ikada kasnije nisi doznao razliku između bilješke i novinskog teksta - i da je preduga. Treba to skratiti. Uvijek sve treba skratiti. Ni jedan od bogova nikada neće kazati da tekst ne treba skratiti, ili nedajbože, da bi ga se moglo čak i produžiti. Ne znaš što ti je bilo toga dana, ali usudio si mu se čak i usprotiviti, kazavši da nije predugo, i to s takvom samouvjerenosti, da si i samoga sebe iznenadio, i da je to zapravo nešto bliže prozi nego tipičnom novinskom izvješću, ali je dobro. Krleža je umro, odgovorio je s vidnim podsmijehom, a još ne vidim tko bi ga mogao zamijeniti. Ja, budi siguran - čak si mu dao i Ti - ako me u međuvremenu ne pregazi kakav sumanutu automobil. Zablenuo se u tebe, a onda se nasmijao, jer si to i izgovorio kroz polusmijeh, što je on shvatio kao šalu, iako ti nisi baš tako mislio. Nisi mislio ni da ćeš zamijeniti Krležu, niti bilo koga. Ako si išta manje želio u tom pisanju ili fotografiranju ili bilo čemu što si radio, bilo je zamijeniti nekoga, postati drugi taj i taj. Evo, dobili smo drugog tog i tog. Njegov nasljednik, napokon. Bilo je duha i ponešto cinizma u tom tekstu i doista si bio siguran da je to dobro urađeno i da je šteta ne objaviti ga. No, tvoj je zadatak - zadatak je jedna od riječi koje si najviše mrzio - bio pisati o malim stvarima, sitnim mjesnim događajima, događajčićima. Tko, gdje, kada, kako, što...ili kako to već ide. Samo kratke crtice i gotovo. Velike stvari su za velike novinare, a tvoje je da ih zaobilaziš, iako ti to nije baš na taj način rečeno. Na odlasku si mu još jednom, po tko zna koji put, pokušao izmoliti novinarsku iskaznicu, da možeš lakše na sve te jebene događaje, u tvornice, na sastanke Društava za zaštitu svega i svačega, da ti nitko ne stvara probleme, a najviše problema su ti stvarali stražari na porti te zgrade i nisu te puštali unutra bez iskaznice, pa su svaki put telefonirali bogu kod kojega ideš. Ne može se to tek tako, gospodine! Nemate iskaznicu, molim lijepo! Ali on je samo odmahnuo glavom, kao vidi ti njega, pa što on misli tko je, i rekao da se ne brineš, reći će on već stražarima da te puštaju. Nikad im nije rekao. A onaj podulji tekst je već sutradan bio objavljen. Govno jedno napuhano. Kako je samo pao, ostao bez zraka, možda si mu nešto i slomio, barem prst, nikad se ne zna, treba čovjek vjerovati. A kiša je, jebi ga, bilo je slučajno, ne može ti ništa...ni u kojem slučaju ti ne može ništa, prestani se već jednom bojati tih faca, pa vidio si kako ih obaraš, kako je malo potrebno da padnu na mokro tlo, tebi pred noge. Neka, svaka ti čast, ovo je bio potez za svaku pohvalu. Samo tako nastavi.

Prije no što nastaviš dalje, kišnim ulicama, dobro bi došla jedna kraća bjelina, ili pak opet neki crtežić simpatične glave s očima i ustima i ušima.

b
j
e
l
i
n
a

Kvaš! Kvaš! Gledaš u vrhove natopljenih cipela, koje su u ovom slučaju tu tek reda radi, jer i noge su potpuno mokre, pa ti se čini da bi bilo lakše hodati bos, kad cipele ionako ne služe svrsi. A rekli su da je prava koža, ne propušta vodu, to vam jamčimo. Jeftine? Pa zar nije bolje da su jeftine? A to ne znači da nisu kvalitetne.

A lijeva strana obraza solidno otiče, osjećaš to po zategnutosti. Zubar sad nema smisla. Samo će ti kazati da je to previše upaljeno, da uzimaš antibiotike, da se javiš za petnaestak dana, kad ti splasne oteklina, i što si čekao do sada, zašto to nisi prije sredio. Boli. Opet boli. A bilo se malo smirilo, čak i potpuno prošlo dok si gledao velikog novinara kako pada. I...o, neee...koga to vidiš! Pa to je debeli majkojebač s povezom oko vrata. Ugledao te je. Majko mojaaa! Evo ga. Stoko jedna! Dabogda krepao do sutra. Ubit ću te! Zaklat ću te, pizda ti materina! Vidi, pogledaj ovu ranu. Pokazuje ti crvenu rupu na vratu, odmotavši prethodno bijelu gazu. Jasno se vidi rez, ubod. Pokušavaš ubrzati korake, projuriti pokraj njega. Vadi odnekud onaj kuhinjski nož za klanje. Ne zamahuje njime, već samo pripriječuje, onako kako se to radi malom djetetu. Dobit ćeš ti svoje. A tlo je tako mučno klizavo, da ne možeš ni maknuti. Praviš sve veće korake, ali kao da ideš po onim putujućim stepenicama u robnim kućama, samo u obrnutom smjeru. Pogled se muti. Oslanjaš se o mokri zid...utrčavaš u nešto sa strane...neku kuću, kafić, hodnik...

Izvolite?

Molim?

Kažem, izvolite. Želite nešto?

Niš...ništa... Čašu vode, ako je moguće...

Može, može. Je li vam dobro? Evo, sjednite tu...ma samo sjednite, sad ću vam donijeti vodu.

Hvala...baš ste...

Gužva. Zadimljena glazba. Zujanje, zujanje, zujanjeeee. Glazba tupog udarca. Bol. Zategnutost lica. Čaša vode. Piješ, pokušavaš piti vodu desnom stranom, invalidno, groteskno. Slijeva ti se niz vrat. Ionako si moker. Kad je mokro, nek je mokro. I nije to zujanje. Poslušaj malo bolje. Ne, nije zujanje, ali prisutno je i neugodno. Zujanje sitnog djetinjstva, dvogodišnje dijete se rukama i nogama prebacuje preko malog, jedva dvadesetak centimetara visokog, zidića; zujanje školskih dana, hulahopki, pireva,

sprovoda, zujanje tuge, mučnine...zvuk padanja nečega ili nekoga u onu jamu bez dna, udaranje o njene nepravilne rubove... Što su to pravilni rubovi? Nova čaša vode, znoj, hladni, topli, zvuci, zvuci razgovora, pričanja, čavrljanja uz kavu, kavicu, kraću, dužu, konjak, pivo...

Eeej, vidi ga! Di si ti, jebemti! Ovamo dođi, sjedni kod pravih ljudi. Di se skrivaš? Nigdje te nema.

Ej, kako ste, društvo?

Što si tako otekao? Daj, popij jedan konjak i pivo, odmah će ti to biti lakše, vjeruj mi. Je li tako, Ivane?

Je, nema do konjaka. Konobar, daj ovamo još jednu turu i našem prijatelju konjak i pivo.

Dragi su to ljudi. Prijatelji iz djetinjstva. Čitav život ste skupa, od samog rođenja, kako bi se to reklo, ali ne možeš jutros, ne možeš ni sa kime...nekako si nikakav i...

A znaš li ti, prijatelju moj stari, o čemu smo mi raspravljali? Baš si stigao kao naručen. Evo, reci ti nama, pametan si čovjek, tko može biti toliko glup da proglasi bilo koji dan, zbog bilo koga, dan žalosti u čitavoj zemlji? Dakle, toga dana, dana žalosti, ma tko da je umro, čitava jedna zemlja mora, mooraaa, biti tužna dok ne prođu dvadesetčetiri sata, a onda veselje, pirovanje, sodome i gomore, svašta. Tko mi može narediti da tugujem? Ima li tu imalo razuma, dragi moj? U redu, čovjek je umro, pa tko će ga žaliti, ionako će ga žaliti, bio dan žalosti ili ne; a oni kojima se baš jebe što je taj netko umro, neće ga žaliti i gotovo...jebemti... Ma pogledaj ti, prijatelju moj, kakve su to pizdarije. Tko može natjerati čitav jedan narod, jednu zemlju, da toga i toga dana bude žalosna? Žalost se ne može proglasiti, ona je spontana. Evo, dokaži ti to našem Ivanu. A on meni kako nisam u pravu i kako je red proglasiti te dane žalosti kad netko viđen, neki ugledni kurac odapne.

Pa, red je! Zna se što je red. Evo, reci mu da nije u pravu. Ti dani žalosti, toga ima u svakoj zemlji, nemoj ti meni solit pamet. Ljudi smo, nismo neki tamo pećinski majmuni, je li tako?

Ne znam... Malo me boli zub i...i bio sam do Gradskih, pa...

Ma, Ivane, ti si glup ko kurac! A što su oni, svi ti koji umru, pa je dan žalosti, što su oni veći i bolji od mene i tebe i svih nas? Ajd, molim te, reci ti meni, što su oni...

Momci, moram doma, mala mi je sama...ostavio sam je Sanji...pa ćemo drugi put o tome...a i zub me...vidiš kako sam napuhan...pa...

Samo čas, molim te! Daj, približi se, ne mora svatko slušat. Čuj, da nemaš slučajno dvadeset tisuća maraka? Samo do subote, ja bih to tebi sigurno...samo do subote...

A, budalo pijana, pa što ti misliš tko je on! Jesi li ti skroz lud, a? On je pošten čovjek, nema ništa...pusti ga na miru... Ajde ti...ja ću ovo platiti... Eeej, pa nisi ni okusio! Popij, popustit će ti zub. Tako je meni bilo, pa mi je odmah sve to prošlo...

Hvala, momci, ali stvarno nemam vremena...ajd, vidimo se...javite se jednom, pa ćemo u kino.

Volio si te momke. Nisu bili posebno pokvareni. Za školskih dana stalno ste visili po kinima. Sve filmove, bez obzira kakvi su, odgledali ste i po nekoliko puta. Bježali ste iz škole, samo da stignete na predstavu. Društvo ti još uvijek zamjera vezu s njima. Nisu oni za tebe, vidi kako su prljavi, pijani, napušeni...što će ljudi kazati. Dobri su to momci. Ostali su isti, oni od prije nekoliko godina, od djetinjstva. Velika djeca.

Teturaš iz tog zujanja. Izlaziš u mokrinu. Jutro je još uvijek. Nema ni debelog usmrđenog majkojebača. Osvrnuo si se za svaki slučaj još nekoliko puta, ne bi li izletio odnekud s nožem u ruci. Dobro je. Mirnije, laganije, čak je i zujanje nestalo. Ideš doma. Preskačeš lokvice, ne da se ne smočiš, već da preskočiš svaki mogući susret bilo s kime ili čime. Preskakanje te čak i zabavlja. Hop! Hop! Lijepe li kišice! Dobro je. Opet je dobro.

Sklerotična starica sjedi, s padnutom glavom na grudima. U nesvijesti je. Dozivaš je, drmaš, pljuskaš. Ništa. Kucaš. Nitko se ne javlja. Vrata su otključana. Otvaraš ih. Hvataš staricu pod pazuha, unosiš je unutra. Starac spava na kauču. Televizor je uključen. Glasan. Ne budiš ga. Ulaziš u zapuh spavaće sobe, koja se nije zračila još od Isusova govora na Maslinskoj gori. Unosiš negdašnju ženu, stavljaš njenu lakoću na krevet. Čini ti se da dolazi k sebi...ili k nekomu drugomu. Izlaziš tiho, da ne probudiš starca. Hu, samo ti je još ovo trebalo! Kad dođeš gore, pozvat ćeš Hitnu, tko će tu tražiti telefon. Imaju li oni uopće telefon?

Evo meeee!

Tata moj dragi! Vidi što smo nacrtale!

Bravo, zlato moje!

Što si tako natekao? Boli li te to? Sanja lagano dodiruje oteklinu. Uzimaš li doista antibiotike? Koji te je vrag tjerao po ovoj kiši. Mogao si dati nekome da odnese...mogla sam i ja odnijeti tekst... Vidi kako je to grubo! Imam ti ja antibiotike, ako ti...

Ma, sve je u redu, Sanjo. Hvala ti puno. Što bih ja da mi nije tebe! Kad se udaš, kako to kažu, kupit ću ti veliki dar.

Puuuuno velikiiii!

Tako je, dušo. Ajd, idemo unutra. Hoćeš li ti na kavu?

Ne, nemam vremena, još ću malo učiti, a onda moram na faks. Ajd, bog! I ako ti nešto zatreba...

Puno ti hvala. Krasna cura. Sviđa ti se u svakom pogledu, stari pokvarenjače. He, he.

Vidi, kako je lijepa djevojčica, tata!

Aha, najljepša do sada. Nikad ljepšu nisi nacrtala.

Pomogla mi je teta Sanja, ali samo malo.

Dakako, samo malo, a to si ti nacrtala. Znam ja kako ti crtaš.

Kako?

Najbolje od svih djevojčica na svijetu. Jesi li gladna?

Nisam. Najela sam se kod tete Sanje.

Dobro, dušo. Ajde, malo se igraju lutkama.

Ločeš litru hladne vode, koja odnosi put utrobe tonu tableta protiv boli. Pogledajte! Flota! Zar nije divna? Frank Sinatra izgovara veselo u patriotskom mjuziklu. Veličanje vojske, militarističkog duha. Gasi to, smjesta! Klik! Okrećeš broj Hitne. Govoriš im o komu i čemu se radi. Nisu iznenađeni. Doći će, kažu, čim uhvate vremena. Ali starica je u nesvijesti. Dođite što prije, možda i umire, baš sada dok mi

razgovaramo. Doći će, kažu, doći će, neka se smiriš, to nju često hvata, vjeruju da nije tako strašno kako sa tebi učinilo. Ma, nije mi se ništa učinilo. Ona umire. Oboje umiru. Neka netko nešto uradi. Pa, možete valjda nekog vruga uraditi, barem im olakšati muke. Oni se muče, grozno se muče. Znaju, sve to oni znaju i neka se ti smiriš, dolaze oni odmah.

Gledaš malu i ulijevaš kavu u pepeljaru. Jebemti zubobolju, jebemti kavu! Kuhaš novu. Zvonce na vratima.

Otvaraš. Tip u pidžami. Ej, kako si?

Oprostite, tko ste vi? Ja...

Pa je li moguće da si me zaboravio. Žuti, Žuti iz škole!

Žuti?!

Promijenili smo se, a? Ostarili pomalo. Nego, neću te zadržavati, samo mi daj, molim te, ako imaš neku staru majicu i hlače. Ne, neću ulaziti, mokre su mi noge. Samo ti donesi neke prnje.

Dao si mu ne tako staru košulju i hlače. Presvlači se tu, pred vratima. Daje ti pidžamu.

Evo, ako možeš, ovo baci u smeće.

Ali...kako to...?

Kako to da sam u pidžami?! Bolje da ne znaš. Hvala ti na ovome, vratit ću ti čim budem mogao.

Ne trebaš vraćati.

I...kad smo već kod toga, imaš li nešto sitna, za autobus i cigarete...i...ma znaš već...

Evo, imam samo ovo...ne znam je li malo...ali danas nemam više dok se Nina ne vrati i...

To je više nego dosta. Hvala ti. Nikad ti ovo neću zaboraviti. Vratit ću ti ja to sve. Ajde, zbogom i pozdravi ženu. Imaš li djece?

Imam jednu malu.

Pozdravi i nju. Vidimo se. Booog!

Nitko to neće povjerovati. A i zašto bi?

NESHVAĆENA BOL LAKRDIJAŠA

Kolone i kolone cipela raznih boja i veličina, u euforiji žurnosti sudaraju se međusobno, noseći vlasnike raznih boja i veličina koji se stapaju u jedan veseli pogled uprt u nadolazeću stazu Velike Svetosti. Orgazmički urlici odobravanja plivaju gustoćom velikog iščekivanja i dopiru do Obožavanog, čija svjetlost se u šoku općeg pogleda gasi iznenađujućom brzinom, nakon višestoljetnog postojanja. Čak i bezbroj jednoboynih čizama ostaje zatečen trenutkom. Kratkoća događaja ga poništava. Bezbroj jednoboynih čizama spaljuje umrlu bivšu Svetost, na čije mjesto dolazi nova, sjajna poput ove umrle nekada, i veselje zajedničkog pogleda se nastavlja, pozdravljajući Veliku Svetost. Oduševljenje je beskrajno, vječno. Raznoboynne cipele se gaze i tiskaju u želji da budu što bliže Obožavanome; nestaju jedne pod drugima, a neke pod bezbrojem jednoboynih čizama, dok radost traje i traje, u jednosmjernom općem pogledu.

Ne spavaš, Dada? Muči li te nešto određeno?

Daaa.

Znam da te muči. Vjerujem ti. I tebi je dosta svega ovoga, je li? Ne mogu ni ja više. Znam kako ti je.

Da?

Hoćeš li sa mnom?

Da?

Da, odvest ću te daleko odavde, visoko; vidjet ćeš kako je lijep pogled odozgo. Krasno je. A, hoćeš li?

Daaaaa, daaaaa.

Umiri se, hoćeš da nas netko čuje, a! Odvest ću ja tebe, ne brini, bit će nam lijepo...ili ne mora biti lijepo, je li tako... Zašto bi nam bilo lijepo? Mi možemo i bez toga Lijepo. Visoko, visoko. Ima jedna lijepa jama bez dna, još neistražena. Razgledat ćemo je iznutra, sve do nepostojećeg dna. Hoćeš li?

Daaaa!

Evo je! Ni njoj, ni doktoru ni riječi, to se, nadam se, podrazumijeva. Jer, zucneš li samo, nećemo nikada vidjeti svu tu ljepotu.

Da?

Da. Evo mi sestre, drage mi, najdraže osobe u ovom tmurnom svijetu zabluda i nesporazuma. Dođi, voljena, spašavat ćemo naše krhke gole živote pod mojom plahtom.

Daj, pusti me više na miru, manijače! Makni se, ako želiš da ti promijenim tu tvoju prljavu plahutu. Vidi, tko zna što radiš sve po njoj. Vidi ovo žuto!

Je li ti to, ljubljena, mene okrivljuješ za nekakav rukoblud ili tomu slično? Ako se nešto tomu slično i dogodilo, to je bilo dok sam spavao, dok nisam bio tu, a možda si baš ti ta koja je uradila rukoblud nad mojom usnulošću. O, draga, draga.

Nemoj ti meni rukoblud, idiote! Dat ću ti ja rukoblud! Samo ti nastavi tako, pa ćeš vidjeti svoga boga. Rekla sam ja već mužu za tebe, znaš. Zaprijetio je da će doći, pa ćeš vidjeti kad te on natambura po toj ludoj glavi.

Tvoje riječi me pogađaju ravno u srce, evo tu, vidi kako udara. Opipaj! Moraš li biti tako gruba prema voljenoj osobi? Čekaj! Stani! Ne napuštaj me sad kad si mi najpotrebnija! Čekaj!

Čuj, ti, majmune, ako misliš da ti sve nisam rekla ženi, varaš se. Pitaj je čim dođe u posjet. Svima sam rekla.

Ženi? Nije mi to žena. Prvi put je vidim...svaki put kad dođe. Nikada je u svojemu jadničkom životu nisam vidio. Pa, barem mi toliko možeš vjerovati. Ti, i samo ti ćeš biti moja doživotna družica, čim odslužim kaznu ovdje.

I to ću joj reći, nemoj misliti da neću. Samo se ti igraj.

A što mi drugo preostaje, nego igra! Nije li sve ovo igra, dušo?

Nisam ja tvoja duša...i...i pusti me na miru. Ajd, gotovo je, možeš leći.

Daaa?

Što je tebi sad? Ne sviđa ti se čista plahta?

Daaa?

A dobro su mi govorili Nemoj tamo, i ti ćeš poludit. A kako i neću!

Oooo, evo nam i doktora! Kako ste spavali? Muče li vas erotski snovi, dragi dottore?

Još uvijek me najviše vi mučite. A jeste li se vas dvoje pomirili?

Ma kakvo mirenje, pa mi smo ljudi jedno za drugim, je li tako, najdraža osobo?

Mrš kvragu! Eto, doktore, ja sam gotova, ostavljam vas na milost i nemilost ovoj dvojici.

Daaa?

Ima pravo Dada, ako već mene i moju ljubav ne podnosiš, što ti je on učinio? Zašto njega trpaš u isti koš, a? Nepravedna si. I zašto...zašto se samo ti stalno nešto buniš, samo ti od svih sestara i braće? Uvijek tebi nešto nije po volji. Jesi li ti mene...mene i njega...ikada pokušala razumjeti, shvatiti u kakvim smo govornima? Gospođi je težak posao, gospođa je nedovoljno plaćena, nemojte je uznemiravati, shvatite u kakvom je položaju... A u kakvom smo mi položaju? Ja? Pa što ako se malo šalim s tobom! Što sam ti ja to tako strašno uradio, a? Ajde, evo sad je tu doktor, reci lijepo sve u šest - u osam, oprost, Dada - očiju. Kaži pred svima jesam li te ikada i dotaknuo?

Ma, nije stvar u tome...nisi me dotaknuo...samo...

Samo što? Što, jebemiiiiii! Kao da meni nije dosta svega, kao da mi nije pun kurac i tebe i doktora i Dadaa i mene i ove jebene sobe i pustite me na miruuuu! Čujete li, na miruuuu, kad ste me već zatvorili!

Daaaaaa, daaaaaaa, daaaaaa, aaaadadaaaa...

Ajde, smirite se, molim vas. Nemojte da budemo opet morali...

Što? Vezati me? Pa, vezite me. Možete me vezati, tući, uštrcavati mi što god hoćete...ali ništa...ni...štaaaaaa nećete postići, jebem li vam...

Umirite se, umirite se, molim vas, nitko vas neće vezati, samo se umirite. Vidite da ste i njega uznemirili.

Ja...nisam tako mislila...znam da ti je...ne moraš zato plakati...

Sestro, kamo ćete! Evo ste i nju rasplakali.

I ona je mene. Žao mi je, doista mi je žao za ovo. Molim vas, dottore, recite joj da mi je žao. Nikada je nisam imao namjeru uvrijediti ni povrijediti, niti bilo što slično tomu. Samo sam joj, baš kao i sebi, pokušavao olakšati, skrenuti misli...ali ona me nije razumjela. Zamolite je da mi oprost i kažite joj da je više neću zadirkivati...zadirkivati,

kojeg li izraza, zadirkuju se djeca i mladići i šiparice... Neću ni riječi progovoriti. Prenesite joj to, molim vas, što prije.

Hoću, nemojte brinuti. Ma, sve je u redu.

Nisam plakao još od djetinjstva, a ne znam jesam li i tada. Ispričavam se.

Dobro je da ste se isplakali, plakanje je zdravo, izbacuje težinu van. Ne bismo trebali imati predrasuda prema plakanju. Muškarci su u krivu kad se suzdržavaju plača, a to ih košta, to plate. Nije dobro skupljati toliko toga u sebi, mora postojati neki način da se to izbaci, a najlakše je plakati. Krive su te predrasude o muškarčinama i nejakim ženama. Samo vi plačite kad god vam se plače. Suze su lijek, a ne koštaju ništa.

Hvala, dottore. Dada, jesi li čuo, samo ti plači. Ajde, smiri se sad ti. Nećemo valjda sad tebe smirivati. Dobro je, evo ti papirnata, na, obriši se. Vidi, sline...sve si zaslinio. Ajde, lezi lijepo. Tako.

Možda je to i do ove proklete promjene vremena, svi smo napeti. I doma su mi svi napeti. Žena je užasno nervozna, prosula joj se kava po novom stolnjaku. Svi smo malo nervozniji danas. Ako hoćete, otići ću, pa možemo sutra ili neki drugi dan razgovarati.

Ne treba, dobro sam...iako me malo počelo zamarati čitavo to pričanje, lakše bi mi bilo napisati na papir, pa da pročitate. Nisam ovoliko pričao od rođenja. Pa, rekli su vam da sam uvijek šutljiv.

Pišite, ako želite, pa mi dajte.

Ne, kad smo već počeli tako, neka bude. Pričao bih vam o jednom snu.

Samo pucajte. O čemu god hoćete.

San, dakle. A bilo je to, čini mi se, baš u vrijeme kada sam vodio borbu da mi se objavi ona knjiga i počeo posustajati. Bio je to jedan od onih rijetko snažnih snova, za koje kad se probudite, niste sigurni jeste li to sanjali ili se doista dogodilo. Držao sam u rukama svoju knjigu, ne rukopis, već tiskanu knjigu. Bio sam presretan. Bila je nešto većeg formata i mekih korica. Na prvoj strani splet šesterokuta zagasitih boja, kao na onim udžbenicima iz kemije. Bio sam uzbuđen. A sve to se zbivalo u kafiću u koji sam često zalazio, a koji je tada bio krcat ljudi i dima. Na tim zagasitim koricama pisalo je lijepo, čitko, moje ime, a ispod naslov. Otvorio sam je i počeo čitati nešto kao predgovor. Bilo je opširno i dosadno, i ništa nisam shvatio, kao da nije riječ o mojoj knjizi. Listao sam i listao taj predgovor kojemu nikad kraja. Onda je knjiga nestala iz mojih ruku i našao sam je pred vratima neke nepoznate prostorije. Na vratima je stajao jedan od najglupljih ljudi uopće, konobar u jednom kafiću u koji rijetko zalazim. Rekao mi je, onako drsko kako samo on zna, da mogu uzeti jedan primjerak knjige i ući unutra, ali samo na pet minuta, a onda je moram vratiti i napustiti prostoriju. Dok sam ulazio sa svojom knjigom u rukama, dodao je da je tiskana u svega tridesetijednom primjerku, valjda u nekakvom pokusnom tiražu, kako sam ga uspio shvatiti. U prostoriji se nalazilo nekoliko kreveta. Skinuo sam se, navukao pidžamu i legao na jedan od njih. Nisam se osvrtao na praznoglavčevo upozorenje o samo pet minuta listanja knjige. Otvorio sam je i opet onaj beskrajni nejasni predgovor. Okretao sam, nervozno, stranice, ne bih li napokon ugledao početak mojeg teksta. Uzalud. Predgovor i opet predgovor. A zatim se pojavio nekakav strip, napravljen od čudne kombinacije fotografija i crteža. Na tim sličicama bila je meni poznata žena, crno-bijela. I onog trena sam doista znao o kojoj ženi se radi, imenom i prezimenom, no čim sam se probudio, iako sam se sjećao sna, nisam znao tko je ona. Znam jedino da je imala crnu, nešto dužu, kosu i široko lice, inače malo krupnija ženska. Sličice su je prikazivale čas u krupnom, čas u drugom i trećem planu, u različitim situacijama. Dalje nisam listao. Ne znam zašto. Uglavnom,

ispalo je da je to nekakva zajednička knjiga više autora, među kojima sam i ja, iako sebe unutra nisam našao. Možda bi se još bilo nešto i dogodilo, možda bih saznao nešto više o tome, da me mala nije probudila, a ionako sam morao predati jedan dulji tekst u Gradske, za koji sam iskreno sumnjao da će biti objavljen. Činjenica je da sam se toga jutra probudio neobično raspoložen. Odavno nisam bio tako dobre volje nakon buđenja. Obično bih bio nepodnošljiv za bilo koga tko se nađe u blizini, prije nego popijem dvije šalice crne kave i popušim par cigareta, pa se nakon toga u zahodu pošteno ispraznim. To je bio svakojutarnji ritual buđenja i gundanja i slanja svega i svakoga u vražju i božju mater i oca i duha i tijelo i sve. Tek nakon svega toga bi se moglo donekle sa mnom pričati. Ali toga jutra, kao da sam imao susret s Bogom na vrhu visoke planine. I sam sam bio zatečen. Kasnije, na putu u Gradske, objašnjavao sam sebi značenje tog upečatljivog sna koji me je toliko razveselio. Tumačio sam to opterećenjem, napetošću koja me je prožimala što će biti s mojom knjigom u rukopisu koju sam predao na jedan natječaj za mlade pisce koji još nemaju objavljenju knjigu. A rezultati natječaja trebali su biti poznati za otprilike mjesec dana. Svakoga dana mijenjao sam mišljenje, nadu, prognozu, o rezultatu natječaja. Jednom bih bio siguran da će je objaviti i proglasiti me otkrićem desetljeća, dok sam drugom zgodom zapadao u letargiju, još sigurniji da će je s gađenjem odbiti. Sredina nije postojala. Krajnost, jedna ili druga.

Zgodno je kad čovjek ima barem jednu objavljenju knjigu. Može o njoj napisati još neku. O njenu objavljanju, o sadržaju, o koricama, snovima.

Dugo vremena odgonetavao sam značenje onog sna. Najviše me je mučila brojka tridesetjedan. Čak bih ponekad pomišljao da je taj san bio nagovještaj moje nesreće, smrti. Oni kreveti značili su bolnicu, a tridesetjedan je značilo da će se to što mi se ima dogoditi, dogoditi za tridesetjedan sat, dan ili mjesec - za toliko godina nije me baš ni bilo briga što će biti sa mnom, dakako, dok ne dođe taj trenutak - ali tada mi to i nije bila neka katastrofa, da mi se nešto dogodi za tridesetak godina.

Brojio sam sate i dane i bio nemiran u iščekivanju tog događaja. Ništa se nije događalo. No, nemir nije prestajao, sve do onog dana kada mi je u jednom časopisu za književnost objavljen dio knjige na tridesetdvije strane. Dogodilo se to osam ili devet mjeseci nakon sna, ali bio sam siguran da je To upravo To, da je ona odsanjana naklada značila broj stranica u tom časopisu, iako je bila jedna stranica viška; ali možemo i snu dopustiti sitna odstupanja, a sam san je bio nagovještaj objavljanja. Osjećao sam se krasno, u punom sjaju svojeg samoljublja. Bio mi je to tada najveći uspjeh iz pisaćeg stroja. Malo je kazati preponosan...prenapuhan sam bio na sebe. Iako gotovo nitko nije čitao taj časopis. Tko čita časopise za književnost. Samo oni koji objavljuju u njemu i poneki entuzijast, i umalo zaboravih kritičare. Oni to moraju. A onaj podulji tekst je objavljen, odmah sutradan, unatoč podcjenjivačkom pogledu urednika. Izvukli su mu malo duha, duše, ne previše, ali su ga objavili. Bio sam ugodno iznenađen. To me je potaknulo da nastavim pisati brdo kratkih vijesti. Dakako da nisu sve objavili, ali nekako je to tada išlo. Čak je i Nina bila zadovoljna, iako je znala da su honorari jadni, ali bilo je najvažnije da se nešto radi, da vidi da se trudim, pa bilo to i besplatno. Barem za dlaku sam pobjegao od čudaka lijenčine i približio se tekućoj vrpici.

Tekućoj vrpici?

Ma, ništa, to ja tako kažem. Dugo bi sad trajalo da vam objašnjavam. Zamorilo me je sve ovo. Ono maloprije, pa pričanje...uhhh...evo sam se zapuhao. Vi možda ne vjerujete da sam šutljivac, jer tu sam brbljavac.

Vjerujem vam. Onda, da zaključimo za danas?

Ako je moguće. Sve skupa me je ovo nekako...

Ne morate se pravdati. Idem ja.

I...molim vas...prenesite onoj sestri sve što sam vam rekao. Ne, ne moje snove, nego ono, znate, da mi oprostite i to...

Reći ću joj odmah. Sad je ona tamo, baš sam morao s njom nešto popričati...

Pacijentno ili...?

Pacijentno?!

Mislim, kako ste morali s njom popričati? Kao s pacijentima ili nekako drugačije?

Ne vidim neku razliku u pričanju s pacijentom i pričanju s nepacijentom. Vidim da vam se vraća boja u raspoloženje. To me veseli.

Ali nisam se šalio. Najozbiljnije sam vas pitao. Vi mene nikada ozbiljno ne shvaćate.

Ha, ha... Ma, shvaćam, shvaćam. Ajde, budite mi dobri. Vidimo se.

Dakako da se vidimo. Je li tako, Dada?

Daaa?

Pssst, Dada! Hoćeš li da nas čuje, a! Čekaj, provjerit ću je li odmakao.

Nema ga. Dobro je. Sad možeš govoriti.

Da!

Da. Još samo treba smisliti način kako napustiti ovo vebno zdanje. Ne brini, past će mi već nešto na ovu ludu pamet. Možda već večeras kidnemo. Jesi li za ili nisi? Moram biti na čistu.

Daaa.

Jesi li siguran? Neću da te uhvati panika u nekom od nezgodnih trenutaka. Moraš čvrsto odlučiti...ideš ili ne ideš?

Da!

Dobro, ali nemoj da kasnije bude...

Daaa, daaaa.

Molim, molim, samo sam te upozorio. A sad me pusti da smišljam opaki plan, pun mudrog lukavstva, koji će nas osloboditi ovoga. Evo ti jedna... Ne, ne, samo jedna tableta, tek da malo prispavaš, do večeras, da budeš svjež i odmoran ako plan bude gotov. Ako ne, pokušat ćemo sutra uvečer. Spavaj.

I sporo prolazi jutro

prolazi napeto popodne

večer

noć

Spavaš li?

N...ne spavam. O, to si ti... Ako si se došla svađati ovako kasno...

Nisam se došla svađati, došla sam samo vidjeti kako si i...i oprosti ako sam bila gruba prema tebi... A kad me ti stalno nešto zezaš, morala sam onako... Žao mi je za ono jutros...kad sam te vidjela kako plačeš...

Žao mi je što si me vidjela kako plačem. Inače ne plačem, tako su me uvježbali, istrenirali od rođenja, da ne plačem, da samo curice plaču...znaš već kako to ide... A zar ti ne bi trebala biti doma? Što te dovodi ovako kasno?

Ma, posvađali smo se...opet je bio kod one drolje...vratio se pripit, kao i uvijek. Izjurila sam vani...nisam znala kamo bih...sjetila sam se tebe i, ako ti ne smetam...

Ti si posljednja koja bi mi smetala. Je li ti rekao doktor...doista mi je žao, ali barem me pokušaj shvatiti, znam da je teško, da ti je teško s ovakvima imati posla i da te jadno plaćaju... Sve što želim je da ne misliš da sam ja tamo neki...onako, kako je to već bilo...one moje zajebancije...

Sve mi je doktor rekao, a da i nije. Znam da nisi mislio loše, razmišljala sam cijeli dan o tebi. Žao mi je što samog sebe toliko mučiš. Pa, imaš krasnu obitelj, darovit si, ne mogu te razumjeti.

Ne mogu se ni ja razumjeti, nikad se neću razumjeti. To je tako i tu se ne može ništa promijeniti. Možda nešto malo, umjetno, kako bi se to reklo, ali došao sam do neke ravne točke, do nekakve jebene konačnosti, koju ti ne mogu objasniti. Ne treba to ni pokušavati razumjeti. Dovoljno je prihvatiti.

Ne znam, ne znam.

Tiše, probudit ćeš Dadaa. Nekako si drugačija bez onog mantila. Još si ljepša, draža. Ne, ne šalim se, najozbiljnije mislim. Mogu li te poljubiti, u obraz, onako sestrinski, medicinsko sestrinski.

Možeš.

Kako si lijepa!

Da smo se barem ranije...

Zašto ranije? Što nedostaje ovom vremenu? Dođi, dođi.

Samo tiho, da ne probudimo ovoga tvoga, kako ga ti ono zoveš?

Dada.

Dada, ha. Jesi li siguran da spava?

Spava, spava. Dođi, opusti se.

Ne bih smjela...možda ne bismo trebali...

Ne opterećuj se time, pusti...sad te gluposti...trebamo ono što trebamo, a sad trebamo jedno drugo tu, u ovoj ludnici.

p r a z n o

O, bože, pa ja sam...poludjela sam. Što sam to uradila! Nikad nisam...

Nikad nisi prevarila muža? Nisi ga ni sad prevarila. Nitko nikoga nije prevario. Uživali smo, bilo nam je dobro i nikomu ništa nismo našao uradili.

Sve ti to olako shvaćaš. Nije to baš tako... Bože dragi, što smo... Kako ću ti sutra pogledati u oči? Što ćeš misliti o meni?

Mislim o tebi sve najbolje, najljepše. Krasna si i divna i, ako ti to nešto znači, nitko za ovo neće saznati, a ja se najistinskije počinjem zaljubljevati.

Nemoj... Ne govori to...pusti sad... Koliko je to sati... Što ću njemu reći kad se vratim?

Ne govori mu ništa. Pusti ga da se otrijezni. A ti ovo pokušaj zaboraviti ili se pak prisjećaj kad god zaželiš, kako ti odgovara.

Tebi ovo ništa nije značilo?

Značilo mi je i znači. Jedna od najdivnijih osoba koju sam upoznao. Znao sam to od prvoga dana, vidi se to u očima, u pogledu, u kretnjama, i doista mi je drago što je do ovoga došlo. Ne žalim ni najmanje. Zašto bismo žalili za tim kratkim, ultrakratkim dijelom življenja u kojemu smo uživali.

Dodaj mi košulju. Moram natrag. Je li ovaj još spava? Da se to on samo ne pravi, da nas nije slušao, a?

Svejedno je. Znaš da ne govori. Ne moraš za to brinuti. Nego, prije nego odeš, zamolit ću te jednu stvar i više ništa i nikada, kunem ti se.

Što?

Izvuci me odavde.

Ti si lud!

Jesam. Izvuci i mene i njega. Sad, ove noći. Ionako bih pobjegao, iznašao bih već neki način, smislio bih nešto. A ti mi možeš skratiti vrijeme. Izvuci nas, molim te!

I što ćeš onda? Gdje ćeš?

Nemoj se time zamarati, bit ćemo na sigurnom vrlo brzo, samo nam ti pokaži put odavde.

Ne znam... Jesi li siguran? Mogla bih imati problema.

Vidio te samo vratar, a on ne zna gdje si bila. Ili si mu možda rekla kod koga ideš?

Ne, rekla sam mu da sam zaboravila nešto jutros i da ću brzo. I on će se pitati gdje sam do sada.

Neće, sigurno spava. Uvijek spavaju ti vratari noću. Baš kao i pacijenti.

A odjeća? Ne možete tako, u pidžamama i ogrtačima...kao dva luđaka. Luđaka, ha, ha, ha. He, evo si i mene zarazio tim svojim glupostima.

Donesi nam nešto, bilo što, ako već ne možeš dolje do ormara.

Mantile? Bijele mantile, kao ono u filmovima, a? Ali što ćete dolje, bez hlača i cipela?

Ma, donesi mantile, noć je. Kad izidemo, pozvat ćeš taksi i zbogom.

Dobro, odmah se vraćam, a ti probudi tog...tog, kako ga ono zoveš.

Dada! Dada, budi se!

Daaa?

Idemo, Dada. Odlazimo. Bit ćemo doktori.

Daaa?

Da, pravi doktori u bijelom. Ajd, jesi li došao k sebi ili bilo komu. Možeš li? Naravno da teturaš, kad stalno spavaš. Uspravi se, taaako! Hodaj malo, da vidimo možeš li...dooobro...još malo. Okreni se. Sad prema meni. Dobro je, možeš ti to. Imaš jake noge, to se odmah vidi.

Daaa?

Evo je. Jesi li što nabavila?

Bijele hlače, mantili, čak i cipele, ne znam hoće li vam odgovarati, probajte.

Daj, da vidimo. Dođi, Dada. Vidi ga, a, pravi doktor znanosti. Još cipele. Što? Malo su tijesne? Ma, dobro je, stisni malo nogu, raširit će se to. Treba ih samo razgaziti, po kiši ako je moguće, tako su bar meni govorili, iako bi se na kiši samo smočile, ali znaju ljudi kako to ide. Evo ga, spremni smo. Meni malo klapaju, ali nećemo sad gledati za svaku sitnicu. Nismo u dućanu. Je li tako, Dada? A što ti plačeš?

Ne plačem, samo mi je...samo mi je nekako došlo...nekako teško. Kamo ćete po ovom vremenu? Ovdje ste ipak bili u toplu, a tebe bi možda ubrzo i pustili. Jesi li siguran?... Razmisli malo.

Siguran, siguran. Daj, obriši te lijepe suzice i ne uvedi nas u ludnicu.

Idite za mnom, tiho. Reci tom tvom, neću da počne vikati na pola puta.

Neće. Dobar je on. Dada, da nisi ni pisnuo!

Daaa?

Tiše!

Izići ćemo tamo desno, pa dolje na sporedni ulaz. Idemo li?

Idemo. Dada, drži se mene, ne udaljuj se.

PRAZNA NOĆ TIHOG URLIKA

Prestani gledati i vidjet ćeš sebe u smiraju.

Prestani slušati i čut ćeš apsolutnu tišinu.

Veselo dopusti da ti iščupaju dušu. Tvoja bol je neznatna naspram njihovu zadovoljstvu i nasladi.

Ne dopusti da te vole, mrze, žale. Upropastit ćeš svoje snove.

Sanjaj. Sanjaj i kad si budan.

Ne ubij! Ne žali ubijene! Ne žali ni ubojice! Nema padova i uspona.

Sve je ravno i bezbojno.

Mala spava. Nina spava. Odsjaj mokrih ulica spava. Veliki div veselo sanja.

I zašto ne prekinuti čitavu tu stvar naprasno, onako iznanađo; bez uobičajenog sadržaja između onog nečeg, tamo gdje si stao, zastao, i samoga kraja? Ostaviti tu veliku prazninu, u kojoj se ionako ne bi bogznašto dogodilo. Ubiti uobičajenost smirenog ritma. Stati. Ubaciti veliki ugrušak u krvotok, u srce priče. I životi prestaju naprasno, baš kada se čini da se normalnim scenarijskim tijekom došlo negdje do pola puta i da će tako teći sve do najnormalnijeg, dalekog i zaboravljenog, kraja. A onda ga prekine, naglo i šokantno, neočekivani rez neshvaćenog redatelja.

Tko bi razumio umjetnost svemira.

Gledaš slatki san djeteta. U zadnjih nekoliko mjeseci...ili su to bili dani...bio si izrazito grub prema njoj, drzak, odvratan, sve si radio da te zamrzi, da joj se zgadiš, da te ne želi više vidjeti. Mučio si sebe i nju. To je bilo jedino rješenje. Nisi joj priznao da bi bio najsretniji kad bi joj priznao da je u pravu, da odbaci školu, veliko Društvo, čitavu mašineriju koja ne vodi nikamo; da bi najradije pobjegao s njom od svega toga. Ali kamo? Dijete jedno i voljeno, nema se kamo. Stoga ti jedino preostaje stopiti se s gomilom i prepustiti se njenom tijeku punom gadjljivih prepreka, koje ćeš s vremenom naučiti zaobilaziti i preskakati, a preko nekih pak padati, posrtati, pružati ruke da te netko dohvati, podigne, pomogne ti uspraviti se. Dakako da će biti teško, pogotovu takvoj čistoći poput tebe, ali drugog puta nema. Ima, ima ga, no bolje da ga i ne pokušavaš naći. Spavaj, samo ti spavaj. I što više sanjaj. Jedino se snovima i možeš boriti protiv svih tih utvrđenih prepreka.

Uzimaš tihi list papira, sitni djelić nasilno prekinutog življenja visokog i zelenog i veselog stabla.

Draga Nina, dok ti ovo čitaš, ja sam daleko i molim te da ne izvodiš nikakve histerične ispade, niti me pokušavaj tražiti. Ne, ovo nema nikakve veze s našim svađama, pa ni ovom večerašnjom. Ovo nema veze ni s našim brakom ni s djetetom, ni radom i neradom, ni s tvojim prigovaranjima. Ništa od svega toga. Izgubio sam svaki osjet, ništa me više ne može ni razveseliti, ni rastužiti, niti bilo što slično. Ne postoji ništa što bi me vuklo dalje, ništa u čemu bih vidio barem trunku smisla. Nadimljam se, pokušavam, ali nema ničega. To je ona moja zagledanost u prazno, što si u zadnje vrijeme stalno govorila. To je vrh planine s koje se vide samo bijeli oblaci. I koji kurac sad plačeš? Pa, da me netko pita gdje sam bio i što sam radio u vremenu između moje dvadesetosme i tridesetosme, ne bih mu znao navesti ni jedan jedini događaj, ni jedan dan. Preskočeno, prazno, ništa. Misli su mi ostale iste, samo se lice izobličilo. Čini se da je odavno već poda mnom podvučena debela crta. I što će biti s pedesetosam, šezdesetosam, stoosam? Bit će isto, starac s dječjim mislima kojemu ništa nije jasno,

koji je u djetinjstvu sve to vidio drugačije, normalnije. Ma, što ja to uopće tebi govorim. Još ti jednom kažem, nema potrebe za plaćem, jer ovo nije nikakvo jebeno oprostajno pismo, iako zaudara patetikom. Ali nekog vruga sam ti morao napisati, da se ne iznenadite kad me ne zateknete u krevetu. Ne, ne kanim se ubiti. Živijet ću i ti ćeš znati da sam živ, ne znam kada, ali znat ćeš. Moju odjeću daj prvom beskućniku koji naiđe, pišači stroj i knjige prodaj i kupi nešto korisnije. Maloj reci da sam bio zločest i da sam išao na jedno tajno mjesto gdje popravljaju zločeste ljude, pa kad me poprave, vratit ću se ili tako neku glupost. Možda me jednog dana i shvatiš, ili me je doista nemoguće shvatiti. Eto, toliko i nosite se svi! Ne žalite me, jer ni ja vas ne žalim, niti volim, niti mrzim, niti bilo što.

Nestaje smiraja i papir počinje podrhtavati, kao da To još nije To; pokolebalo te je to nespretno pisamce, nikada nisi znao pisati ni normalna pisma, čak ni ono nekoliko riječi na poleđini razglednice. Gorki okus mučnine u ustima i ždrijelu. Bol silne napregnutosti u glavi, u mozgu, među svim onim preopterećenim neuronima. Jesi li doista spreman za to, za što se već dugo vremena spremaš? Ili si ostao onaj isti stari pametnjaković, na riječima ubojito jak, ali kad sve te velike misli treba prebaciti u materijalno, u onu bolniju dimenziju, tada odustaješ jer nemaš hrabrosti, nemaš muda, kako bi se to lijepo narodski reklo.

Ostavljajući list koji još uvijek drhti poput jesenjeg lista u tihom padu, a sva ona zbunjena slova na njemu gube svaki značaj i postaju samo bizaran krivocrtni modri ples. Trčiš u zahod. Povraćaš gorčinu. Ufff. Sad je lakše.

Ooooo, kako je ovo deprimirajuće, crno, suicidalno! A poštovani eventualni čitatelj nije upozoren na vrijeme. Kakve li greške! Kakva li propusta! Preostaje jedino isprika štovanom eventualniku i zamolba da pokuša ne shvaćati sve tako ozbiljno i doslovno, a na koncu kraja, tko zna što će se još zbiti, možda i ne bude sve tako crno kako se čini.

Gutaš hladnu vodu. Umivaš se. Sjedaš opet pokraj onog, sad već smirenog, papira, na kojemu su plave krivulje ponovno postale jasna slova. Ne gledaš ga. Ne gledaš ni u što. Sklopio si oči i vidiš malog, sitnog sebe u uspavanom položaju fetusa, kako te u bestežinskom svanuću budi ugoda kreštavosti naviknutog glasa starog grbavca.

Na portu ribeee! Na portu ribeee!

Sve se rasplinjuje u malom djeliću trenutka mirne blagosti. Ali još si unutra, još si dijete, probuđeno nakon kišnog jutra; tražiš, skupljaš puževe smeđih kućica. Najviše ih je nakon kiše. Sakupili ste ih punu kantu. Vi djeca ste povraćali, velikima nije bilo ništa. Netko od starijih je primijetio da su puževi najprije trebali biti ostavljeni nekoliko sati u vodi, da ispuste izmet, a tek onda skuhani. Pojeli ste ih zajedno s izmetom i to vam je naškodilo. Ali sve te prozirne slike kojima prolaziš, ne znajući zašto ti se baš one pojavljuju, čine ti se veselima, pa i dječje mučnine i povraćanja.

Zagušljivost te vraća u vrijeme sadašnje, koje i nije toliko sadašnje koliko se čini. Prilaziš prozoru. Otvaraš ga. Duboko udišeš svježu beskonačnost. Gledaš na zidni sat, a onda dolje, na ulicu. Klept se još nije pojavio, trebao bi svakog trena. Tada...tada ti pogled zastaje. Djevoja Marija! Visoka tek nešto više od metra, onako u tami. Ne bliješti. Samo tamne konture. Trljaš mutni pogled...i više je nema. Tko zna što je to bilo.

Ne, ne vjeruješ da... Ne, nema ničega. Oči su ti preumorne, svašta ti se može pričinjati. No, tko zna? Možda je i bila.

Opet prilaziš onom papiru. Uzimaš olovku i bez ikakvih napomena i P.S.-a pišeš.

Vidim. Osjećam kako se to jebeno tkivo raspada, kako puca. Znam, sad bi ti rekla da valjam gluposti kao i uvijek, da je sve to od silna nerada. Ali, vjeruj mi, po tko zna koji put ti to kažem, to nema nikakve veze s radom, ni s neradom. Možda i jesu sve to najobičnije gluposti. Ali više nemam nikakav odnos ni prema čemu...ni prema tebi, malo, sebi...obiteljskom sretnom životu, nedjeljnim ručkovima, obiteljskim šetnjama, cilju u životu, radu da bi se nešto postiglo... Molim?! Tko mi je kriv da sam lud?! Imas pravo. Možda sam čitao previše gluposti koje su ušle duboko u mene. Ili je pak sve to došlo samo od sebe, moralo tako doći. Što? Ti bi se sad i svađala sa mnom. Znam. Veliki umjetnik je došao do točke zasićenja. Veliki umjetnik nikada ništa pošteno nije ni uradio, smetala mu je njegova samoljubiva veličina. Ma, jebeš umjetnike! Sad ću ti kazati što mislim o njima, kad me već vučeš za jezik. Umjetnici su govno, najobičniji izmet. Umjetnici ne postoje, postoji samo njihova umjetnost...ako je to umjetnost. Zašto bi nekoga zanimao mukotrpan i trnovit, kako to obično biva, život; gdje je spavao, što je jeo, što mu je najdraže u životu, kako se ponašao u društvu...? Umjetnik se samim sobom, svojom fizičkom pojavom, ponižava, stvarajući umjetničko djelo. Smanjuje sebi vrijednost kao čovjeku, pretvara se u svoju umjetnost. I...i opet sam zbunjen, vidiš da valjam gluposti. Ma, pusti me na miru. Neka ovo bude zadnje na ovom papiru. Ne znam, doista ne znam što bih ti više pisao. Pa vidiš da se gubim. Jebi ga!

Vrtiš taj papir po rukama. Ne znaš što bi s njime. Da ga baciš u smeće? Da napišeš samo dvije crtice da si otišao i da ćeš se uskoro vratiti?

Čuješ poznati zvuk starog automobila. Stigao je Klept. Kasni kao i uvijek. Nema više vremena za pisanje novog pisma. Ostavi to tu na stolu, pa što bude. Ionako nije važno što je u njemu. Možda bi trebalo samo precrtati nekoliko redaka. Ma, ne, pusti sve tako, iako djeluje zbrkano.

Još jedan kratki pogled na dvije smirene usnulosti. Blagi grč nutrine. Brzo prilaziš papiru. Nadopisuješ brzim, nerazumljivim rukopisom. Ma, jebemti sprovode, jebemti pireve, proslave, obljetnice, godišnjice, osmrtnice, sjećanja, zahvale... Jebemti sve! Hoću samo da me svi pustite na miru, da me nitko više ne spominje, da me izbrišete iz tih svojih normalnih glava. Ne mogu gledati kazaljke kako se okreću, praveći se da ih ne vidim. Vi to možda možete. Ja ne mogu. Ne mogu protiv te ubrzanosti, protiv tog jebenog vremena. Vrijeme je Bog...ili vrag. Samo me pustite na miru i živite kao što ste i do sada živjeli, radite, stvarajte svoje vrijednosti, čuvajte kulturnu baštinu u propadanju, pravite se da prolaze samo sati i dani, a ne i stoljeća koja su kraća od minuta i sati i dana. Veselite se, plačite, zavidim vam, ali...opet i opet i opet...ja ne mogu.

S gadjljivošću ispuštaš papir i olovku. Ustaješ. Ideš, polako, u čarapama. Izlaziš u kapljičastu noć. Na stubištu navlačiš stare cipele. Nema bojazni od stare sklerotične žene. Odavno je već mrtva. I muž joj. Jedno za drugim, kako se to kaže. U svega nekoliko dana. Nitko nije plakao, niti tugovao. Najprije bijela kola, pa crna. Pokupilo ih. Odnijelo. Pokopalo. Daleki rođaci se posvađali oko stana, bez da su i pokušali vidjeti sebe u tim crnim kolima.

Možda si ipak trebao ono pismo malo bolje napisati. Još će se naći netko tko će ustvrditi da si prilično nepismen i čuditi se kako si mogao uopće sve te godine objavljivati, pa čak i izraziti sumnju u izvornost tih tekstova, lako je moguće da si

potkradao nečije stare tekstove. Da, gospodo, radi se to, to vam puno njih radi. Ima li još malo čaja, gospođo? Ulijte. Dos...dosta, dosta. Hvala. Ah, što ćeš, jedna žena, čujem da se napatila s njime.

Izlaziš u kapljičastu noć. Opet te hvata ona mirna tupost Budhe, kojemu je sve kristalno jasno, sve toliko jednostavno, da upravo ta jednostavnost postaje onaj sveti krajnji cilj, a krajnji cilj je potpuna oslobođenost od svake naznake vremena i prostora...ili tako neki kurac.

Dobri stari bradati prijatelj te čeka, pospano oslonjen na upravljač umirućeg automobila.

Dugo ti je trebalo. Jesi li siguran...? Možda ipak... Možda bi ipak trebao još jednom razmisliti o svemu.

Daj, Klept, vozi, jebemti! Hoćeš li me sad još i ti zajebavati, je li? Pa ti si me jedini uvijek shvaćao. Ako ti se ne vozi, slobodno stani, neću ti zamjeriti. Mogu ja i pješice.

Nisam tako mislio. Dobro, ne ljuti se, idemo.

Polusatna prazna šutnja. Samo zvuk bolesnog motora, čiji način rada nikada nisi razumio. O automobilima si jedino znao da imaju četiri kotača, nekakve brzine, cilindre i pitajboga što. Nije te zanimalo i što se tu može.

Mrak juri pokraj vas. Zaustavljate se. Izlaziš bez riječi. Klept te gleda napola otvorenih usta, kao da želi nešto reći. Oči mu se sjaje.

Ajde, sad. Pođi doma spavati, kako smo se dogovorili, nikomu ni riječi.

Ma, o čemu govoriš! Znaš mene. Nego...da ipak...

Ma, koji je tebi sad kurac! Pusti me na miru. Sve znaš, sve si znao, a sad počinješ...počinješ se baviti pizdarijama.

Nemoj odmah vikati. Samo sam...

Pusti sad. Jesi li siguran da je to taj put, da smo u podnožju? Nemoj da zalutam zbog tebe u neku vukojebinu.

Pa, gore ti i jest vukojebina. Nećeš zalutati. To je tu. Ideš ravno gore, skreneš kod napuštenog groblja i onda lijevo. Ne vjerujem da nećeš naći, iako...

Iako sumnjaš u moj smisao za orijentaciju u prostoru, je li? S pravom. A tko mi je kriv što nikad nisam gledao kamo me voziš...kamo idem. Ali i da sam gledao, opet dođe na isto, nemam smisla za te stvari. Sjećaš se da nisam znao Nini reći u kojem sam dućanu kupio ono mafijaško odijelo, koje je ona vratila, jer da se ne želi udati za čovjeka u takvu odijelu. No, dobro...nemam vremena više, hoćeš da me tu zatekne dan, je li? Ajd, idi. Odlazi sad, boga ti! Vozi! I nikome ni...

Uspinješ se. Provjeravaš još jednom jesu li boca s vodom i banana na svome mjestu u torbi, iako ti sama njihova težina govori da jesu. To radiš valjda refleksno. Ostalo ti je u navici, još kad si bio tamo, da sve provjeravaš po nekoliko puta.

Ideš gore, pronaći tu svetu jamu. Ništa te više ne može zaustaviti. A tako si smiren. Nikakve nervoze, grča želuca, knedle u grlu, drhtavih nogu...ništa. Siguran i čvrst grabiš u vlažnu strminu noći.

NEMOĆ SIVE KONAČNOSTI

Lahor u tamnoj vrelini mirisa joda puna uzbuđujuće, zaljubljeničke slutnje okružuje putenu nevinost. Nježni glas još nježnijeg lica, čiji izgled nije tu, u tom licu koje gledaš, već negdje daleko, daleko u budućnosti

i samo se nejasni obrisi naziru

skačeš u toplu morsku beskonačnost

drage ti slanosti

Slatkasti dah tajanstvenosti žene.

Nježni glas stotine žena koji se ne zaboravlja. Žena u daljini.

To je tu, Dada. Siguran sam da je to pravi put.

Da?

Da. I zašto nas je onaj blesavi taksist onako čudno gledao? Rekao sam da imamo hitan slučaj. Zar nikad nije vozio dvojicu uglednih liječnika na intervenciju, na spašavanje života? Misliš li da će nas prijaviti? Da smo mu sumnjivi?

Daaaa.

Ne, ne, zašto bi nas prijavio? Pa nismo ništa uradili. Dvojica liječnika u taksiju. Nisi mu trebao odgovoriti kad te je pitao nije li malo čudno da nas u ovo doba dovozi na ovo mjesto. A ti odmah Da. Pa, rekao sam ti da ne progovaraš kad uđemo. Vidiš da su to sve nepouzdana tipovi. Što se njega tiče gdje ćemo se mi iskrcati. Podnožje brda, pa što onda! Imamo pacijenta negdje gore, u nekoj brvnari i idemo mu pružiti prvu pomoć. I kojeg vruga nas ima pitati gdje su nam liječničke torbe?

Daaaa.

Ma, pustimo sad njega. Ajd, idemo gore. Možeš li? Ajd, samo me slijedi...nemoj se udaljavati, možeš se izgubiti u mraku. Nema ni Mjeseca. Moramo polako...a...ufff...i ne možemo brže. Dotuklo nas ono ležanje. Već mi klecaju noge.

Daaa...

I tebi? A kako neće, kad si samo spavao i spavao. Ajd, uhvati se za mene. Jebemti, što si težak. Tko bi rekao! A kad te čovjek vidi, izgledaš tako lagan...da te bacim u more, plutao bi...he, he...

Daaaaaa! Daaaaaa!

Št...što ti je sad? Srce mi je stalo. Jesi li ti poludio!

Daaa!

Ono? Pa to je kamen, najobičniji kamen. A što si ti mislio, da je vuk?

Daaa.

Nema tu vukova, Dada. Nema ničega. Samo da ne naletimo na one vojnike.

Da?

Da, na vojnike koji su me pokupili, a bio sam evo ovoliko blizu do cilja. Ali ovaj put ćemo proći s druge strane, znam sve, pitao sam Klepta da mi pokaže. Sad znam gdje treba proći.

Da?

Samo...nešto mi se sad čini nepoznato sve ovo okolo... A siguran sam da smo na pravom mjestu izišli. Točno ondje gdje me je Klept iskrcao one noći. Iako... Ma to je zbog grmlja...izraslo je od onda... Ne, put je definitivno isti.

Da?

Nema straha, Dada...uhhh...što sam se...već sam se zapuhao. Daj, pusti mi malo ruku, pokušaj sam. Možeš ti to, jak si ti, kao od govna odvaljen.

Daaaa...

Šalio sam se, idiote. Znaš li ti za šalu. Ajd, tišina, vidiš da smo još u naseljenom području. Vidiš te lijepe mračne kuće. I nemoj mi opet urlikati, ako nađemo...a mislim da ćemo uskoro...na nekoliko probuđenih pasa. Vukovi ne laju.

Adadada.

Znam, i psi zavijaju, ali još ti jednom kažem i više neću, vukova tu nema...jebemti...stanimo malo...uh, samo pet minuta... Sjedni tu. Ne tu. Na kamen, eto taj, pa jesi li ti ćorav? Evo ti bombon. Da nam vrati snagu. Šećer je za snagu. Aha. Dobra je ona naša sestra, je li. Tko zna što je sad s njom? Možda nismo trebali ono uraditi, ona to preozbiljno shvaća. Siguran sam da ne spava, da razmišlja o tome, gledajući pijanog muža, onako odjevenog i u cipelama, kako hrče na krevetu i gadi joj se, a onda se počinje i sama sebi gaditi, osjećati se prljavo unatoč svemu, unatoč tom jadnom pijanom čovjeku i mržnji prema njemu. Ona je doista uvjerena da ga je prevarila sa mnom, pacijentom koji je iskoristio trenutak njezine slabosti, da je povali i usput mu pomogne pobjeći iz ludnice. Siguran sam da će mu već ujutro sve priznati i moliti ga da joj oprost, da se to dogodilo ne zna ni ona kako, da mu ne može reći moje ime, da ionako više od toga neće biti ništa, da je bila ljuta na njega, da joj obeća da se više neće viđati s onom kurvom, da pokušaju još jednom živjeti kao ljudi, ispočetka... Bože, kako se može nešto što je već odživljeno, zapečaćeno, početi ispočetka?... A njemu će to dobro doći da se ponovno napije i ode kod svoje kurve. Čudne su te žene. Previše gledaju one sapunice. Njima je sve to ljubavni vikend roman. Jebi ga, što joj mi možemo, kad je... Dada! Dadaaaa! Probudi se, jebemti! Pa ti si zaspao! On je zaspao! Mogao sam i misliti. Gdje su ti tablete? Govori! Daj tablete!

Daaaa.

Daj to ovamo. Evo...ovako. Sad ih više nema. Ne trebaju ti. Pa, pristao si ići sa mnom. Nitko te nije silio. Odvest ću te na jedno mjesto gdje nam više nitko neće davati tablete i prisiljavati nas da spavamo i pričamo i spavamo i pričamo. Dakako, ti si samo spavao, bez pričanja...iz razumljivih razloga. Ajde, diži tu pasju guzicu. Ako ovako nastavimo, nećemo stići gore za pet dana. Diži se! Idemo!

Evo groblje. Jesam li ti rekao da smo na dobrom putu. Tu sam i one noći prošao. E, ali sad nećemo tamo, nego ćemo na ovu stranu. Neće nas više vojska ometati u plemenitim nakanama, je li, Dada?

Da...da...

Uhvati se za mene opet. Znam da je strmo, ali drugog puta nema. Ako misliš da je meni lakše... Pogledaj dolje, Dada. Vidi, nebo i zvijezde.

Da? Da...da.

Možda se tebi i ne čini kao nebo, ali...pogledaj ona svjetla dolje, eno čak i Veliki medvjed. Ne vidiš? A što ti ja mogu!... Još malo...izdrži još malo, uskoro smo gore. Evo, već smo prešli pola puta. Nećemo valjda odustati zbog običnog umora i drhtavih nogu. A oni dolje ostat će bez neshvaćena književnika. A toliko su nade polagali u njega...toliko, da su ga zajebavali kad god su stigli. Tako oni shvaćaju život umjetnika, previše su biografija čitali i ne može biti normalno da ti oni pomažu u radu, kad to onda ne bi bilo normalno. Umjetnik je tu da ih dolazi moljakati od sobe do sobe, da mu udjele nešto kako bi objavio knjigu, napravio izložbu, a oni ga razvlače, obećavaju, dođite sutra, sad smo zauzeti, imamo važnijeg posla, samo vi nazovite, uskoro, uskoro, mogu vam jamčiti, samo vi nama dođite, mi smo iznad vas, mi smo nešto više od vas, jer su nas bogovi tu smjestili, jer smo sanjali kada će nas bogovi tu smjestiti, pa da postanemo vaši bogovi, pa sad vidite tko je jači, vaša umjetnost ili naše božansko prenemaganje i kurčenje. Vi nama dolazite, a ne mi vama. Prema tome, molim, izvolite nam dolaziti, a mi ćemo se igrati vašim strpljenjem... Ma, jebeš umjetnost, Dada! Književnost. Bio sam davno na jednoj književnoj večeri i, rekao sam, nikad više. To zna biti cirkus. Mladi pjesnik, nervozan pred publikom, zamuckujući čita stihove, a kad je završio, i voditeljica te večeri upitala ima li netko kakvo pitanje za našeg pjesnika, javila se fina bunda na gospođi i upitala ga Mladiću, kada ste vi proglašeni pjesnikom? Eto ti književnosti i poezije i svega. Predstave za skupocjene bunde, koje misle da te netko treba proglasiti pjesnikom.

D...d...daaa?

Ajde, možemo mi to. Još malo, samo malo. I kako ti se, kad sve to vidiš i čuješ, neće nakupiti gnoj u sinusima.

Da?

Da. Probudio sam se jednog jutra i na jastuku ugledao smeđu mrlju. Bio sam se zabrinuo. Nisam znao odakle je to teklo dok sam spavao. Tek nakon nekoliko sati, u nosu sam osjetio ono...znaš onaj nosni okus, kao da će ti poteći krv...nagnuo sam glavu i potekao je gnoj...puno gnoja. Rekli su da je to iz sinusa i da je dobro što je to iscurilo van. I...i što ja tebi sve ovo govorim? Baš tebe briga za sinusnu umjetnost.

Što je bilo? Ne možeš više? Dobro, još jedan kratki odmor, ali nema spavanja. Jasno?

Da.

Evo ti, ostao je još jedan bombon. Uzmi, ja ih ionako ne volim. Imaju onaj okus...okus jagode...miris jagode. Ne želim se ni pokušavati prisjećati toga. Bilo je previše lijepo. Najpametnija ženska koju sam upoznao. Bili smo samo tjedan dana toga ljeta, samo onoliko koliko je trajalo njezino ljetovanje. Nije bilo puno seksa, ali bilo mi je krasno. I što se dogodilo, lijepi moj Dada. Nakon desetak godina šetao sam s malom, a ususret mi je išla ona, muž i mali sin. Nisam je odmah prepoznao. Tek kad mi se približila. Nasmiješila se, pogledavši me u oči. Nisam se tog trena mogao sjetiti tko je, iako sam znao da je poznajem; ma znaš ono, kad vidiš nekoga, znaš da ga znaš, a ne sjećaš se odakle. Nakon nekoliko koraka sam se sjetio, okrenuo se, okrenula se i ona, osmijehnula se onim prekrasnim ustima i...i što dalje, pitao sam se. Dozvati je, pitati kako je živjela tih desetak godina koliko se niste vidjeli...? Što, Dada? Ništa. Eto, baš ništa. A tako bih je rado bio zaustavio, popričao s njom, prošetao, pitao je o svemu i svačemu, možda bi se i...tko zna, je li, u tim trenucima. Djelovala mi je još svježije,

mlađe, elegantnije nego onda prije deset godina. Često sam mislio na nju nakon toga. Vjerujem da je i nju zanimalo sve o meni. Ništa od svega toga. I...i zašto ja opet tebi pričam? Valjda da ne zaspeš. Da ispunimo ove noćne praznine u mraku. Diži se! Da nisi opet... Dobro je. Krećemo u završnu fazu. Ajd, kad si mogao do sada, možeš još malo. Ma, još samo malo, vjeruj mi, pogledaj kako smo visoko, a nema ni one vojske da nas vrati dolje. Mislim da smo im već zašli za leđa. He, he, he, što bi to bilo zgodno...haaaahaaaa... Zamisli da nas sad zaustavi isti onaj vojnik koji me je onda otpremio natrag. Tada sam bio odrpanac, a sad me ugleda ovako u liječničkoj odori, pa još u tvojoj pratnji. Haaaahaahaa... Pa te još počne ispitivati... A, jebemti, što mi sve neće pasti na pamet.

Daaaaa....

Evo, mislim da nema ni stotinjak metara. Tu bi negdje trebalo biti. Klept je rekao da je jama ograđena naslaganim kamenjem, da netko slučajno ne upadne. A tko želi namjerno, neka izvoli. Pošteno.

Tu smo, Dada. Evo ograda. Pazi, polako. Daj ruku, pomoći ću ti... Ajde, taaako. Evo nas. Ograda je tu, stabla su tu, a jama mora biti među stablima. Dođi. Evo jeeee! Napokon. Stigli smo, Dada. Dođi da te...nemoj...neću te poljubiti. Sad možeš odahnuti koliko hoćeš... Ne baš koliko hoćeš, razdanjuje se, pa da ne bi slučajno oni vojnici... Ali malo odahni. Nisam to tako zamišljao. Dosta je usko, pogledaj. A i...i sklisko je...nekako ljevasto. Ne, mislio sam da je to drugačije. Ali zar je to važno. Zbogom usrani svijete, mene više vidjeti nećete. Evo sam čak i nekakvu rimu, polurimu bez smisla, postigao, a. Hoćeš li ti prvi?

Daaaa?

Nije teško. Evo, samo se spustiš niz ovo sklisko neka te nosi. Možemo mi to, Dada. Kad smo mogli ovako nikakvi doći čak ovamo gore, pogledaj samo koja je to visina, Dada. Hoćeš da ja prvi, a? Evo, vidi. Samo se ovako... Ma...pu...pusti me! Koji ti je sad! Š...što je bilo?

Daaaaa, aaaaaaa!

Makni ruke od mene. Idem ja, a ti kako znaš. Evo, staviš nogu tu i...i...

D...d...aaa...mmmm...

Jebemti!!!! Ne moguuuu!!! Ne mogu, Dada. Gdje su sad oni vojnici? Gdje su da me zaustave? Vojskooo! Evo meee! Vratio se vaš odrpanaac! Gdje je sad gospođa Magdalena? Nina? Svi?... Jebemti! Sad kad ih najviše trebam. Gdje steeeee? Daj mi ruku, Dada. Pazi, čvrsto me drži, nemoj da padnem... Nemoj da padnem dolje! Do...dobro je... Bit će dobro, dragi moj Dada...samo da sjednem tu...uhhhh... Ne mogu...ne m... Ne prilazi! Dadaaa! Čekaj, dat ću ti ruku! Ne miči se. Čvrsto se drži! Pazi, jebemti! Uhhh, ovo je bilo za dlaku!

Daaa...ada...mmm...maaadaaa...

Dada? Pa ti si...ti si... Ponovi to.

Daamm...

Bravo, Dada, spasitelju moj! Progovorit ćeš ti meni još, znao sam, vjerovao sam u tebe.

Daaa?

Da. Daj, poljubiti ću te...u čelo, tako. Lijep si, Dada, vjeruj mi, najljepši čovjek kojeg poznajem. Daj, odmaknimo se od jebene jame. Dođi da te zagrlim, moram te

zagrliti i gotovo. I...i nisam baš siguran da bi to bio kraj. Što ako samo slomiš nogu ili tako nešto, a nitko te ne čuje, nitko te ne vidi. Stojiš tu danima polomljen... Ne, morat ćemo nešto drugo smisliti, čim se oporavimo... Čim se opet odlučimo...iako...

Daa... amama...

Tako je, Dada. Samo tako nastavi. Odmakni se još malo...ne vjerujem ja tim dubinama...prazninama koje nam vraćaju uzvike u lice. Dođi, najdraži moj prijatelju. Idemo dolje...što dalje odavde... Polako, prihvati se za mene...možeš ti to... Oprosti mi što sam te dovukao ovamo, oprosti mi sve što sam ti ikada rekao... Vidi kako je krasan pejzaž, pogledaj te male kućice dolje. Kako je zrak čist, a. Krasne li zore! Bit će sunčano danas.

I gotovo.

Započeto tamo neke davne 1989. ili čak i prije, pa prekidano, pa nastavljano.

Završeno sunčanog popodneva u ponedjeljku, 16. rujna 1999. u Kaštelima, u Nehaju...gdje je i započeto.

Pogovor

“Praznine” Roberta Marića smiju se, uvjetno, shvatiti kao roman struje podsvijesti, što znači da se tu čitatelju nameće zadatak istraživača podzemnih i podvodnih krhotina, a zatim i prevoditelja na životnu jezičnost koja komunicira s prividno nebitnom faktografijom. Pisac je, doduše, neumoljivo vezan uz život, i to uz svoj, viđen iznutra, i uz tuđe, promatrane s povlašćene margine. Ali on poduzima sve ne bi li se odupro zadanim pojedinostima i natjerao ih na podrugljivu autometaforu.

Na dnu te naslage naziru se svakidašnje banalnosti kao simptomi besmisla i sveopće nemoći, ali nigdje nema ni traga svakidašnjoj, banalnoj tuzi i jeftinomu nezadovoljstvu. Kao da nad cijelim tim sustavom vlada nadmoćan osjećaj otkrivača koji je izmislio spasonosnu doskočicu pa joj se i sam dobrovoljno, možda čak i rado podredio, na taj način oslobođen briga gubitnika. Život koji polagano klizi mrtvim kolosijekom pretvara se u duhovitu igru skrivača i odriče se dramatičnih motiva s ciljem suprotstavljanja medijskim navikama. Onima koji zapomažu od dosade i razjapljenih ustiju očekuju egzotične zalogaje, odnosno mrvice.

Spreman čitatelj može u Marićevoj prozi prepoznati gomile univerzalnih trivijalnih tema, najezde intima što maltretiraju ljudsko trajanje, kao nerješive zagonetke i kao bolesne smetnje koje uništavaju duhovni organizam. Tko god pati od doslovnosti može tu otkriti sve one egzistencijalne muke koje se nude kao životna praksa i kao dnevno iskustvo. Jer pisac nimalo ne bježi od činjenica kad god mu one trebaju kao dekor duhovitosti i kao dokazna građa optužbe. Na trenutke se on čak i namjerno izlaže autobiografskim i pseudoautobiografskim opasnostima, kombinirajući s osobnim i s općim, ne bi li na toj odmaknutoj šahovnici sve doveo do izravne mat-pozicije. Jer osobna iskustva vazda mu trebaju poslužiti kao hrpa dokaza, pogotovu ako ih se ne želi shvatiti kao ozbiljnu sudbonosnost.

A tu je autor izuzetno spretan i poduzimljiv, spreman na krajnje pjesničke slobode te na oslobađanje riječi i misli od svih stereotipnih obveza. Služi se i veoma učinkovitom tehnikom sukobljavanja i prijateljevanja ega i alterega, što zborenju tehnički osigurava dodatnu dinamičnost, čak i dramatičnost. Duhovita dosjetka s uvođenjem psihijatra kao sugovornika također je nepobitan znak nadmoći koja se ostvaruje u prepoznavanje i u pojašnjenje. Zapravo, “Praznine” se mogu, odnosno trebaju shvatiti i doživjeti kao neka vrsta dijagnoze sveopće ludosti u kojoj se odvija naša društvena i individualna sadašnjost kao posljedica prošlosti i najava budućnosti. To je život koji smo sami skrivili i sad se nastojimo pričestiti, a bez ispovijedi.

Međutim, Robert Marić laća se zadatka općega ispovjednika pod obrazinom dvorske lude, ispaštajući istodobno i zbog vlastitih grijeha, odnosno zabluda. To je, naprosto, djelo koje se odriče oblika i boja te se bavi sjenama kao osnovnim razlozima, odnosno posljedicama misli i osjećaja. To je djelo autora koji izvorno i autentično vlada rečenicom, ne osuđujući je na uobičajenu faktografsku funkciju. Djelo koje se čita sudionički, i koje se mora shvatiti kao izazov, a ne kao verbalni poklon.

Dr. Anatolij Kudrjavcev